

มาตรการการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตคู่และครอบครัว

ทรงวุฒิ นันทบุรณย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2559

The Measure Supporting Conjugal and Family Visitation of Inmate

Songwut Nantaburom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pandit University

2016

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตรการการเชื่อมต่อผู้ต้องขังเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตคู่และครอบครัว

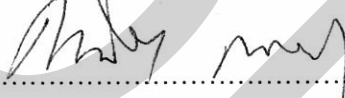
เสนอโดย   ว่าที่ร้อยตรีทรงวุฒิ นันทบุรณย์

สาขาวิชา   นิติศาสตร์

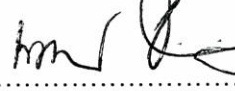
หมวดวิชา   กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

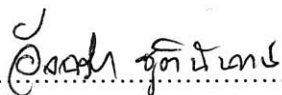
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นกร)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวานิชย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์)

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ รับรองแล้ว

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล)

วันที่ 24 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการการเชื่อมผู้ต้องขังเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตคู่และครอบครัว
ชื่อผู้เขียน	ทรงวุฒิ นันทบุรมย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณนิตยา
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

ในประเทศไทย มีผู้ต้องขังอยู่จำนวนมาก ซึ่งผู้ต้องขังมีจำนวนไม่น้อยที่มีคู่สมรสแล้ว รวมถึงมีบุตร และที่สำคัญผู้ต้องขังทุกคนในเรือนจำจะต้องมีญาติพี่น้องชั้นสนิท ครอบครัวของผู้ต้องขัง ไม่ว่าผู้ต้องขังนั้นจะมีคู่สมรสหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องมีครอบครัวกันอยู่แล้วทุกคน แต่การต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังนั้น โดยสภาพแล้วผู้ต้องขังขาดเสรีภาพที่จะติดต่อกับโลกภายนอก รวมถึงการติดต่อกับคู่สมรส และครอบครัวไปโดยปริยาย และปัญหาที่ตามมาทางด้านสังคมก็คือ ครอบครัวแตกแยก เพราะไม่ได้มีการติดต่อจากคู่สมรส และครอบครัว และในครอบครัวของผู้ต้องขังแล้ว การให้ความรักความอบอุ่น ระหว่างครอบครัว บุคคลผู้ใกล้ชิดของผู้ต้องขัง ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ต่อตัวผู้ต้องขังที่จะให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดี และไม่เกิดปัญหาตามมา เมื่อบุคคลถูกต้องโทษจำคุก และเมื่อพ้นโทษออกมา เขายังมีความใกล้ชิดสนิทสนมต่อเนื่องตลอดในเวลาต้องโทษ และพ้นโทษออกมาแล้ว อันเป็นไปตามจุดประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งเน้นเพื่อที่จะให้สิทธิแก่ผู้ต้องขัง จะได้พบปะกับครอบครัวอย่างใกล้ชิด รวมถึงได้อยู่ชิดกับคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย ภายใต้กรอบกฎที่ควบคุมอย่างเคร่งครัด โดยหยิบยกการเชื่อมญาติปีของผู้ต้องขัง มาศึกษาวิเคราะห์กับการเชื่อมแบบครอบครัวของประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ รวมถึงการลากลับบ้านในวันหยุดสุดสัปดาห์ของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

จากการศึกษาในประเทศไทยพบว่า การเชื่อมญาติของผู้ต้องขังนั้น ยังไม่มีระเบียบโดยชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กฎกระทรวง ข้อบังคับต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์ ยังไม่มีประกาศไว้โดยชัดเจน เช่นกรณีที่ยกขิ้นมาศึกษา คือ การเชื่อมญาติประจำปีของแต่ละเรือนจำในประเทศไทย ก็ยังไม่มีมีความชัดเจน ในการที่จัด รวมถึงจำนวนครั้ง บางเรือนจำมีการจัดปีละครั้ง สองครั้ง หรืออาจจะมามากถึงสามครั้ง ในบางแห่ง แต่บางเรือนจำอาจจะไม่มีการเชื่อมญาติประจำปีเลย จึงเกิดความไม่ชัดเจนในการรองรับสิทธิในการเชื่อมญาติ รวมถึงกรอบของการเชื่อม รวมถึงผู้ที่มีสิทธิที่จะเข้าเชื่อมญาติประจำปี ผู้เขียนจึงหยิบยกเรื่องนี้มาศึกษาวิเคราะห์

ประกอบ กับต่างประเทศ ของการเยี่ยมของกลุ่มสมรส เพื่อจัดให้มีการสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและคู่สมรส รวมถึงการเยี่ยมญาติที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดและมีกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้การควบคุมที่ผ่อนปรนมากกว่าปกติ เพื่อที่เปิดโอกาสให้ครอบครัวผู้ต้องขังสร้างสัมพันธ์ภาพซึ่งกันและกัน

ด้วยสาเหตุดังกล่าว เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว จึงควรมีมาตรการทางกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พบปะกับคู่สมรส โดยมีโอกาสได้ร่วมประเวณีกันระหว่างคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พ้อปะกับครอบครัวของผู้ต้องขัง คือบุคคลที่เป็นญาติใกล้ชิดทั้งหลาย โดยออกเป็นระเบียบ หรือข้อบังคับระดับกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นสังกัดที่กรมราชทัณฑ์ขึ้นตรงต่อ เพื่อที่เปิดโอกาสให้ทุกเรือนจำ หรือทัณฑสถานทุกประเทศได้มีการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว รวมถึงการลาพักโทษจำคุกกลับบ้าน เพื่อเป็นการฟื้นฟูนักโทษรวมถึงเป็นการสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและสังคมภายนอก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไข โดยออกประกาศ ระเบียบหรือข้อบังคับ ในการเยี่ยมญาติ การเยี่ยมระหว่างคู่สมรส รวมถึงการลากลับบ้านของผู้ต้องขัง โดยกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ก็กำหนดมาตรการการเยี่ยมโดยเปิดโอกาสให้คู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ส่วนผู้ต้องขังที่ไม่มีคู่สมรสก็ยังมีสิทธิที่ได้รับการเยี่ยมแบบครอบครัว โดยเปิดโอกาสให้บุตรของผู้ต้องขังไม่ว่าชายหรือหญิง และญาติใกล้ชิดของผู้ต้องขังที่ถือว่าเป็นครอบครัวเดียวกับผู้ต้องขัง และบุคคลใกล้ชิดของบุคคลเหล่านั้น ให้มีสิทธิในการเยี่ยม โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางสายเลือด โดยคำนึงถึงความใกล้ชิดเป็นหลัก และสุดท้ายสำหรับผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษก็ให้ใช้วิธีลาพักโทษจำคุก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ลากลับบ้าน พบปะกับคู่สมรส พบปะญาติใกล้ชิด และสังคมเพื่อได้ปรับตัวก่อนมีการปล่อยตัวจริง ภายใต้หลักเกณฑ์การคุมประพฤติ โดยออกเป็นระเบียบหรือข้อบังคับระดับกระทรวง เพื่อให้ทุกเรือนจำหรือทัณฑสถานทุกแห่งปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน โดยออกเป็นระเบียบที่ชัดเจนกว่าการเยี่ยมญาติประจำปีของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเป็นที่ยึดถือเพื่อต่อการปฏิบัติเพื่อการเยี่ยมญาติและการลาพักโทษจำคุกและเป็นการฟื้นฟูผู้ต้องขังตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก และให้มีผลในรูปธรรมและชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

Thesis Title	The Measure Supporting Conjugal and Family Visitation of Inmate
Author	Songwut Nantaburom
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Taanee Worapatr
Department	Law
Academic Year	2016

ABSTRACT

There are many inmates in Thailand who married and have children already and it is important that inmates will have to have acquaintances relatives of their own family even though inmates have marriage or not. They have been disconnected to the outside world and including contact to their conjugal partner and family so there will bring social problem cause of family separation because disconnecting with partner and family become loneliness status to inmates. Therefore, giving the inmates to have conjugal visit between family will develop the better relationship which is very important fact to the inmates that can have inspiration to become good person and not repeat their violation act and there will not happen problem after releasing their freedom because they still remain closed to their family while being in the prison throughout the time and continually till releasing to freedom which is objected to The Thesis topic is emphasizing about inmates right's while imprisonment to have the conjugal visit and including time to be closed to legal partner under strong security base on control. Referring to year of conjugal visit information in Canada, United States of America and England. Including, register leaving for the inmates can get back home on the weekend refer information from prisoners rules of Germany.

Cases have studied in Thailand, found that conjugal visitation is not reachable the standard even the Correction Act of Prison Law, year 2017, rules, regulations, Corrections Department has not officially public clearly. Example, each cases studied yearly of conjugal visitation by Corrections Department in Thailand is still holding unclear schedule such as number of times, some places have the conjugal visitation one time or two times in a year, or 3 times in a year at some other places and some places have not provided the conjugal visitation at all. Therefore, the inmates do not have right to get the conjugal visitation also happens. Including the

standard of visitation, visitors of the inmates. The writer analyzed and combine the topic with others countries where open opportunity to the inmates which develop the relationship for the inmates and their conjugal partner include their close family and having some activities together under the standard control base which more open for opportunity to family to have good relationship to each other with the inmate

Cause of the above facts, to prevent the problems. There will be legal standard for the opportunity of the inmate set for family to meet each other, having sexual private time with their legal partners and meeting with family ,close up relationship by designed the regulations base, controlling standard rules by Ministry of Justice which depends on the Corrections Department directly to open opportunity for all prisons. The Correctional Institutes of very countries can have the Conjugal Visitation for the inmates or family visitation included register leaving to return home for restoring their developing relationship while they are inside the prison and while going out to the social world. To be effective to aim, the revision public regulation and rules control will be set for family visit, conjugal visitation included register leaving of the inmates by identify the qualification issues clearly about the conjugal visitation standard with determination about visiting to their legal partner to visit. For the inmates who do not have their partners, still have right to receive family visit, their children. Either women inmates or men inmates ,their close relatives are accepted as family. Those people are allowed to visit the inmates without as family hood bloodlines. Remarkable, the inmates who release the freedom can register the leaving to return home to meet their partners, family to develop social adaptable before real releasing freedom time arrive which related to self behavior developing principle, the rules and regulations by the Ministry to every prisons, to the correctional institutes where have the same directions and same operating areas so they should have clear instructions about yearly of conjugal visitation standard. In Thailand, they are easy details to operate for family visit and register leaving so the inmates can follow and restore their status while under imprisonment time and they demonstrated it clearly.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากท่านคณาจารย์หลายท่านผู้เขียนขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฒ นคร ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์รวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ประธาน วัฒนวณิชย์ และท่านรองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ท่านเสียสละเวลาและกรุณาตรวจเล่มวิทยานิพนธ์รวมตลอดทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ออกมาสมบูรณ์และมีคุณค่าเป็นไปตามหลักวิชาการทุกประการ

นอกจากนี้วิทยานิพนธ์ของผู้เขียนฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความเมตตาจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรภัทร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่ามาคอยแนะนำและชี้แนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และสืบค้นหาข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และกระตุ้นเตือนให้ผู้เขียนมีความกระตือรือร้นจนกระทั่งก่อเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ ผู้เขียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างมากที่ได้ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรภัทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา ผู้ให้กำเนิดและ คุณปู่ใจ คุณย่าทรัพย์ นันทบุรุษ ผู้อุปการะเลี้ยงดู อบรมเลี้ยงดูสั่งสอนจนผู้เขียนเติบโตในวัยเด็ก และที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้เขียนคือคุณแม่อำนวย นันทบุรุษ ผู้ที่คอยอุปการะเลี้ยงดู ส่งเสีย สละทั้งแรงกายและแรงทรัพย์ให้ผู้เขียนได้ศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และมีหน้าที่การงานที่ดีมาจนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันและเป็นกำลังแรงใจให้ผู้เขียนมีความมุ่งมั่น อุตสาหะ และ พากเพียร จนเป็นความภาคภูมิใจของตัวผู้เขียน และเป็นความภูมิใจหนึ่งของครอบครัวนันทบุรุษ หากผู้เขียนไม่มีกำลังใจอันประเสริฐนี้แล้ว ผู้เขียนอาจไม่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคในการศึกษาระดับปริญญาโทจนสำเร็จได้เป็นนิสิตศาสตรมหาบัณฑิตได้ และขอขอบใจนางสาวอาภากร สิงหาบุตร และเด็กชาย วรหรรษยศ นันทบุรุษ ภริยาและบุตร และบุตรที่อยู่ในครรภ์ สำหรับกำลังใจสำคัญและความช่วยเหลือที่ดีเสมอมา และขอขอบคุณ ท่านนายธีรยุทธ เลิศวิริยะวณิช ในฐานะผู้บังคับบัญชาที่ได้เมตตา ในการให้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอบคุณทุกคนที่ให้คำแนะนำด้านการเรียนและช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนผู้เขียนมีวันนี้ได้ ขอขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้ง

ท้ายที่สุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าหรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาใดๆ ผู้เขียนขอมอบบูชาพระคุณแด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ทรงวุฒิ นันทบุรณย์

PPU

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. แนวความคิด ทฤษฎีและพัฒนาการในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของผู้ต้องขังซึ่งถูกลงโทษ.....	5
2.1 แนวคิดพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับกรรมและวินัย กับกฎหมาย.....	6
2.2 แนวความคิดสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิพลเมือง.....	12
2.3 แนวความคิดเรื่อง สิทธิของผู้ต้องขัง.....	15
2.4 แนวความคิดและความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	21
2.5 ทฤษฎีว่าด้วยวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก.....	28
2.6 แนวความคิดการบังคับคดีอาญากับการบังคับโทษทางอาญา.....	33
2.7 มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม.....	37
2.8 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวความคิดเกี่ยวกับการเยี่ยมญาติ ประจำปีของผู้ต้องขังในประเทศไทย.....	39
3. มาตรการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังในประเทศไทย และในต่างประเทศ.....	56
3.1 แคนาดา.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.1.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุก.....	56
3.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง.....	61
3.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิต.....	73
3.2 สหรัฐอเมริกา.....	81
3.2.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุก.....	81
3.2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง.....	84
3.2.3 มาตรการเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขังรัฐนิวยอร์ก.....	91
3.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิต.....	103
3.3 อังกฤษ.....	106
3.3.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุก.....	107
3.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง.....	114
3.4 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	116
3.4.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุก.....	117
3.4.2 กฎหมายเกี่ยวกับการลาเพื่อใช้ชีวิตและครอบครัว.....	124
4. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิต.....	127
4.1 กฎหมายการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังเปรียบเทียบต่างประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศเยอรมนี.....	127
4.2 วิเคราะห์รูปแบบการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกาและอังกฤษ.....	133
4.3 หลักเกณฑ์ในการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตหรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกา และอังกฤษเปรียบเทียบกับ ประเทศไทย.....	137
4.4 การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกา และอังกฤษเปรียบเทียบกับประเทศไทย.....	143
4.5 การลาพักโทษจำคุกในประเทศแคนาดาและลาโทษจำคุก ในประเทศเยอรมนีเปรียบเทียบกับประเทศไทย.....	146

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	148
5.1 บทสรุป.....	148
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	151
บรรณานุกรม.....	154
ประวัติผู้เขียน.....	160

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยในคดีอาญาแล้วจำเลยนั้นจะต้องรับโทษถูกจำคุก ในเรือนจำตามกำหนดเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ทำให้จำเลยต้องถูกจำกัดเสรีภาพ ไม่สามารถมีอิสระเสรีในการเดินทางหรือกระทำการใดได้ดังเช่นเคยรวมถึงการชีวิตคู่แบบสามีภริยากับครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้เป็นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาที่ต้องการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาให้เจ็บช้ำ¹ และต้องการกักตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ห่างไกลจากสังคมของคนดี ซึ่งเป็นการใช้กฎหมายจัดระเบียบสังคมให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข²

อย่างไรก็ดี หากมองในมุมมองของผู้กระทำความผิดที่เป็นจำเลยถูกต้องซึ่งในเรือนจำก็อาจเห็นความสูญเสียอย่างมากของผู้ต้องขังได้ว่าเป็นการถูกจำกัดเสรีภาพ ต้องสูญเสียอิสรภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง รวมถึงความสุขสบายต่างๆ ต้องพลัดพรากจากสิ่งที่เคยมีอยู่พลัดพรากจากคนที่รักที่ห่วงใยและเป็นการสูญเสียฐานะทางสังคม

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญ ต่อกระบวนการขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) เพื่อพัฒนาสมาชิกในทุกด้านให้เติบโตเป็นสมาชิกของสังคม ที่มีคุณภาพซึ่งการกำหนดทิศทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ผ่านมามีได้ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวเพื่อเป็นการเสริมรากฐานของสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเนื่องจากการมุ่งเน้นการแข่งขันทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งในด้านรายได้ ทำให้คนไทยและสังคมไทยมีความมุ่งเน้นไปที่วัตถุนิยมมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคม คือ การย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย เกิดการเอารัดเอาเปรียบ ทำให้วิถีชีวิตและค่านิยมที่ดีงามหายไปพร้อมกับกระแสการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นว่าการเร่งรัดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ขาดสมดุลกับการแก้ไขปัญหาสังคม มองข้ามการพัฒนาคุณค่าของความเป็นคนละเลย

---

¹ ธานี วรรักษ์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), น. 36.

² เพ็งอ้อ, น. 38.

ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย ซึ่งเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ที่เรียกว่า “เศรษฐกิจ สังคมมีปัญหาคการพัฒนาไม่ยั่งยืน” การมุ่งเน้นการแข่งขันทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้สถาบันทางครอบครัวมีความอ่อนแอ เกิดครอบครัวเดี่ยวและมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ซึ่งทำให้ระบบความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ซึ่งมีแต่เปลี่ยนไปสู่ความเป็นเหตุผลทางเศรษฐกิจมากกว่าการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมดั้งเดิม ก่อเกิดปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว ปัญหาครอบครัวแตกแยกทำให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนเกิดปัญหาสร้างสมาชิกในสังคมที่ไม่มีคุณภาพ และก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมในสังคม และพบจุดจบของผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะร้ายหรือยากจนเพียงใดต่างต้องถูกลงโทษและเข้ามาสู่ระบบเรือนจำเช่นเดียวกัน

การถูกต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลาอันยาวนานของผู้ต้องขังทำให้เกิดการเลิกร้างของภรรยา และสามีหลังจากถูกจำคุกและส่วนใหญ่จะมีครอบครัวใหม่ ทั้งให้พ่อและแม่เป็นผู้ดูแลบุตร โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกเป็นเวลานานจะไม่มีญาติมาเยี่ยมในที่สุด ซึ่งปัญหาครอบครัวของผู้ต้องขังไม่เพียงแต่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวผู้ต้องขังและกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ จากผู้ต้องขังเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย นั่นคือปัญหาที่ตามมา การที่บุตรเติบโตในครอบครัวซึ่งมีพ่อ หรือแม่เพียงคนเดียว หรือกระทั่งเติบโตโดยไม่มีพ่อแม่ หรือพ่อ แม่ ถูกจำคุกบุตรต้องอยู่ในความอุปการะ ของปู่ย่า ตายาย หรือญาติ ทำให้การทำหน้าที่ขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) ของสถาบันครอบครัวไม่สมบูรณ์ บุตรที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวในลักษณะดังกล่าว มักขาดความอบอุ่น ขาดความรักความใส่ใจจากผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ในครอบครัวถูกทำลาย เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยเมื่อพ่อ หรือแม่ แต่งงานใหม่ นำไปสู่การประพฤติดนพลวไหล การประพฤติดนทางเพศ พฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ ต้องไขว่หาความรัก ความใส่ใจจากบุคคลภายนอกครอบครัว การหนีออกจากบ้าน โดยรู้สึกว่ครอบครัวไม่มีความอบอุ่นให้ตน จากปัญหาครอบครัวดังกล่าวจะทำให้เด็กถูกชักจูงได้ง่ายและมีความเสี่ยงสูงที่จะมีพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมาย และเข้ามาสู่กระบวนการลงโทษในระบบเรือนจำเช่นเดียวกับพ่อแม่ ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยของศูนย์วิจัยและการพัฒนาด้านอาชญาวิทยา กรมราชทัณฑ์ เรื่องเบื้องหลังอาชญากรรมมืออาชีพร (2549) พบว่า กลุ่มอาชญากรรมมืออาชีพรมักมีพื้นฐานครอบครัวที่ไม่อบอุ่นมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับบิดา มารดา³

³ เพลินใจ แต่เกษม, และคนอื่น ๆ, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “ผู้ต้องขังกับปัญหาความแตกแยกในครอบครัวภายหลังถูกจำคุก,” กรมราชทัณฑ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์, 2551), น. 1-2 .

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการของสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่รับรอง
2. เพื่อแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาครอบครัวผู้ต้องขังในประเทศไทยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ระหว่างคู่สมรสของผู้ต้องขัง รวมถึงบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวผู้ต้องขัง
4. เพื่อศึกษาแนวทางการไขกฎหมายหรือระเบียบ กฎกระทรวง หรือข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการเยี่ยมญาติประจำปี เพื่อให้มีแนวทางในการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือเยี่ยมแบบครอบครัว หรือการลากลับบ้านเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาครอบครัวผู้ต้องขังในต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของผู้ต้องขังในต่างประเทศ

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

ผู้ต้องขังซึ่งถูกลงโทษตามคำพิพากษาให้จำคุก เพียงแต่เสียสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายว่าด้วยโทษจำคุกเท่านั้น แต่สิทธิเสรีภาพประการอื่นซึ่งอยู่ในฐานะพลเมืองของรัฐยังมีอยู่ต่อไป และควรได้รับความคุ้มครองให้มีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายตามเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง การที่ผู้กระทำความผิดถูกจำกัดในระบบเรือนจำทำให้เกิดผลกระทบ ไม่เพียงแต่ตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อครอบครัวของผู้ต้องขังซึ่งอยู่สังคมภายนอกด้วย ปัญหาครอบครัวแตกแยก ทำให้ส่งผลต่อปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา การที่ผู้ต้องขัง ไม่ได้พบเจอครอบครัวทำให้เกิดความกดดันทางเพศของผู้ต้องขัง และทำให้เกิดปัญหาการร่วมเพศในเรือนจำเกิดขึ้น มีผลทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามมา ส่งผลให้ตกเป็นภาระของทางเรือนจำ เพราะระบบเรือนจำมีการแบ่งขังระหว่างผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษาปัญหาครอบครัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ที่เกิดขึ้น โดยตรงจากการต้องโทษจำคุก โดยเฉพาะปัญหาครอบครัวแตกแยกของครอบครัวผู้ต้องขัง โดยไม่ศึกษารวมถึงผู้ต้องขังที่เป็นเด็กและเยาวชนผู้ถูกกักกันและผู้ถูกกักขัง ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและ

การเยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ในต่างประเทศ ที่นำมาใช้เพื่อลดปัญหาครอบครัวแตกแยกของผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอน ลอว์ และประเทศที่ใช้กฎหมายซีวิล ลอว์

1.5 วิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary analysis) ซึ่งค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมาย หนังสือ บทความทางวิชาการ เอกสาร งานวิจัย เอกสารประกอบสัมมนาต่างๆ และเว็บไซต์ต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาตามวิทยานิพนธ์นี้ และกฎหมายราชทัณฑ์หรือระเบียบการเยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอน ลอว์ และประเทศที่ใช้กฎหมายซีวิล ลอว์ โดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางไขปัญหาครอบครัวแตกแยกของครอบครัวผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุก ในระบบเรือนจำของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ของระบบราชทัณฑ์ประเทศไทย ให้สอดคล้องกับต่างประเทศที่แก้ไขปัญหาดังกล่าวได้สำเร็จ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังภายในเรือนจำที่เสียไปเนื่องจากการต้องโทษจำคุก
2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดครอบครัวแตกแยกของครอบครัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ
3. ทำให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ
4. ทำให้ได้รับประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบ และแนวทางการเยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ เพื่อป้องกันครอบครัวแตกแยกของครอบครัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำให้สอดคล้องกับประเทศที่นำมาตราการดังกล่าวมาใช้และสามารถแก้ไขหรือลดปัญหาดังกล่าวได้แล้ว

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎีและพัฒนาในการคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังซึ่งถูกลงโทษให้อำคุก

แนวความคิด ทฤษฎีและพัฒนาในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้น บรรดานักปราชญ์แต่ครั้งโบราณ ได้แสดงความคิดเห็นเป็นเกี่ยวกับสิทธิทางธรรมชาติของบุคคลสืบเนื่องกันเรื่อยมา โดยมีความคิดที่จะจำกัดการใช้อำนาจรัฐอันมิชอบต่อประชาชน โดยแนวความคิดนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดของสิทธิตามธรรมชาติ ของบุคคล สืบเนื่องกันเรื่อยมา โดยมีความคิดที่จะจำกัดการใช้อำนาจรัฐอันมิชอบต่อประชาชน โดยแนวความคิดนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดของสิทธิตามธรรมชาติ ซึ่งสืบเนื่อง มาจาก กฎหมายธรรมชาติเป็นอำนาจที่อยู่ในทุกปัจเจกบุคคล อันต่อสู้กับความไม่ชอบธรรมจากผู้มีอำนาจปกครอง ได้เมื่อความคิดดังกล่าวแพร่หลาย จึงทำให้เกิดความพยายามที่จะกำหนดสิทธิต่างๆ ให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าคนๆ นั้นจะมีฐานะใดๆ ในสังคมก็ตาม

กฎหมายธรรมชาติเป็นกฎหมายซึ่งบุคคลทุกคนสามารถอ้างว่าถึงควมมีอยู่ตามธรรมชาติและเป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐ ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

กฎหมายธรรมชาติมีลักษณะสำคัญสามประการคือ

ประการแรก เป็นกฎหมายที่ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลา คือไม่มีเวลาพ้นสมัย

ประการสอง ใช้ได้ทุกแห่ง ไม่จำกัดว่า ต้องใช้ในรัฐใดรัฐหนึ่ง

ประการสามอยู่เหนือกฎหมายของรัฐ คือ รัฐจะออกกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติไม่ได้มีฉะนั้น กฎหมายของรัฐก็จะใช้บังคับไม่ได้

เราอาจสรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการก่อตั้งทฤษฎีกฎหมายตามธรรมชาติได้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงหลักแห่งธรรม ความยุติธรรมและความถูกต้อง ซึ่งฝังแน่นอยู่ในจิตใจของมนุษย์และใช้แนวทางในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ การใช้สิทธิการปฏิบัติตามพันธกรณีและการรักษาไว้ซึ่งระเบียบและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันการละเลยไม่รักษา ไว้ซึ่งข้อเรียกร้องของกฎหมายตามธรรมชาติจึงเป็นการทำลายกฎหมายดังกล่าว²

¹ หุุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), น. 170-174.

² Crisodo Pascal, Introduction of the Philosophy (n.p. 1959), p.256.

จากแนวความคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาตินี้เอง ได้ทำให้เกิดความคิดเกี่ยวกับสิทธิธรรมชาติเป็นผลสืบเนื่องตามมา โดยมีแนวความคิดอยู่ว่า “มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันและพระเจ้าซึ่งเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้น ได้ให้สิทธิบางอย่างแก่มนุษย์ สิทธิเหล่านี้ไม่อาจโอนให้แก่กันและได้ไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ ซึ่งได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพและสิทธิที่จะหาความสุขและรัฐทั้งหลายจะต้องกระทำทุกอย่างเพื่อให้มนุษย์มีสิทธิเหล่านี้ยิ่งขึ้นอย่างเต็มทีวิธีการเช่นนี้ ทำให้มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์โลกที่ใช้เหตุผล ยอมรับว่าเป็นหลักที่ดีและเชื่อว่าจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมอย่างสันติและมีความสุข”³

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำนั้น จะต้องมีการคำนึงถึงสิทธิตามธรรมชาติของบุคคลเช่นกัน โดยจะต้องมีความเคารพสิทธิของผู้ต้องขังอยู่เสมอ ไม่ว่าเขาจะตกอยู่ในฐานะใดๆ ในเรือนจำหรือที่คุมขังก็ตามและจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อตัวผู้ต้องขังอย่างเด็ดขาด ดังนั้นในบทนี้จะมีเป็นการศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎีและพัฒนาการในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังตามกฎหมายต่างประเทศและประเทศไทย

2.1 แนวคิดพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับธรรมและวินัย กับกฎหมาย

กฎหมายของมนุษย์คือวินัย ต้องอิงอยู่บนความจริงของธรรมชาติคือธรรม และมีไว้ก็เพื่อเข้าถึงแลได้ประโยชน์จากกฎธรรมชาตินั้นเอง ความหมายของวินัย ซึ่งรวมทั้งกฎหมายก็อยู่ที่นี้⁴

แต่ตามที่กล่าวแล้วว่า วินัยคือการจัดตั้งวางระบบแบบแผนที่เป็นสมมตินี้ เป็นความสามารถพิเศษของมนุษย์ที่ไม่มีในหมู่สัตว์อื่น มนุษย์มีความสามารถพิเศษเช่นนี้ จึงสร้างสรรค์วัฒนธรรมเลอาาระธรรมขึ้นมาได้ โลกมนุษย์จึงเป็นแดนของสมมติ⁵

แต่ข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งว่า ในเมื่อเราบอกว่า ธรรม (คือความจริง เช่น ความเป็นไปตามเหตุปัจจัยเป็นต้นนี้) เป็นฐานของวินัย (คือการจัดตั้งวางระบบแบบแผนกฎเกณฑ์กติกาในสังคมมนุษย์ทุกอย่าง) เพราะฉะนั้น การที่จะให้กฎหมายได้ผลจริง ระบบต่างๆ จึงต้องประสานโยงถึงกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว⁶

³ กุลพล พลวัน, พัฒนาการสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538), น. 28.

⁴ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), นิติศาสตร์แนวพุทธ., (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน., 2560), น. 40-41.

⁵ เพิ่งอ้าง, น. 41.

⁶ เพิ่งอ้าง

เวลานี้ เมื่อมนุษย์เรามีอารยธรรมเจริญมากขึ้น เราก็มีการจัดตั้งวางแผนระบบแบบแผนในสังคมมากขึ้น โดยแยกเป็นเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง และระบบสังคมด้านต่างๆ มากมาย⁷

การที่เรามีระบบเหล่านี้จัดแยกออกไปเป็นหลายด้าน ก็เพื่อให้มีประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติ และในการที่จะศึกษาได้ลึกละเอียด แต่ที่จริงกฎธรรมชาติคือความจริงที่รองรับระบบเหล่านั้นทั้งหมดก็เป็นความจริงอันเดียวกัน เพราะฉะนั้น ถ้าจะให้กฎมนุษย์ซึ่งหมายถึงระบบแบบแผนต่างๆ ในสังคมมนุษย์ ได้ผลอย่างแท้จริง ระบบเหล่านั้นจะต้องประสานเป็นอันเดียวกันได้ บนฐานแห่งความเข้าใจในความจริงในกฎธรรมชาติที่เป็นหนึ่งเดียวนั้น⁸

ปัญหาของโลกมนุษย์ในปัจจุบันนี้ก็คือ มนุษย์ต่างคนต่างคิดและวางระบบตามความคิดที่แยกส่วนแบบชำนาญพิเศษเฉพาะด้านๆ ของตน ทำให้มีระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม ระบบการเมืองการปกครองเป็นต้นหลายรูปหลายแบบ โดยที่ระบบเหล่านี้ตั้งอยู่บนฐานของทฤษฎีคนละอย่างแลมนุษย์ยิ่งเจริญขึ้น ก็เหมือนว่าระบบแลทฤษฎีต่างๆ จะยิ่งแยกเป็นเฉพาะส่วนเฉพาะด้านออกไปๆ แลก็ยังไม่ชัด หรือถึงกับไม่ค้ำประกันว่าทฤษฎีเหล่านั้นได้เข้าถึงธรรมคือความจริงในกฎธรรมชาติหรือไม่⁹

ทฤษฎี ก็คือการศึกษาที่จะพยายามที่จะเข้าถึงความจริงที่เรียกสั้นๆ ว่า ธรรม นั้น และทฤษฎีก็ไปจัดโครงสร้างวางระบบตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นในสังคม แต่ถ้าทฤษฎีไม่เข้าถึงธรรมคือความจริง ระบบที่เขาจัดตั้งขึ้นบนฐานของทฤษฎีนั้น ก็ไม่สามารถให้ประโยชน์ที่แท้จริงยั่งยืน คือไม่สามารถสร้างผลสำเร็จตามที่ต้องการได้ และจะเป็นระบบที่ไม่ยั่งยืน¹⁰

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อระบบต่างๆ ในสังคมเดียวกันตั้งอยู่บนฐานของทฤษฎีคนละอย่างต่อมาระบบเหล่านี้ก็จะขัดแย้งกัน เช่น ระบบเศรษฐกิจไปทางหนึ่ง ระบบการเมืองไปทางหนึ่ง ระบบสังคมอย่างอื่นๆ เช่น ระบบการจัดการศึกษาไปอีกทางหนึ่ง ซึ่งคิดว่าสภาพในปัจจุบันก็เป็นอย่างนี้ด้วย และเมื่อเป็นอย่างนั้น ระบบต่างๆ ก็จะขัดแย้งกันบ้าง ชักพาใจัวเขวไปคนละทิศคนละทางบ้าง ตัวมนุษย์เองมีความขัดแย้งกันในระบบบ้างแล้วการดำเนินชีวิตและกิจการของมนุษย์ ก็จะต้องเป็นปัญหาเกิดขึ้น¹¹

⁷ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), เพิ่งอ้าง, น. 41.

⁸ เพิ่งอ้าง

⁹ เพิ่งอ้าง, น. 41-42.

¹⁰ เพิ่งอ้าง, น. 42.

¹¹ เพิ่งอ้าง

ว่าโดยสรุป สภาพเช่นนี้ก็คือการที่มนุษย์ยัง ไม่มีความสามารถ ที่จะประสานระบบการต่างๆ ของมนุษย์ให้เข้าถึงและสอดคล้องกับหลักความจริงของธรรมชาติได้ ถ้ามนุษย์สามารถเข้าถึงความจริงนี้ หลักการและระบบต่างๆ ที่มนุษย์จัดตั้ง จะต้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แลอยู่บนฐานความจริงนี้ ความสำเร็จอยู่ที่นี้ ถ้ามีจะนั้นจะ ไม่มีทางสำเร็จผลดีได้จริง และไม่ยั่งยืน¹²

เพราะฉะนั้น การที่ระบบเศรษฐกิจการเมืองการปกครองเป็นต้นของมนุษย์จะแก้ปัญหาได้แค่ไหน ก็อยู่ที่ว่ามนุษย์จะเข้าถึงตัวธรรมคือความจริงได้เพียงใด แต่ขณะนี้เป็นการพูดถึงหลักการให้เห็นว่า มนุษย์จะจัดตั้งวางระบบแบบแผนอย่างไรก็ตาม ทั้งหมดนั้นจะตั้งมาจากฐาน คือการรู้เข้าใจเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ คือความเป็นไปตามเหตุปัจจัยของสิ่งทั้งหลาย แล้วจึงจัดตั้งวางระบบทางสังคมขึ้น ซึ่งจะนำมาจัดแยกเป็นระบบย่อยๆ อย่างไม่รู้ได้ และถ้าทำได้สำเร็จ ก็คือความสามารถพิเศษ¹³

สองชั้นของมนุษย์ ที่ว่านอกจากมีปัญหาเข้าถึงความจริงของธรรมชาติคือธรรม ซึ่งนับว่าเลิศประเสริฐขั้นที่หนึ่งแล้ว ยังก้าวสู่ขั้นของวินัย ต่อไปด้วย คือสามารถเอาความรู้ในความจริงหรือธรรมนั้น มาจะจัดตั้งวางระบบแบบแผนในสังคมขึ้นอย่างประสานสอดคล้องได้สำเร็จ¹⁴

จะเห็นว่า กฎหมาย นั้นไม่ใช่เป็นเพียงระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมนุษย์หรือความประพฤติเท่านั้น แต่เป็นเครื่องกำหนดการจัดวางระบบ และกำหนดกิจการต่างๆ ของสังคมว่าจะจัดอย่างไรกันด้วย เพราะฉะนั้น วินัย จึงไม่ได้มีความหมายแคบๆ อย่างในภาษาไทย คือวินัยไม่ใช่เป็นเพียงระเบียบความประพฤติของคนเท่านั้น แต่วินัย หมายถึงระบบการจัดสรรสังคมทั้งหมด การจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ การจัดระเบียบกิจการของสังคม ซึ่งจะให้เป็นอย่างไรก็ตามมีกติกาที่มีข้อกำหนดที่ให้หมายรู้ว่าจะดำเนินไปอย่างไร¹⁵

เพราะฉะนั้น กฎหมาย จึงครอบคลุมความเป็นอยู่และการดำเนินกิจการทั้งหมดของสังคมมนุษย์ (ในขอบเขตประเทศหนึ่งๆ เป็นต้น) กิจการด้านเศรษฐกิจจะดำเนินไปอย่างไร กฎหมายก็เป็นบ่งบอก การปกครองจำดำเนินไปอย่างไร กฎหมายก็เป็นตัวกำหนด การดำเนินชีวิตของบุคคลจะมีขอบเขตแค่ไหน คนจะสัมพันธ์กันภายในขอบเขตอย่างไรกิจการใดจะดำเนินไปอย่างไร กฎหมายก็จะก้าวเข้าไปคุมทั้งหมด¹⁶

¹² สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), เพิ่งอ้าง, น. 44.

¹³ เพิ่งอ้าง, น. 44-45

¹⁴ เพิ่งอ้าง, น. 45.

¹⁵ เพิ่งอ้าง

¹⁶ เพิ่งอ้าง

ที่ดูว่าคล้ายจะเป็นจริง หมายความว่า เราอาจจะมีกฎหมายสำหรับกิจกรรมและกิจการทุกอย่างในสังคมมนุษย์ ครอบคลุมทุกอย่าง แต่ที่ว่าไม่จริงแท้ก็คือ กฎหมายเหล่านั้นก็คุ้มครองและกิจการทุกด้านเหล่านี้เข้ามาอยู่ในระบบอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างครอบคลุมทั่วทั้งหมดไม่¹⁷

ในสังคมที่สมบูรณ์ จะต้องมีความหมายหรือวินัยใหญ่อันหนึ่งที่จะทำหน้าที่นี้ คือ เป็นที่ประมวลประสานระบบย่อยทุกอย่างของสังคม ให้เข้ามาอยู่ในระบบสัมพันธ์ใหญ่ที่ครอบคลุมทั้งหมดอันเดียวกัน อย่างกลมกลืนและเกี่ยวพันกัน โดยโยงเข้ากับความจริงพื้นฐานอันเป็นหนึ่งเดียวของระบบแห่งธรรมชาติของธรรมชาติ¹⁸

รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นตัวอย่างของระบบสมมติของที่ก้าวเข้ามาขั้นหนึ่งสู่การที่จะเป็นกฎหมายใหญ่ที่ครอบคลุมนี้แต่ก็ยัง ไม่ครอบคลุมจริง¹⁹

กฎหมายที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมาย ต้องการปัญญาพิเศษ ที่หยั่งรู้ความจริงแห่งเหตุปัจจัยทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง โยงมาสู่การจัดตั้งวางระเบียบระบบสำหรับชีวิตและสังคมอย่างประสานสอดคล้องดังกล่าวแล้วถ้าไม่มีผู้ปกครองผู้มีปัญญาพิเศษเช่นนั้น ก็อาจจะต้องมีแหล่งปัญญาพิเศษดังกล่าวที่จะมาตรากฎหมายให้ผู้ปกครองบริหารกิจการไปตามอีกเช่นหนึ่ง

การมีฝ่ายนิติบัญญัติแยกจากฝ่ายบริหาร ในระบอบประชาธิปไตยอย่างปัจจุบัน อาจถือว่าการพัฒนาการขั้นหนึ่งในวิถีสถิติศาสตร์ที่กล่าวนี้ แต่ก็จะต้องถามว่า บุคคลหรือคณะบุคคลผู้มาร่วมกันทำหน้าที่เช่นนั้น มีการพัฒนาที่จะทำให้เป็นผู้มีปัญญาพิเศษดังกล่าวนี้แล้วหรือใหม่ ถ้ายังสังคมจะต้องมุ่งที่จะก้าวต่อไปสู่จุดหมายนั้นให้ได้

กล่าวโดยสรุป กิจทางปัญญาอันยิ่งใหญ่ที่นักนิติศาสตร์จะต้องทำให้ได้มี 2 อย่าง คือ

1) รู้เข้าใจหยั่งทราบถึงจุดหมายที่แท้จริงตามกฎธรรมชาติ ที่อยู่เบื้องหลังระบบสมมติทั้งหมดของมนุษย์

2) จัดตั้งวินัยกฎหมายที่มีขอบข่ายครอบคลุม ที่จะประสานระบบสมมติของมนุษย์ทุกอย่างเข้าเป็นระบบใหญ่อันหนึ่งอันเดียว ที่โยงถึงกันทั่วทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับระบบความสัมพันธ์อันหนึ่งอันเดียวของธรรมชาติ²⁰

ขออย่าว่า วินัย มีความหมาย 3 ชั้น

ชั้นที่ 1 คือ การจัดตั้งวางระเบียบชีวิตและวางระบบกิจการ

ชั้นที่ 2 คือ ข้อกำหนดที่บอกให้รู้ว่าจัดตั้งวางระเบียบระบบให้เป็นอย่างไร

¹⁷ พสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), เฝิงอ้าง, น. 46.

¹⁸ เฝิงอ้าง

¹⁹ เฝิงอ้าง

²⁰ เฝิงอ้าง น. 47-48.

ขั้น 3 คือ ก) การใช้ระเบียบและระบบที่จัดวางขึ้นนั้นเป็นเครื่องมือสร้างเสริมโอกาสให้คนพัฒนาชีวิตให้ดียิ่งขึ้น หรือการชักนำดูแลให้คนใช้ระเบียบและระบบนั้นเป็นเครื่องมือ (ที่จะช่วยกันทำให้สังคมเป็นแหล่งอำนวยโอกาสในการ)พัฒนาชีวิตของตน หรือ

ข) การใช้ระเบียบและระบบที่จัดวางขึ้นนั้น เป็นเครื่องมือบังคับควบคุมคนให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย หรือการบังคับควบคุมคนให้เป็นอยู่แลประพฤติปฏิบัติดำเนินกิจการตามระเบียบและระบบที่จัดวางขึ้นนั้น²¹

ความหมายของ “วินัย” ที่เราเข้าใจกันมาก คือความหมายที่ 2 ได้กระชับแบบแผนที่บอกว่าจะให้จัดตั้งวางระบบอย่างไร หรือข้อกำหนดที่เป็นแม่บทในการจัดตั้ง

ตัวอย่างเช่น พระมาอยู่ร่วมกัน ต้องมีวิธีแสวงหาและการจัดสรรแบ่งปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย แลยารักษาโรค

ในเรื่องนี้วินัยก็จะบอกว่า พระภิกษุมิวิธีที่จะได้มาและจัดสรรแบ่งปัจจัยสี่กันอย่างไร เมื่อมีคนมานิมนต์พระ จะให้ใครเป็นผู้ทำหน้าที่ในการบอกให้พระรูปไหนไป และจะจัดอย่างไร เช่น จะให้ใครไปก่อนไปหลังปัจจัยสี่ อย่งไหนพระภิกษุจะเก็บสะสมได้หรือไม่ได้ เก็บได้มากเท่าใดและนานเท่าไร จะเก็บอย่างไร ใครจะเป็นผู้เก็บ เมื่อมีการขัดแย้งกันขึ้น หรือมีพระทำ ความผิด จะดำเนินคดีอย่างไร อย่างนี้เป็นต้น นี่คือเรื่องของวินัยในความหมายที่สอง ซึ่งตรงกับ กฎหมาย

ความหมายของวินัยอย่างที่ 3 ก็คือ การปกครอง วินัยในความหมายนี้เป็นเรื่องของ การปกครอง เพราะการดูแลให้บุคคลเป็นอย่าประพฤติปฏิบัติตามกฎกติกาและให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามครรลอง ก็คือการปกครองในความหมายที่ครอบคลุมทั้งหมด ต่อจากนั้นจึงแยกออกเป็น รายละเอียดในการบริหาร ซึ่งทั้งหมดนั้นต้องมีการจะจัดดำเนินการที่เป็นงานรวม เพื่อให้มหาชน หรือสังคมดำเนินไปอย่างใดอย่างหนึ่ง อันได้แก่ การปกครอง²²

โดยนัยนี้ คำว่าวินัย จึงมีความหมายกว้าง และไปโยงกับที่กล่าวถึงในตอนแรกว่า กฎหมายเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการปกครองมาก เพราะวินัยเอง จะแปลว่า การปกครองก็ได้

วินัย นั้น โดยรากศัพท์ แปลว่า การนำไปให้วิเศษ และ นี้ ตัวเดียวกับใน นิติ แปลว่า นำรวมกันเป็น วินัย แปลว่าการนำไปให้วิเศษ หมายความว่า ทำให้คนมีชีวิตที่ดีงามยิ่งขึ้น แลทำให้กิจกรรมต่างๆดำเนินไปด้วยดี เป็นความหมายทั้งในระดับบุคคลและสังคม เป็นได้ทั้งกฎหมายแล การปกครอง ที่จะจัดสรรให้เกิดความเรียบร้อยดีงามขึ้นในสังคมมนุษย์

²¹ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), เพิ่งอ้าง, น. 48.

²² เพิ่งอ้าง, น. 49.

(ถ้าเป็นกฎหมาย ก็แปลว่าเครื่องนำไปให้วิเศษ ถ้าเป็นการปกครองก็แปลว่าการนำไปให้วิเศษ)

จึงพูดได้ว่า ในที่สุด เรื่องของกฎหมายและการปกครอง หรือเรื่องของวินัย ก็คือ การจัดการให้เกิดความเรียบร้อยหรือมีสันติสุขขึ้นในสังคม นี่เป็นความหมายของวินัยในระดับหนึ่ง แต่แท้จริง สิ่งนี้เป็นจุดหมายของวินัย หรือกฎหมายและการปกครอง จริงหรือไม่ จุดหมายของนิติศาสตร์ คืออะไรแน่?

ถ้ามองในแง่ของวินัย ตามความหมายของพระพุทธศาสนา ความสงบเรียบร้อยอยู่กันด้วยดีในสังคม ยังมีไม่ใช่เป็นจุดหมาย ทำไมจึงยังไม่ใช้ถ้ามองเผินๆก็น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะการปกครองโดยมีกฎหมาย วางระเบียบกฎเกณฑ์ขึ้นมา ก็เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยดี โดยสงบเรียบร้อยเพราะฉะนั้น การมีความสงบก็จำเป็นการบรรลุจุดหมาย แต่แท้จริงความสงบเรียบร้อยในสังคมนั้นเราถือว่าเป็นปัจจัย ไม่ใช่จุดหมาย

ความสงบเรียบร้อยของสังคมไม่เป็นจุดหมาย ถ้าจะให้ได้คำตอบต้องถามต่อไปว่า ทำไมต้องมีวินัย?

ได้พูดแล้วว่า การมีวินัยสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นของสงฆ์ คือ สังฆะหรือชุมชนของพระภิกษุ หรือพระสงฆ์ทั้งหลายที่มาอยู่ร่วมกัน

ทำไมจึงเกิดสงฆ์? ทำไมพระพุทธเจ้าจึงตั้งสังฆะขึ้นมา เรื่องนี้โยงไปถึงธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของการมีการปกครอง มีกฎหมาย มีระเบียบกฎเกณฑ์กติกากฎของสังคมนั้น เพื่ออะไร

ในการจัดตั้งหรือจัดสรรสังคม เรามองธรรมชาติของมนุษย์อย่างไร? ถ้าเรามองโยงลงไปไม่ถึงธรรมชาติของมนุษย์ ศาสตร์ทั้งหลายจะไม่เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ได้จริง

ศาสตร์ทุกศาสตร์จะต้องหยั่งลงไปให้ถึงธรรมชาติของมนุษย์ และจะต้องตั้งอยู่บนฐานของปัญหาที่เข้าใจความจริงตั้งแต่ธรรมชาติของมนุษย์ เพราะว่าในที่สุดนั้น การจัดตั้งวางระบบทุกอย่างเราทำขึ้นมาเพื่อประโยชน์แก่มนุษย์ ถ้าไม่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เราก็ไม่รู้ว่ามนุษย์จะมีชีวิตอยู่ไปทำไม เขาต้องการอะไร และเราควรทำอะไรให้เขา

ถ้าเราไม่เข้าใจธรรมชาติหรือความจริงแห่งชีวิตของมนุษย์ สิ่งที่เราทำให้เขานั้น แทนที่จะเป็นประโยชน์ อาจกลายเป็นโทษเป็นพิษภัยแก่เขาก็ได้ ทั้งที่เราอาจจะมีเจตนาดีก็ตาม²³

²³ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), เพิ่งอ้าง, น. 50-51.

2.2 แนวความคิดสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิพลเมือง

โดยหลัก สิทธิขั้นพื้นฐานหรือหลักสิทธิมูลฐาน (Fundamental Right) บุคคลย่อมมีเสรีภาพ ในการดำรงชีวิต ในร่างกาย ในทรัพย์สิน และเกียรติยศชื่อเสียงสิทธิเหล่านี้เป็นหลักการใหญ่ประการหนึ่งของกฎหมายเป็นหลักการใหญ่ประการหนึ่งของกฎหมายและของการมีสภาพเป็นมนุษย์ชน สิทธิเหล่านี้ได้ถูกกล่าวถึง วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนได้มีการเรียนการสอนและแต่งตั้งเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ไว้อย่างกว้างขวาง และถือเป็นมูลฐานสำคัญแห่งการศึกษาวิชากฎหมาย การศึกษาในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ได้ย้มาถึงการมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่การเคลื่อนไหวไปมาอย่างเสรีการ แสดงออกซึ่งความคิดเห็นอิสระ สิทธิในร่างกายและทรัพย์สินของตน ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติยศ สิทธิในสิ่งประดิษฐ์หรือผลจากการค้นคว้าทางวิชาการ สิทธิในฐานะ เช่น ความเป็นบิดามารดา ผู้ใช้อำนาจปกครอง ตำราต่างๆ ที่นักวิชาการทั่วโลกแต่งขึ้น ได้ย้และแสดงให้เห็นถึงอนุภาพและความศักดิ์สิทธิ์ของสิทธิมนุษยชนต่างๆ ดังกล่าว ในอันที่จะไม่ถูกละเมิดหรือก้าวท้าวโดยบุคคลอื่น โดยชุมชน สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมการเมืองหรือรัฐ²⁴

สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล เป็นสิทธิพลเมืองอย่างหนึ่งเป็นสิทธิของบุคคลในทางกฎหมายซึ่งมีทั้งสิทธิอันจำเป็นต่อสถานะในความเป็นคนและสิทธิอันเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคล รายละเอียดของสิทธิพลเมืองนี้ นับว่ามีส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่กำหนดไว้เป็นจำนวนมากจึงขอแบ่งเป็นขั้นพื้นฐาน ของบุคคลและสิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สิน

1) สิทธิพื้นฐานของบุคคล สิทธิพลเมืองในส่วนแรกนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นสิทธิอันเป็นหลักการพื้นฐานที่จำเป็นของบุคคลทุกคนพึงจะได้รับ คือ

- 1.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน
- 1.2 บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาสหรืออยู่ในภาวะจำยอมใดๆ มิได้การกล่าวห้ามทำในทุกรูปแบบ
- 1.3 บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงทัณฑ์ด้วยวิธีการที่ทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือเหยียดหยามเกียรติมิได้
- 1.4 บุคคลทุกคนมีสิทธิจะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลในกฎหมายไม่ในที่ใด
- 1.5 บุคคลทุกคนต่างเสมอกันในกฎหมายและชอบที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน
- 1.6 บุคคลที่สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากศาลสถิตยุติธรรมในการถูกละเมิดสิทธิ ตามกฎหมาย

²⁴ กราตร ฤกษ์พัฒน์, “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), น. 32.

1.7 บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนกว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความตามกฎหมายการกระทำใดจะเป็นความผิดได้ ต้องมีกฎหมายในขณะที่กระทำนั้นและจะมีการลงโทษหนักกว่าที่กฎหมายใช้อยู่ในขณะที่กระทำความผิดนั้นไม่ได้

2) สิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สินสิทธิพลเมืองของบุคคลใดส่วนนี้นับว่าเป็นสิทธิที่มีความเกี่ยวพัน เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคล กล่าวคือเป็นสิทธิที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องสิทธิส่วนตัวของบุคคลนั้น รวมทั้งเรื่องทรัพย์สินด้วย คือ

2.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดจากพลการในกิจการส่วนตัว ครอบครัว เกษตฐาน การสื่อสารและการโจมตีต่อเกียรติยศและชื่อเสียงด้วย

2.2 บุคคลมีสิทธิในการเดินทางภายในประเทศและภายนอกประเทศมีอิสระในการมีสถานที่อยู่อาศัย

2.3 บุคคลมีสิทธิที่จะหลีกเลี่ยงการประหารหรือการเมืองไปยังประเทศอื่น

2.4 บุคคลสิทธิในการถือสัญชาติ

2.5 บุคคลมีสิทธิที่จะสมรสและสร้างครอบครัวโดยไม่มีการจำกัด แต่ต้องทำด้วยความยินยอมของกลุ่มสมรส

2.6 บุคคลมีสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน²⁵

ในเรื่องสิทธิพลเมืองนั้นที่มาของการรับรองและคุ้มครองสิทธิพลเมืองของผู้ต้องขังมีความเป็นมานับแต่ยุคสมัยของการเรียกร้องอิสรภาพและเสรีภาพในประเทศตะวันตกมาเป็นเวลานานและมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นมากมายอันเป็นการเรียกร้องให้ได้มาซึ่งสิทธิที่เรียกสิทธิของพลเมือง (Civil Rights) การต่อสู้เรียกร้องสิทธิของผู้ต้องขังก็เป็นสิทธิของพลเมืองอย่างหนึ่งที่มีการเรียกร้องและทำให้ได้มาถึงสิทธิดังกล่าว

ความพยายามที่จะให้มีสิทธิของผู้ต้องขังเกิดขึ้นมาจากการแสวงหาหลักเกณฑ์พื้นฐานของความเป็นปัจเจกชน (Individual Basis) ซึ่งสมัยก่อนได้เริ่มจากการให้ความช่วยเหลือตามกฎหมายแก่ผู้ต้องขังและมีความพยายามในการให้คำจำกัดความของคำว่าสิทธิของผู้กระทำความผิดหรือสิทธิของผู้ต้องขังซึ่งในอดีตยังไม่มีคำจำกัดความที่เป็นรูปธรรมนักเนื่องจากในสมัยนั้นยังขาดการจำกัดความของคำว่า สิทธิที่เป็นทางการประกอบกับสาธารณชนก็ไม่ให้ความสนใจในสิทธิของผู้ต้องขังนักเพราะผู้กระทำความผิดในสมัยนั้น จะถูกมองหาเป็นผู้ที่บกพร่องทางศีลธรรมอย่างร้ายแรง

²⁵ สมชาย กษิติประดิษฐ์, สิทธิมนุษยชน LW 446, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2535), น. 57.

ไม่สมควรได้รับความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังในสมัยก่อนผู้ต้องขัง ในสมัยก่อนผู้ต้องขังถูกจำกัดให้เป็นเพียงการช่วยเหลือที่มาจากความต้องการช่วยเหลือของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจทำในรูปแบบซึ่งอาจทำในรูปแบบการบริจาคสิ่งของที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป หรือสิ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่านั้น²⁶

ในระยะต่อมา สิทธิของปัจเจกบุคคลได้รับการสนใจเพิ่มมากขึ้นในฐานะที่เป็นเครื่องป้องกันที่ประชาชนมีต่อการใช้อำนาจรัฐการเรียกร้องสิทธิดังกล่าว มักมีสาเหตุมาจากประเด็นทางการเมือง กล่าวคือ การเรียกร้องให้ได้สิทธิประเภทใดประเภทหนึ่งในช่วงนั้น มักจะมีพื้นฐานเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องศีลธรรมและการเรียกร้องสิทธิทางกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบในทางการเมืองเกิดขึ้นเสมอ รวมทั้งการเรียกร้องสิทธิทางกฎหมายซึ่งมีผลกระทบในทางการเมืองเกิดขึ้นเสมอรวมทั้งการเรียกร้องสิทธิของผู้ต้องขังซึ่งมีการเรียกร้องกันมากในเรื่องเกี่ยวกับข้อกำหนดในเรื่องจำและข้อเสนอให้มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังอื่นๆ เหตุผลที่มีการนำมาอ้างเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ ของผู้ต้องขัง คือ การที่ผู้ต้องขังต้องถูกแยกตัวออกไปจากสังคมปกติ ทำให้เขาถูกจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว เสรีภาพในการติดต่อกับสังคมภายนอก ซึ่งสภาพเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการถูกต้องชอบธรรม ความพอดีในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ความทุกข์ทรมานของผู้ต้องขังที่ได้รับจากการถูกจำกัดสิทธิตามกฎหมายต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้นำมาสู่การเรียกร้องให้มีการตระหนักถึงการปกป้องรักษาสิทธิของผู้ต้องขัง อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน (Basic Human Rights) รวมทั้งการเรียกร้องให้มีการรับรองสิทธิตามกฎหมายอันพึงมีของบุคคลเหล่านั้นด้วย²⁷

ดังนั้นสรุปได้ว่า ที่มาของสิทธิผู้ต้องขังนั้น เกิดจากแนวคิดในทางทฤษฎีที่ว่าสิทธิพลเมืองบางส่วนของผู้ต้องขังต้องสูญเสียไปเนื่องจากการถูกลงโทษ ผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นปัจเจกชนยังมีสิทธิบางส่วนที่เหลืออยู่จากการถูกลงโทษซึ่งสิทธิจะมีมาน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดหรือวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แต่ละประเภทนำมาใช้ ดังนั้น การสูญเสียสิทธิของผู้ต้องขังน่าจะเป็นเพียงการถูกแยกตัวออกจากสังคมเท่านั้นและบุคคลนั้นจะต้องยังมีสิทธิบางประการเหลืออยู่ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ในการดูแลจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการรับรองสิทธิ

²⁶ B.Harold, Supervision of the Offender(Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1981), p. 41, อ้างถึงใน กุมพล พลวัน, “สิทธิของผู้ต้องขัง,” ในเอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์, หน้าที่ 10 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2539), น. 50.

²⁷ Mike Magiure, Jon Vage, and Rod Morgan, Accountability and Prison Opening up the Closed World (London and New York : Tavistock Publication 1985), pp. 19-28, อ้างถึงใน กุมพล พลวัน, เพิ่งอ้าง, น. 50.

ประเภทต่างๆ ของผู้ต้องขัง รัฐจำต้องตระหนักถึงการป้องกันรักษาสิทธิเหล่านั้นของผู้ถูกจำคุกด้วย และให้นักโทษได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป

2.3 แนวความคิดเรื่อง สิทธิของผู้ต้องขัง

แนวความคิดเรื่อง สิทธิของผู้ต้องขัง แต่เดิมผู้ต้องขังนั้นไม่ได้รับสิทธิประการใดๆ เลย โดยถือว่า ผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ เมื่อถูกลงโทษก็เปรียบเสมือนทาสแห่งรัฐ ซึ่งเป็นแนวความคิดเรื่องทาสของรัฐ ต่อมาเมื่อแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังมีมากขึ้น จึงมีแนวความคิดที่ว่า สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังถูกจำกัดมากกว่าบุคคลอื่น เนื่องจากมีการขอมตนหรือจำต้องขอมตนให้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของอำนาจปกครอง ตามแนวความคิดเรื่องบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของรัฐ ต่อมามีการยอมรับว่า ผู้ต้องขังมีตัวตนตามกฎหมายและเขาควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน สภาพในทางทฤษฎีปัจจุบันนี้ได้ปรับปรุงไปในทางที่จะคิดในแง่ที่ว่า ข้อจำกัด ใดบ้างที่มีความจำเป็นในการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการนำโทษจำคุกมาใช้ ตามแนวความคิดเรื่องการให้เหตุผลสนับสนุนของรัฐ ดังจะได้กล่าวต่อไป

2.3.1 แนวความคิดเรื่อง ทาสของรัฐ (Slave of the State)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ปัญหาเรื่อง สิทธิของนักโทษคล้ายกับปัญหาสิทธิของชนกลุ่มน้อย ในสมัยแรกนักโทษไม่ได้รับสิทธิใดๆ ดังจะเห็นได้จาก ในปี ค.ศ. 1871 ผู้พิพากษาในรัฐเวอร์จิเนียได้พิพากษาไว้อย่างชัดเจนว่า “...เพราะผู้ต้องหากกระทำผิดอาญาครั้งนั้น นอกจากนั้นเขาจะหมดเสรีภาพแล้ว เขายังหมดสิทธิส่วนตัวทั้งสิ้น นอกจากที่คุกอนุญาตให้และเขาจะต้องเป็นทาสของรัฐตลอดเวลาหนึ่ง...” กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือนักโทษเปรียบเสมือนทาสแห่งรัฐ (Slave of the State) นักโทษจะไม่มีสิทธิใดๆ อันต่างๆ ไปจากทาสเลย หากมีการปฏิบัติหรือการคุมขังผู้ต้องขังที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ไม่ใช่ เพราะถือว่าผลประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยของสังคมโดยส่วนรวมย่อมสำคัญกว่าสิทธินักโทษ ดังนั้นเมื่อนักโทษร้องขอความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายต่อศาลโดยการอ้างหลักกฎหมายอย่างไรก็ตาม ศาลก็มักจะไม่ได้ให้การคุ้มครองและไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหานี้ เพราะถือว่าเป็นเรื่องภายในของฝ่ายบริหารที่จะแก้ปัญหาด้วยความเคารพในความรู้ความสามารถของฝ่ายปกครอง นโยบายของศาลเช่นนี้เรียกว่า “Hands-off Policy” การที่ศาลยึดถือนโยบายนี้เนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

- 1) ศาลต้องการรักษาไว้ซึ่งหลักการแบ่งแยกอำนาจเพราะการบริหารเรือนจำนั้นเป็นเรื่องของฝ่ายปกครอง และเพื่อให้เจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถใช้ดุลพินิจในการบริหารงานได้อย่างกว้างขวางเพื่อความคล่องตัว

2) ศาลไม่มีความรู้ความชำนาญทางด้านทฤษฎี หากเข้าไปแทรกแซงอาจทำให้การบริหารงานเรือนจำไม่เป็นไปตามเป้าหมายในการฟื้นฟูจิตใจของนักโทษ

3) ศาลเกรงว่าคำพิพากษาของศาล จะเป็นการเข้าแทรกแซงหรือขัดแย้งกับระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ

นอกจากนี้ระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มาจาก English Common Law ซึ่งมีรากฐานมาจากระบบฟิวด์ล ที่ถือว่านักโทษหมดสิทธิใดๆ ทางกฎหมายทรัพย์สินของเขาก็คงเป็นของรัฐ แต่ศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ถือว่าทรัพย์สินของนักโทษตกเป็นของรัฐเป็นเพียงแต่กำหนดให้ผู้ต้องขังหมดสิทธิมนุษยชนเท่านั้น ฉะนั้น ศาลสหรัฐอเมริกาจึงไม่เห็นว่าเป็นปัญหาเรื่องสิทธิของผู้ต้องขังเป็นปัญหาที่ควรแก่การวินิจฉัย แนวความคิดดังกล่าวทำให้ผู้ต้องขังตกอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานเรือนจำเท่านั้น สิทธิของนักโทษเริ่มเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1950-ค.ศ. 1960 โดยการผลักดันจากคำพิพากษาศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกา (Warant Court) ซึ่งสนับสนุนแนวความคิดสิทธิมนุษยชน โดยเห็นว่า ควรขายสิทธิทางกฎหมายมาสู่หน่วยย่อยของสังคม เช่น ผู้กระทำความผิดหรือนักโทษด้วยและศาลสูงได้เริ่มแทรกแซงการทำงานของคุกมลรัฐต่างๆ โดยถือเป็นหน้าที่ที่จะป้องกันสิทธิของผู้ต้องขังตามกฎหมายรัฐธรรมนูญการดำเนินงานของมลรัฐต่างๆ จะต้องตกอยู่ภายใต้เงื้อมมือของรัฐด้วย²⁸ ผู้พิพากษา Doyle เคยกล่าวว่า “ในระบบรัฐธรรมนูญของเรา รัฐบาลอาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับชีวิตของประชาชนเมื่อมีเหตุอันควรเท่านั้น ถ้าเจ้าหน้าที่เข้าไปใช้อำนาจต่อประชาชน เมื่อมีเหตุอันควรเท่านั้น ถ้าเจ้าหน้าที่เข้าไปใช้อำนาจต่อประชาชนเกินขอบเขต และไม่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีความหมายความสำคัญของรัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญก็คือ ใครก็ตามที่ใช้อำนาจของสังคมจะต้องมีหน้าที่ชี้แจงว่าได้ใช้อำนาจนั้นอย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม การรักษาสหสิทธิของนักโทษก็ทำให้ศาลต้องระมัดระวังถึงข้อจำกัดที่จะไม่กระทบถึงการดำเนินงานของเรือนจำ จะต้องก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิของนักโทษกับเป้าหมายของการคุมขังด้วยศาลสูงมักไม่ค่อยอยากแทรกแซงการบริหารงานของเรือนจำในรัฐต่างๆ จะกระทำก็ต่อเมื่อข้ออ้าง ของนักโทษเป็นปัญหาเรื่องละเมิดสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญเพราะกฎหมายกำหนดไว้แจ้งชัดว่า ไม่มีการแบ่งชั้นของบุคคลทั่วไปกับผู้ต้องขังภายใต้รัฐธรรมนูญ²⁹ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดสำคัญต่อนโยบายการบริหารงานตุลาการ โดยการให้นักโทษสามารถนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้เป็นการแสดงถึงรัฐธรรมนูญการพิจารณาทบทวนการบริหารงานของรัฐ จะต้องก้าวเข้าไปถึงการดำเนินงานของเรือนจำพัฒนาการด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ของ

²⁸ วารงคณา สุจริตกุล, “นักโทษเดือดดาลกับสิทธิตามกฎหมาย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น. 31-32.

²⁹ เพิ่งอ้าง, น. 33.

นักโทษ โดยศาลเห็นว่า ศาลควรจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญที่ทำให้การรับรอง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษ โดยจะต้องไม่ทำให้เสรีภาพของบุคคลต้องถูกลดทอน หรือ ถูกทำลายไปอันเป็นผลเนื่องมาจากการยึดถือถ้อยคำของกฎหมายหรือคำวินิจฉัยสั่งการในทาง บริหารที่ไม่ชัดเจน³⁰

นอกจากการตระหนักถึงแนวความคิดสิทธิมนุษยชนในส่วนของศาลและประชาชน แล้ว นโยบายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลเสียหายหลายประการคือ

- 1) หลักการนี้ทำให้ผู้บริหารเรือนจำมีอำนาจมากเกินไปและสามารถใช้ดุลยพินิจได้โดย ปราศจากการตรวจสอบ
- 2) การบริหารงานเรือนจำมีปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นและ เรือนจำมีสภาพเลวร้าย
- 3) ผู้ต้องขังเรียกร้องสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความเป็นธรรมและมี มนุษยธรรมมากขึ้น
- 4) มีคดีที่ผู้ต้องขังฟ้องร้องต่อศาลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิและการปฏิบัติต่อนักโทษอย่าง ไม่เป็นธรรมมากขึ้น³¹

2.3.2 แนวความคิดเรื่องบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของรัฐ

ตามแนวคิดของประเทศเยอรมนี บุคคลบางประเภท เช่น ข้าราชการ นักศึกษา นักโทษ เป็นต้น เป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาดูแลของรัฐเป็นพิเศษ จากเอกชนทั่วไปจึงมี นิติสัมพันธ์ทางปกครองกับรัฐเป็นพิเศษ เมื่อพิจารณาในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิขั้นพื้นฐาน ของบุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดมากกว่าเอกชนอื่น เนื่องจากมีการขอมตน หรือจำต้องขอมตนให้อยู่ ภายใต้บังคับบัญชาของอำนาจปกครอง ความสัมพันธ์พิเศษนี้ เมื่อพิจารณาในทางกฎหมายปกครอง ศาลปกครองสหพันธ์แยกพิจารณาเป็นความสัมพันธ์พื้นฐานและความสัมพันธ์ในทางการงาน กล่าวคือ แยกเรื่องงานออกจากเรื่องส่วนตัว

- 1) ความสัมพันธ์พื้นฐาน เป็นนิติสัมพันธ์ในการก่อเปลี่ยนแปลง หรือระงับซึ่ง ความสัมพันธ์พิเศษ คำสั่งที่มีผลทางกฎหมายโดยตรงไปสู่ภายนอก

³⁰ ทวีศักดิ์ รอดโพคา, “สิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), น. 31-32.

³¹ อุดม รัฐอมฤต, นพนิธิ สุริยะ, และบรรเจิด สิงคะเนติ, การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการใช้สิทธิ เสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานาสังพิมพ์, 2544), น. 40-41

2) ความสัมพันธ์ในทางการงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน ซึ่งอยู่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตามไม่ใช่ฐานะส่วนตัว สถานภาพทางกฎหมายในฐานะส่วนตัวของผู้นั้น ไม่ถูกระทบกระเทือนกรณีดังกล่าว จึงถือว่าระเบียบคำสั่งในทางการงาน ไม่มีผลทางกฎหมายโดยตรงไปสู่ภายนอกจึงไม่เป็นนิติกรรมทางปกครอง³²

ในปี ค.ศ. 1972 ฐานะทางกฎหมายหรือความสัมพันธ์อื่นๆ ทำนองเดียวกันของผู้ต้องขัง สามารถถูกกำหนดผ่านข้อกำหนดทางปกครอง โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติกฎหมาย ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของรัฐ เป็นปัญหาได้ถึงกันในศตวรรษที่ผ่านมา เช่น นักเรียน นักโทษ ลูกจ้างของรัฐ หรือฐานะของข้าราชการ ไม่ได้ได้รับความสนใจมากนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อเร็วๆ นี้มีข้อคิดเห็นของนักกฎหมายเยอรมัน โดยทั่วไปรวมถึงคำวินิจฉัยของศาล ได้สนับสนุนในการให้มีกฎหมายในขอบเขตของความสัมพันธ์เหล่านี้ โดยเหตุผลที่สนับสนุนดังนี้ คือ

ประการแรก คือ การสถาปนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปฏิเสธระบอบราชาธิปไตย ซึ่งฝ่ายบริหารสูญเสียบทบาทการเป็นผู้นำและรัฐสภากลายเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยผ่านการกระทำของฝ่ายบริหาร

ประการที่สอง คือ การเริ่มความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการที่ทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพเปลี่ยนแปลงไป ในรัฐเสรีประชาธิปไตยของศตวรรษที่ผ่านมา เสรีภาพ หมายถึงความอิสระของปัจเจกชนในขอบเขตที่แน่นอน ซึ่งรัฐสามารถแทรกแซงโดยผ่านทางกฎหมายเท่านั้น ในปัจจุบันเสรีภาพมีความหมายต่างกันและรัฐในปัจจุบันมีความพยายามที่จะจัดข้อเสียเปรียบของเสรีภาพของปัจเจกชนในทางสังคมโดยผ่านกฎหมายและสร้างเสรีภาพของบุคคลที่สูญเสียไปขึ้นมาใหม่ เสรีภาพในปัจจุบัน จึงไม่ได้หมายถึงเพียงการไม่แทรกแซงของรัฐเท่านั้น แต่รวมถึงการมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์ของรัฐด้วย ในเวลาเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้สร้างการพัฒนาอย่างมากในขอบเขตของกฎหมายอาญาซึ่งมีอิทธิพลต่อขอบเขตอื่นๆ ด้วย ในคดีผู้ต้องขังซึ่งจดหมายของเขาจากเรือนจำถูกระงับเพราะเหตุที่มีคำพูดที่เป็นผลร้ายต่อเจ้าหน้าที่และที่เกี่ยวกับสภาพภายในเรือนจำ โดยศาลถือว่าสิทธิขั้นพื้นฐานให้ถึง นักโทษด้วยและสามารถถูกจำกัดโดยผ่านกฎหมายเท่านั้น ไม่ใช่โดยกฎเกณฑ์ทางปกครอง³³ ภายหลังจากตัดสินนี้ ศาลรัฐธรรมนูญถือว่าหลักการปกครองโดยกฎหมายและหลักประชาธิปไตยของกฎหมายพื้นฐานกำหนดว่าการตัดสินใจที่สำคัญหรือจำเป็นสำหรับชีวิต ในขอบเขตของระบบโรงเรียนประเทศเยอรมนี ก็เช่นเดียวกับ

³² กมลชัย รัตนสากวาศ์, หลักกฎหมายปกครองเยอรมันพื้นฐานความรู้ทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2537), น. 127.

³³ Mahendra P.Singh, German Administrative Law in Common Law Perspective, (Berlin : Springer-Verlag, 1985), p. 69.

ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law ไม่รับรองการบริหารที่อิสระอย่างสมบูรณ์จากกฎหมาย³⁴

ประเทศเยอรมนี ถือว่าเป็นเรือนจำและโรงเรียนเป็นบริการสาธารณะซึ่ง “ผู้ใช้บริการ” อาจถูกจำกัดเสรีภาพได้หลายประการเพื่อประโยชน์ของความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดังจะเห็นได้จากคดีเกี่ยวกับเรือนจำ ศาลรัฐธรรมนูญ แห่งสหพันธ์รัฐได้รับคำร้องจากนักโทษ ซึ่งถูกสั่งขังไว้ในระหว่างการดำเนินคดีและเพิ่งถูกศาลพิพากษาลงโทษให้จำคุกเป็นเวลา 4 ปี เพราะเหตุที่ได้พยายามฆาตกรรมภรรยาของตนเอง นักโทษผู้นี้ได้ร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้กลับคำพิพากษาของศาลสูงแห่งมลรัฐที่ยื่นตามคำสั่งของหัวหน้าศาลอาญาแห่งมลรัฐ ซึ่งได้มีคำสั่งของหัวหน้าศาลอาญาแห่งมลรัฐซึ่งได้มีคำสั่งให้อัยกัจฉหมายที่ผู้ต้องขัง ผู้นี้ได้เขียนถึงบิดามารดาของตนด้วยเหตุผลที่ว่า ในจคหมายนั้นนักโทษผู้นี้ได้ดำว ผู้พิพากษาที่ตัดสินคดีลงโทษคน ศาลรัฐธรรมนูญ แห่งสหพันธ์รัฐ ได้กลับคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้นเพราะเหตุที่ได้ละเมิดบทบัญญัติในมาตรา 2 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๑ แห่งสหพันธ์รัฐที่ว่า “ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนได้โดยเสรี” โดยศาลรัฐธรรมนูญให้เหตุผลไว้สั้นๆ ว่า การจำกัดเสรีภาพของนักโทษนั้นจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้นแต่ในคดีนี้คำสั่งของหัวหน้าศาลอาญานั้นเป็นคำสั่งที่ไม่จำเป็นต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำแต่อย่างใด นอกจากนี้กรณีที่เป็นการติดต่อกันทางจดหมาย ระหว่างบุตรคนหนึ่งและบิดามารดาของตนจึงเป็นติดต่อกันทางภายในครอบครัวซึ่งรัฐมีหน้าที่จะต้องให้ความคุ้มครองตามบทบัญญัติในมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐที่ว่า ครอบครัวย่อมได้รับการคุ้มครองจากรัฐเป็นพิเศษที่บุตรคนนั้นได้บรรจุนิติภาวะแล้วไม่ใช่สิ่งสำคัญเพราะความสัมพันธ์ระหว่างบุตรและบิดามารดาอยู่ต่อไปตลอดชีวิตและควรจะได้รับคุ้มครองเป็นพิเศษในขณะที่บุตรกำลังประสบปัญหาในชีวิต³⁵

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีคดีการร้องขอให้รัฐรับผิดชอบความเสียหายจากการเสียชีวิตของบิดาที่อยู่ในระหว่างถูกคุมขัง บุตรของผู้ตายร้องขอให้ศาลปกครองชั้นต้นบรรเทาความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสียชีวิตของบิดาที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ศาลปกครอง ชั้นต้นยกคำร้องโดยอ้างว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการตายและการคุมขัง แต่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 432 กำหนดให้ ศาลยุติธรรมต้องอนุญาตให้มีการระงับของจองจำถ้าจำเลยมีอายุเกิน 65 ปี หรือถ้ามีการตรวจสอบทางการแพทย์พบว่าจำเลยมีปัญหาด้าน

³⁴ Ibid, p. 70.

³⁵ ชาญชัย แสงศักดิ์, “การคุ้มครองเสรีภาพและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนและนักโทษในประเทศเยอรมันตะวันตก,” ข่าวกฎหมายวารสารปกครอง, 7, 1, น. 290-292 (เมษายน 2531).

สุขภาพ รัฐจึงต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากความบกพร่องของผู้พิพากษาในการวินิจฉัยคดีเป็นเหตุให้ผู้ตายถูกลีคลื่อนเสรีภาพโดยไม่ชอบ³⁶

2.3.3 แนวความคิดเรื่องการให้เหตุผลสนับสนุนของรัฐ (The State Justification)

ทฤษฎี “สิทธิของนักโทษ” (Theory of Prisoner’s Right) มีความคิดที่ว่านักโทษมีตัวตนตามกฎหมายและเขาควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการออกกำลังกาย สภาพในทางทฤษฎีปัจจุบันนี้ได้ปรับปรุงไปในทางที่จะคิดในแง่ที่ว่าข้อจำกัดใดบ้างที่มีความจำเป็นในการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการนำโทษจำคุกมาใช้ในปัจจุบันนักโทษไม่จำเป็นที่จะต้องพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างว่าในสิทธิโดยเฉพาะแต่ควรที่จะเป็นเรื่องข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับเสรีภาพในระบบเรือนจำ ทฤษฎี “สิทธิของนักโทษ” อาจจะถูกแทนที่ว่า “การให้เหตุผลสนับสนุนของรัฐ” (State Justification)

ข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับเสรีภาพของบุคคลทั่วไปมีว่า “บุคคลสามารถที่จะกระทำการใดๆ ถ้าไม่มีกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้ง” ดังนั้น รัฐจะต้องให้เหตุผลสนับสนุนในการแทรกแซงใดๆ เกี่ยวกับเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของบุคคล ภายหลังจากที่บุคคลถูกจับกุม เขาจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับในขณะนั้น สถานภาพทางกฎหมายของเขาจะเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและรัฐกลายเป็นความสัมพันธ์ทางด้านสิทธิและหน้าที่ เช่น กฎหมายอาญาของอังกฤษ (Criminal Law Act, 1977) มาตรา 62 ระบุว่า “เมื่อบุคคลใดก็ตามถูกจับกุมและควบคุมไว้ภายใต้ความอารักขาในสถานีตำรวจหรือสถานที่อื่นๆ เขาจะได้รับสิทธิในการแจ้งการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกคุมขังให้แก่บุคคลที่เขาจะระบุโดยไม่มี การชักช้าเว้นแต่จะมีความจำเป็นในการสอบสวนหรือการป้องกันอาชญากรรมหรือการจับกุมผู้ต้องหา ซึ่งจะต้องไม่มีการชักช้าอื่นใดนอกจากที่จำเป็น...” การเปลี่ยนแปลงสถานะจากบุคคลซึ่งมีเสรีภาพไปเป็นผู้ถูกจับกุมหักล้างข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับเสรีภาพโดยที่ผู้ต้องขังจะได้แต่สิทธิที่จะได้รับการแจ้งเรื่องการจับกุมของเขาต่อบุคคลอื่นตามมาตรา 62

ข้อเสนอของทฤษฎีการให้เหตุผลสนับสนุนของรัฐมีเสรีภาพและการอารักขาไม่ใช่แนวความคิดที่แยกออกจากกันเด็ดขาด การจับกุม เป็นเพียงการจำกัดบุคคลไว้ภายใต้ข้อกำหนดที่มากขึ้นกว่าเดิมเท่านั้น ไม่จำเป็นที่ข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับเสรีภาพต้องสูญไป ด้วยรัฐจึงควรจะต้องให้เหตุผลสนับสนุนข้อจำกัดเสรีภาพดังกล่าว การจับกุมจึงไม่ควรเป็นการรับรองการจำกัดเสรีภาพทั้งหมดของผู้ถูกจับเป็นการทั่วไป นอกจากสิทธิที่สามารถอ้างได้จากพระราชบัญญัติ

³⁶ กานูมาส สิทธิเวทิน, “การร้องขอให้รับผิดชอบค่าเสียหายจากการเสียชีวิตของบิดาในขณะที่ถูกคุมขัง,” วารสารกฎหมายปกครอง, น. 270 (สิงหาคม 2539)

หรือ Common Law ข้อเสนอแนะนี้ยกภาระในการปฏิเสธการอ้างสิทธิในเสรีภาพโดยเฉพาะใดๆ ที่มีความจำเป็นมากกว่าที่จะมุ่งไปยังสิทธิของผู้ต้องขังและยังปฏิเสธความคิดเกี่ยวกับข้อจำกัดเสรีภาพในทางเนื้อหาของข้อจำกัด (Inherent Restrictions) แต่ให้ความสำคัญในการหาเหตุผลให้แก่ข้อจำกัด โดยการอ้างอิงถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษจำคุกที่บัญญัติไว้³⁷ ทฤษฎีการให้เหตุผลสนับสนุนของรัฐ (Theory of State Justification) พิจารณาจากหลักการ 3 ประการคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของยุโรป ค.ศ. 1950 พระราชบัญญัติเรือนจำของเยอรมัน ค.ศ. 1976 และกฎหมายเรือนจำของอังกฤษ ค.ศ. 1952

2.4 แนวความคิดและความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

การให้ความสำคัญศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งมีแนวความคิดที่สำคัญในการเคารพต่อความเป็นมนุษย์ทั้งในแง่ของกฎหมายและทางศีลธรรม ดังนั้น การทำความเข้าใจเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นเรื่องสำคัญ รวมไปถึงการทำความเข้าใจแนวความคิดและความหมายของสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนด้วย เพื่อที่จะทำความเข้าใจในองค์รวมดังจะได้อธิบายต่อไป

2.4.1 ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ปรัชญาสากลขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นแบบแผนหนึ่งของหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่เป็นรูปธรรม ซึ่งมีพื้นฐานแนวความคิดสำคัญในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันเป็นคุณค่าทั่วไปที่อยู่เหนือความเป็นส่วนตัวของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะถึงแม้จะมีข้อโต้แย้งอยู่บ้างเกี่ยวกับความเป็นสากลแท้จริงของแนวความคิดอันเป็นที่มาของปรัชญาสากล แต่ในการศึกษาพัฒนาการของหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพ โดยยึดเอาความเป็นมา เนื้อหา และวัตถุประสงค์ของปรัชญาสากลเป็นเส้นแบ่งแล้ว ย่อมสามารถเข้าใจถึงพัฒนาการในเรื่องดังกล่าว และกฎหมายของนานาประเทศก็ได้ให้ความสำคัญโดยการกำหนดหลักเกณฑ์การรับรองเนื้อหาสาระตลอดจนวางกลไกให้ความคุ้มครองหลักการดังกล่าวไว้³⁸

แม้ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันในทางกฎหมายระหว่างประเทศให้ประเทศสมาชิกที่ไม่ได้ลงนามรับรองต้องปฏิบัติตามแต่การนำเอาหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนมาเป็นแนวทางเรื่อยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 50 ปี ทำให้กล่าวได้ว่าหลักการดังกล่าวได้กลายมาเป็นกฎหมายจารีตประเพณีสากลมุ่งที่จะคุ้มครองก็คือ “สิทธิมนุษยชน” (human rights) โดยการอ้างถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (Human Dignity) ในฐานะที่เป็น

³⁷ Aian Beaven, “Prisoner’s Access,” *Law Quarterly Review*, pp. 393-394 (July 1979).

³⁸ อุดม รัฐอมฤต, นพนิธิ สุริยะ และบรรเจิด สิงคะเนติ, *เพ็ญอ้าง*, น. 21-23.

วัตถุประสงค (Object) อันหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ในระหว่างสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์นั้น หากพิจารณาในด้านเนื้อหาหรือเป้าหมายสุดท้ายของเรื่องแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า ทั้งสองเรื่องต่างก็มุ่งที่จะสร้างความสงบและสันติสุขให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมของมนุษย์ตลอดไป ในแง่ที่ทั้งสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่มีความแตกต่างกับความเชื่อในทางศาสนาที่ต่างก็สอนให้คนเป็นดีและมุ่งให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมนั้นๆ หากจะมีความแตกต่างกันก็เป็นเพียงวิธีการอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามศาสนาบัญญัติเท่านั้น ซึ่งแนวปฏิบัติที่เห็นแตกต่างกันนั้นจะเข้าลักษณะเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้หรือไม่นั้นในกรณีเช่นนี้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “สิทธิมนุษยชน” ไม่มีความแตกต่างจากเรื่องศีลธรรมแต่อย่างใด

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อาจมีความหมายว่า เป็นการให้การยกย่องหรือเชิดชู “คุณค่าสากล” ของความเป็นมนุษย์ คือ การที่มนุษย์ผู้หนึ่งได้กระทำการอันเป็นการลดคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นลงในแง่มุมหนึ่งนอกจากเรื่องความเท่าเทียมกันในทางสังคมและในทางกฎหมายที่ผู้ถูกละเมิด ได้รับการปฏิบัติโดยไม่เท่าเทียมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมโดยที่ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้น เพราะสถานะในทางสังคมที่แตกต่างกันแล้วการกระทำเช่นนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นลงในแง่มุมหนึ่งนอกจากเรื่องความเท่าเทียมกันในทางสังคมและในทางกฎหมายที่ผู้ถูกละเมิดได้รับการปฏิบัติโดยไม่เท่าเทียมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมโดยที่ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเพราะสถานะในทางสังคมที่แตกต่างกันแล้ว การกระทำเช่นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้นได้ เช่นการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนที่กระทำต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสมือนเป็นบุคคลที่กระทำ ความผิดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดยอมเป็นการกระทำที่มีขอบ เช่น การวิสามัญฆาตกรรมหรือการนำผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชน เป็นต้น ในการพิจารณา “คุณค่า” ของความเป็นมนุษย์นั้นสามารถที่จะพิจารณาที่เนื้อหาในการปฏิบัติว่าหากมาตรฐานที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ถูกนำมาเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเป็นการทั่วไปหรือถูกยกมาเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อตัวเราเองแล้วจะสามารถยอมรับได้หรือไม่ อาจกล่าวได้ว่าความหมายของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในแง่มุมทางวัฒนธรรมและกฎหมายเป็นกระบวนการในทางความคิดที่พัฒนามาจากศีลธรรมและจิตใจที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพที่อยู่เหนือตัวบุคคลเหนือเรื่องส่วนบุคคลใดๆ เป็นส่วนประกอบพิเศษที่อยู่ในตัวมนุษย์ที่อยู่ในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นศีลธรรมขั้นสูงและเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม³⁹

³⁹ เพิ่งอ้าง, น. 28-29.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 ได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในมาตรา 25-49 ครอบคลุมถึงสิทธิเสรีภาพด้านต่างๆ เช่น ความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา สิทธิในการได้รับบริหารสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน ฯลฯ ในที่นี้จะกล่าวถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ ดังนี้คือ

1) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ไว้ดังนี้

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

บทบัญญัติตามมาตรา 4 เป็นการกำหนดหลักพื้นฐานความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐกับปัจเจกชนว่า “รัฐจะให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล การกำหนดหลักพื้นฐานของความสัมพันธ์ดังกล่าว เปรียบเสมือนการกำหนดให้คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีสถานะในระดับของรัฐธรรมนูญ ซึ่งก่อนให้เกิดผลต่อการกำหนดทิศทางของรัฐ นอกจากนี้การบัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์บังคับให้รัฐต้องกำหนด เป็นหลักกฎหมายทั่วไปว่าอำนาจอื่นๆ รวมถึงอำนาจรัฐไม่อาจที่จะละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้และต้องตีความบทกฎหมายให้สอดคล้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับบุคคล

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

การจำกัดเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 26 มีสถานะเช่นเดียวกับ สิทธิรัฐ แสดงออกได้ 2 ลักษณะคือ

ลักษณะแรก องค์กรของรัฐจะไม่กระทำการใดๆ ในลักษณะที่จะเป็นการละเมิดต่อสิ่งดังกล่าว

ลักษณะที่สอง รัฐมีภาระหน้าที่จะดำเนินการใดในทางที่จะทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเอื้อต่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์อย่างมีศักดิ์ศรี หรือเอื้อต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองคุ้มครองได้

มาตรา 34 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของ ประชาชน เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของ ปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรงหากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้ หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามกฎหมาย บัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามหมวดนี้”

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่ได้รับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลมิให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่สมกับความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น โดยพิจารณาเชิงทวิสัยว่าการกระทำใดที่เห็นทั่วไปว่าจะเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มิใช่การพิจารณาในลักษณะอัตวิสัยตามความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ส่วนการใช้สิทธิทางศาล บุคคลที่ถูกกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถนำคดีมาฟ้องได้ตามลักษณะการกระทำละเมิดเป็นประการใด เช่น ข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน ก็ฟ้องศาลยุติธรรมฝ่ายปกครองกับเอกชนก็ฟ้องศาลปกครอง เป็นต้น

2.4.2 ความหมายของ “สิทธิ” และ “เสรีภาพ”

“สิทธิ” ตามความหมายทั่วไป หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรอง คุ้มครองให้แก่บุคคล ในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งสิทธิจึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นด้วย

“สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” ถือว่าเป็น “สิทธิตามกฎหมายมหาชน” หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองปกป้องบุคคลในอันที่จะกระทำการใด หรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดกระทำการให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าว ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน และบางกรณีก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการบางอย่างใดอย่างหนึ่ง⁴⁰ สิทธิจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีเพื่อเรียกร้องให้ผู้อื่นหรือรัฐกระทำการหรือละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 43) สิทธิในการรับบริการสาธารณสุข (มาตรา 52) เป็นต้น

ในปัจจุบันมีการใช้คำว่า “สิทธิและเสรีภาพ” ปนๆ กันไป และเรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์แต่ละคนพึงว่าเป็น “สิทธิมนุษยชน” (Human Rights) หรือในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันเรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ว่า “สิทธิขั้นพื้นฐาน” (Basic Rights) กระนั้นก็ตาม สิ่งที่ต้องระลึกไว้เสมอก็คือ ไม่ว่าจะเป็สิทธิมนุษยชนหรือสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยส่วนใหญ่แล้วหาใช้สิทธิโดยแท้ซึ่งเป็อำนาจของบุคคลที่จะเรียกร้องในให้รัฐกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตนไม่แต่จะเป็น “สิทธิในเสรีภาพ” (Right of Liberty) กล่าวคือ เป็นอำนาจตามกฎหมายในอันที่จะกระทำการต่างๆ โดยปราศจากการรบกวนขัดขวางของรัฐนั่นเอง แต่เดิมรัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่างๆ มักจะบัญญัติรับรองเสรีภาพหรือ “สิทธิในเสรีภาพ” เสียเป็นส่วนใหญ่ สิทธิโดยแท้ที่พอจะรับรองอยู่ได้บ้าง คงได้แก่สิทธิในชีวิตและร่างกาย กรรมสิทธิ์และสิทธิทางการเมืองบางประการ เช่น สิทธิเลือกตั้ง สิทธิ สิทธิสมัครเลือกตั้ง สิทธิสมัครเข้ารับราชการ เป็นต้น ต่อมารัฐเสรีประชาธิปไตยบางรัฐได้บัญญัติรับรอง “สิทธิ” ของราษฎรในอันที่จะเรียกร้องประโยชน์บางประการจากรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายเพื่อประกันมาตรฐานแห่งการดำรงชีวิตขั้นต่ำให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม อันจะทำให้บุคคลเหล่านี้อยู่ในวิสัยที่จะใช้เสรีภาพต่างๆ ได้เท่าเทียมกับคนที่มีความฐานะดี สิทธิเหล่านี้รวมเรียกว่า “สิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ” (Social And Economic Rights)⁴¹

⁴⁰ บรรเจิด ลิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญใหม่, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), น. 47.

⁴¹ วรพจน์ วิศรุดพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), น. 24-25.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้นำหลักการใหม่ๆ หลายหลักการมาบัญญัติได้นำหลักการใหม่ๆ หลายหลักการมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการบัญญัติให้สิทธิขั้นพื้นฐานมีผลผูกพัน องค์กรใช้อำนาจรัฐโดยตรง ซึ่ง โดยแท้จริงแล้วสิทธิที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมมีผลผูกพันองค์กรใช้อำนาจรัฐโดยตรงอยู่แต่การบัญญัติดังกล่าวเพื่อต้องการเน้นย้ำ เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในรัฐธรรมนูญ⁴² การบัญญัติให้สิทธิขั้นพื้นฐานมีผลผูกพันองค์กรใช้อำนาจโดยตรงถือว่าเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิอันมีสถานะผูกพันองค์กรใช้อำนาจรัฐโดยตรงมาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมายการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง การบัญญัติให้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญผูกพันองค์กรใช้อำนาจรัฐโดยตรงก่อให้เกิดผลดังนี้ คือ

1) สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมีสถานะเป็นสิทธิที่ก่อให้เกิดหน้าที่ต่อผู้ที่ผูกพันต่อสิทธิดังกล่าว หรือทำให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีสถานะเป็นสิทธิเรียกร้องหรือที่เรียกว่า Subjektive Rechte ซึ่งหมายความว่า ผู้ทรงสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญอาจเรียกร้องให้รัฐดำเนินการหรือละเว้นการกระทำอันใดอันหนึ่งได้ตามสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองหรือให้ความคุ้มครองได้ โดยผู้ทรงสิทธิตามรัฐธรรมนูญอาจใช้สิทธิในทางศาลเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิดังกล่าว

2) เมื่อสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิที่มีผลผูกพันโดยตรงต่อองค์กรใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น ถึงแม้ว่ายังไม่มีการออกกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเพื่อรองรับการใช้สิทธิดังกล่าว ก็ไม่อาจจะตีความไปในทิศทางที่ทำให้การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้นสิ้นผลได้

3) องค์กรที่ใช้อำนาจรัฐทั้งหมดเป็นองค์กรที่ผูกพันต่อสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ⁴³

คำว่า “เสรีภาพ” หมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคลมีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความประสงค์ของตนเสรีภาพเป็นอำนาจในการกำหนดตนเองโดยอิสระของบุคคลเป็นอำนาจที่บุคคลนั้นมีอยู่เหนือตนเองในการตัดสินใจที่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ โดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่น “เสรีภาพ” ย่อมก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่เข้ามารบกวนขัดขวางการใช้ “สิทธิในเสรีภาพ” ตามรัฐธรรมนูญย่อมหมายความว่า

⁴² บรรเจิด สิงคะเนติ, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 40, น. 47.

⁴³ *เพ็ญอ้าง*, น. 37-38.

บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะใช้เสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในความหมายนี้ เสรีภาพย่อมก่อให้เกิดความผูกพันต่อบุคคลอื่นกล่าวคือบุคคลย่อมมีหน้าที่ที่จะไม่ละเมิดการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคลนั้น⁴⁴

กล่าวโดยสรุปในเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการรับรองเป็นนัยว่ารัฐมีหน้าที่เอื้ออำนวยให้เป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพในแง่รัฐมีหน้าที่ 2 ประการคือ หน้าที่กระทำการและหน้าที่งดเว้นการกระทำการในส่วนของ “หน้าที่กระทำการ” หมายความว่า ในกรณีที่บุคคลมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญประการใดรัฐต้องมีหน้าที่จัดการให้ประชาชนได้รับสิทธินั้นสมดังที่กำหนดไว้เช่น สิทธิของคนชราตามรัฐธรรมนูญให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดการช่วยเหลือคนชราให้ยังชีพได้หากรัฐไม่ทำหน้าที่ ข้างต้น ประชาชนสามารถบังคับให้รัฐกระทำการตามหน้าที่เพื่อให้สิทธิของตนสมประโยชน์ได้ “หน้าที่งดเว้นการกระทำการ” หมายความว่า ในกรณีที่บุคคลมีเสรีภาพในการกระทำใดๆ อันเป็นการแทรกแซงเสรีภาพดังกล่าว เช่น เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธรัฐจะต้องงดเว้นไม่กระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการชุมนุม⁴⁵

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 28 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้”

การลงโทษที่ถือว่าเป็นการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม อาจแยกได้ดังนี้

1) การลงโทษที่เป็นการโหดร้ายโดยสภาพ ได้แก่ การลงโทษต่อร่างกาย เช่น การตัดอวัยวะบางส่วน การเผาทั้งเป็น ตลอดจนการลงโทษที่มุ่งหมายให้ผู้ถูกลงโทษได้รับการเจ็บปวดทรมานทุกชนิด หรือเป็นการลงโทษที่กระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจอย่างรุนแรง เช่น การขังห้องมืด

2) การลงโทษที่เป็นการผิดมนุษยธรรมโดยสภาพ เช่น การตีตรวน การประจาน เพื่อให้อับอาย การบังคับให้ทำงานหนัก เป็นต้น

⁴⁴ เพิ่งอ้าง, น. 47-48.

⁴⁵ มานิตย์ จุมปา, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541), น. 48.

2.4.3 ความหมายของสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชน วไล ฌ ป้อมเพชร ผู้เชี่ยวชาญการศึกษาเพื่อสันติภาพให้ความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ไว้ว่าเป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ความเสมอภาค ตลอดจนเสรีภาพและอิสรภาพในชีวิตแต่ละร่างกายซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ และเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามหลักการสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตลอดจนแนวทางปฏิบัติของกฎหมายระหว่างประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศ? ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม⁴⁶

สิทธิมนุษยชน ตามความหมายของพจนานุกรมของเวบสเตอร์ ระบุว่า สิทธิมนุษยชน หมายถึง ในฐานะปัจเจกชนที่สามารถจัดการหรือเลือกปฏิบัติในการนับถือศาสนาหลักหรือความเชื่อของตนเองความเป็นอิสระในทางการเมือง ความเป็นเอกสิทธิ์และธรรมชาติของตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง สิทธิเหล่านี้รัฐจะไม่บั่นทอนด้วยกฎหรือระเบียบที่ไม่ชอบธรรม⁴⁷

2.5 ทฤษฎีว่าด้วยวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก

“การบังคับโทษ” ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Penalty” มีการนิยามความหมายตาม Black’ Law Dictioary⁴⁸ ไว้ว่าการบังคับโทษ” เป็นการลงโทษที่มีกำหนดโทษผู้กระทำความผิดโทษจำคุกในเรือนจำ หรือการปรับและวิธีอื่นๆ รวมถึงการลงโทษเป็นจำนวนเงินที่พิจารณาตามความเสียหายของแต่ละความผิดที่ใดกระทำกับรัฐหรือพลเรือน เป็นเรื่องของการทดแทนชดเชยให้กับคู่กรณีฝ่ายที่รับความเสียหายและสูญเสียจากการกระทำอาชญากรรมที่เกิดขึ้น

ส่วนคำว่า “การบังคับโทษจำคุก” เป็นมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับโทษ จำคุก และโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคล⁴⁹ การบังคับโทษต้องเป็นไปตาม “กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ” (Strafvollzugsrecht หรือ prison law) กฎหมายว่าด้วย

⁴⁶ สมาคมการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย), การศึกษาคาทอลิก ในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2543), น. 117-118.

⁴⁷ ศุภธรรม มงคลสวัสดิ์, “แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลพระเกียรติ, 2544), น. 13-14.

⁴⁸ Bryan A Garner, Black’s Law Dictionary, 8 Edition, (USA. : Tomson, 2004). p. 1168. อ้างถึงใน ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น. 19.

⁴⁹ Vgl. Etwa Claus Roxin, Strafverfahrensrecht, 24 Auglage, p. 430-431. อ้างถึงใน ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น. 20.

การบังคับโทษจำคุกของประเทศไทยที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และ กฎกระทรวงซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติดังกล่าว⁵⁰

วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการบังคับโทษจำคุกจะไม่เหมือนกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มุ่งที่จะลงโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นหลัก หากแต่ วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษเป็นการพัฒนาการจากแนวคิดในอดีตในการลงโทษ เข้ามาสู่ แนวคิดยุคใหม่ที่เป็นความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์มากขึ้น มุ่งที่จะปรับเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่อง ต่างๆ ที่เป็นเหตุให้กระทำผิดกฎหมายอาญาอันเป็นกติกาสังคม ถึงขนาดไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกับคนในสังคมปกติได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำคนลักษณะดังกล่าวนี้ไปปรับปรุงซ่อมแซม แก้ไข ยกระดับความเจริญทางจิตใจและพฤติกรรม ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคนปกติในสังคมนั้นๆ ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีการดำรงชีวิตอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความ รับผิดชอบต่อสังคม

2. เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม

2.5.1 เพื่อให้มีการดำรงชีวิตอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความรับผิดชอบต่อ สังคม⁵¹

วัตถุประสงค์ของข้อนี้มุ่งเน้นการดำรงชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิด และให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญที่สุดและตรงกับความเป็นจริงในการบังคับ โทษในทัณฑสถานที่ว่า “เมื่อมีการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดครบระยะเวลาแล้ว ผู้นั้นก็จะออกมา ดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมปกติอีกครั้ง” ดังนั้นในหลายประเทศในโลก เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี อังกฤษ เป็นต้น ต่างก็มีกฎหมายหรือแนวนโยบายในการลงโทษจำคุก ที่จะต้องหลีกเลี่ยงผลเสียหายกับบุคคลในการบังคับโทษจำคุก กล่าวคือ ต้องไม่ทำลายบุคลิกภาพ ของคนปกติและต้องสอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญอยู่บนพื้นฐานของ การบังคับโทษ หลักการใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำเพราะนักโทษ ทุกคนมีโอกาสกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง หากการจำคุกทำลายบุคลิกภาพของคนให้เสียไป การฟื้นฟู จะทำไม่ได้ผล สุดท้ายสังคมนั้นก็จะได้รับความเสียหายอีกต่อไป

⁵⁰ คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2549), น. 46.

⁵¹ Strafvollzugsgesetz 1976, มาตรา 2. อ้างถึงใน ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น. 39.

การลงโทษอย่างมีเหตุผลที่เป็นภาวะวิสัย ย่อมไม่ลงโทษเพียงเนื่องจากว่าได้มีการกระทำผิดขึ้นมาเท่านั้น เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วไม่อาจแก้ไขให้กลับเป็นดังเดิมได้ แต่การลงโทษโดยคำนึงถึงอนาคต หรือการมองไปข้างหน้าเพื่อให้ทั้งผู้กระทำความผิดเองและผู้ที่รู้เห็นว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษไม่กระทำความผิดขึ้นอีก⁵² เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยสรุปมีหลักเกณฑ์พื้นฐานการบังคับโทษที่ต้องนำมาใช้ดังนี้⁵³

หลักความใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำ กล่าวคือ รัฐบาลต้องพยายามบริหารจัดการต่างๆ ให้การดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ มีความใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตบุคคลทั่วไปภายนอกเรือนจำมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งภายนอกคุกและภายในคุกต้องใกล้เคียงกันมิฉะนั้นจะทำให้ผู้ได้รับโทษจำคุกเสียบุคลิกภาพ หรือวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของตนในการอยู่ร่วมกันกับสังคมภายนอก ทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้เป็นการทำลายวัฒนธรรมการใช้ชีวิตปกติของมนุษย์

หลักการหลีกเลี่ยงผลเสียจากการบังคับโทษ หมายความว่า มาตรการหรือกลไกต่างๆ ในการลงโทษและบังคับโทษต้องหลีกเลี่ยงผลเสียจากการบังคับโทษ อันเป็นการทำลายบุคลิกลักษณะของความเป็นมนุษย์ไป เช่น การไม่ให้เกิดวัฒนธรรมคุกโดยไม่จำเป็นที่จะเป็นผลมาลายุติกรรมของผู้ต้องขัง การตัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายนอกคุก การลงโทษด้วยวิธีทารุณโหดร้ายภายในเรือนจำ เป็นต้น เป็นการกระทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองต่ำกว่า หรือตกต่ำกว่าคนอื่นทั่วไป เช่น การเรียกชื่อหรือการใช้สรรพนามต่างๆ ในการเรียกผู้ต้องขัง เป็นต้น

พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้ประสพกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของคนๆ นั้น กล่าวคือเมื่อมีผู้กระทำความผิดถูกคุมขังในเรือนจำ ย่อมเสื่อมเสียฐานะและชื่อเสียงในสายตาของคนทั่วไปทำให้โอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดีลดน้อยลง ประกอบกับในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกครั้งแรกหรือความผิดเล็กๆ น้อยๆ ผู้กระทำความผิดจะต้องมาปะปนอยู่กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ ซึ่งมีอิทธิพลที่สามารถครอบงำบุคคลอื่นได้ง่าย เพราะคนเราย่อมซึมซับความเลวได้ง่ายกว่าสิ่งที่ดี ทำให้ผู้ที่พอจะกลับตัวได้หมดโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นพฤติกรรมดี อันเป็นสิ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่พึงประสงค์ไม่ได้ วิธีการอาจได้แก่

⁵² Clemens Bartollas. *Invitation to Corrections*, (Boston:USA. Allyn & Bacon, 2002), p 335. อ้างถึงในธานี วรภัทร์, *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2555), น. 40.

⁵³ Strafvollzugsgesetz 1976. มาตรา 3, อ้างถึงในธานี วรภัทร์, *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น. 40.

การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดโดยไม่ลงโทษจำคุก โดยพยายามใช้บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ หรือพยายามใช้โทษปรับ เป็นหลักในการเลี้ยงไม่ใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะโทษจำคุกระยะสั้น

การปล่อยตัวก่อนรับโทษจำคุกครบกำหนด ซึ่งเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานในส่วนราชทัณฑ์ที่จะพิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องโทษก่อนครบกำหนด หากเห็นว่าความเหมาะสมในอันที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคมของผู้นั้นจะเลื่อมทรามลง หากจำคุกอยู่ในเรือนจำต่อไปและปล่อยตัวผู้นั้นออกมา จะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

การแยกประเภทนักโทษ เช่น แยกนักโทษโดยพิจารณาจากอายุ แยกผู้ที่กระทำความผิดครั้งแรกออกจากพวกที่กระทำความผิดมาแล้วหลายครั้ง เป็นต้น

หลักการคืนคนดีสู่สังคม การบังคับโทษมุ่งผลสำเร็จในการสร้างจิตสำนึก สร้างความรู้ ผิดชอบชั่วดี ให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่ต้องโทษให้ได้

การบังคับโทษต้องพยายามมุ่งยกระดับสามัญสำนึกและพฤติกรรมที่ตกต่ำของผู้กระทำความผิดให้ขึ้นมาสู่ระดับคนปกติ โดยหลักการที่ว่ามนุษย์เป็นประติศฐกรรมที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเป็นพิเศษให้สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้และสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยและพฤติกรรมได้ จึงต้องมีการส่งเสริมคุณค่าในตัวบุคคล ส่งเสริมความสามารถของบุคคล ต้องแสดงผลลัพธ์ของความคิดและการกระทำรวมทั้งผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจสำหรับความเป็นไปได้ที่จะหาเลี้ยงชีพเพื่อชดเชยจุดอ่อนหรือสิ่งบกพร่องของแต่ละคน ซึ่งการบำบัดปรับปรุงแก้ไขนี้นักโทษแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่จะต้องมีวิธีการวิเคราะห์หาสาเหตุและวางแผนการบังคับโทษเป็นรายๆ ไป อันจะยังผลสุดท้ายให้เกิดคือ เมื่อนักโทษพ้นโทษแล้วไม่กระทำผิดซ้ำอีก⁵⁴

2.5.2 เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม⁵⁵

การบังคับโทษมุ่งที่จะคุ้มครองสังคม อันเป็นภารกิจเดียวกันกับภารกิจของกฎหมายอาญา ดังนั้นเมื่อปรากฏเป็นที่แน่ชัดแล้วโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดและศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกแล้ว ส่วนของการบังคับโทษก็จะจำกัดเสรีภาพของนักโทษผู้นั้นเพื่อเข้าสู่มาตรการในการแก้ไขในรูปแบบต่างๆ ตามระยะเวลาที่สมควรโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยต่างๆ เกี่ยวกับความบกพร่องของนักโทษเป็นรายๆ ไป ให้เป็นไปตาม

⁵⁴ See Clemens Bartollas, *Invitation to Corrections*. (Boston : USA. Allyn & Becon, 2002). อ้างถึงในธานี วรภัทร์, *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น. 41.

⁵⁵ See Joan Petersilia, *When personers Come Home* (New York : Oxford, 2003).

แผนการบังคับโทษ เมื่อบำบัดรักษาเป็นปกติแล้ว จึงปล่อยบุคคลนั้นกลับเข้าสู่สังคม วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจึงเป็นการคุ้มครองสังคมได้อย่างแท้จริง ถ้าหากได้กระทำอย่างมีประสิทธิภาพ

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ภารกิจของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากลับกรองเอาคนที่กระทำผิดกฎหมายเข้ารับโทษจำคุก ภารกิจของกฎหมายบังคับโทษจะทำการแก้ไขพฤติกรรมชั่วของคนที่ได้กระทำผิดกฎหมายอาญาให้เป็นคนดีของสังคม

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขผู้กระทำผิดในปัจจุบัน แม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในวงการราชทัณฑ์โดยทั่วไป แต่ก็ยังเป็นที่ยังสงสัยว่าจะได้รับผลตามวัตถุประสงค์เพียงไร เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะมีอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ⁵⁶

1. ผู้กระทำความผิดได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้ว โดยถูกหล่อหลอมและขัดเกลามาให้มีบุคลิกลักษณะเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน แต่ใช้เวลาในเรือนจำไม่นานในการที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้ฟื้นคืนจิตสำนึกที่ดีกลับมา และปรับตัวเข้ากับคนโดยทั่วไปในสังคมนั้นทำได้ยาก

2. การลงโทษเพื่อการแก้ไขนั้น จะขัดกับความรู้สึกของคนในสังคมว่าผู้กระทำผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนปกติทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามหลักของเบนเท็ม (Bentham) ที่ว่า “หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า” (Principle of less eligibility) ทั้งนี้เพราะคนโดยทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนทั่วไป เช่น ผู้กระทำความผิดจะได้รับการอบรมแก้ไขฝึกวิชาชีพ สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดการศึกษา การหางาน ในขณะที่คนทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมากไม่ได้รับบริการดังกล่าว ความรู้สึกของคนทั่วไปดังกล่าวเห็นได้ว่าขัดกับหลักของการแก้ไขฟื้นฟู

3. การแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทเท่านั้น เช่นผู้กระทำผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำผิดไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบหรือโดยพลั้งพลาด หรือทำไปเพราะความจำเป็น การแก้ไขฟื้นฟูไม่ทำให้กระทำผิดซ้ำขึ้นอีกย่อมมีทางสำเร็จได้มาก แต่สำหรับผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดและถูกลงโทษมาหลายครั้งแล้ว หรือพวกอาชญากรมืออาชีพหรือพวกกระทำผิดดัดนิสัย โอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวจะยอมเป็นไปได้นั้น การแก้ไขฟื้นฟูจึงไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำผิดกลับตัวได้ทุกกรณีไป

⁵⁶ นัทธี จิตสว่าง, หลักทัณฑ์วิทยา (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์, มปป), น. 30,31.

2.6 แนวความคิดการบังคับคดีอาญากับการบังคับโทษทางอาญา

กฎหมายอาญา” คือบรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่น และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่นนั้น⁵⁷

กฎหมายอาญามีภารกิจในการคุ้มครองสังคม ภารกิจในการปราบปรามและป้องกันการกระทำความผิด และภารกิจในการคุ้มครอง “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut/Legal Interest) และในการคุ้มครองคุณภาพของการกระทำ⁵⁸ แต่การที่จะทำให้กฎหมายอาญามีผลบังคับและทำให้ภารกิจของกฎหมายอาญาเกิดผลในทางปฏิบัตินั้นจำเป็นต้องอาศัยกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นสำคัญ ดังนั้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงมีภารกิจในการที่จะทำให้กฎหมายอาญามีผลบังคับและทำให้ภารกิจของกฎหมายอาญาเกิดผลอย่างแท้จริง

การดำเนินคดีอาญาขึ้นกำหนดคดีและการดำเนินคดีอาญาขึ้นบังคับคดี การดำเนินคดีอาญาแบ่งออกเป็น 2 ตอนใหญ่ๆ คือ “การดำเนินคดีอาญาขึ้นกำหนดคดี” (Erkenntnisverfahren/Verification stage) และ “การดำเนินคดีอาญาขึ้นบังคับคดี” (Vollstreckungsverfahren/Execution stage) และสิ่งที่เชื่อมโยงในการดำเนินคดีอาญาทั้งสองขึ้นดังกล่าวติดต่อกัน คือ “คำพิพากษาถึงที่สุด”⁵⁹

การดำเนินคดีอาญาขึ้นกำหนดคดี การดำเนินการทั้งหลายของเจ้าพนักงานเป็นการกระทำเพื่อยืนยันข้อกล่าวหา ซึ่งถ้าฟังได้โดยปกติเจ้าพนักงานก็จะฟ้องเพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาต่อไป และเมื่อได้มีการยื่นฟ้องแล้วการดำเนินการทั้งหลายในศาลในคดีที่เจ้าพนักงานได้ฟ้องแล้วนั้นรวมทั้งคดีที่ผู้เสียหายฟ้องก็เป็นการกระทำเพื่อยืนยันข้อกล่าวหาเช่นเดียวกับการดำเนินการในชั้นเจ้าพนักงาน และถ้าฟังได้ว่าได้มีการกระทำความผิดจริง ศาลก็กำหนด “มาตรการบังคับทางอาญา” (Kriminailsanktion/Criminal Sanction) อันได้แก่โทษ และ/หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่น⁶⁰ สำหรับคดีนั้น

การดำเนินการทั้งหลายของเจ้าพนักงานทั้งนอกและในศาล รวมทั้งการดำเนินการทั้งหลายของศาล ซึ่งอาจเป็นหลายชั้นศาล จนกระทั่งมีคำพิพากษาถึงที่สุดนั้น เป็นขั้นตอนของการ

⁵⁷ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, 2554, น. 45, (อ้างถึงใน คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 2555), น. 38.

⁵⁸ เพ็งอ้าง, น. 38.

⁵⁹ เพ็งอ้าง, น. 42.

⁶⁰ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 31, น. 42.

ดำเนินคดีอาญาที่เรียกว่า “การดำเนินคดีอาญาขั้นกำหนดคดี” (Erkenntnisverfahren/Verification Stage)

การดำเนินคดีอาญาขั้นบังคับคดี เมื่อศาลได้พิพากษา “มาตรการบังคับทางอาญา” (Kriminailsanktion/Criminal Sanction) ในคดีใดและคำพิพากษาในคดีนั้นถึงที่สุดแล้ว ก็จะต้องมีการจัดการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้วนั้นต่อไป เว้นแต่จะได้มีการลดโทษ เปลี่ยนโทษ หรืออภัยโทษ หรืออื่นๆ⁶¹

การดำเนินการหลังจากที่ศาลได้พิพากษากำหนด “มาตรการบังคับทางอาญา” (Kriminailsanktion/Criminal sanction) และเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วนี้เรียกว่า “การดำเนินคดีอาญาขั้นบังคับคดี” (Vollstreckungsverfahren/Execution stage) มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า “การดำเนินคดีอาญาขั้นกำหนดคดี” (Erkenntnisverfahren/Verification stage) และเจ้าพนักงานบังคับคดีอาญา” (Strafvollstreckungsbehörde/Executor Officer) ในประเทศใน “ยุโรปภาคพื้น” คือ “พนักงานอัยการ”⁶² แต่สำหรับในประเทศไทยเรานั้น การดำเนินคดีอาญาขั้นบังคับคดีมีขั้นตอนน้อย และ “เจ้าพนักงานบังคับคดีอาญา” ไม่ใช่ “พนักงานอัยการ” แต่หากเป็น “ศาล”⁶³ กล่าวคือ เป็น “ผู้พิพากษาคนหนึ่ง” ไม่ใช่ “องค์คณะผู้พิพากษา” (Spruchkorper/Panel)⁶⁴

2.6.1 การบังคับคดีอาญา

“กฎหมายว่าด้วยการบังคับคดีอาญา” (Strafvollstreckungsrecht/Law on execution of the criminal penalty) เป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการบังคับคดีอาญาของไทยเราก็คือ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 6 หมวด 1 อันว่าด้วย “การบังคับตามคำพิพากษา” ซึ่งประกอบด้วยบทบัญญัติมาตรา 245 ถึงมาตรา 251⁶⁵

“การบังคับคดีอาญา” (Strafvollstreckung/Execution of the criminal penalty) ต่างจาก “การบังคับโทษอาญา” (Strafvollzug/penal administration)

“การบังคับคดีอาญา” (Strafvollstreckung / Execution of the criminal penalty) เป็นกระบวนการที่กระทำไปเพื่อให้มีการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุด รวมตลอดทั้งการวินิจฉัยสั่งการอันเกี่ยวเนื่องกับการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วนั้นด้วย

⁶¹ อุดม รัฐอมฤต, นพนิติ สุริยะ, และบรรเจิด สิงคะเนติ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 31*, น. 42

⁶² *เพ็ญอ้าง*, น. 43.

⁶³ *เพ็ญอ้าง*

⁶⁴ *เพ็ญอ้าง*

⁶⁵ *เพ็ญอ้าง*

“การบังคับคดีอาญา” (Strafvollstreckung / Execution of the criminal penalty) ไม่หมายเฉพาะการดำเนินการตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุก หรือกักขังเท่านั้น แต่รวมถึงการดำเนินการตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดให้ลงโทษปรับและอื่นๆ ด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น

ในทางปฏิบัติในปัจจุบัน ในกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษปรับ หากจำเลยไม่มีเงินชำระค่าปรับตามคำพิพากษา ศาลก็จะสั่งกักขังจำเลยแทนค่าปรับไปทันทีทั้งๆ ที่คดียังไม่ถึงที่สุดทางปฏิบัติดังกล่าวนี้จึงผิดกฎหมาย และทางปฏิบัตินี้เกิดจากการพิจารณากฎหมายไม่หมด เพราะหากได้พิจารณามาตรา 29 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประกอบด้วยแล้ว จะเห็นความผิดกฎหมายของการบังคับโทษปรับในกรณีดังกล่าวได้อย่างชัดเจน⁶⁶

อย่างไรก็ตาม ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องบังคับโทษปรับในคดีหนึ่งว่า

“...แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 245 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้บังคับคดีโดยไม่ชักช้า ก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 วรรคแรกได้บัญญัติถึงวิธีการบังคับชำระค่าปรับได้โดยเฉพาะแล้ว โดยบัญญัติว่าผู้ใดต้องโทษปรับ และไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกัน หรือจะสั่งกักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 188 บัญญัติว่า คำพิพากษาหรือคำสั่งมีผลตั้งแต่วันที่ได้อ่านโดยเปิดเผยเป็นต้นไป ดังนั้นหากการบังคับชำระค่าปรับจะกระทำต่อเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว กฎหมายย่อมจะบัญญัติไว้เช่นนั้นโดยตรง นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 วรรคแรกได้บัญญัติถึงมาตรการชั่วคราวก่อนการบังคับชำระค่าปรับ ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะเรียกประกัน หรือจะสั่งกักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้ จึงมีผลว่าศาลอาจมีคำสั่งให้กักขังแทนค่าปรับได้ทันทีตั้งแต่วันมีคำพิพากษา แต่การกักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อนนั้นกฎหมายยังให้เวลาผู้ต้องโทษปรับจัดการให้ได้เงินมาชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา เมื่อครบกำหนดสามสิบวันแล้ว แม้จะมีการอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษานั้น ก็ไม่เป็นเหตุขัดขวางที่ศาลจะบังคับคดีไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29...”⁶⁷

⁶⁶ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 31, น. 44.

⁶⁷ เพิ่งอ้าง

ความเห็นของศาลฎีกานี้ไม่ถูกต้อง เป็นการตีความกฎหมายที่ผิดหลักการตีความกฎหมายที่เดียว ผู้เขียนจึงไม่เห็นพ้องด้วย เพราะในการตีความกฎหมายนั้น จะต้องตีความให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบกฎหมายด้วย กล่าวคือ หากพิจารณาตามหลัก “การตีความตามความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบกฎหมาย” (systematische Auslegung/Systematical interpretathon) แล้ว บทบัญญัติมาตรา 29 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น ต้องตีความสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 245 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ถ้อยคำในมาตรา 29 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ว่า “ผู้ใดต้องโทษปรับ” นั้น ต้องตีความว่าเป็นการต้องโทษปรับโดยคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว⁶⁸

2.6.2 การบังคับโทษอาญา

“การบังคับโทษอาญา” (Strafvollzug/Peenal administration) เป็นมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับโทษจำคุก และโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพของบุคคล⁶⁹ และโดยที่ในประเทศไทยเรายังมีโทษประหารชีวิตอยู่ การดำเนินการเกี่ยวโทษประหารชีวิตก็เป็น “การบังคับโทษอาญา”

“การบังคับโทษอาญา” (Strafvollzug/Peenal administration) เป็นกระบวนการที่อยู่นอกวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ “การบังคับโทษอาญา” ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ” (Strafvollzugsrecht/Penalty law หรือ Prison law) ที่สำคัญของเรา คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวงซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และบทบัญญัติในภาค 7 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อันว่าด้วย อกัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นโทษเบาและลดโทษ ก็เป็นบทบัญญัติของ “กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ”

อนึ่ง “การบังคับโทษทางอาญา” (Strafvollzug/Peenal Administration) ในปัจจุบันได้กลายเป็นเรื่องสากลไปแล้ว⁷⁰

⁶⁸ เพิ่งอ้าง, น. 45.

⁶⁹ Vgl. etwa Claus Roxin, Strafvollzugsrecht, 24. Auflage, München 1995, S. 430-431, อ้างถึงใน คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 2555, น. 45.

⁷⁰ ธาณี วรภัทร, การบังคับโทษจำคุก, พิมพ์ครั้งที่ 1, น. 48-67, คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 2555, น. 45.

2.7 มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม

องค์การสหประชาชาติและ UNAFEI หรือ United Nations Asia and Far East Institute For the Pervention of Crime and the Treatment of Offender ได้จัดทำมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว หรือ “The Tokyo Rules” ขึ้น และที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดครั้งที่ 68 (ค.ศ. 1990) ได้มีมติรับกฎบัตรดังกล่าว เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2533

กฎมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม (กฎโตเกียว) ได้กำหนดสาระสำคัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องการเชื่อมและการลาเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ ตามแนวทางการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดังนี้

กฎมาตรฐานขั้นต่ำเป็นการกำหนดหลักการพื้นฐานที่จะส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดเสมือนการป้องกันขั้นต่ำสำหรับบุคคลที่ใช้วิธีการเลี้ยงโทษจำคุก⁷¹ มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขผู้กระทำผิด ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งสนับสนุนผู้กระทำผิดให้มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม⁷² โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ รวมทั้งจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของระบบงานยุติธรรมทางอาญาของประเทศนั้นๆ⁷³ ข้อกำหนดของมาตรฐานนี้ต้องประยุกต์ใช้กับบุคคลที่ถูกฟ้องร้องอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีหรือการดำเนินการตามคำพิพากษา ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คำว่า “บุคคล” ในมาตรฐานนี้ หมายถึง ผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ระหว่างการฟ้องร้อง และผู้ที่ถูกพิพากษาแล้ว⁷⁴ การประยุกต์ใช้มาตรฐานนี้ต้องกระทำโดยปราศจากการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นๆ สัญชาติหรือพื้นฐานทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ชนิกานิกานิค หรือสถานภาพอื่นๆ⁷⁵ ต้องสนับสนุนการพัฒนาวิธีการใหม่ๆภายใต้มาตรการไม่ควบคุมตัว โดยมีการดูแลอย่างใกล้ชิด และมีการประเมินผลการนำไปใช้อย่างเป็นระบบ⁷⁶ ควรคำนึงถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน โดยหลีกเลี่ยงกระบวนการที่เป็นทางการหรือการพิจารณาของศาลให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

⁷¹ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 1.1 .

⁷² มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 1.2 .

⁷³ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 1.3 .

⁷⁴ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 2.1 .

⁷⁵ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 2.2 .

⁷⁶ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 2.4 .

ตามนัยแห่งการคุ้มครองทางกฎหมายและหลักนิติธรรม⁷⁷ มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดควรใช้ให้สอดคล้องกับหลักการที่ให้มีการแทรกแซงน้อยที่สุด⁷⁸

การเลือกใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประเมินผู้กระทำความผิดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงลักษณะและความรุนแรงของการกระทำความผิด รวมถึงบุคลิกภาพ ภูมิหลังของผู้กระทำความผิด จุดประสงค์ของคำพิพากษาและสิทธิของเหยื่อ⁷⁹ สักดิ์ศรีของผู้กระทำความผิดตามมาตรการไม่ควบคุมตัวจะต้องได้รับการคุ้มครอง⁸⁰ การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลทั้งของผู้กระทำความผิดและครอบครัวของผู้กระทำความผิด⁸¹ การนำมาตรการไม่ควบคุมตัวมาใช้ต้องไม่ทำให้สิทธิของผู้กระทำความผิดถูกจำกัดเกินกว่าที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ได้กำหนดไว้แต่แรก⁸²

ในส่วนของขั้นตอนหลังจากศาลได้โปรดมีคำพิพากษาและการลงโทษแล้วได้กำหนดไว้ในภาคที่ 4 ของกฎหมายฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว ที่มีอำนาจหน้าที่สามารถใช้ทางเลือกหลังการพิพากษาได้หลายทางเพื่อเลี่ยงการใช้โทษจำคุก และเพื่อช่วยผู้กระทำความผิดให้ใช้ชีวิตอยู่ได้ในสังคมได้⁸³ การดำเนินการหลังการพิพากษา

- ก. การปล่อยชั่วคราวและการใช้บ้านกึ่งวิถี
- ข. การปล่อยตัวไปทำงานหรือไปศึกษา
- ค. การพักการลงโทษรูปแบบต่างๆ
- ง. การลดโทษ
- จ. การอภัยโทษ⁸⁴

โดยการกำหนดการดำเนินการภายหลังการพิพากษา ยกเว้นกรณีการอภัยโทษ ควรกระทำโดยอำนาจศาลหรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้กระทำความผิด⁸⁵ และรูปแบบ

⁷⁷ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 2.5 .

⁷⁸ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 2.6 .

⁷⁹ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 3.2.

⁸⁰ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 3.9.

⁸¹ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 3.11.

⁸² มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 3.10.

⁸³ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 9.1.

⁸⁴ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 9.2.

⁸⁵ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 9.3.

ใดก็ตามที่เป็นการปล่อยตัวผู้กระทำผิดจากที่คุมขังไปสู่มาตรการไม่ควบคุมตัวควรได้รับการพิจารณาให้เห็นความสำคัญเป็นลำดับแรกเท่าที่สามารถจะเป็นไปได้⁸⁶

2.8 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวความคิดเกี่ยวกับการเยี่ยมญาติประจำปีของผู้ต้องขังในประเทศไทย

ประเทศไทย ได้มีการแบ่งการพัฒนาการของระบบการราชทัณฑ์ออกเป็น 3 ยุค กล่าวคือ การราชทัณฑ์ในสมัยแรก การราชทัณฑ์ที่สมัยที่สอง การราชทัณฑ์สมัยปัจจุบัน (ยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540) รายละเอียดดังจะกล่าวต่อไปนี้เป็นคือ

2.8.1 การราชทัณฑ์ในสมัยแรก

ระบบการลงโทษผู้กระทำผิดอาญาในประเทศไทย ก่อนการปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 จะตกอยู่ในภายใต้พระบรมราชโองการของพระกษัตริย์ว่าจะทรงพระเมตตาในการพิจารณาคดีเพียงใดผู้ต้องหาได้รับการข่มขู่ให้รับสารภาพโดยใช้อาญาจาริตนกรบาลและการทรมานด้วยวิธีต่างๆ จำเลยจะถูกคุมขังรอพระบรมราชวินิจฉัยโดยไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน กฎหมายมิได้บัญญัติว่าโทษจำคุกมีกำหนดเวลาเท่าใด ถ้าวินิจฉัยให้ลงโทษจำคุกแล้วก็ต้องจำคุกตลอดไป เว้นแต่พระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระกรุณาเป็นเหตุให้ศาลต่างๆ ต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงพิจารณากำหนดเวลาจำคุกอยู่เสมอ⁸⁷ พระมหากษัตริย์จะทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจเด็ดขาดทุกประการไม่ว่าจะเป็น อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ รวมถึงอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ นักโทษจะถูกปล่อยเป็นอิสระก็ต่อเมื่อได้รับพระราชทานอภัยโทษ ผู้ต้องขังที่ถูกจองจำต้องทูลเกล้าถวายฎีกาของพระราชทานอภัยโทษ หรืออีกกรณีหนึ่งที่จะทำให้ นักโทษพ้นโทษได้คือ การเปลี่ยนแปลงแผ่นดินใหม่ ผู้กระทำผิดในทางอาญาในรัชกาลก่อน ทั้งนี้กำลังรับโทษอยู่หรือได้หลบหนีไปย่อมพ้นโทษทั้งหมด ดังนั้น ถ้านักโทษไม่ได้รับพระราชทานอภัยโทษเนื่องจากเปลี่ยนแปลงแผ่นดินใหม่ ผู้ต้องขังมักจะถูกจองจำไว้ตลอดชีวิต⁸⁸ รองศาสตราจารย์ประธาน วัฒนวานิชย์ มีความเห็นว่า ผู้ต้องขังคำพิพากษาโทษจำคุกในอดีต ไม่มีสิทธิใดๆ ซึ่งในลักษณะ

⁸⁶ มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุม ข้อ 9.4.

⁸⁷ ประธาน วัฒนวานิชย์, เกียรติจิตร วัฒนสวัสดิ์, อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, และบุญทิพย์ ผ่องจิตร แลน เกรฟ. รายงานการวิจัยเรื่อง สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), น. 307.

⁸⁸ วรวงศ์ สุจริตกุล, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 28, น. 27-28.

เช่นเดียวกับแนวความคิดของศาลไปในประเทศตะวันตกในอดีตที่เชื่อว่าในระยะเวลาต้องโทษ จำคุกบุคคล ไม่มีสิทธิ และอยู่ในฐานะเป็นทาสของรัฐ (Slave of the State)⁸⁹

จะเห็นได้ว่าการราชทัณฑ์ในสมัยแรกนั้น ได้ปฏิบัติต่อนักโทษโดยไม่ได้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน หรือสิทธิเสรีภาพของนักโทษ ผู้คุมมักจะข่มเหง กดขี่ ทรมานนักโทษอย่างไม่เป็นธรรม และไม่มีการกำหนดว่า ผู้มีบรรดาศักดิ์เพียงใดที่จะควบคุมจองจำผู้ต้องขังได้ จึงทำให้นักโทษได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมากเนื่องจากธรรมเนียมการคุมขังจำตรวช ยังไม่ได้กำหนดเป็นพระราชบัญญัติ กรมหนึ่งก็มีธรรมเนียมอย่างหนึ่ง อีกกรมหนึ่งก็มีธรรมเนียมอย่างแตกต่างกัน ไปจึงทำให้เกิดการกดขี่นักโทษมากบ้างน้อยบ้างตามในของผู้คุมโดยไม่มีหลักเกณฑ์และนักโทษที่ต้องคุมขังเหล่านี้ก็ไม่มี การสั่งสอนฝึกหัดให้กลับตัวเป็นคนดีอย่างใด ตลอดทั้งไม่มีการอบรมวิชาความรู้ เพื่อสำหรับทำมาหากินเมื่อพ้นโทษออกไปจากจำคุกในสมัยก่อนจึงทำให้นักโทษตกอยู่ในสภาพที่เสื่อมทรามลงกว่าเดิม

2.8.2 การราชทัณฑ์สมัยที่สอง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระบรมราชโองการให้ตราและใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ราชการ พ.ศ. 2540 (รศ. 116) โดยให้การลงโทษผู้กระทำความผิดอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตุลาการและทรงให้กระทรวงมหาดไทย ตราข้อบังคับลักษณะการคุมขังนักโทษเรือนจำหัวเมือง รศ. 116 และ รศ. 118 (พ.ศ. 2442) จำนวน 5 หมวดมี 83 ข้อบัญญัติเรื่องการบริหารงานและข้อบังคับ เกี่ยวกับผู้โดยให้มีการชี้แจงถึงข้อบังคับให้นักโทษให้ได้รับทราบ รวมทั้งการดูแลรักษา นักโทษ เป็นต้น ต่อมากระทรวงมหาดไทยออกกฎเสนาบดีที่ 2 ในปีพ.ศ. 2443 กำหนดให้ผู้พิพากษาที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจการคุมขัง นักโทษทั้งผู้ต้องขังระหว่างไต่สวนและผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลและกระทรวงยุติธรรมก็ได้ออกกฎเสนาบดีให้ผู้พิพากษาที่มีหน้าที่ไปตรวจตราการคุมขัง นักโทษในมณฑล หรือในหัวเมืองที่อยู่ในอำนาจศาลนั้นไม่น้อยกว่าเดือนละ 2 ครั้ง ในกรณีที่ตรวจพบการคุมขัง นักโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ข้อบังคับให้ผู้พิพากษา มีอำนาจออกหมายสั่งตามอำนาจที่มีในศาลนั้นๆ และมีอำนาจแจ้งต่อผู้ว่าราชการเมืองให้จัดการแก้ไขให้ถูกต้อง นับว่าเป็นการให้หลักประกันแก่ผู้ต้องขังที่จะได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับนับว่าเป็นการให้หลักประกันแก่ผู้ต้องขังที่จะได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติตั้งกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2458 พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ผู้พิพากษาฝ่ายตุลาการ มีอำนาจไปตรวจการคุมขัง

⁸⁹ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 87, น. 35.

นักโทษในคุกและเรือนจำได้เช่นเดิมต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 ผู้พิพากษาฝ่ายตุลาการก็ยังคงมีอำนาจหน้าที่ตรวจเรือนจำเช่นเดิม⁹⁰

นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา วัตถุประสงค์ของกรมราชทัณฑ์ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมิได้เป็นการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการอบรมแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นผู้เคารพกฎหมายและเป็นพลเมืองดีรวมทั้งป้องกันอาชญากรรมด้วย และในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมีรากฐานมาจากกฎหมายข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ซึ่งตราขึ้นหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และอยู่บนรากฐานของข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ พ.ศ. 2498 อันเป็นการตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของนักโทษตามหลักสิทธิมนุษยชน⁹¹

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังหรือสิทธิของผู้ต้องขังมีที่มาจากการยอมรับนับถือสิทธิที่ไม่อาจถูกพรากไปได้ (Inalienable Rights) ของมนุษย์ ซึ่งกล่าวอย่างชัดเจนในคำปรารภของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนความว่า “โดยที่การยอมรับนับถือเกียรติศักดิ์ของมนุษย์แต่ละคนและสิทธิที่เท่าเทียมกันและโอนมิให้ของบรรดาสมาชิกทั้งหลายแห่งสังคมมนุษย์เป็นหลักมูลเหตุฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในโลก...” ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ต้องขังมีสิทธิในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศแต่อาจถูกจำกัดด้วยกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบซึ่งใช้สำหรับควบคุมผู้ถูกกล่าวหา จำเลยหรือผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาโต้แย้งกันอย่างมากเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิของผู้ต้องขังด้วยระเบียบปฏิบัติและการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานและฝ่ายบริหารซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ลำเอียง หรือใช้ดุลพินิจโดยไม่มีเหตุผลรวมทั้งขอบเขตของการจำกัดสิทธิของผู้ต้องขังว่าควรมีมากน้อยเพียงใด⁹²

รองศาสตราจารย์ประธาน วัฒนาวาณิช ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขังกับการบริหารงานของรัฐไว้ว่า สิทธของผู้ต้องขังจะต้องมีความสมดุลที่รัฐสามารถที่จะบริหารงานเรือนจำได้ ก็จะต้องไม่ทำให้การบริหารงานของรัฐเป็นไปไม่ได้การบริหารงานเรือนจำเป็นหน้าที่ของรัฐซึ่งจะต้องควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำหรือไม่ให้หลบหนีออกไปนอกเรือนจำหรือไม่ให้ก่อความวุ่นวายขึ้นในเรือนจำแต่ในขณะเดียวกันผู้ต้องขังในเรือนจำจะต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิในระดับหนึ่งเช่น สิทธิที่ไม่ถูกทารุณกรรม สิทธิในการติดต่อกับบุคคลภายนอก เรือนจำเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น⁹³

⁹⁰ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 87, น. 285-288.

⁹¹ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 87, น. 291-292.

⁹² ทวีศักดิ์ รอดโพคา, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 30, น. 28-29.

⁹³ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 87, น. 4-5.

2.8.3 การราชทัณฑ์สมัยปัจจุบัน (ยุคภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองโดยประชาชนและเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ที่เคารพเสียงข้างน้อย มีการให้หลักประกันในสิทธิเสรีภาพและของประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันผู้ปกครองหรือรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่กันอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นหน้าที่ออกกฎหมาย (อำนาจนิติบัญญัติ) หน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย (อำนาจบริหาร) หน้าที่ตัดสินชี้ขาดข้อพิพาท (อำนาจตุลาการ) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลและการตรวจสอบการใช้อำนาจระหว่างกันเพื่อป้องกันมิให้ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือผู้ใช้อำนาจบริหารหรืออำนาจตุลาการมาก้าวก่าย หรือละเมิด สิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยมิชอบ⁹⁴ การรับรองและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีรัฐธรรมนูญหลายฉบับที่มีการประกาศใช้หลังจากที่มีการปฏิวัติรัฐประหารและถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของผู้ที่มีอำนาจในการบริหารประเทศในขณะนั้น โดยมิได้มีการให้ความสำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือมีการควบคุมและจำกัดการใช้อำนาจของรัฐ ไว้ในรัฐธรรมนูญ หากจะมีก็แต่เพียงการกำหนดเงื่อนไข หรือข้อจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้เท่านั้น โดยไม่เอื้อให้ประชาชน หรือบุคคลได้ใช้อำนาจในการกล่าวอ้างถึงสิทธิและเสรีภาพที่ตนมีเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมีการกำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดการใช้อำนาจรัฐไว้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 พุทธศักราช 2492 พุทธศักราช 2517 พุทธศักราช 2521 พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538⁹⁵ อย่างไรก็ตาม สิทธิและเสรีภาพที่เคยกล่าวถึงในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ มีผลในทางปฏิบัติค่อนข้างน้อยขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมักจะเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมายลูกบท คือพระราชบัญญัติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มักจะไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิที่มีผลผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจโดยตรง⁹⁶

เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งได้มี

⁹⁴ ทวีศักดิ์ รอดโพคา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 30*, น. 26.

⁹⁵ *เพียงอ้าง*, น. 41.

⁹⁶ บรรเจิด สิงคะเนติ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 40*, น. 1.

การบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้มากที่สุดเมื่อเทียบกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญไทยฉบับก่อนที่เคยมีมา นอกจากการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญและสิทธิในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เคยรับรองไว้รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ แล้ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เพิ่มการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนรวมเป็น 50 มาตรา เช่น การยอมรับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในด้านต่างๆ สิทธิในฐานะที่เป็นพลเมือง การรับรองความเสมอภาคของบุคคลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสตรีและผู้ด้อยโอกาสในสังคม เป็นต้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยที่ได้นำหลักการหลักการสำคัญประการหนึ่งกล่าวคือได้มีการนำเอาหลักการ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” มารับรองคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นี้เองที่ยอมรับกันว่าเป็นมูลฐานหนึ่งของสิทธิมนุษยชนซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้เป็นหลักการด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญประการหนึ่ง และยังให้ความคุ้มครองรวมไปถึงชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยอีกด้วย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ ประชาชนผู้ถูกละเมิดจากการกระทำที่ไม่ชอบใดๆ อันเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถยกขึ้นอ้างในการพิจารณาคดีในศาลได้

ตามวัตถุประสงค์ของกรมราชทัณฑ์ปัจจุบัน ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นมิได้เน้นแต่การลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้มีการนำแนวทางความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติของผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นคนดีโดยได้ปฏิบัติต่อนักโทษอย่างมีมนุษยธรรมและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวได้และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีปกติสุขภายหลังพ้นโทษออกไป

หน้าที่ของเรือนจำและทัณฑสถานนั้นนอกจากการลงโทษอาจสรุปได้ดังนี้ คือ

1) การลงโทษผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล โดยการควบคุมกักขังผู้กระทำผิดเหล่านั้น ไว้เพื่อแยกตัวออกสังคมระยะหนึ่ง

2) ให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในทางปรองดองแก้ไขทั้งร่างกายและจิตใจด้วยการฝึกอบรมทางศีลธรรม วัฒนธรรม การศึกษาสามัญและการศึกษาวิชาชีพเพื่อแก้ไขปรองดองนิสัยและความประพฤติของผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี

3) ให้การสงเคราะห์แก่ผู้กระทำผิดทั้งในขณะที่ต้องโทษและเมื่อพ้นโทษแล้ว⁹⁷

แนวนโยบายการราชทัณฑ์สมัยใหม่นั้น เน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของนักโทษมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากวิปฏิบัติในเรือนจำที่ยกเลิกการแก้เส้นทดแทนเช่น การจองจำโซ่ตรวน เข็มยันติใช้งานหนัก ไม่สนใจต่อการให้บริการกินอยู่หลับนอน มีการทรมานนักโทษ ปล่อยให้ผู้ตาม

⁹⁷ อูสาห์ โกมลปานิก, “วิวัฒนาการของการราชทัณฑ์และการอบรมผู้ต้องขังในประเทศไทย,” วารสารราชทัณฑ์, 15, 3, น.13-23 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2510).

ยถากรรม เป็นต้น ซึ่งต่อมาเมื่อการราชทัณฑ์ได้หันไปปฏิบัติต่อนักโทษตามหลักมนุษยธรรมแล้ว ได้มีการให้บริการด้านปัจจัย 4 ตามสมควรแก่สภาพ เช่นการให้บริการในเรื่องที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มการรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บป่วย การจัดให้นักโทษให้ออกกำลังกาย การเอาใจใส่ดูแลนักโทษ เปิดโอกาสให้นักโทษได้ร้องทุกข์ นอกจากนั้นก็ได้จัดให้นักโทษทำงานทั้งหัตถกรรม และเกษตรกรรม โดยแบ่งปันรางวัลจากผลงานที่ตนได้มีส่วนผลิตด้วยเมื่อได้รับการปล่อยอิสระก็จะได้มีเงิน มีอาชีพติดตัวออกไปประกอบอาชีพสุจริตได้ ทางด้านศาสนา ได้การอบรม ศีลธรรม นิมนต์พระมาเทศน์เป็นประจำ อนุญาตให้ผู้ต้องขังประกอบพิธีทางลัทธิศาสนา ในเรือนจำตามสมควร จัดให้นักโทษได้รับการศึกษาและอบรมนักโทษตามหลักการศึกษามูลฐาน (Fundamental Education) ทั้งจัดให้มีห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขังได้อ่านหนังสือการจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังตลอดจนมีการนำหลักการจูงใจให้ผู้ต้องให้ประพฤติตนดี มาใช้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น กว่าเดิม เช่น ระบบการพักการลงโทษ (Parole) การลดวันต้องโทษทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักโทษที่ประพฤติตนดี มีโอกาส ปรับปรุงตัวสู่สังคมได้ง่ายขึ้น⁹⁸

การโดยสรุปแล้ว ในปัจจุบัน นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาการดำเนินนโยบายของรัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารงานราชทัณฑ์เพิ่มขึ้น จากเดิมโดยเฉพะอย่างยิ่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 อีกทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับมีที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดถึงการนำเอาข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติในเรื่องของข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหรือนักโทษมาใช้ในการปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการบริหารภารกิจของการราชทัณฑ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย พัฒนาความก้าวหน้าทัดเทียมกันนานาอารยะประเทศอันเป็นการตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของนักโทษโดยคำนึงถึงการปฏิบัติต่อนักโทษอย่างให้ความเคารพหลักสิทธิมนุษยชนแม้ว่า ในบางขณะประเทศจะประสบปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปฏิบัติของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ อีกทั้งปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรก็ตามซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าในอนาคตสิทธิเสรีภาพของนักโทษ น่าจะได้รับการยอมรับและให้ความคุ้มครองเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา⁹⁹

2.8.4 ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมญาติและการลา

1. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การพักโทษ โดยระเบียบดังกล่าวได้ให้เหตุผลในการออกระเบียบว่า

โดยที่การพักการลงโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 เท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว ปรากฏว่าเป็นผลดีแก่ระบอบการราชทัณฑ์ สมควรจะได้ส่งเสริมให้ได้ผลก้าวหน้า

⁹⁸ วารงคณา สุจริตกุล, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 28*, น. 26.

⁹⁹ ทวีศักดิ์ รอดโพคา, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 30*, น. 30-31.

ยิ่งขึ้น ทำนองเดียวกับที่นานาอารยประเทศได้ปฏิบัติอยู่ และโดยที่ความสำคัญของระบบการพักการลงโทษอยู่ที่ทางการเรือนจำ ซึ่งได้ควบคุมปกครองผู้ต้องโทษอยู่โดยใกล้ชิดย่อมได้รู้อุปนิสัยใจคอ ของนักโทษแต่ละคนเป็นอย่างดี ประกอบกับระยะเวลาที่ผู้นั้นได้รับโทษมาพอสมควร และระหว่าง ต้องโทษแสดงให้เห็นความประพฤติดี มีความอดสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและ การงานเกิด ผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ หากให้พักโทษไปก็ย่อมจะเป็นเยี่ยงอย่างให้นักโทษและ ผู้ต้องขังอื่นๆ ได้ปฏิบัติตามด้วยดีเช่นเดียวกัน นับว่าเป็นประโยชน์ยิ่งกว่าการที่จะคุมขังไว้จนครบ กำหนดโทษตามหมายศาล¹⁰⁰

ในการพิจารณาให้นักโทษคนใดได้รับการพักการลงโทษนั้น จำเป็นต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ทั้งจะต้องอาศัยจากการสอบสวนข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับชีวประวัติ ในอดีตของนักโทษนั้นๆ ในกรณีนี้ จึงจำต้องติดต่อไปยังภูมิลำเนา และแหล่งที่นักโทษเคยอยู่หรือเคยมี อาชีพเพื่อทราบชีวประวัติ และอุปนิสัยใจคอ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อทราบถึงประวัติการ ประทุษกรรมของนักโทษเหล่านั้น มาเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาด้วยทุกราย เมื่อการพิจารณา ได้ดำเนินไปถึงขั้นให้พักการลงโทษแล้ว กล่าวโดยหลักกฎหมายผู้รับพักการลงโทษยังคงสภาพเป็น ผู้ต้องโทษอยู่ในบางอารยประเทศได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ติดตามควบคุมดูแล เรียก “พาโรลออฟฟิตเซอร์ (Parole Officer) แต่เนื่องด้วยสภาพการราชทัณฑ์ของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่อยู่ในฐานะที่จะ จัดตั้งเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะดังกล่าวนี้ได้ จำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ท้องที่ช่วยร่วมมือดำเนินการแทนเจ้าหน้าที่พาโรลออฟฟิตเซอร์ (Parole Officer) ไปพลางก่อน ในเงื่อนไขการพักการลงโทษนั้น จะได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้ได้รับพักการลงโทษมารายงานตัวต่อ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เพื่อได้ทราบความเคลื่อนไหวของนักโทษผู้ได้พักการ ลงโทษได้ตลอดเวลาที่พักการลงโทษอยู่ และจะต้องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ซึ่งอยู่ใกล้ชิด หมั่นสอดส่องสังเกตพฤติกรรมและความประพฤติของ ผู้ที่ไปพักการลงโทษไปนั้นอยู่โดยสม่ำเสมอ ถ้าหากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ที่จะแนะนำการอาชีพหรือให้ความช่วยเหลือด้วยประการใด ก็อาจจะ ติดตามดำเนินการได้โดยสะดวก หรือเมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับการพักการลงโทษ ประพฤติผิดเงื่อนไข ก็อาจจับกุมส่งเรือนจำได้ทันที¹⁰¹

โดยที่ระบบการพักการลงโทษมีความเกี่ยวเนื่องที่จะต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ดังได้กล่าวมาข้างต้นนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะวางระเบียบไว้เป็นทางปฏิบัติการสำหรับเจ้าหน้าที่ต่างๆ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้กิจการได้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย จึงให้วางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

¹⁰⁰ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹⁰¹ เพิ่งอ้าง

โดยในทุกทุกระยะ 6 เดือนนับแต่เดือนมกราคมทุกๆ ปี ให้พัศดีหรือเจ้าพนักงาน เรือนจำ ตำแหน่งที่เทียบเท่าพัศดีขึ้นไปพิจารณาว่า นักโทษเด็ดขาดคนใดมีคุณสมบัติครบถ้วน ควรได้รับการพิจารณาพักการลงโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 32 ข้อ 5 และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ข้อ 46 (ก) (ข) ประกอบทั้งมีความประพฤติดี มีความอุตสาหกรรม ก้าวหน้าในการศึกษาอบรม และการทำงานเป็นผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ก็ให้เสนอรายชื่อ ต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ ชั้นจนถึงผู้บัญชาการเรือนจำทำการสอบสวนข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับ ชีวิตประวัติความเป็นไปของนักโทษผู้นั้นๆ และผู้ที่จะทำให้ความอุปการะให้ที่พักอาศัยตลอดจนการ ประกอบอาชีพว่าเป็นผู้มีความ ประพฤติ ฐานะ และมีความเต็มใจให้ความอุปการะเพียงใด โดยการ ติดต่อไปยังนายอำเภอซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่อันเป็นภูมิลำเนาของนักโทษผู้นั้น หรือที่ นักโทษผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่หรือมีความเกี่ยวข้อง อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา และให้สอบถาม ประวัติในการกระทำผิดของนักโทษผู้นั้น ไปยังเจ้าหน้าที่แผนกบันทึกแผนกประทุษกรรม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง เพื่อประกอบการพิจารณาในการดำเนินการพักการลงโทษทุกราย และเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับการติดต่อเช่นนั้น จะต้องให้ความร่วมมือสอบสวน ข้อเท็จจริงและทำคำชี้แจง ไปยังผู้บัญชาการเรือนจำโดยมิชักช้า¹⁰²

เมื่อได้ทราบรายละเอียดต่างๆ ดังกล่าวในข้อ 1 แล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ ตั้ง คณะกรรมการขึ้นพิจารณาวินิจฉัยว่า นักโทษคนใดสมควร ให้ได้พักการลงโทษไปหรือไม่ คณะกรรมการนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ข้อ 91 แต่สำหรับเรือนจำภูมิภาคให้ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ และหรือพนักงานอัยการร่วมด้วย¹⁰³

โดยให้คณะกรรมการซึ่งได้ตั้งขึ้นตามความในข้อ 2 ยื่นรายงานการพิจารณาโดยละเอียดเป็นรายตัวตามแบบท้ายระเบียบนี้ต่อผู้บัญชาการเรือนจำ ซึ่งจะได้พิจารณาด้วยตนเอง อีกชั้นหนึ่ง หากเห็นควรให้พักการลงโทษก็ให้ผู้บัญชาการเรือนจำรายงานขออนุมัติต่ออธิบดี กรมราชทัณฑ์ซึ่งตามกฎหมายเป็นอำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ที่จะวินิจฉัยชี้ขาดว่าอนุมัติ หรือไม่อนุมัติ สำหรับเรือนจำกลางให้คณะกรรมการเสนอรายการพิจารณาพร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานประกอบต่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์¹⁰⁴

¹⁰² ข้อ 1. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹⁰³ ข้อ 2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹⁰⁴ ข้อ 3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

การตรวจพิจารณาพักการลงโทษนั้น ให้เจ้าพนักงานประจำเรือนจำและกรรมการตรวจสอบพิจารณาจากพฤติการณ์ในระหว่างที่คุมขังอยู่ในเรือนจำ อันเกี่ยวข้องด้วยความ อุดสาหกรรม ความก้าวหน้าในการศึกษา การทำงาน หรือการทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ และความประพฤติซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลับนิสัยสันดานเป็นคนดีเป็นที่ไว้วางใจได้แล้ว ประกอบด้วยพฤติการณ์ก่อนมาต้องโทษอันเกี่ยวข้องด้วยนิสัยความประพฤติต่างๆ ไป ตลอดการทำมาหาเลี้ยงชีพและข้อเท็จจริงในการกระทำผิดอันเป็นเหตุให้ต้องรับโทษอยู่นั้น ตลอดทั้งฐานะของครอบครัวผู้อุปการะและการอาชีพซึ่งมีหลักฐานพอที่เชื่อถือได้ว่าถ้าได้รับพักการลงโทษไปแล้ว จะพอดำรงตนอยู่ภายนอกเรือนจำได้เช่นสามัญชนตามปกติ¹⁰⁵

พฤติการณ์ต่างๆ ดังได้กล่าวไว้ตามข้างต้นนั้น ให้ตรวจพิจารณาจากหลักฐาน ดังต่อไปนี้ คือ¹⁰⁶

(1) ข้อความทั่วไป

1. ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ชั้น จากทะเบียนรายตัว
2. ความผิด กำหนดโทษ จากหมายแดงแจ้งโทษเด็ดขาด
3. จำมาแล้วยังเหลือจำต่อไปอีก จากหลักฐานของเรือนจำ
4. รับวันลดโทษ จากทะเบียนความดีความชอบ
5. การอภัยตัว จากหลักฐานของเรือนจำ

(2) พฤติการณ์ก่อนต้องโทษ

1. ตำบลที่อยู่เมื่อก่อนต้องโทษ บิดามารดา ภรรยา บุตร อาชีพ จากทะเบียนรายตัว
2. นิสัยความประพฤติก่อนมาต้องโทษ จากการสอบสวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และญาติมิตรเพื่อนบ้านใกล้เคียง
3. ความผิดอาญาที่เคยกระทำผิดมาก่อนต้องโทษครั้งนี้ จากใบแดง แจ้งโทษของตำรวจสอบสวนกลาง

4. พฤติการณ์ที่กระทำผิดอาญารั้งนี้ จากสำเนาคำพิพากษาชั้นที่สุด

(3) พฤติการณ์ในระหว่างที่ต้องคุมขังอยู่ในเรือนจำ

1. ความประพฤติ

ก. นิสัยความประพฤติต่างๆ ไป จากรายงานของเจ้าพนักงานประจำเรือนจำผู้ทำการควบคุมบังคับบัญชา

¹⁰⁵ ข้อ 4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹⁰⁶ ข้อ 5. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

ข. การเลื่อนชั้นและลดชั้น จากทะเบียนความดีความชอบและความผิด
 ค. ความผิดวินัย จากสำนวนการสอบสวนลงโทษของเรือนจำ
 ง. การรับการอบรมและการปฏิบัติตามที่รับการอบรมไปของ เจ้าพนักงาน
 ประจำเรือนจำที่ทำหน้าที่อบรม

2. ความอดสาหัสและการทำงานจากรายงานของเจ้าพนักงานประจำเรือนจำที่ทำ
 หน้าที่ในการควบคุมและจัดการให้ทำการงาน

3. การศึกษา

ก. วิชาสามัญ จากเอกสารหลักฐานและรายงานของเจ้าพนักงานประจำ เรือนจำ
 ผู้ทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ

ข. วิชาชีพ จากรายงานของเจ้าพนักงานประจำเรือนจำผู้ทำหน้าที่ฝึกหัด สั่งสอน
 วิชาชีพ

4. ความชอบพิเศษ จากสำนวนการสอบสวนพิจารณาของเรือนจำ

(4) สิ่งแวดล้อมภายหลังจากที่จะได้รับการพักการลงโทษ

1. คำรับรองของเจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ที่จะไปอยู่ จากรายงานการรับรองของ
 เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจ

2. ฐานะของครอบครัว จากคำให้การของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และญาติมิตรที่
 ใกล้เคียง

3. อาชีพที่จะไปประกอบ จากรายงานความสังเกตในอุปนิสัยและความสันต
 จัดเจนซึ่งปรากฏในขณะต้องโทษ

4. ผู้รับอุปการะ จากบันทึกคำรับรองของผู้อุปการะ ตลอดจนการ สอบสวน
 หลักฐานฐานะของผู้อุปการะ

โดยก่อนก่อนปล่อยตัวนักโทษผู้ที่ได้รับพักโทษนั้น ผู้บัญชาการเรือนจำประชุม บรรดา
 ผู้ต้องขังในเรือนจำชี้แจงคุณความดีของผู้ที่ได้พักการลงโทษและกล่าวอบรม ผู้จะได้พักการ ลงโทษ
 ให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป¹⁰⁷

ภายหลังจากการปล่อยตัวผู้ต้องขังแล้วเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองรวมทั้ง
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจ ท้องที่ ซึ่งผู้พักการลงโทษมาอยู่นั้นคอยสอดส่องดูแลความประพฤติ
 และการปฏิบัติตามเงื่อนไขของ ผู้นั้นว่าได้เป็นไปโดยเรียบร้อยหรือประการใด แล้วรายงานต่อ

¹⁰⁷ ข้อ 10. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

นายอำเภอท้องที่เพื่อแจ้งให้ผู้บัญชาการ เรือนจำทราบเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย และให้ผู้บัญชาการ เรือนจำรายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบ ต่อไปโดยเร็ว¹⁰⁸

ถ้าผู้ที่ได้พักการลงโทษไปกระทำการผิดเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ให้เจ้าหน้าที่ ฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมตัวส่งคืนยังเรือนจำตามเดิม โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือถ้าไปกระทำการผิด ในคดีอาญาขึ้นอีกซึ่งจะต้องดำเนินคดีต่อไปอีกส่วนหนึ่ง ก็ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่หรือ ตำรวจ ท้องที่ซึ่งได้ดำเนินคดีแก่ผู้นั้นแจ้งไปยังผู้บัญชาการเรือนจำให้ทราบด้วย ทั้งสองกรณีนี้ให้ ผู้บัญชาการ เรือนจำเป็นผู้พิจารณาสั่งการขึ้นต้น แล้วรีบรายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบเพื่อพิจารณา สั่งการตามควร แก่กรณีอีกชั้นหนึ่งตามข้อ 14 ต่อไป¹⁰⁹

ในกรณีที่ผู้ได้รับการพักการลงโทษไปนั้น แม้จะยังมีได้ประพฤติดังเงื่อนไข หากแต่ มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า หากให้พักการลงโทษต่อไปไม่เป็นที่น่าไว้วางใจเพราะอาจก่อกรรม อันมิชอบขึ้นอีก ก็ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจรายงานให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบ เพื่อได้ ตรวจสอบดู หากเห็นเป็นการสมควรก็ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ควบคุมตัวผู้นั้นส่งกลับคืน เรือนจำโดยด่วน¹¹⁰

ในกรณีที่มีการประพฤติดังเงื่อนไขก็ดี หรือมีการสั่งให้ควบคุมตัวส่งกลับ เรือนจำก็ดี ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเอาตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นคุมขังไว้ แล้วรีบรายงานชี้แจงและขอเพิกถอนการ อนุมัติให้พักการลงโทษไปยังกรมราชทัณฑ์โดยมิชักช้า เพื่อกรมราชทัณฑ์จะได้พิจารณาสั่ง เพิกถอนการอนุมัติ เมื่อได้รับคำสั่งให้เพิกถอนการอนุมัติพักการลงโทษจากกรมราชทัณฑ์แล้ว ให้ เรียกหนังสือสำคัญพักการลงโทษคืนและรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ และตำรวจประจำ ท้องที่ ทราบโดยเร็ว¹¹¹

ในกรณีนักโทษเด็ดขาดผู้ได้รับพักการลงโทษมีระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตาม เงื่อนไข พักการลงโทษเกินกว่า 2 ปี ถ้าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยเรียบร้อย ตลอดมาเป็นระยะเวลาไม่น้อย กว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขผู้บัญชาการเรือนจำจะเสนอกรมราชทัณฑ์ ขออนุมัติผ่อนคลายเงื่อนไขลงตามสมควรก็ได้ เมื่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้อนุมัติแล้วเป็นหน้าที่ ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องแจ้งให้ผู้รักษาหนังสือสำคัญพักการลงโทษตามข้อ 9 ได้ทราบทุกราย¹¹²

¹⁰⁸ ข้อ 11. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹⁰⁹ ข้อ 12. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹¹⁰ ข้อ 13. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹¹¹ ข้อ 14. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

¹¹² ข้อ 15. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

2. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547

โดยข้อบังคับดังกล่าวได้กล่าวถึงเหตุผลที่ประกาศใช้ข้อบังคับกล่าวโดยให้เหตุผลไว้ว่า ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 239 บัญญัติรับรองให้ผู้ต้องขังมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวและได้รับการเยี่ยมตามสมควร และโดยที่ข้อบังคับอธิบดี กรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2479 เรื่อง การเยี่ยมเยียน และติดต่อของบุคคลภายนอก ต่อผู้ต้องขัง ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2480 เรื่อง การเข้าดูกิจการ หรือติดต่อกับการทำงานของเรือนจำ และกงสุลเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการ ติดต่อผู้ต้องขังป่วยทางโทรศัพท์และการเยี่ยมแบบใกล้ชิด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2537 ได้ใช้บังคับมาเป็น เวลานาน ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป¹¹³ โดยหลักเกณฑ์ข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

บุคคลภายนอกจะเข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง จะต้องได้รับอนุญาตจาก ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำ จึงจะเข้าเยี่ยมหรือติดต่อได้ ในการเข้าเยี่ยมหรือติดต่อผู้ต้องขัง บุคคลภายนอกต้องนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรที่ออกโดยทางราชการที่ปรากฏภาพถ่าย ไปแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และให้พนักงาน เจ้าหน้าที่จดบันทึกข้อมูลบุคคลภายนอกผู้เข้าเยี่ยมไว้เป็นหลักฐาน¹¹⁴

โดยบุคคลภายนอกจะเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับ โอกาส ให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อจากบุคคลภายนอกและต้องเข้าเยี่ยมหรือติดต่อในวันและเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้¹¹⁵

บุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะนำสิ่งของใดๆ เข้ามา หรือนำออกจากเรือนจำ ส่งมอบให้หรือรับจากผู้ต้องขังโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่

¹¹³ ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹¹⁴ ข้อ 7. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹¹⁵ ข้อ 8. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

ไม่ได้ กรณีที่บุคคลภายนอกประสงค์จะมอบเงินให้กับผู้ต้องขัง ให้นำฝากไว้กับพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ทางเรือนจำจัดไว้ให้เพื่อการนั้น¹¹⁶

ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่า บุคคลภายนอกที่มาขออนุญาต หรือได้รับอนุญาต ให้เยี่ยม หรือติดต่อแล้ว มีสิ่งของที่ยังไม่ได้รับอนุญาตตามข้อ 9 หรือเงิน หรือสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจขอหรือขอตรวจค้นได้ หากบุคคลภายนอกนั้นเป็นชาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชายเป็นผู้ทำการตรวจค้น หากเป็นหญิงให้พนักงานเจ้าหน้าที่หญิง เป็นผู้ทำการตรวจค้นหรือให้ผู้นั้นแสดงเอง หรือจัดให้ชายหรือหญิงอื่นที่ควรเชื่อถือทำการตรวจค้นแทนก็ได้¹¹⁷

โดยบุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง จะต้องอยู่ในเขตที่ทางการเรือนจำกำหนดให้เป็นที่ย่อมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง¹¹⁸ ซึ่งห้ามมิให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง แนะนำ ชักชวน แสดงกริยาหรือให้อาณัติสัญญาณอย่างใดๆ แก่ผู้ต้องขัง เพื่อกระทำความผิดกฎหมายหรือวินัยผู้ต้องขัง¹¹⁹

ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยม หรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ต้องพูดภาษาไทย และออกเสียง ให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน จะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสาร ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อจะต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนา บันทึกเสียง และ ตัดการสื่อสาร หากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม¹²⁰

ผู้ที่มาขอเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง หากมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง¹²¹

¹¹⁶ ข้อ 9. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹¹⁷ ข้อ 10. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹¹⁸ ข้อ 11. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹¹⁹ ข้อ 12. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹²⁰ ข้อ 13. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹²¹ ข้อ 14. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

1. มีอาการมีนเมาหรือเมาสุรา นำจะก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือความไม่เรียบร้อย
2. มีเหตุอันควรเชื่อว่า ถ้าอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้ จะก่อการร้ายหรือกระทำผิดกฎหมายขึ้น
3. แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่น หรือไม่สุภาพ หรือสกปรกอย่างร้ายแรง
4. ไม่มีกิจเกี่ยวข้อง หรือรู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง
5. มีกิริยาวาจาไม่สุภาพ
6. เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

ข้อ 15 ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง แต่กระทำผิดข้อบังคับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเชิญให้ออกไปจากบริเวณ เรือนจำได้ หากขัดขืนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจใช้กำลังพอสมควรที่จะให้ออกไปพ้นจากเรือนจำได้

ผู้ต้องขังคนใดที่เจ็บป่วยอาการหนักและได้รับการรักษาตัวอยู่ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือสถานพยาบาลของเรือนจำ หากผู้อำนวยการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ หรือผู้บัญชาการเรือนจำ จะอนุญาตให้ผู้ต้องขังนั้นได้รับการเยี่ยมจากญาติภายในทัณฑสถานโรงพยาบาล ราชทัณฑ์ หรือสถานพยาบาลของเรือนจำก็ได้แล้วแต่กรณี โดยพิจารณาจากรายงานของแพทย์หรือ เจ้าหน้าที่พยาบาลประจำสถานพยาบาลนั้น¹²²

โดยให้มีการเยี่ยมจากญาติผู้ต้องขังป่วยได้ในระหว่างวันและเวลาราชการตามปกติ โดยให้จัดเยี่ยมในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือสถานพยาบาลของเรือนจำหรือสถานที่อื่นใดอันสมควร แต่ต้องเป็นสถานที่ที่ญาติและผู้ต้องขังได้สนทนากันอย่างใกล้ชิด และเยี่ยมได้ครั้งละไม่เกิน 30 นาที¹²³

ซึ่งญาติต่อไปนี้นั้นที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังป่วย¹²⁴

- (1) บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย
- (2) สามี หรือภรรยา
- (3) บุตร ธิดา หรือหลาน

¹²² ข้อ 30. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

¹²³ ข้อ 31. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.1

¹²⁴ ข้อ 32. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการ หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

(4) พี่น้องร่วมบิดา มารดา หรือร่วมแต่บิดา หรือมารดาเดียวกัน

(5) บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือผู้ที่ผู้ต้องขังป่วยร้องขอ

และหลังจากออกขังบังคับดังกล่าวทางกรมราชทัณฑ์ได้ออก ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าคูักิจการ หรือติดต่อการงานกับ เรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 โดยเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในข้อ 28 (3) ของฉบับแรกเท่านั้น¹²⁵ ใน ส่วนอื่นยังคงตามเดิม

3. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 5 เรื่อง การลาของผู้ต้องขัง

โดยซึ่งเป็นระเบียบ เพื่อที่จะให้การลาของผู้ต้องขังซึ่ง การขออนุญาตลาให้ทำเป็น หนังสือยื่นต่อพัศดี ถ้าผู้ขอลาไม่สามารถเขียนได้ ก็ให้เจ้าพนักงานบันทึกถ้อยคำ แล้วให้ลงลายมือ ชื่อต่อหน้าพยาน 1 นาย นอกจากตัวผู้จดบันทึกซึ่งต้อง ลงนามไว้ด้วย ในหนังสือขออนุญาตลานั้น จะต้องแจ้งข้อต่อไปนี้ คือ¹²⁶

ก. ความจำเป็นที่ขอลา พร้อมทั้งเหตุผลโดยละเอียด

ข. กำหนดเวลาที่ขอลา

ค. ระยะและรายการเดินทาง

ง. การจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะทั้งในส่วนเจ้าหน้าที่และตัวผู้ลา

โดยเมื่อพัศดีได้รับหนังสือขออนุญาตลาแล้ว ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ¹²⁷

ก. ตรวจสอบว่าความจำเป็นและเหตุผลที่ขอลามีความจริงเพียงใด

ข. ตรวจสอบว่าผู้ขอลาต้องคุมขังในคดีต้องหาฐานใด มีกำหนดโทษเท่าไร ถ้ามี หลายคดีก็ให้จัดรายการทุกคดีไป

ค. ผู้ขอลาต้องคุมขังมาแล้วเท่าใดและยังเหลืออีกเท่าใด

ง. ผู้ขอลาอยู่ในชั้นใด มีประวัติในเรือนจำอย่างไร

จ. ความเห็นของพัศดีว่าสมควรจะอนุญาตให้หรือไม่ เพียงใด โดยเหตุผล อย่งไร แล้วเสนอไปยังผู้บัญชาการเรือนจำ

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานแล้ว หากเห็นว่ารายงานและการดำเนินการ ตามที่ กล่าวข้างต้นไม่บกพร่อง แต่ไม่เห็นควรที่จะอนุญาตให้ลา ก็ให้สั่งไม่อนุญาต ถ้าเห็นว่าควรอนุญาต ให้ลา ก็ให้มีหนังสือขออนุมัติไปยังอธิบดีกรมราชทัณฑ์ พร้อมทั้งส่งสำเนารายงานและสำเนาการ

¹²⁵ ข้อ 4. ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมชมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการ เข้าคูักิจการ หรือติดต่อการงานกับเรือนจำ (ฉบับที่สอง) พ.ศ. 2549.

¹²⁶ ข้อ 1. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 5 เรื่องการลาของผู้ต้องขัง

¹²⁷ ข้อ 2. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 5 เรื่องการลาของผู้ต้องขัง

ดำเนินการตามที่กล่าวข้างต้นไปด้วย ในหนังสือขออนุมัตินั้น ให้แสดงไปด้วยว่าผู้บัญชาการเรือนจำมีความไว้วางใจในการ ที่อนุญาตเพียงใด¹²⁸ คำสั่งไม่อนุญาตหรืออนุญาต ให้แจ้งต่อผู้ขอลา รับทราบไว้¹²⁹

4. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลา กิจ การขอย้ายกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ.2546

ซึ่งตามตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลา กิจ และการขอย้ายกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 19 กันยายน 2545 กำหนด ขั้นตอน และระยะเวลาปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการขอลา กิจ และการขอย้ายกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง เพื่อให้ เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงาน ของรัฐ พ.ศ. 2532 นั้น¹³⁰

เนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 ตามที่สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เสนอให้ทุกส่วนราชการให้บริการประชาชนด้วยความ สะดวก รวดเร็ว และให้ลดเวลาการบริการลง ร้อยละ 30 ถึง 50 จากระยะเวลาที่เคยให้บริการอยู่เดิม โดยให้เริ่มจากเรื่องที่ประกาศกำหนดเวลาไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติ ราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 เป็นลำดับแรก แล้วขยายไปสู่งานบริการ ประชาชนด้านอื่นๆ ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 อธิบดีกรมราชทัณฑ์ จึงกำหนด ระเบียบสำหรับปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการขอลา กิจ การขอย้าย กลับภูมิลำเนา ให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง ไว้ดังนี้¹³¹

การพิจารณาคำร้องขออนุญาตลา กิจของผู้ต้องขัง มีขั้นตอนและระยะเวลาในการ ดำเนินการ ดังนี้¹³²

ขั้นตอนที่ 1 ญาติหรือผู้ต้องขังนำหลักฐาน และเอกสารดังต่อไปนี้ยื่นต่อเรือนจำ/ ทัณฑสถาน

¹²⁸ ข้อ 3. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 5 เรื่องการลาของผู้ต้องขัง

¹²⁹ ข้อ 4. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 5 เรื่องการลาของผู้ต้องขัง

¹³⁰ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลา กิจ การขอย้ายกลับ ภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2546

¹³¹ เพิ่งอ้าง

¹³² ข้อ 4. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลา กิจ การขอย้าย กลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2546

1. หนังสือคำร้องขอลาจิจ
2. หลักฐานแสดงกิจกรรมที่ต้องไปทำ (ถ้ามี)
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ต้องขัง ที่ขอลาจิจ
4. กรณีญาติเป็นผู้ยื่นคำร้องขอ นอกจากต้องมีเอกสารตามข้อ 1.3 แล้ว ให้ส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และเอกสารหลักฐานที่พอเชื่อถือได้ว่าเป็น ญาติกับผู้ต้องขังประกอบด้วย

เมื่อมีการยื่นคำขอให้ดำเนินการ แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาที่ดี หรือต้องมีการบันทึกสอบสวน หรือต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่ดี ให้แจ้งเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ยื่นคำขอทราบ และขยายเวลาเพื่อดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าวออกไปอีก 10 วันทำการ ถ้ามีเจ้าพนักงานควบคุมไปเฝ้าระหว่างลา ให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมไปเฝ้านั้นตรวจ คำชี้แจงของผู้ลา และบันทึกไว้ว่าเป็นคำชี้แจงที่ถูกต้องเพียงใด¹³³ หากผู้ลาจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่าพาหนะให้เจ้าพนักงานตามกฎกระทรวงฯ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่าพาหนะจากเรือนจำซ้ำกับที่¹³⁴ ได้รับจากผู้ลา

ถ้าผู้ลาหลบหนีไปในระหว่างลาที่ดี หรือถึงกำหนดแล้ว ไม่กลับเรือนจำที่ดีให้ปฏิบัติการเช่นเดียวกับผู้ต้องขังหลบหนี¹³⁵

¹³³ ข้อ 6.ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลาจิจ การขอขยายกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2546

¹³⁴ ข้อ 7.ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลาจิจ การขอขยายกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2546

¹³⁵ ข้อ 8 ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลาจิจ การขอขยายกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2546

บทที่ 3

มาตรการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังในต่างประเทศ

ในบทนี้จะกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองและให้สิทธิผู้ต้องขังในการเยี่ยมชมครอบครัวรวมถึงการได้ใช้ชีวิตอยู่กับคู่สมรส คือการมีเพศสัมพันธ์ โดยจะเริ่มในมาตรการทางกฎหมายในระดับสากลได้แก่ ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ และในระดับกฎหมายต่างประเทศ จะขอศึกษากฎหมายราชทัณฑ์และเงื่อนไขการปล่อยตัว ค.ศ. 1992 ของประเทศแคนาดา ระเบียบการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่และครอบครัว ของประเทศสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ รวมถึงการลาพักโทษจำคุกในประเทศแคนาดา และลาพักโทษจำคุกของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

3.1 แคนาดา

ในประเทศแคนาดานั้นจะกล่าวถึงในส่วนการรูปแบบการบังคับโทษจำคุกในประเทศแคนาดา โครงสร้างกระบวนการยุติธรรมว่าประเทศแคนาดามีรูปแบบเช่นไร และต่อดำเนินกฎหมายราชทัณฑ์ประเทศแคนาดา ค.ศ. 1992 ที่เกี่ยวกับการการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ โดยคู่สมรสของผู้ต้องขังที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเปิดโอกาสให้มีการร่วมประเวณีกันได้ระหว่างผู้ต้องขังและคู่สมรส หรือการเยี่ยมเพื่อครอบครัว โดยครอบครัวของผู้ต้องขังเองไม่ว่าจะเป็นคู่สมรส บุตร บิดา มารดา หรือญาติใกล้ชิดของผู้ต้องขัง เป็นต้น รวมถึงการลาพักโทษจำคุกในประเทศแคนาดาภายใต้การคุมประพฤติ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ออกมาใช้ชีวิตกับครอบครัวภายนอก รวมถึงสังคม รวมถึงข้อมูลงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัวในประเทศแคนาดา

3.1.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุกประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาเป็นประเทศในลักษณะสหพันธรัฐ ประกอบด้วย 10 รัฐ และ 2 เขตปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ระบบกระบวนการยุติธรรมได้แบ่งความรับผิดชอบออกไปในหลายระดับ ตั้งแต่ในระดับของมลรัฐ ระดับจังหวัด และระดับเทศบาล กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1867 ได้แบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐบาลระดับสหพันธรัฐและรัฐบาลระดับจังหวัดไว้อย่างชัดเจน โดยให้มีรัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐไว้กับเขตการปกครองอิสระทั้ง 2 เขต ก็มีอำนาจที่ได้รับมาจากรัฐบาลกลาง ในขณะที่รัฐบาลระดับจังหวัดทั้งสิบแห่ง

ก็สามารถมอบหมายอำนาจไปให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ ตัวอย่างเช่น รัฐระดับจังหวัดมีอำนาจจัดตั้งตำรวจให้มีอำนาจในระดับจังหวัดหรือเขตเทศบาลภายในเขตการปกครองได้ แต่ในขณะเดียวกันตำรวจระดับสหพันธรัฐ ซึ่งเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “The Royal Canadian Mounted Police (RCMP)” นั้นจะรับผิดชอบในด้านการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลางเท่านั้น เช่น กฎหมายศุลกากรและกฎหมายการปราบปรามยาเสพติด¹

รัฐสภาแคนาดามีอำนาจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 91 ที่จะประกาศใช้กฎหมายอาญาและกฎเกณฑ์ต่างๆ ในกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลท้องถิ่นก็มีอำนาจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 92 ที่จะบริหารกระบวนการยุติธรรมภายในเขตท้องที่ของตน ทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง²

ระบบกฎหมายของประเทศแคนาดามีรากฐานมาจากกฎหมายโรมันและกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษโดยมีระบบกฎหมายที่เรียกว่า “New France” ได้มีขึ้นในปี ค.ศ. 1664 โดยยึดแบบจากกฎหมายประเทศฝรั่งเศส ส่วนระบบกฎหมายคอมมอน ลอว์ของอังกฤษเข้ามาสู่รัฐควิเบค โดยผู้อพยพชาวอังกฤษในปี 1763 ปัจจุบันระบบกฎหมายชีวิต ลอว์ในรัฐควิเบค คือ ระบบประมวลกฎหมายแพ่ง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประมวลของประเทศฝรั่งเศสที่เรียกว่า “French Napoleonic Code” ในขณะที่รัฐต่างๆ ของแคนาดา กฎหมายแพ่งจะเป็นระบบคอมมอน ลอว์ ของอังกฤษ³

กฎหมายอาญาซึ่งเรียกกันว่าประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดาได้ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1892 และได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาหลาย โดยเฉพาะการปรับปรุงครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 1985 กฎหมายอาญาถูกประมวลขึ้นเป็นประมวลกฎหมายอาญาแห่งแคนาดาผ่านรัฐสภาในปี ค.ศ. 1892 ที่ผ่านมามีการทบทวนแก้ไขหลายครารวมทั้งการแก้ไขครั้งสำคัญในปี ค.ศ. 1955 ต่อมาในปี ค.ศ. 1985 มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาให้ทันสมัยโดยที่จริงแล้ว การมีประมวลกฎหมายแยกออกมาต่างหากเช่นนี้ พัฒนาศืบทอดมาจากระบบของฝรั่งเศสอย่างไรก็ตามเนื้อหาของประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดาเกือบทั้งหมดพัฒนามาจากหลักกฎหมายของอังกฤษ⁴

¹ สารานุกรมกระบวนการยุติธรรมนานาชาติ, สถาบันกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร : เซเว่นพรีนติ้ง กรุ๊ป), น. 656.

² เพิ่งอ้าง, น. 656.

³ เพิ่งอ้าง, น. 656.

⁴ เพิ่งอ้าง, น. 656-657.

ภายใต้รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1867 รัฐบาลกลางมีอำนาจในการออกกฎหมายอาญาให้ใช้บังคับทั่วประเทศส่วนรัฐบาลท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายอาญาได้เฉพาะที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ เช่นในเรื่องของการจราจรและการควบคุมเครื่องมีนเมา⁵

แคนาดามีกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่น่าสนใจและสมควรกล่าวถึง คือ พระราชบัญญัติทัณฑ์บนและพระราชบัญญัติการปล่อยชั่วคราว พระราชบัญญัติทัณฑ์บนได้สร้างองค์กรขึ้นมาเรียกว่า คณะกรรมการทัณฑ์บนแห่งชาติ ทำหน้าที่วินิจฉัย อนุมัติ ปฏิเสธ หรือยกเลิกทัณฑ์บนแก่ผู้ต้องโทษของรัฐบาลกลาง ในปี ค.ศ. 1977 พระราชบัญญัตินี้ได้ถูกแก้ไขเพื่อให้อำนาจท้องถิ่นในระดับมลรัฐจัดตั้งคณะกรรมการทัณฑ์บนเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีของผู้ต้องโทษในท้องถิ่น⁶

ส่วนกฎหมายการปล่อยชั่วคราวประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1971 เป็นบทบัญญัติที่คอยควบคุมการจับกุมโดยไม่มีหมายจับว่าจำต้องปล่อยผู้ต้องหาไปทันทีเมื่อตำรวจหรือพนักงานอัยการไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าการปล่อยผู้ต้องหาไปจะเป็นภัยแก่สาธารณะ⁷

หลักการปกป้องคุ้มครองสิทธิ รัฐธรรมนูญของแคนาดาให้หลักประกันว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีสิทธิดังนี้ 1) มีสิทธิในการรับแจ้งว่ากระทำความผิดฐานใดโดยไม่ชักช้า 2) มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาในศาลโดยไม่ชักช้า 3) มีสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เป็นพยานอันเป็นปรปักษ์ต่อตนเอง 4) มีสิทธิจะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระและบริสุทธิ์ยุติธรรม 5) มีสิทธิได้รับการประกันตัว 6) มีสิทธิได้รับการพิจารณาโดยลูกขุนหากเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป 7) มีสิทธิภายใต้หลักว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง 8) มีสิทธิที่จะไม่ถูกดำเนินคดีซ้ำในการกระทำเดียวกัน 9) มีสิทธิจะได้รับโทษตามกฎหมายที่ออกใหม่ มีโทษน้อยกว่ากฎหมายที่บังคับในขณะทำความผิด⁸

ในคดีความผิดที่ต้องมีการฟ้องร้อง (Indictable Offences) คู่ความยื่นอุทธรณ์ได้ต่อศาลอุทธรณ์ ส่วนคดีความผิดที่มีโทษเบาลงมาเรียกว่า (Summary Offences) ต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลแขวงหรือศาลท้องถิ่น

⁵ เพิ่งอ้าง, น. 657.

⁶ เพิ่งอ้าง, น. 657.

⁷ เพิ่งอ้าง, น. 657.

⁸ เพิ่งอ้าง, น. 661.

โครงสร้างของระบบศาลยุติธรรม รัฐแต่ละรัฐมีระบบการบริหารงานศาลแตกต่างกันไปในประเทศแคนาดามีการแบ่งเขตอำนาจศาลออกเป็น 12 เขตอำนาจศาล ตามจำนวนรัฐและเขตการปกครอง อีสระ⁹

1. ศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายอาญาแบ่งให้ศาลมีทั้งหมด 3 ชั้น คือ 1) ศาลสูง 2) ศาลอาญา 3) ศาลแขวง ศาลสูงจะอยู่ในระดับสูงที่สุดและมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐซึ่งในรัฐอื่นๆ อาจเรียกรวมว่า Supreme Court of the Province หรือ Superior Court หรือ Court of Queen's Bench ศาลสูงเหล่านี้ นั่งพิจารณาโดยผู้พิพากษาจากรัฐบาลกลาง มีอำนาจที่จะพิจารณาความผิดประเภท indictable offences ทุกความผิดและในคดีอาญามักจะพิจารณาคดีโดยมีลูกขุนร่วมอยู่ด้วย แต่หากได้รับความยินยอมของอัยการสูงสุด และจำเลยก็อาจจะพิจารณาคดีโดยไม่ต้องมีลูกขุนก็ได้¹⁰

2. ศาลอาญา มีอำนาจในการพิจารณาในความผิดประเภท indictable offences ทุกความผิดเว้นแต่ความผิดที่อยู่ในอำนาจของศาลสูงสุดที่จะพิจารณา เช่น ฐานฆ่าผู้อื่น ศาลอาญาจะพิจารณาโดยลูกขุน คดีบางคดีสามารถจะพิจารณาในศาลอาญาโดยไม่มีลูกขุนได้ หากผู้พิพากษานั่งพิจารณาได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลกลางหรือมลรัฐ ส่วนศาลแขวงมีเขตอำนาจและมีอำนาจในการพิจารณาจำกัดเฉพาะแต่ความผิดที่ไม่ร้ายแรง¹¹

3. ศาลพิเศษต่างๆ ศาลเด็กและเยาวชนจะมีอำนาจพิจารณาเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งตามกฎหมายระบุไว้ว่า มีอายุระหว่าง 12 ถึง 17 ปี ผู้กระทำความผิดที่มีอายุไม่ถึง 12 ปี ไม่สามารถถูกดำเนินคดีทางอาญาได้ แต่จะได้รับการปฏิบัติดูแลโดยเจ้าหน้าที่สวัสดิการเด็ก ในบางรัฐจะมีระบบศาลครอบครัว แต่จะไม่รับผิดชอบในการพิจารณาคดีการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว (domestic violence cases) ซึ่งจะต้องไปพิจารณาในศาลอาญา และมีศาลพิเศษที่เรียกว่า "Circle Court" ที่จะพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาที่เป็นคนแคนาดาพื้นเมือง (Native Canadian) โดยจะมีวิธีการพิจารณาโดยเฉพาะที่นำเอาประเพณีท้องถิ่นผสมผสานกับหลักกฎหมายสมัยใหม่ซึ่งผู้ที่มีส่วนในการดำเนินคดีในศาลจะนั่งเป็นวงกลมโดยมีกลุ่มบุคคลที่มีพื้นเพทางวัฒนธรรมเดียวกันกับจำเลยคอยให้คำแนะนำทางวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชนพื้นเมือง¹²

⁹ เพิ่งอ้าง, น. 662.

¹⁰ เพิ่งอ้าง, น. 662-663.

¹¹ เพิ่งอ้าง, น. 661.

¹² เพิ่งอ้าง, น. 663.

การลงโทษ ศาลมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดและมีอำนาจกำหนดโทษตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยอาจจะกำหนดในวันที่ตัดสินหรือกำหนดโทษในเวลาต่อมาก็ได้¹³

ในบางคดีศาลอาจต้องการผลวิเคราะห์ทางจิตวิทยาเพื่อช่วยกำหนดโทษที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดรายงานวิเคราะห์ทางจิตวิทยาหรือรายงานของจิตแพทย์จึงเป็นสิ่งจำเป็น หากมีการบ่งชี้ได้ว่าผู้กระทำความผิดมีอาการทางจิตและต้องการบำบัดรักษา ซึ่งศาลอาจจะแนะนำให้ส่งตัวไปบำบัดรักษาต่อไปด้วย¹⁴

การลงโทษประเภทต่างๆ

1. จำคุกตลอดชีวิต
2. การจำกัดเสรีภาพรูปแบบต่างๆ ของการกักขังผู้กระทำผิดไว้ ซึ่งรวมถึงมาตรการรักษาความปลอดภัยอื่นๆ หรืออาจจะกักขังไว้ในสถานที่ที่กำหนดเป็นระยะเวลาพอสมควร
3. การควบคุมเสรีภาพ ซึ่งรวมถึงการภาคทัณฑ์ การลงโทษจำคุกโดยมีการควบคุมความประพฤติและรูปแบบต่างๆ ที่จำกัดเสรีภาพ เช่น อาจจะถูกกำหนดในการกระทำการบางอย่างตามที่ศาลกำหนดในการภาคทัณฑ์บางครั้งก็อาจมีการกำหนดให้ผู้นั้นเข้าร่วมทำงานกับหน่วยราชการที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ผู้กระทำผิดได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม
4. การตัดเดือน ซึ่งรวมถึงการพักโทษ การลงโทษโดยมีเงื่อนไข การตัดเดือนหรือสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่บางอย่าง เป็นต้น
5. การปรับ หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับก็มีทางเลือกให้ผู้นั้นไปมีส่วนร่วมงานในโครงการที่ศาลกำหนดไว้ โดยศาลจะคิดหักเป็นค่าปรับแทน
6. คำสั่งให้บริการแก่ชุมชน ผู้กระทำความผิดมักจะถูกสั่งให้สละเวลาเพื่อทำการบริการด้านสาธารณให้แก่สังคม และบางกรณีศาลอาจสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิด

การจำคุกมักจะเป็นทางเลือกสุดท้ายที่ศาลจะใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด ปกติแล้วผู้กระทำความผิดครั้งแรกมักจะไม่ถูกลงโทษจำคุก เว้นแต่จะเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ผู้กระทำความผิดส่วนมากจะต้องทำผิดซ้ำซ้อนถึงสี่หรือห้าครั้งก่อนจะถูกลงโทษจำคุก¹⁵

จำนวนของเรือนจำ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 1990 มีเรือนจำสำหรับนักโทษที่ไม่ใช่เยาวชนรวม 221 แห่ง (มีขนาดความจุ 100 : 499 คน) มีเรือนจำของรัฐ จำนวน 162 แห่ง (ซึ่งรวมถึงคุกและ

¹³ เพิ่งอ้าง, น. 666.

¹⁴ เพิ่งอ้าง, น. 666.

¹⁵ เพิ่งอ้าง, น. 666.

เรือนจำของท้องถิ่นอีก 2 แห่ง) และมีเรือนจำกลางอีก 59 แห่ง ในขณะนี้ยังไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับความจุของเรือนจำ แต่เห็นว่าสามารถรับนักโทษได้เท่าใด

จำนวนเตียงนอนในเรือนจำ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 1990 มีเพียงจำนวน 32,916 เตียง จำนวนนักโทษ มีนักโทษทั่วประเทศจำนวน 114,818 ในระหว่างปี ค.ศ. 1990-1991 ในจำนวนนี้แยกเป็นนักโทษชาย 105,267 คน นักโทษหญิง 9,551 คน โดยมีนักโทษในเรือนจำกลาง 4,296 คน มีนักโทษหญิงจำนวนเพิ่มขึ้น 41% และนักโทษชายเพิ่มขึ้น 16% จากสถิติในปี ค.ศ. 1986 อัตราจำนวนนักโทษโดยเฉลี่ยต่อวัน คือมีจำนวน 29,509 คน ในปี ค.ศ. 1990-1991 ซึ่งเพิ่มขึ้น 27% จากปี ค.ศ. 1986 ¹⁶

3.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง

โดยในประเทศแคนาดานั้น มาตรการการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิต การเยี่ยมแบบครอบครัว รวมถึงการลาพักโทษเพื่อออกมาขังภายนอกเรือนจำ หลักเกณฑ์การเยี่ยมคุณสมบัติของผู้ต้องขังเอง รวมถึงผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมในแบบต่างๆ ระยะเวลาในการเยี่ยมรวมถึงความถี่ในการเยี่ยม เช่นนั้นอีกได้ รวมถึงมาตรการการตรวจค้นสิ่งของต่างๆ ของผู้เข้าเยี่ยมจากภายนอกเรือนจำว่ามีสิ่งต้องห้ามภายในเรือนจำหรือไม่ ในประเทศแคนาดานั้น มาตรการดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้ในระดับกฎหมาย¹⁷ ซึ่งถือว่าให้ความสำคัญต่อการเยี่ยมผู้ต้องขัง

1) หลักเกณฑ์การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิต

ในประเทศแคนาดา ได้มีความคิดริเริ่มจากเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังที่จะพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนในการเตรียมการของพวกเขา กลับไปยังชุมชน ถ้าผู้ต้องขังคนใดมีคุณสมบัติตรงกับหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในระเบียบของกรมราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังมีโอกาที่จะได้รับการเยี่ยมญาติเพื่อใช้ชีวิตอยู่กับคู่สมรส โดยจะต้องติดต่อกับหน่วยงานพิเศษภายในที่เรือนจำหรือทัณฑสถานตั้งขึ้นเพื่อขอให้บริการ โดยแสดงความประสงค์ว่าจะต้องการเยี่ยมญาติเพื่อใช้ชีวิตแล้วเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ผู้ดูแลจะได้เตรียมสถานที่ไว้ซึ่งอยู่ภายในขอบเขตทัณฑสถานหรือเรือนจำ โดยสถานที่ที่ทางเรือนจำหรือทัณฑสถานจัดให้ จะเป็นแบบสองห้องนอนพร้อมห้องครัวรวมกันและพื้นที่ใช้สอย

1. ระยะเวลาที่ให้เข้าเยี่ยมและความถี่ในการเข้าเยี่ยม ระยะเวลาที่ให้เข้าเยี่ยมหรือการใช้บริการหน่วยงานดังกล่าวของทางเรือนจำคือมีระยะเวลา 72 ชั่วโมงหรือ 3 วันเต็ม และความถี่ในการเข้าเยี่ยมหรือการใช้บริการหน่วยงานดังกล่าวของทางเรือนจำคือทุกๆ สองเดือน

¹⁶ เพิ่งอ้าง, น. 667.

¹⁷ กฎหมายราชทัณฑ์ ประเทศแคนาดา, ค.ศ. 1992.

2. ผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมญาติเพื่อใช้ชีวิตคู่ผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเข้าพบครอบครัวส่วนตัวและสามารถใช้ชีวิตคู่ก็คือผู้ต้องขังจำพวก

(1) ที่เสี่ยงต่อการจะเกิดความรุนแรงในครอบครัวหรือเกิดการแตกแยก
 (2) มีการขาดการติดต่อกับครอบครัวเป็นเวลานานเพื่อการติดต่อครอบครัว
 (3) ในกรณีได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษจากหน่วยงานพิเศษที่อยู่ภายในเรือนจำในกรณีที่ผู้ต้องขังแจ้งความประสงค์แล้วได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ

(4) ผู้ต้องขังที่มีการคัดแยกโดยวินัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ ครอบครัวหรือบุคคลที่มีผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลใกล้ชิดรวมทั้งความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และที่เคยอาศัยอยู่ร่วม ที่อาศัยของครอบครัวหมายความว่ารวมถึง

(1) ที่อาศัยอยู่กับคู่สมรส หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดตามกฎหมาย

(2) บุตรของผู้ต้องขัง หรือคู่สมรสหรือบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย

(3) พ่อและแม่ของผู้ต้องขัง หรือของคู่สมรสผู้ต้องขัง หรือของบุคคลใกล้ชิด

ตามกฎหมาย

(4) คู่สมรสตามกฎหมายของพ่อหรือแม่ของผู้ต้องขัง หรือคู่สมรสของผู้ต้องขังหรือของบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย

(5) พ่อแม่บุญธรรมของนักโทษหรือคู่สมรสของผู้ต้องขัง หรือบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย

(6) บุตรของพ่อหรือแม่ของผู้ต้องขัง หรือบุตรของคู่สมรส หรือบุตรบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย

4. ขั้นตอนการการเข้าเยี่ยม ผู้เข้าเยี่ยมและผู้ต้องขังจะต้อง ได้รับรู้ถึงกฎและระเบียบก่อนที่จะเริ่มการเข้าเยี่ยม เมื่อเยี่ยมชมครอบครัวเป็นการส่วนตามที่มีการร้องขอ ภายหลังจากการเยี่ยม นักโทษจะถูกตรวจสอบและการประเมินผลการ ว่ามีผลสำเร็จตามความคาดหวังในการเข้าเยี่ยมหรือไม่ และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะสัมภาษณ์ผู้เข้าเยี่ยมนักโทษ ว่าประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังหรือไม่ พร้อมทั้งขอข้อเสนอแนะ

ก่อนที่จะเดินทางมาถึงสำหรับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ผู้เข้าเยี่ยมจะบอกสิ่งทีถือว่าเป็นของเถื่อนหรือไม่ได้รับอนุญาตรายการ ผู้เข้าเยี่ยมรวมทั้งข่าวของเครื่องใช้ส่วนตัวของพวกเขา จะได้รับการค้นหาอย่างละเอียด ความพยายามที่จะลักลอบนำในเถื่อน อาจส่งผลให้นักโทษสูญเสียสิทธิในการเยี่ยมแบบครอบครัว เป็นการส่วนตัวและผู้เข้าเยี่ยมอาจจะถูกดำเนินคดีอาญา

แต่ละห้องจะมีโทรศัพท์ที่มีสายตรง ไปยังหน่วยควบคุมการรักษาความปลอดภัยภายในหน่วยงานที่ดูแล นี้จะช่วยให้การสื่อสารสองทางตลอดเวลาในระหว่างการเยือนทีมงานมีการติดต่อกับนักโทษและผู้เข้าเยี่ยม เพื่อให้แน่ใจว่าการรักษาความปลอดภัยและความปลอดภัยของพวกเขา

5. ระเบียบข้อบังคับ การเข้าเยี่ยมอาจจะจบลงในเวลาใดๆ ในระหว่างระยะเวลาการเยี่ยมชมตามคำร้องขอของผู้เข้าเยี่ยม อย่างไรก็ตามหนึ่งหรือนักโทษเป็นผู้ร้องขอ พนักงานสถาบันอาจยกเลิกหรือระงับการเข้าเยี่ยมได้ตลอดเวลาหากมันดูแล้วจะยาก การรักษาความปลอดภัยและความปลอดภัยของหน่วยงานที่ดูแลและ หรือความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือเชื่อได้ว่ามีการวางแผนในการกระทำความผิดอาญา หรือความประสงค์ของนักโทษและผู้เข้าเยี่ยมจะโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรบอกรับถึงเหตุผลของการขอยุติการเข้าเยี่ยม

หากพบความผิดของการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยสมาชิกในครอบครัวในระหว่างการเยี่ยมครอบครัวแบบส่วนตัวหรือ มีการนำเอาวัสดุอื่นเข้ามาในหน่วยงาน ผ่านทางตัวนักโทษ การเข้าเยี่ยมแบบครอบครัว อาจจะถูกยกเลิกได้ ถ้ามีการกระทำลักษณะของการกระทำผิดกฎหมาย ตามที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นสมควรให้ยกเลิก

หากเกิดความรุนแรงระหว่างการเยี่ยมแบบครอบครัว หรือเกิดความรุนแรงจนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เห็นว่าอาจจะเกินเลขขอบเขตได้ หรือความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำผิดทางอาญา ก็อาจจะได้ยกเลิกการเยี่ยมแบบครอบครัวก็เป็นได้เช่นเดียวกัน ถ้ามีการก่อความรุนแรงในครอบครัวระหว่างการเยี่ยมที่มีการสงสัยว่าเกิดขึ้นระหว่างการเยี่ยมชม ก็ให้ทางเจ้าหน้าที่ทำเป็นบันทึกรายงานเก็บไว้ด้วย

เมื่อเกิดเหตุตามข้างต้นขึ้น เจ้าหน้าที่มีหน้าที่จะต้องดำเนินการเหล่านี้ได้ตามสมควร

- 1) เมื่อแน่ใจแล้วก็ให้แสดงตน และตรวจสอบการเยี่ยม
- 2) ตรวจสอบดูแล้วไม่มีเหตุอะไร ก็อำนวยความสะดวกต่อไป
- 3) ให้ความช่วยเหลือหากมีปัญหาดังกล่าว
- 4) เมื่อเกิดเหตุรุนแรงขึ้นมาก เมื่อมีการขอความช่วยเหลือ อาจจะมีการขอความช่วยเหลือไปทางโรงพยาบาล ตามสมควรแก่กรณีไป

6. ติดตามการมีผล การสัมภาษณ์ประเมินผลจะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่วัตถุประสงค์คือการระบุเหตุการณ์ผิดปกติใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเยี่ยมและการประเมินการใดๆ เพื่อผลประโยชน์ให้กับนักโทษที่มีการเยี่ยมแบบครอบครัวหรือการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่

2) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเชื่อมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ ตามกฎหมายราชทัณฑ์ประเทศแคนาดา

1. การเชื่อมแบบครอบครัวหรือการเชื่อมเพื่อใช้ชีวิตคู่

“มาตรา 71 (1) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและชุมชนที่อาศัยอยู่มีสิทธิที่จะมีการติดต่อที่เหมาะสมรวมทั้งการเข้าเยี่ยมและติดต่อกับครอบครัวเพื่อนและบุคคลอื่นๆ จากนอกเรือนจำภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมเช่นจะกำหนด สำหรับการป้องกันการรักษาความปลอดภัยของเรือนจำหรือความปลอดภัยของบุคคล¹⁸

(2) ในแต่ละเรือนจำ จะต้องมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเด่นชัด ถึงรายชื่อผู้เข้าเยี่ยมราชการการเชื่อมที่ผู้เข้าเยี่ยม โดยจะต้องไม่เกินจำนวนที่ทางเรือนจำสามารถรองรับได้

(3) ในกรณีที่มีผู้เข้าชม

1. เกินจำนวนที่ทางเรือนจำสามารถรองรับได้ และไม่ปรากฏว่าแจ้งให้ทราบถึงการขอเชื่อมก่อนหน้านี้

2. ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

อาจจะไม่ได้รับอนุญาต หรือจะต้องยุติ “การเชื่อม”

การเชื่อมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตแบบครอบครัว หรือใช้ชีวิตคู่ ของประเทศแคนาดา ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 71 ของกฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศแคนาดา ซึ่งเห็นได้ว่าประเทศแล้วจะมีขั้นตอนการเชื่อม การค้น ถูกกำหนดไว้เป็นระเบียบราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองลงมาอีก ซึ่งเห็นได้ว่าประเทศนี้ให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตคู่ ของคู่สมรสของผู้ต้องขัง รวมถึงครอบครัวที่ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ บุตร รวมถึงญาติของคู่สมรสอีกด้วย เพื่อให้รักษาความใกล้ชิดของบุคคลภายในครอบครัวของผู้ต้องขัง¹⁹

2. การตรวจค้นก่อนและระหว่างการเชื่อมผู้ต้องขัง

“มาตรา 59 พนักงานอาจดำเนินการค้นได้ตามปกติโดยไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้เข้าเยี่ยมจนเกินไป เว้นแต่ มีข้อสงสัย สามารถค้นได้แก่บุคคลที่ต้องสงสัยเท่านั้น ในสถานการณ์ และวิธีการที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะเหตุผลเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น”

การตรวจค้นผู้เข้าเยี่ยมสามารถตรวจได้ตามปกติเหมือนการเยี่ยมทั่วไปเท่า ตามบทบัญญัติดังกล่าว เห็นได้ว่าเขาให้สิทธิกับการเข้าเยี่ยมอย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะเป็นการเยี่ยมแบบเข้าถึงตัวผู้ต้องขังก็ต้องดำเนินการตรวจค้นตามปกติเท่านั้น ไม่สามารถทำการตรวจค้นผู้เข้าเยี่ยมอย่างไรก็ได้ตามใจชอบภายใต้ระเบียบของเรือนจำที่กำหนดไว้ เว้นแต่ กรณีที่มี

¹⁸ มาตรา 71 (1) กฎหมายราชทัณฑ์ ประเทศแคนาดา, ค.ศ. 1992.

¹⁹ มาตรา 94 (1) กฎหมายราชทัณฑ์ ประเทศแคนาดา, ค.ศ. 1992.

สถานการณ์ ที่มีเหตุอันควรสงสัยจึงจะสามารถตรวจค้นด้วยวิธีการที่เข้มงวดมากขึ้นได้ ตามระเบียบที่กำหนดไว้ และการตรวจค้นดังกล่าวต้องเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น เพราะฉะนั้นจะตรวจค้นเพราะเหตุผลอื่นไม่ได้เลย

2. หลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราว

“มาตรา 94 (1) ตามคำร้องขอของผู้ที่ได้รับหรือมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำภายใต้การคุมประพฤติ หรือปล่อยตามกฎหมาย หัวหน้าเรือนจำอาจจะช่วยให้พวกเขาไปอยู่นอกเรือนจำชั่วคราวเพื่อช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพของพวกเขา แต่ พักชั่วคราวอาจจะไม่ขยายเกินวันพ้นโทษของของพวกเขา

(2) บุคคลที่ได้รับการพักชั่วคราวออกมายุ่งภายนอกเรือนจำ

- 1) ยังถือว่าเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ
- 2) แม้จะมีโทษน้อย

การพักการลงโทษหรือปล่อยตามกฎหมายเช่นเดียวกับกรณีที่น่าจะเป็นของผู้ที่อยู่ในเรือนจำชั่วคราวตามหมวด จะถือว่ามีผลบังคับและอาจมีการบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนี้”²⁰

ในส่วนของมาตรา 94 จะเป็นเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว ภายใต้การคุมประพฤติหรือทำทัณฑ์บนไว้ เพื่อมีวัตถุประสงค์ให้นักโทษปรับตัวเข้ากับชุมชนภายนอกได้ ซึ่งเป็นมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกทางหนึ่ง เพื่อให้ผู้ต้องออกมาใช้ชีวิตกับครอบครัว พ่อ แม่ ภรรยา และบุตร ได้ก่อนครบกำหนดการต้องโทษ การพักโทษดังกล่าวยังถือว่าเขาเหล่านั้นเป็น “ผู้ต้องขัง” อยู่ยังไม่มีอิสรภาพเพียงแต่เขาได้รับการปล่อยตัวให้ออกมายุ่งภายนอกเรือนจำชั่วคราว แต่ทั้งนี้การพักโทษจะต้องมีกำหนดไม่เกินกำหนดพ้นโทษของเขา เพราะเมื่อเกินระยะเวลาที่เขาพ้นโทษแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลที่จะต้องไปคุมประพฤติหรือทัณฑ์บนเขาเหล่านั้นต่อไปอีก เพราะถือว่าเขาไม่ได้มีสถานะเป็นนักโทษต่อไปแล้ว

1. ระเบียบราชทัณฑ์และการปล่อยตัวที่เกี่ยวข้อง

1) การค้นตัว

ในหมวด 2 ของระเบียบราชทัณฑ์และการปล่อยตัว ของประเทศแคนาดาได้กำหนดระเบียบขอบเขตของการค้นตัวเอาไว้อย่างละเอียด

“(2) ในกรณีที่พนักงาน

(ก) พบผู้ต้องสงสัยในบริเวณที่เข้าเยี่ยม ที่ผู้เข้าเยี่ยมอาจถูกดำเนินการตรวจค้น หรือเพื่อหาของเถื่อน หรือหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคามผิดตามมาตรา 45 และเชื่อว่าการค้นหาแถบมีความจำเป็นที่จะหาของเถื่อนหรือหลักฐาน

²⁰ กฎหมายราชทัณฑ์ ประเทศแคนาดา, ค.ศ. 1992.

(ข) หรือกรณีหัวหน้าสถาบันมีเหตุอันควรเป็น

(i) สงสัยว่าผู้เข้าเยี่ยมชมจะถือของเถื่อนหรือถือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคามผิดตามมาตรา 45 และ

(ii) การที่จะเชื่อว่าการค้นหาเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะหาของเถื่อนหรือหลักฐานให้พนักงานของเพศเดียวกันเป็นผู้ตรวจค้น หรือผู้ที่เข้าเยี่ยมชมสมัครใจให้ค้นได้ ถ้าผู้เข้าเยี่ยมชมสมัครใจออกจากเรือนจำเอง การตรวจค้นภายหลังจากนั้นไม่สามารถทำได้

(3) ในกรณีที่พนักงานเชื่อว่าในบริเวณที่เข้าเยี่ยม ที่ผู้เข้าเยี่ยมชมอาจถูกดำเนินการตรวจค้นว่าได้ถือเถื่อนหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคามผิดตามมาตรา 45 และค้นหาสิ่งอื่นที่เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะหาของเถื่อนหรือหลักฐาน

(ก) พนักงานอาจกักตัวผู้เข้าชมในการที่จะ

(i) ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าของสถาบันเพื่อดำเนินการค้นหาแถบ หรือ

(ii) จะขอความช่วยเหลือของตำรวจและ

(ข) ในกรณีที่พนักงานพอใจหัวหน้าว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็น

(i) ที่ผู้เข้าชมที่มีการดำเนินการหรือถือเถื่อนหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคามผิดตามมาตรา 45 และ

(ii) ว่าการค้นหาแถบมีความจำเป็นที่จะหาของเถื่อนหรือหลักฐาน หัวหน้าสถาบันจะมอบอำนาจให้พนักงานของเพศเดียวกันเป็นผู้เข้าเยี่ยมเพื่อดำเนินการค้นตัวของผู้เข้าชม

(4) ผู้ที่ถูกคุมขังอยู่ตามอนุ (3) จะต้อง

(ก) ได้รับแจ้งทันทีในเหตุผลของการกักกันและ

(ข) ก่อนที่จะถูกค้นจะได้รับโอกาสที่เหมาะสมที่จะได้รับคำปรึกษาโดยไม่ชักช้าและแจ้งให้ทราบถึงสิทธิที่

จะเห็นได้ว่าประเทศแคนาดาจะมีระเบียบว่าด้วยการตรวจค้นตัวผู้เข้าชมก่อนเข้าเยี่ยมเอาไว้ ไม่ใช่ว่าเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจตรวจค้นได้ตามใจชอบ การค้นจะมีขึ้นใดในกรณีเกิดความสงสัยว่าจะมีการถือของเถื่อนหรือสิ่งของต้องห้ามเข้าไปยังภายในเรือนจำ หรือในสถานที่การเยี่ยมผู้ต้องขังเท่านั้น

ตามอนุมาตรา 2 ของระเบียบดังกล่าวซึ่งกำหนดไว้ในกรณีพบตัวผู้สงสัยซึ่งเป็นผู้ที่จะเข้าเยี่ยมนักโทษ หรือในกรณีหัวหน้าสถาบันมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเข้าเยี่ยมชมจะถือของเถื่อนหรือของผิดระเบียบเอาไว้ หรือการตรวจค้นดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นจริงๆ เพื่อหาของเถื่อนหรือผิด

ระเบียบ จึงสามารถจะตรวจค้นได้ โดยของเถื่อนหรือของผิดระเบียบดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้ใน มาตรา 45 ของระเบียบราชทัณฑ์และการปล่อยตัวดังกล่าวของประเทศแคนาดา โดยการตรวจค้น จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นเพศเดียวกันกับผู้เข้าเยี่ยม หรือบุคคลอื่นที่ผู้เข้าเยี่ยมสมัครใจให้ ค้นตัว หรือถ้าผู้เข้าเยี่ยมยินยอมออกจากเรือนจำไปในทันที จะไปขอตรวจค้นภายหลังจากนั้น ไม่ได้เลย ซึ่งเห็นได้ว่าการตรวจค้นผู้เข้าเยี่ยมทางเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เขาคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของ บุคคลผู้เข้าเยี่ยมเป็นอย่างมาก

ส่วนอนุมาตรา 3 กำหนดไว้ในกรณีกักตัวผู้เข้าเยี่ยมเพื่อทำการค้นตัว โคนเจ้าหน้าที่ จะต้องขออนุญาตจากหัวหน้าสถาบันเสียก่อนจะทำการตรวจค้น โดยพลกาลไม่ได้ การกักตัวผู้เข้า เยี่ยมเพื่อตรวจค้นหาของเถื่อนหรือสิ่งของที่ผิดระเบียบ เจ้าหน้าที่เรือนจำจะทำการตรวจค้นเอง ก็ได้แต่ต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถาบัน หรือจะขอความช่วยเหลือไปทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็ได้ แล้วแต่กรณี การตรวจค้นยังต้องให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นเพศเดียวกันเป็นผู้ตรวจค้น เหมือน อนุมาตรา 2 แต่ไม่อนุญาตให้ผู้เข้าเยี่ยมสมัครใจให้ค้น สามารถค้นได้ดังเช่นอนุมาตรา 2 และ ผู้เข้าเยี่ยมไม่สามารถที่จะเลือกออกจากเรือนจำทันทีเหมือนอนุมาตรา 2 กำหนดไว้

อนุมาตรา 4 เมื่อมีการกักตัวผู้เข้าเยี่ยมไว้แล้ว ตามอนุมาตรา 3 ผู้เข้าเยี่ยมซึ่งถูกกักตัว จะต้องได้รับการแจ้งสิทธิและเหตุผลที่ถูกกักตัวเอาไว้ และก่อนการตรวจค้นจะต้องได้รับ คำปรึกษาโดยไม่ชักช้า และให้ผู้เข้าเยี่ยมทราบถึงสิทธิของตนด้วย

2. บทความที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่และการปล่อยตัวชั่วคราว การเข้าเยี่ยม เดี่ยวนักโทษโดยครอบครัวของประเทศแคนาดา ระหว่างการฟื้นฟูสภาพ และการควบคุมอย่างเคร่ง คัด ถอดเปลือกกระบบโดย มาริอง วาเชเรย์ (Marion Vacheret)

สังคมตั้งคำถามอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครอบครัวของผู้ถูกคุมขัง ต้องโทษ ว่าเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญซึ่งแคนาดาเองได้พยายามและจัดทำรูปแบบโปรแกรมเพื่อ การฟื้นฟูสำหรับครอบครัวความสัมพันธ์กับผู้ถูกคุมขัง(นักโทษ)ให้มีการเข้าเยี่ยมกัน โดย ผลัดเปลี่ยนการเข้าเยี่ยมเดี่ยวอย่างใกล้ชิดในระยะเวลา 3 วัน การตอบรับจากทฤษฎีจิตวิทยาเอง เกี่ยวกับบทลงโทษผู้กระทำผิดที่ถูกต้องโทษโดยมีหลักการของการคืนสิทธิเพื่อมวลชน ซึ่งก็ไม่มี การปฏิเสธจากภาคอื่นๆ แต่ทำให้คำนึงถึงเรื่องการควบคุมอย่างเคร่งคัด ใช้เป็นเครื่องชี้วัดเพื่องาน บริหารดำเนินงานกักกัน²¹

²¹ Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 1.

บทสรุปในประเทศแคนาดา การควบคุมการกักกันนักโทษ ที่มีระยะเวลากำหนดโทษ ถึง 2 ปี หรือมากกว่านั้น นักโทษจะได้รับสิทธิที่ว่าด้วยเรื่องของการฟื้นฟูสุขภาพ ว่าด้วยลักษณะของการสวมใส่เสื้อผ้า เพราะผู้กระทำความผิด (จำเลย นักโทษ) ย่อมยังสามารถมีชีวิตภาพลักษณ์ต่อสังคม ซึ่งเรื่องดังกล่าว มีการจัดทำหัวข้อขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาและเพื่อแผนฟื้นฟูหาความเป็นไปได้ของทฤษฎีอ้างอิงจากงานทางด้านจิตวิทยาและสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อความต้องการของสังคมต่อแต่ละนักโทษ แต่ละกรณี บางรายการมุ่งเน้นในเรื่องการการพัฒนาปรับปรุง หรือการรักษาความสัมพันธ์ของครอบครัวโดยการเยี่ยมชม ดังนั้นเราเองพบว่าหลักสูตรรายการที่ว่าด้วยหัวข้อการป้องกันความรุนแรงต่อครอบครัว หรืออีกหนึ่งหัวข้อคือ การเป็นครอบครัวโดยหลักสูตรการอบรมทักษะความสัมพันธ์ที่มีต่อลูก และแม่ที่มีต่อลูก ซึ่งเป็นเรื่องของหลักจิตวิทยาและสิ่งแวดล้อม/การให้ความรู้ทางธรรมชาติ พื้นฐานเหล่านี้ว่าด้วยเรื่องการบำบัดโดยความรู้และโดยการสร้างรูปแบบพฤติกรรมใหม่ ให้กับนักโทษ²²

ส่วนเพิ่มเติมต่อแผนขยายเหล่านี้ สถาบันคุมขังต่างๆ มีการแนะนำและขยายผลความเป็นไปได้ของหลักการการเยี่ยมชมผู้ต้องขัง ระหว่างครอบครัวของเขา เป็นเรื่องที่ไม่ธรรมดา เพราะต้องคำนึงถึงการไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ต่อเพศตรงข้ามเป็นสำคัญ และ ขอบเขตหลักการของการใช้โปรแกรมเครื่องมือสื่อสารเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ออนไลน์ (Sykes) ค.ศ. 1958 มา มากกว่า 45 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่แรกและส่วนใหญ่มีความจำเป็นและมีผลต่อการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมได้, เป็นการช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกคุมขัง และครอบครัวไว้ได้ ในทางเดียวกันนี้คือหนึ่งวิธีในการใช้เพื่อการลดทลงโทษด้วย²³

จากสองสามกรณีศึกษาแรกถูกใช้ให้เป็นผลงานวิเคราะห์ของหลักสูตร จากผลของทั้งสองฝ่ายคือ ผู้ต้องขัง และครอบครัวของเขา จุดประเด็นสำคัญเป็นอย่างมากต่อสังคมในเรื่องที่ว่า ด้วยงานคุมขัง มันเป็นความจริงที่ว่าในขณะที่ของการสูญเสียอิสรภาพ ผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับการพิจารณาเข้ากระบวนการไม่มากนักน้อย ผู้ต้องขังที่สูญเสียสิ่งต่างๆบ้านและงาน รวมถึงการสูญเสียความรู้สึกและอารมณ์แปรปรวนมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสถานะเนื้อแท้ของการรับโทษก็จริงอยู่ และนักเขียนหลายท่านที่ได้เขียนเรื่องการพิพากษาลงโทษคดีอาญาต่อผู้ต้องขัง ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวอย่างที่สุด²⁴

²² Ibid., p.2.

²³ Ibid., p.2.

²⁴ Landreville, P; Blankevoort, V.J.; Pires, A. (1981). Les coûts sociaux du système pénal. Rapport de recherche. École de criminologie, Université de Montréal. Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 2.

อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยสองสามโครงการชี้ให้เห็นเกี่ยวกับการรักษาความสัมพันธ์ของผู้ต้องขัง กับครอบครัวในเชิงบวก และข้อมูลสามารถระบุชัดเจนในเรื่องของความสำคัญต่างๆ เพื่อการนำไปปฏิบัติ ล่าสุดอ้างถึงสถานการณ์ในแคนาดา สถานราชทัณฑ์เน้นสำคัญประเด็นงานสืบสวน ในเรื่องการเยี่ยมเด็วักโทษโดยครอบครัวในสารบัญ รูปแบบโปรแกรมของแคนาดา²⁵

หัวข้อ ว่าด้วยโปรแกรมงานเยี่ยมเด็วักโทษผู้ต้องขังโดยครอบครัวของแคนาดา

1. สถานราชทัณฑ์เปิดของแคนาดามีจำนวน 52 แห่งรองรับจำนวนนักโทษ 12,450 คน ในแต่ละสถานราชทัณฑ์มีบ้านจำนวน 2-3 หลัง โดยเฉลี่ย-ซึ่งครอบครัวของนักโทษอาจจะอยู่อาศัยสำหรับ 3 วัน ซึ่งนักโทษจะต้องแสดงความจำนงเพราะมีหลายครอบครัวนักโทษทั่วทั้งประเทศหรือประมาณ 150 คน ในเวลาเดียวกันซึ่งจะสามารถใช้สิทธินี้จากระบบ (1.1) การนำไปปฏิบัติ²⁶

2. แนวคิดเรื่องการอนุญาตพิเศษให้ใกล้ชิด ครอบครัวกับกฏควบคุม หรือ การเข้าเยี่ยม เพื่อความสัมพันธ์ที่สามีกรรยาแบบ 2-3 ชั่วโมงแม้เป็นรูปแบบเก่าแต่ก็ยังมีนำมาใช้ปลายปีของศตวรรษ 19 ถึง ต้นปีศตวรรษ 20 รัฐบางรัฐในอเมริการวมถึงรัฐมิสซิสซิปปี และตอนใต้ของคาโรลิน่า ตอนใต้ของอเมริกา ใช้การให้เข้าเยี่ยม²⁷ ขยายผลจากการเยี่ยม 2-3 ชั่วโมง ถึง 3 วัน กฎของแต่ละรัฐ การเยี่ยมหนึ่งครั้งในสัปดาห์ แม้กระทั่ง การเยี่ยมหนึ่งครั้งในทุกๆ สองเดือน การเข้าสู่ระบบ มีการพิจารณาจากภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นหลัก จากนั้นพิจารณาถึงการจัดหาหญิงบริการให้ การแสดงวัตถุประสงค์ของการแนะนำให้มีการเยี่ยมแบบมีเพศสัมพันธ์ทางเพศได้ เหล่านี้มีความแตกต่างของผลงานวิจัย บางคนถึงกับมีความตั้งใจที่จะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ต้องขัง โดยเฉพาะในขณะที่งานการดำเนินการปกป้องสถาบันครอบครัว เพื่อควบคุมการหย่าร้างให้มีขีดจำกัด เนื่องจากสาเหตุการใช้ชีวิตเนื่องจากการต้องแยกกันเพราะการถูกคุมขัง ยังเป็นกรณีถกเถียงกันต่อหน่วยงานที่ต้องเผชิญกับสิ่งเหล่านี้²⁸

ในแคนาดา หลักการเยี่ยมเด็วักโทษผู้ต้องขัง โดยครอบครัวในสถานราชทัณฑ์ได้ระบุข้อมูลย้อนหลังในปี 1980 รวมกระทั่งในบางส่วนภูมิภาคด้วย ระบุการถูกคุมขังที่น้อยกว่าสองปี

²⁵ Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.2.

²⁶ Ibid., p.2.

²⁷ Burstein, J.Q. (1977). *Conjugal Visits in Prison*. Toronto: Lexington Books.; Carlson, B.E. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 2.

²⁸ Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.3.

แสดงการวัดผลในช่วงปลายปี 1960 แต่สิ่งเหล่านี้ถูกระบุไว้เป็นหัวข้อ และ แต่ละภูมิภาค²⁹ ในปัจจุบัน หากมีผู้ใดต้องโทษมากกว่า 2 ปีในเรือนจำ จะสามารถได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิการเยี่ยมได้³⁰ การแนะนำระบบ และข้อเสนอ ที่จะช่วยให้จำนวนคู่สมรสกักกัน และสมาชิกของครอบครัวได้พบกัน ยังสามารถรักษาความสัมพันธ์ในขณะที่มีความเป็นผู้ต้องขัง แต่คำนึงถึงปัจจัยแต่ละครอบครัวของผู้ต้องขังก็ตามแก่สมควร เพราะเป้าหมายการฟื้นฟูนักโทษกลับสู่สังคมเป็นความสำเร็จ อ้างถึงมาตรา 71 (1) ของกฎหมายบนพื้นฐานของความถูกต้อง และ การปลดปล่อยบนหลักการอนุญาตต่อบทบัญญัติบนของผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสปลดปล่อยความกดดันด้วยการพบปะครอบครัว เพื่อน หรือ บุคคลอื่นๆ เพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาความสัมพันธ์ต่อมวลชน นี่คือวัตถุประสงค์เสมือนกฎหมายพิเศษต่อผู้ถูกคุมขัง ต่อการสนับสนุนให้ความสัมพันธ์มีการพัฒนาจากโลกภายนอกดังนั้น สิ่งนี้จึงเป็นเรื่องแห่งการอำนวยความสะดวกการปลดปล่อยเพื่อนักโทษ³¹

3. หลักการต่างๆ

การตอบรับของการนำระบบโปรแกรมเข้าไปปฏิบัติให้มีความสำเร็จ มีผลต่อการพัฒนาด้านทฤษฎีด้านงานจิตวิทยา การจัดบันทึกโดยหน่วยงานองค์กรการฟื้นฟูนักโทษคืนสู่สังคม หลักการจิตวิทยานี้พัฒนาแล้วเพื่อขยายผลในปี ค.ศ.1970 และมามีความสำคัญเป็นที่ยอมรับอย่างมากต่อหน่วยงานสถานราชทัณฑ์ในแคนาดา (CSC) ในปี ค.ศ. 1980 และ ค.ศ. 1990 ในเรื่องที่ว่าความแตกต่างเชิงความคิดของการพิจารณาโทษอาญา รากฐานการวางบทโทษ และ สิทธิความเป็นกลาง หัวข้อนำเสนออื่นๆ ว่าด้วยเรื่องการพัฒนา การอนุมัติบทโทษทางมวลชน การช่วยในเรื่องพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูกับผู้ต้องขัง³²

ปัจจุบัน ได้มีการนำทฤษฎีด้านจิตวิทยาให้มีส่วนอย่างมากในงานสถานราชทัณฑ์ของแคนาดา เพื่อบทบาทในการพิจารณาโทษอาญาที่มีผลต่อสังคม ต่อเนื่องผลถึงการกลับเข้าสู่สังคมของนักโทษ ข้อกำหนดและจุดมุ่งหมายมีทฤษฎีว่าด้วย หน้าที่สถานราชทัณฑ์ต่อระบบรัฐ คือการสนับสนุน การรักษาความสงบ ความปลอดภัยต่อสังคม โดยการคอยช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูนักโทษให้มีโอกาสกลับสู่เข้าสู่สังคมได้ และให้นักโทษกลมกลืนผสมผสานต่อมวลชน โดย 2 หลักการเครื่องมือคือ ด้วยการใช้โครงการของทางหน่วยงานราชทัณฑ์ และ การวัดผลการพัฒนาเพื่อการปรับเปลี่ยนให้มีความสำเร็จถึงจุดมุ่งหมาย³³

²⁹ Ibid., p.3.

³⁰ Ibid., p.3.

³¹ Ibid., p.3.

³² Ibid., p.3.

³³ Ibid., p.3.

ในโครงร่างระบบงานการเชื่อมเด็วักโทษโดยครอบครัว ถูกพัฒนาภายในสถาน ราชทัณฑ์ด้วยความพยายามใน เรื่องการชดเชยการขาดพร่องของชีวิตผู้ต้องขัง และใช้เครื่องมือนี้ให้ เป็นการลดบทลงโทษด้วย โดยการอนุญาตให้ครอบครัวเชื่อม โปรแกรมยังสามารถป้องกันความ รุนแรงต่อครอบครัว และเรื่องความเสี่ยงของการสูญเสียชีวิตการสมรส การอบรมการเป็นพ่อแม่ที่ดี ซึ่งการจัดการสิ่งเหล่านี้จาก โปรแกรมเพื่อนักโทษบทบาทเสมือนพ่อแม่ ความคาดหวังกับความ เคารพจากลูกๆ ที่มีต่อพ่อแม่ต้องโทษ หรือบริการขอแนะนำเบื้องต้นเมื่อผู้ต้องโทษคืนสู่มวลชน³⁴

คนใกล้ชิด มีการยึดการเวลาเยี่ยมโดยคำนึงถึงจำนวนมวลชนเป็นพื้นฐาน แนวคิดมา จากการคำนึงถึงการรักษาสภาวะของสังคมและสถาบันครอบครัว มากเท่าที่จะเป็นไปได้ เสริมสร้างให้ผู้ต้องขังภายใต้กฏตามสถานะ ตามเชื้อชาติของครอบครัว ซึ่งความเชื่อที่ว่าปัจจัยเหล่านี้ จะเป็นการรักษาระดับให้ผู้ต้องขังออกสู่สังคมได้เมื่อมีอิสรภาพ ในระยะเวลาการเตรียมส่งนักโทษ สู่สังคมประมาณ 2-3 เดือนหลังจากผ่านการปฏิบัติของโปรแกรมแรก อ้างถึง The Honorable Bob Kaplan ผู้เรียกร้องต่อประเทศแคนาดาในเวลานั้น ได้กล่าวว่า ในสถิติอ้างถึงตัวเลขว่า หนึ่ง ครอบครัวของนักโทษไม่เจ็บปวด และพร้อมจะรับเค้ากลับสู่อิสรภาพ โอกาสของผู้ต้องขังสู่ความ สันติสุขและกลายเป็นชีวิตที่เป็นแบบอย่างได้อีก³⁵

เงื่อนไขการเข้าสู่ระบบเริ่มตั้งแต่การนำวัตถุประสงค์ของการเปิดให้มีการเข้าเยี่ยมเพื่อ รักษาความสัมพันธ์ให้กับคู่รักและครอบครัว และสังคม โปรแกรมเหล่านี้ถูกเปิดให้ผู้ต้องขังทุกคน ในการติดตามผู้ต้องขัง รวมถึงโอกาสในการได้รับการเยี่ยม ไม่ใช่เพียงแต่จำนวนสมาชิกใน ครอบครัวเท่านั้น ยังมีการยอมรับในการเยี่ยมจากผู้อื่นอีก คู่สามีภรรยา คู่อยู่ร่วมกันตามกฎหมาย บุตร บิดาหรือมารดา บิดา มารดาอุปถัมภ์ พี่น้อง ปู่ย่า และบุคคลที่เป็นส่วนของญาติที่ถูกพิจารณา จากสำนักงานพิจารณา หรือ ครอบครัวเหมือนที่นำไปเลี้ยง แต่ก็อาจจะเป็นบุคคลอื่นใดก็ได้ในกลุ่ม ชนด้วยการได้แสดงว่าผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวแท้³⁶

กฏการเข้าเยี่ยมเด็วักโทษโดยครอบครัวถูกเปิดให้ผู้ต้องขัง ไม่ได้เกี่ยวกับหน่วยงาน สถานราชทัณฑ์แต่อย่างใดที่ว่าด้วยเรื่องระดับความปลอดภัย ยกเว้นสำหรับคำสั่งจากหน่วยการ กักกันพิเศษอย่างไรก็ตาม มีผู้ต้องขังบางคนถูกกำจัดออกไปจากกฏการให้เยี่ยมนี้ ด้วยสาเหตุที่ว่า อาจก่ออันตรายให้กับครอบครัวได้ หรือการร่วมเพศสัมพันธ์ที่รุนแรง หรือ เพราะว่าเคยได้เข้า ระบบโปรแกรมจากแบบอื่นมาก่อนสำหรับการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยเฉพาะการละ ทิ้งการถูกรักษา ด้วยเหตุนี้อาจนำไปสู่ความเสี่ยงอันตราย หรือ ถ้าผู้คุมยังถูกตรวจพบความผิดจาก

³⁴ Ibid., p.3-4.

³⁵ Ibid., p.4.

³⁶ Ibid., p.4.

ระเบียบวินัย ชัดคั้นหรือขู่เข็ญต่อการป้องกันงานระบบความปลอดภัยจากสถานราชทัณฑ์ต่อต้านข้อห้ามต่างๆ พกอาวุธ หรือ เครื่องมือลักษณะใช้เพื่อทำให้หมุนงง เพื่อเอื้อต่อการหลบหนี หรือ การจับตัวเป็นประกัน ประวัติระหว่างการเยี่ยมของครอบครัวก่อนหน้านี้ ด้วยสาเหตุเหล่านี้ผู้ถูกคุมขังจะไม่ได้รับการพิจารณาการให้เยี่ยมโดยโปรแกรมนี้³⁷

หน่วยงานอนุมัติถูกให้ข้อมูลโดยหน่วยงานสำนักงานใหญ่ของสถานราชทัณฑ์ติดตามให้คำแนะนำปรึกษาโดยมีผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบต่อผู้ต้องขัง ก่อนการมิให้ครอบครัวเข้าเยี่ยม จะต้องมีการยื่นความประสงค์ในระบบตามเอกสารต่างๆ ความปลอดภัยก็เป็นเรื่องต้องถูกพิจารณา และมีการตรวจประวัติต่างๆ ทุกๆ 2 ปีในขณะเดียวกัน ผู้เข้าเยี่ยมจะต้องลงนามรับทราบด้วยข้อความว่า “การเข้าเยี่ยมเป็นไปโดยความตั้งใจและการยอมรับ” และต้องขอพบกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของกรณีของตน หรือ เป็นเจ้าหน้าที่ท่านอื่นๆ ทั้งหมดที่อยู่ในกรณีก็เป็นได้ เพื่อยืนยันว่าการเข้าเยี่ยมเป็นไปด้วยความต้องการจะเข้าเยี่ยมและไม่ได้อยู่ภายใต้การกดดันใดๆ ด้วยเช่นกัน และผู้ปฏิบัติงานประเมินว่า ความสัมพันธ์มีความต่อเนื่องอยู่ในสถานะที่ดี มั่นคง และเอื้อประโยชน์ต่อกัน การพิจารณาจะเป็นไปตามข้อมูลทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบสืบสวนจากมวลชนและครอบครัว และจำนวนเพื่อนบ้างรอบๆ หรือ พนักงานว่าจ้างของจำเลย เหมือนกับการที่เค้าเป็นผู้เข้าเยี่ยมเอง สิ่งต่างๆ ตามด้วยหลักการต่างๆ ยังมีการตรวจสอบโดยพนักงานอีก หลังจากการให้เข้าเยี่ยมของครอบครัวว่าเป็นอย่างไรดีหรือไม่³⁸

4. หมวดของงานเยี่ยมแบบอื่นๆ

แบบการเยี่ยมเดี่ยวโดยครอบครัวล่าสุดที่ใช้กัน แบบ 72 ชั่วโมง 3 วัน อย่างมากที่สุด และอาจอนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมได้ทุกๆ 2 เดือนรวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ด้วย โดยให้มีการให้นักโทษได้มีการอยู่กับครอบครัวในพื้นที่พิเศษที่จัดเตรียมไว้ให้ และเป็นส่วนตัว ห่างไกลจากผู้อื่นเพื่อความอบอุ่น เช่นในห้องพักแบบหนึ่งห้องนอน หรือ สองห้องนอน มีห้องครัว มีห้องนั่งเล่น ห้องอาบน้ำ และมีพื้นที่ด้านนอก สวน หรือ สนามหญ้า³⁹

สิ่งต่างๆ และอาหารถูกจัดหาให้ระหว่างมีการเยี่ยมและมีการแจ้งกฎระเบียบให้เข้าใจ มีการตรวจสอบการเยี่ยมในแต่ละงานเยี่ยมด้วย ส่วนในระหว่างการเยี่ยม เจ้าหน้าที่จะติดต่อกับผู้เข้าเยี่ยม และผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการดูแลความปลอดภัยและ การตรวจสอบสถานะปัจจุบันทันต่อ

³⁷ Ibid., p.4.

³⁸ Ibid., p.4.

³⁹ Ibid., p.5.

เหตุการณ์ การตรวจสอบเหล่านี้เป็นไปตามกฎตารางเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการรบกวนความใกล้ชิดระหว่างการเข้าเยี่ยมเพื่อนักโทษด้วย⁴⁰

3.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่

มีการการศึกษาโดยงานวิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการรักษาสถานะทางครอบครัวของผู้ต้องขัง หรือ ข้อปฏิบัติต่างๆ ได้จริง การพิจารณาความยากของปัญหา สาเหตุต่างๆ หรือ งานประเมิน การเปิดเผยสถิติตัวเลขอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับอัตรานักโทษผู้ถูกได้รับประโยชน์จากการจัดเตรียมจัดการเหล่านี้ หรือ ผลกระทบผลตอบกลับของผู้เข้าเยี่ยมในกิจกรรมต่างๆ ด้วย⁴¹

ข้อมูลจึงถูกนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลผลสะท้อน โดยหนึ่งเราพบว่าเนื้อหาจากการเขียนข้อความที่อธิบายถึงระบบราชการของงาน เงื่อนไขอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การปรับปรุงพัฒนาให้โปรแกรมสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์ ข้อมูลต่างๆ ถูกทำให้สมบูรณ์เพื่องานนโยบายของผู้บริหาร เพื่องานปฏิบัติการสถานราชทัณฑ์ของประเทศแคนาดา เพื่องานตัดสินต่างๆ การเยี่ยมชมซึ่งเกี่ยวกับบทลงโทษอาญาทางด้านจิตวิทยาในแคนาดา อย่างที่สอง เราพบจากงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ งานวิเคราะห์บางงานแยกออกเป็นกลุ่มๆ โดยเฉพาะหัวข้อใหญ่ๆ เรื่อง บุตรของผู้ต้องขัง เรื่องมีความกดดันส่งผลกระทบต่อความสันคลอนทางสังคม ซึ่งการกักกันนำมาซึ่งความมีจิตจำกัด และเป็นปัญหาเหล่านี้⁴²

รายงานการกักกันในแต่ละชุดสรุปว่า ผู้ต้องขังกับบุตร ผู้ต้องขังกับคู่สามีภรรยา หรือ คู่ร่วมประเวณีกัน และ ผู้ต้องขังที่เป็นพ่อแม่ใหม่ สถานการณ์ส่วนใหญ่ที่ยากจะแก้ได้ที่สุดเกิดขึ้นกับนักโทษหญิงซึ่งเป็นมารดาของลูกเล็กๆ คู่หม้าย หรือ คู่ร่วมเพศสัมพันธ์ที่อยู่เรือนจำด้วยกัน⁴³

กรณีศึกษาอ้างอิงถึงในระหว่างกลางปี ค.ศ.1990 แสดงว่าเกือบจะ 45% ของนักโทษมีคู่สมรส และถัดไป 60% ของผู้ต้องขังชายที่มีบุตร หรือ บิดา มารดาอุปถัมภ์ ในประเทศอเมริกา ปี 1999 จำนวน 721,500 ครอบครัวของ 1.5 ล้านครอบครัว มีเด็กที่อยู่ภายใต้การแยกของพ่อแม่ เนื่องจากสาเหตุการต้องโทษ 6 และ 46% ของบิดา มารดาที่อาศัยอยู่กับบุตรในสถานราชทัณฑ์ (64.3% สำหรับนักโทษหญิง) ตัวเลขล่าสุดเป็นจำนวนกลุ่มใหญ่ (ระหว่าง 80 และ 93%) เรียกร้องต่อการให้มีรักษาความสัมพันธ์ของครอบครัวกับบุตร ในระหว่างการถูกกักกันโดยทางโทรศัพท์ จดหมาย หรือการเข้าเยี่ยม มากกว่านั้นตัวเลขระบุว่า 40% ของบิดา และ 60% ของมารดา มีติดต่อ

⁴⁰ Ibid., p.5.

⁴¹ Ibid., p.5.

⁴² Ibid., p.5.

⁴³ Ibid., p.5.

กับบุตรเป็นประจำทุกสัปดาห์กับบิดา มารดา และ กับพี่ชายพี่สาว กล่าวได้ว่าเป็นโอกาสที่ผู้ต้องขัง ก็ยังได้รับความสัมพันธ์กับครอบครัวแม้จะถูกกักกันก็ตาม⁴⁴

การตั้งคำถามเกี่ยวกับครอบครัวผู้ต้องขัง และการบริหารงานฟื้นฟูนักโทษ เป็นเรื่องที่ได้ได้รับความสนใจมาหลายปี ถึงปัจจุบันนี้ คำถามก็เชื่อมโยงเป็นประเด็นไปสู่สังคม เช่น การฟื้นฟู กลับเข้าสู่สังคม หรือ การแต่งงาน ความเสี่ยงของการกระทำผิดที่ถูกระบุและจับตามอง นักเขียนบางท่าน⁴⁵ เฝงเล็งว่า การแต่งงาน หรือ สถานะความเป็นบิดา มารดาซึ่งเป็นผู้ต้องขัง มีผลเป็นอย่างมากต่อพฤติกรรมที่ไม่เข้าสู่สังคม หรือ การเก็บตัวเอง อีกทางหนึ่งเป็นประเด็นผลดีในการลดลงของปริมาณแอลกอฮอล์ และสารเสพติดต่างๆ ประเด็นทั้งสองถูกตั้งเนื้อหาเพื่อการฟื้นฟูผู้ต้องขัง⁴⁶ มากกว่านี้ตามด้วยแผนงานการศึกษาในปี ค.ศ.1990 ดีแต่หัวข้อคุณภาพเรื่อง ความสัมพันธ์ในครอบครัว⁴⁷ สรุปว่า “คู่สมรสในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นมีความสำคัญมีอัตราการลดลงในเรื่องของการต่อต้านพฤติกรรมต่อสังคม”

ความเชื่อมโยงระหว่างชีวิตครอบครัว กับ การต้องโทษไม่ได้ปิดฉากลง นักวิชาการบางท่านกล่าวถึงเรื่องนี้ด้วยเหตุและผลตามที่ยัง โครงการดำเนินอยู่ตามกฎตามหลักกร การกลับคืนสู่สังคมหลังการฟื้นฟูเหมือนจะง่ายขึ้นสำหรับผู้ต้องขัง หากผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ในปี ค.ศ. 1954 ยกตัวอย่างกรณีศึกษาตัวอย่างหนึ่งว่า ผู้กระทำความผิดที่มีการบันทึกการเข้าเยี่ยมของครอบครัวในระหว่างการจำคุกถึงร้อยละ 75% ประสบความสำเร็จต่อการได้รับพ้นโทษ ก่อนกำหนด ในผลตรงกันข้ามร้อยละ 34% เป็นผู้ต้องขังเดี่ยว⁴⁸ โดยทั่วไป การวิเคราะห์แผนภูมิ

⁴⁴ Ibid., p.5-6.

⁴⁵ Farrington, D. (1989); "Later adult Life Outcomes of Offenders and Non-Offenders". *In Children at Risk: Assessment, Longitudinal Research and Intervention*. New York, Walter deGruyter. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 6.

⁴⁶ Knight, B.J.; Osbourne, S.G.; West, d.J. (1977). Early marriage and Criminal Tendency in Males. *British Journal of Criminology*, 17(4), pp248-360. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 6.

⁴⁷ Sampson, R.J; Laub, J.H. (1990). "Crime and Deviance Over the Life Course : the Saliency of Adult Social Bonds" *American Sociological Review*, 55, pp609-267. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 6 .

⁴⁸ Ohlin, L. (1954) *The Stability and Validity of Parole Experience Tables*. Thèse de Doctorat, Université de Chicago. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 2 .

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขเฉลี่ย ของผู้ต้องขังที่ได้รับการเข้าเยี่ยม และอัตราเฉลี่ยการปล่อยขัง แสดงถึงกลุ่มผู้ต้องขังกับการได้รับการเข้าเยี่ยมบ่อยจากครอบครัว และการมีความใกล้ชิดกับคู่ สัมพันธ์ในขณะที่ถูกคุมขัง กับอัตราตัวเลขแสดงต่อการกระทำความผิดซ้ำซาก⁴⁹ ในขณะเดียวกัน ทัศนศึกษาล่าสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาเปิดเผยทางสื่อในปี ค.ศ. 1991 ระบุว่าผู้ต้องขังมีสถานะ ที่เป็นบิดา การเข้าอบรมโปรแกรมเพื่อความสัมพันธ์ต่อบุตรในระหว่างการคุมขัง เขาพบว่าเป็น การง่ายขึ้นในการที่ผู้ต้องขังจะกลับคืนสู่ครอบครัว และสังคม⁵⁰ ล่าสุดทัศนศึกษาในปี ค.ศ.1998 ถึง ค.ศ. 1999 ของประเทศแคนาดาชี้ว่าความสำเร็จด้านการฟื้นฟูผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมว่าด้วยแผน ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีส่วนช่วยและมองข้ามไม่ได้เลยทีเดียว⁵¹

ด้วยเหตุนี้แสดงว่าถ้ากลุ่มผู้ต้องขังได้รับการเข้าเยี่ยมจากครอบครัวเป็นจำนวนพอควร หลังจากการพ้นโทษแล้วพวกเขาก็มีความเป็นไปได้มากขึ้นในการฟื้นฟูสภาพเพื่อกลับเข้าสู่สังคม ผลดีไม่เพียงแค่นี้ได้รับต่อตัวผู้ต้องขังเองไม่ว่าจะด้านอารมณ์ เขายังที่จะมีการผลิตผลิตต่อเพื่อน ผู้ต้องขังด้วย ต่อบิดา มารดา คู่สมรส รวมถึงบุตร ต่อผู้ต้องขังก็ยังคงอยู่ภายใต้สภาวะจิตจำกัตนเองก็ มีการเปลี่ยนแปลงและ เป็นการที่จะทำให้เข้าถึงความมีเสถียรภาพของการเป็นผู้ต้องขังที่มีความ ประพฤติดีเพื่อที่จะได้รับความสนับสนุนในการพิจารณาการพ้นโทษก่อนกำหนด⁵²

ผู้นำทางด้านงานวิจัยที่ Correctional Service of Canada กล่าวว่า “การรักษาความ สัมพันธ์ที่ดีของครอบครัวเป็นสิ่งที่ต้องพึงเล็งในขณะที่การคุมขังและ การจัดให้มีความพึงพอใจโดยให้ มีความสัมพันธ์ หลังจากการถูกปลดปล่อยผู้ต้องขังจะต้องถูกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการไม่กระทำ ความผิดซ้ำด้วย นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ให้บทสรุปว่า อย่างไรก็ตาม ว่าด้วยหลักกฎหมายยังไม่ได้รับการยืนยันอย่างชัดเจน เนื่องจากโครงการความสัมพันธ์ครอบครัวต่อผู้ต้องขังยังดำเนินอยู่ แบบการพิจารณาสมมติฐาน การปฏิบัตินี้ก็เพื่อให้สถาบันครอบครัวแข็งแรงขึ้น โดยการเป็นไปตาม การสังเกตการของครอบครัวผู้ต้องขังผ่านทางผู้ต้องขัง ตลอดการเข้าร่วมโครงการการเข้าเยี่ยมเดี่ยว

⁴⁹ Burstein, J.Q. (1977). Ibid. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 6.

⁵⁰ Carlson, B.E.; Cervera, N. (1991). *Inmates and their Wives*. Westport: Greenwood Press. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 2 .

⁵¹ Vacheret, M.; Cousineau, M.M. (2003). « Quelques éléments de compréhension des libérations d'office réussies ». Revue canadienne de criminologie et justice pénale. Janvier 2003. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 6.

⁵² Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.6.

ผู้ต้องขังโดยครอบครัวนี้ ก็มีผลทางด้านบวกในการสนับสนุนให้การฟื้นฟูสภาพผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ผู้ต้องขังได้มีการสานสัมพันธ์กับโลกภายนอกต่อไป⁵³

ในปี ค.ศ. 1980 ให้ความสนใจการต้องโทษเดี่ยวซึ่งถูกทำให้เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างเต็มที่ในสิทธิสัญญาติ ตุลาการสหรัฐอเมริกาประกาศว่า การทำโปรแกรมเพื่อความสัมพันธ์ของครอบครัวให้สำเร็จโดยการจัดตั้งหน่วยงานมูลนิธิว่าด้วยการถูกคุมขัง หน่วยงานอำนาจแห่งสถานราชทัณฑ์⁵⁴ ในแคนาดาถือว่าเป็นเรื่องขั้นพื้นฐาน การฟื้นฟูสภาพนักโทษคืนสู่สังคม และความสัมพันธ์ของครอบครัวขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ควรมีระดับเพียงพอเพื่อให้การปลดปล่อยผู้ต้องขังที่ดีเป็นประสิทธิผล และก็ต้องได้รับความร่วมมือเพียงพอจากครอบครัวด้วยซึ่งมันพื้นฐานงานทางจิตวิทยา ตรงกันกับนักวิชาการด้านกฎหมายก็มีการแนะนำโปรแกรมการเชื่อมเคียวผู้ต้องขังโดยครอบครัว ปี ค.ศ. 1980 และปัจจุบันนี้การถกเถียงโต้แย้งก็เป็นที่ไปเพื่อให้โครงการถูกสนับสนุนมากขึ้นเกี่ยวกับจิตวิทยาศาสตร์⁵⁵

ครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสเป็นเรื่องส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังทุกๆ คน สถานการณ์เนื่องจากการลดลงของรายได้ในครอบครัว ปัญหาการขัดแย้ง ความตึงเครียด ความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้น กลายเป็นผลกระทบต่อการศึกษาของบุตรบ่อยครั้ง หรือ การตัดสินใจโดย บิดาหรือ มารดา ที่ไม่ได้ต้องโทษแต่เพียงลำพัง ในกรณีผู้ต้องโทษเป็นหญิงซึ่งมีบุตร ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ความตระหนักว่าพวกเขาต้องทอดทิ้งลูกของพวกเขา หรือ ต่อมามีความเห็นห่างและมีความอับอาย⁵⁶ บางกรณีศึกษาปรากฏว่าปัญหานี้มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัญหาด้านผู้ต้องโทษเป็นชายซึ่งมีบุตร ด้วยเช่นกัน ผู้ต้องขังยังมีความรู้สึกผิด และกลัวว่าบุตรๆ ของผู้ต้องขังขาดการดูแลเอาใจใส่เนื่องการต้องแยกกัน⁵⁷ นักวิชาการสองสามท่านให้คำกล่าวที่ว่าทั่วไปว่า “อาชญากรซ่อนเหยื่อ”

⁵³ Ibid., p.6-7.

⁵⁴ Goetting, A. (1982). Conjugal Association in Prison: Issues and Perspectives. *Crime and Delinquency*. 28(1), pp52-71. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 7.

⁵⁵ Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.7.

⁵⁶ Le Camus J. (2002). Rester parents malgré la détention.(ed.) Èrès. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 7.

⁵⁷ Trzcinski, E.; Satyanathan, D.; Ferro, L. (2002). “What about me? Children with Incarcerated Parents”. Michigan Family Impact Seminars. Briefing Report. 2002-1. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 7.

คือต้องโทษด้วยผลกระทบต่างๆ ล่าสุดคำถามเกี่ยวกับการคืนสู่ครอบครัวกลายเป็นหัวใจหลัก และเป็นประเด็นปัญหาที่ละเอียดไม่ได้⁵⁸

การเข้าร่วมในโครงการสานสัมพันธ์ครอบครัว หรือ การเชื่อมแบบคู่สัมพันธ์สมรส เป็นเหตุให้มีการเยียวยาได้⁵⁹ การเตรียมการผู้ต้องขังที่เป็นบิดา มารดา ถือว่าเป็นงานยากทั้งเรื่องภายในเรื่องความรู้ความเข้าใจ และสังคมการผลักดันสนับสนุนในเรื่องการเชื่อมโดยครอบครัวระหว่างการต้องแตกแยกกัน สร้างให้เป็นรูปแบบครอบครัวแบบแยกแต่ยังมีสายสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่ต้องแบ่งปันการใช้ชีวิตที่แตกต่าง ถ้าว่ายังมีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกันได้ซึ่งจะทำให้โปรแกรมมีความเสถียรอีก การเตรียมอาหาร การเล่นเกมต่างๆ และการแบ่งปันในกิจกรรมต่าง เพื่อเป็นการสนับสนุนในความรู้สึกอารมณ์และความสัมพันธ์ของครอบครัว และโครงการยังทำให้พวกเขาสามารถเป็นพ่อแม่ที่ยังคงมีความสัมพันธ์ที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาของบุตรเขาได้ เช่น ใช้เวลาด้วยกัน พูดคุยกันเรื่องการเรียนวางแผนในการเติบโต มากกว่านั้นเขาสามารถแสดงถึงความ เป็นพ่อแม่อย่างน้อยยังมีส่วนหนึ่งในภาพของสามี หรือ ภรรยา คู่พ่อแม่ของลูก กับความรับผิดชอบ ร่วมกันบางอย่างได้ ส่วนในเวลาต่อมาอาจจะไม่ได้เพียงสิทธิหรือ ตามกฎนี้เสมอไปเท่านั้น แต่ อาจจะมีการพิจารณาตามความเป็นไปสมควร และอาจมีการได้รับ โอกาสพิเศษของแต่ละผู้ต้องขัง⁶⁰

การแบ่งปันความรู้สึกใกล้ชิด ความเป็นไปได้ที่การมีการติดต่อกับคู่รัก หรือ คู่สัมพันธ์ สมรสเพื่อให้ได้ใช้เวลาร่วมกันเป็นทางออกพื้นฐานที่จะเป็นส่วนประกอบสำคัญเพื่อการรักษา ต่อไปความสัมพันธ์ของกลุ่มสมรส การเข้าร่วมในโปรแกรมเป็นงานช่วยเหลือเพื่อความสัมพันธ์เชิง ลึกของครอบครัว การสามารถให้มีการสานสัมพันธ์กัน โดยมีอิสระจากการไม่ควบคุมในการฟัง หรือ ดู ในขณะที่ระยะเวลาพบปะกัน ระยะเวลาเริ่มใหม่ต้องใช้ว่าเวลาเป็นครอบครัวอย่างไรก็ตาม การได้ มีโอกาสให้เสมือนชีวิตคู่สัมพันธ์สมรสกับการแบ่งปันกิจกรรมในทุกๆ วัน ตัวอย่างเช่น การล้าง งาน การเตรียมอาหาร และการดูทีวีด้วยกัน ในเรื่องความสัมพันธ์เหล่านี้มีมีหน่วยกองทุนรวมที่ให้การสนับสนุน⁶¹

⁵⁸ Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.27.

⁵⁹ Zaouche Gaudron(2000). From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 7.

⁶⁰ Le Camus J. (2002). Ibid. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 7.

⁶¹ Carlson, B.E.; Cervera, N. (1991). Ibid. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 7.

การเยี่ยมเดี่ยวผู้ต้องขังโดยครอบครัว กับการไม่มีการเยี่ยมนักโทษโดยครอบครัวเลย ไม่ว่าจะผู้ต้องขังชายหรือหญิง หรือ ไม่มีการฟื้นฟูกลับคืนสู่สังคม แต่ให้เป็นเรื่องของงานชีวิตการคุมขังเคร่งครัดประจำวันมากกว่า กรณีศึกษาแสดงว่า การเยี่ยมของครอบครัวเพื่อนักโทษให้มีเวลายืดหยุ่นต่อความคุมขัง มีส่วนในการลดความรู้สึกแค้นของนักโทษซึ่งเชื่อมโยงไปสู่ฐานสังคมเพื่อลดสภาวะการอยู่โดดเดี่ยว การสร้างบรรยากาศในคุกให้มีความสดชื่น โปรแกรมให้ผลทางบวกมากกว่านั้น ยังเคยใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจพิจารณาการให้พนักโทษก่อนกำหนด สถานราชทัณฑ์ใช้เพื่อพิจารณาว่านั่นอาจเป็นวิธีการปลดอาวุธในมือผู้ต้องขังเลยทีเดียว⁶²

โปรแกรมเหล่านี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าแนวทางการสนับสนุนในเรื่องของบรรยากาศของเรือนจำ และ ความควบคุมความเครียดภายใต้บรรยากาศธรรมชาติ⁶³

นักเขียนบางท่านรู้สึกว่าการกีดกันความสัมพันธ์คู่สมรส ก่อให้เกิดผลทางลบทางด้านจิตใจและด้านอื่นๆ ตามมาอีก เช่น การสูญเสียความมั่นใจในตัวเอง ความรู้สึกไร้ความสามารถ หรือ มีความเครียดที่มากขึ้นส่งผลต่อการเกิดความรู้สึกรุนแรง เพราะฉะนั้นการพิจารณาการไม่กีดกันความสัมพันธ์คู่สมรส รวมถึงการร่วมประเวณีจึงเป็นเรื่องสำคัญ และมันยังเป็นผลต่อเนื่องด้วยสาเหตุ การร่วมประเวณีที่รุนแรงระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ต้องขังพยายามชดเชยหาทางการปลดปล่อยความรู้สึกทางเพศของตน ในขณะที่รายงานจากสำนักงานชื่อ Human Right Watch ในปี ค.ศ. 2001 เป็นการกล่าวถึงเรื่องนี้มาก รายงานว่าผู้ต้องขังหลายคนโดยเฉพาะนักโทษวัยหนุ่มกว่า จะถูกข่มเหงรังแก และตกเป็นเหยื่อทางเพศสัมพันธ์ นี่จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่า การให้มีเพศสัมพันธ์แก่ผู้ต้องขังในแต่ละคนนั้น เป็นการผ่อนคลายให้กับพวกเขา แม้ว่ามันจะเป็นเรื่องที่ยาก และต้องมีการรัดกุม แต่มันก็เป็นเรื่องความต้องการพื้นฐานว่าด้วยความมนุษย์⁶⁴

ในขณะเดียวกัน ก็เป็นความจริงที่แม้ชีวิตถูกกักขังในแต่ละผู้ต้องขัง การให้มีความสุขหรือพักจากชีวิตจองจำบ้าง สำหรับช่วงเวลาพิเศษมีการลดการถูกควบคุม แต่กระนั้นก็ต้องพิจารณาถึงเวลา และพิจารณาถึงบทจำกัดของการควบคุม ซึ่งเป็นแผนที่น่าสนใจว่า “การหายใจในอากาศที่บริสุทธิ์” เพื่อผู้ต้องขัง เพราะผู้ต้องขังมีความจำที่จะต้องรู้สึกดี เพื่อผลทางบวกที่ดี จากจุดนี้ สถานราชทัณฑ์อนุญาตให้ผู้ต้องขังผู้ซึ่งร้องขอเข้าสู่โครงการการเยี่ยมเดี่ยวนักโทษโดยครอบครัวและคู่สัมพันธ์สมรส จะต้องมีการแยกเดี่ยวออกจากผู้ต้องขังด้วยกันเองประมาณ 2-3 วันก่อน⁶⁵

⁶² Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.8.

⁶³ Ibid., p.8.

⁶⁴ Ibid., p.8.

⁶⁵ Ibid., p.8.

มีการเปิดเผยข้อมูลจริงเหล่านี้เพื่อเป้าหมายงานของสถาบันคุมขัง งานป้องกันการหลบหนี งานรักษาคำสั่งภายในระบบการ ควบคุมเสียง สภาวะบรรยากาศให้เกิดประโยชน์อย่าง ลงตัวและสมดุล⁶⁶

อย่างไรก็ตามครอบครัวผู้ต้องขังเหล่านี้ที่เข้าโครงการ พวกเขาจะได้รับการแนะนำ เกี่ยวกับสิทธิพิเศษ มีการให้มีการพิจารณาถึงความต่างระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันที่มีการเยี่ยม เนื่องจากหลายๆ ผู้ต้องขังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ⁶⁷ จริงๆ แล้วผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังจำเป็นอย่างมากที่ ควรจะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังหรือ คู่สัมพันธ์สมรส หรือ อยู่ร่วมกันมาอย่างน้อย 1 ปี ดังนั้นบุคคลที่จะเป็นคนที่เข้าเยี่ยมนักโทษเองควรมีสถานภาพที่ผ่านการพิจารณาเพื่อการเข้าเยี่ยม นักโทษด้วยเหมือนกันเพราะเหตุความสัมพันธ์ หรือเหตุผลอื่นๆ ที่สนับสนุนการอนุญาตให้เยี่ยม มากพอ ท้ายสุดบุคคลเข้าเยี่ยมจะต้องมีการเตรียมตัวเพื่อการใช้ชีวิตกับนักโทษถึง 3 วันต่อของการ เยี่ยม ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับภายใต้การแนะนำ การตรวจสอบ และการบันทึกความเป็นไป เพราะความเป็นไปได้ ของโครงการอยู่ในหัวข้อการพิจารณาด้วยเรื่องต่างๆ อย่างละเอียดจากบุคคลสู่บุคคล การขึ้นอยู่กับ ระยะทางของบุคคลที่เข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง อายุของผู้เข้าเยี่ยมก็เป็นหนึ่งในการพิจารณา คุณภาพแห่ง ความสัมพันธ์ และ คำร้องขอในการเข้าเยี่ยม⁶⁸

สถานการณ์เช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่แก้ไขได้ยากตั้งแต่การจัดการให้มีโปรแกรมการ เยี่ยม บนหลักการที่ขึ้นอยู่กับความประพฤติของผู้ต้องขัง เพื่อได้รับการปกป้องหลีกเลี่ยงสภาวะ วิกฤติต่างๆ ฝึกให้มีความเคารพกฎ ไม่ล่วงละเมิดกฎ และปราศจากความสัมพันธ์ใดๆ ที่นอกด้วย ความไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ภายใต้การคุมขังทั้งหมดนี้ หลักการการได้รับของผู้ต้องขัง และสงวน ไว้เพื่อความถูกต้อง มันเป็นเรื่องอ้างถึงความจริงด้านงานพฤติกรรม นำไปสู่หลายๆ ประเด็นใน เช่น ช่วงเวลาเยี่ยมเดี่ยวของนักโทษซึ่งอยู่ภายใต้กฎอย่างเคร่งครัด หรือ การโยกย้ายไปที่สถานราชทัณฑ์ อื่น การเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ระบบโปรแกรมเยี่ยมเดี่ยวนักโทษโดยครอบครัวเหล่านี้⁶⁹

ในโครงการแผนงานนี้ ให้หลักการคำแถลงชี้แจงในภาพลักษณ์ทั้งหมดเป็นสาระสำคัญ ว่าด้วยสิทธิประโยชน์ต่างๆ ชัดเจน ซึ่งเพื่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมดีในระหว่างคุมขัง งานเยี่ยมเดี่ยว

⁶⁶ Ibid., p.8.

⁶⁷ Bourdouris, J. (1996) Parents in Prison : Addressing the Needs of Families. 2ème ed. Philadelphie: American Correctional Association. From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 9.

⁶⁸ Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.9.

⁶⁹ Ibid., p.9.

ผู้ต้องขังโดยครอบครัว กลายเป็นหนึ่งวิธีการพิเศษที่ใช้เพื่องานบริหารจัดการกลยุทธ์เพื่อการดูแลผู้ต้องขังต่อไปเลยทีเดียว⁷⁰

ในเวลาเดียวกัน การพิจารณาความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำซากของผู้ต้องขังก็มีรูปแบบปัจจุบันถูกพิจารณาถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นเหตุปัจจัยหลักๆ ที่สถานราชทัณฑ์ในประเทศแคนาดาให้ความสนใจ มีการตั้งสมมติฐานว่าการกระทำผิดซ้ำซากของผู้ต้องขังขึ้นอยู่กับการจำคุก เนื่องด้วยการไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัวผู้ต้องขังเอง ผู้ต้องขังแต่ละคนจะถูกจัดเก็บข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนการพิจารณาพินัย การประเมินถึงชีวิตของผู้ต้องขังตั้งแต่ยังเล็ก ถึงเหตุปัจจุบัน เช่น สภาพทางการเงิน หรือ ปัญหาจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศกับชีวิตความสัมพันธ์เสมือนการดูแลเช่น บิดา มารดา บุคคลที่เกี่ยวข้องมีอำนาจประเมินว่าผู้ต้องขังมีความสามารถศักยภาพต่อการรับผิดชอบต่อครอบครัวหรือไม่ จากพฤติกรรมความสามารถดูแลและควบคุมบุตร หรือ จากส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือ ไม่อย่างไร⁷¹ ชี้แจงปัญหาว่าความต้องการของนักโทษเพื่อความสัมพันธ์ครอบครัวที่ดีขึ้น และชีวิตสัมพันธ์สมรสของผู้ต้องขัง ส่งผลความเสี่ยงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และยังมีความเสี่ยงในการปล่อยตัวผู้ต้องขังอยู่ ซึ่งส่วนประกอบในการดำเนินการเพื่อการตัดสินใจพิจารณาการพินัยก่อนกำหนด หรือ ไม่ดูเหมือนว่าจะยังเป็นงานของสถานราชทัณฑ์ต่อไป⁷²

บทสรุปของโครงการโปรแกรมการเยี่ยมเดี่ยวนักโทษโดยครอบครัวเสมือนเป็นหนึ่งในวิธีที่ดีที่สุดของงานป้องกันสังคมครอบครัว และความสัมพันธ์ของชีวิตสัมพันธ์สมรสระหว่างการถูกคุมขังเดี่ยว และคู่ของเค้า เรื่องจริงนี้ถูกเปิดเผยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในแคนาดา และมีการใช้โครงการพร้อมการจัดเตรียมเพื่อการบรรลุผลมาโดยตลอดใช้ทั่วประเทศมากกว่า 20 ปีจนเดี่ยวนี⁷³

ในขณะที่ก็ยังมีคำถามที่น่าสนใจเกิดขึ้น เช่น สักส่วนของผู้ต้องขังที่มีการเข้าร่วมโปรแกรม หรือ ผลสะท้อนจริงของโปรแกรมต่อการเรียกร้อง และรูปแบบสำหรับเงื่อนไขการปล่อยตัว เช่นเดียวกับ คำถามการใช้ชีวิตประจำวันในคุก โปรแกรมนี้มีการก่อตั้งเพื่อความถูกต้องต่อผู้ต้องขัง และต่อคู่ของเค้า บางครั้งการต้องคำนึงถึงความผิดทางอาญาก็เป็นเหมือนความท้าทาย

⁷⁰ Ibid., p.9.

⁷¹ Motiuk, L.L. (1995). "L'utilisation des facteurs familiaux pour évaluer le risque et les besoins des délinquants" » Forum, 7(2). From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System. page 9.

⁷² Marion Vacheret. (2015). Ibid., p.9.

⁷³ Ibid., p.9.

ความรู้สึกที่ต้องเจ็บปวดทรมาน การลงโทษมนุษย์ตามหลักความจริงชีวิต ตามด้วยเรื่องการค้ามาถึงชีวิตของผู้ต้องขังภายหลังที่จะต้องกลับคืนสู่มวลชน และทุกๆ ขั้นตอนที่จะสนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีผลสำเร็จต่อความยากลำบากในประเด็นต่างๆ เพื่อการกลับคืนสู่สังคม แต่การสนับสนุนชีวิตของผู้ที่ถูกจองจำ และคู่ของเขาเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้เลย เพื่อปัญหาการกักกันช่วยเหลือทั้งสองฝ่ายสำหรับนักโทษเอง และ คู่ของเขาที่ต้องใช้ชีวิตภายนอกอย่างไม่ทรมาน⁷⁴

3.2 สหรัฐอเมริกา

ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาในส่วนนี้จะกล่าวถึงการบังคับโทษจำคุกในประเทศสหรัฐอเมริกาในภาพรวม ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกามีจำนวนรัฐถึง 50 รัับด้วยกัน และจะศึกษาในในส่วนของการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อให้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจำนวน 4 รัฐด้วยกันที่เปิดโอกาสให้มีการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัวอยู่ในปัจจุบันนี้ และจะศึกษามุ่งเน้นไปในส่วนของรัฐนิวยอร์ก ซึ่งมีรายละเอียดในการเยี่ยมแบบต่างๆ โดยระบุกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเยี่ยม รวมถึงผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว

3.2.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุกประเทศสหรัฐอเมริกา

การบังคับโทษจำคุก หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการบังคับจำคุกของสหรัฐอเมริกา คือ กรมราชทัณฑ์ สังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม และมีการจัดตั้งสำนักงานราชทัณฑ์แห่งรัฐบาลกลาง (The Federal Bureau of Prison) ซึ่งมีการออกกฎหมายแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (The Federal Prison Rehabilitation Act 1965) การบังคับโทษจำคุกในประเทศสหรัฐอเมริกา ถูกควบคุมโดยกฎหมายของแต่ละรัฐซึ่งมีอำนาจบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้จึงเป็นรูปแบบที่แตกต่างกัน 52 ระบบ⁷⁵

ในปี ค.ศ. 2007 มีประชากรจำนวนมากกว่า 7.3 ล้านคนถูกควบคุมตัวอยู่ภายใต้การควบคุมของระบบราชทัณฑ์ซึ่งรวมถึง⁷⁶

⁷⁴ Marion Vacheret, « Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System », *Champ pénal/ Penal field* [En ligne], Vol. II | 2005, mis en ligne le 24 février 2005, consulté le 10 janvier 2015.

⁷⁵ ธาณี วรภัทร, “รายงานผลการวิจัย เรื่อง การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก” (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555), น. 86.

⁷⁶ เพิ่งอ้าง, น. 86.

1) การคุมประพฤติ (Probation) ซึ่งนับเป็นคำสั่งของศาลที่ให้มีการสอดส่อง ดูแลผู้ที่ถูกศาลตัดสินว่ากระทำผิดโดยชุมชนหรือสาธารณะชน โดยกำหนดให้มีการควบคุม ดูแลโดยสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งในหลายๆ ครั้งด้วยกับการที่ควบคุมดูแลเป็นพิเศษนี้มีการกำหนดให้บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นกรณีพิเศษขณะที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ⁷⁷

2) เรือนจำ (Prison) ซึ่งเป็นการคุมขังจำเลยในระบบราชทัณฑ์ระดับรัฐหรือรัฐบาลกลางเพื่อเป็นการรับโทษจำคุกที่สูงกว่า 1 ปี อย่างไรก็ตาม ในบางเขตอำนาจศาลระยะเวลาที่จำเลยต้องรับโทษจำคุกในเรือนจำนั้นอาจยาวนานกว่า 1 ปี ก็เป็นไปได้⁷⁸

3) ห้องขัง (Jail) ซึ่งเป็นการคุมขังผู้กระทำผิดหรือจำเลยในระดับท้องถิ่นระหว่างที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล (Pending Trial) รอรับการลงโทษตามคำพิพากษา (Awaiting Sentencing) รับโทษจำคุกที่โดยปกติแล้วจะต่ำกว่า 1 ปี (Serving A Sentence That is Usually Less Than 1 Year) หรืออยู่ระหว่างการส่งตัวไปยังเรือนจำอื่นหลังจากที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดแล้ว⁷⁹

4) การปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไขหรือทัณฑ์บน (Parole) ถือเป็นการควบคุมในชุมชนที่ถูกจัดให้มีขึ้นระยะเวลาที่รับโทษกักขังหรือจองจำแล้ว ซึ่งข้อมูลส่วนนี้มุ่งรวบรวมเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ระหว่างการปล่อยตัว โดยมีเงื่อนไขหรือทัณฑ์บนนี้หรือพ้นจากเงื่อนไขที่ให้การปล่อยตัวนี้แล้ว รวมถึงผู้อยู่ภายใต้ของการปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไขอื่นๆ อีกด้วย อันรวมถึงการปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังหลังจากมีการหักลบช่วงเวลาที่ประพฤติตนดีออกจากระยะเวลาที่ต้องรับโทษจริงแล้ว (Mandatory Release)⁸⁰ ซึ่งการปล่อยตัวนี้จะมีขึ้นภายหลังจากที่รับโทษจองจำใน

⁷⁷ เพิ่งอ้าง, น. 86-87.

⁷⁸ เพิ่งอ้าง, น. 87.

⁷⁹ เพิ่งอ้าง, น. 87.

⁸⁰ การปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังหลังจากมีการหักลบช่วงเวลาที่ประพฤติตนดีออกจากระยะเวลาที่ต้องรับโทษจริงแล้ว (Mandatory Release) นี้ เป็นการปล่อยตัวผู้ต้องขังแบบมีเงื่อนไขในการหักลบลบกันระหว่างระยะเวลาที่ต้องรับโทษจริงและระยะเวลาที่ผู้ต้องขังมีความประพฤติดีและมีได้กระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำอีกด้วย ตัวอย่างเช่น นักโทษ A ต้องโทษจำคุกเป็นเวลา 4 ปีเนื่องจากมียาเสพติดจำนวน 2 กรัมไว้ในครอบครอง หลังจากที่ได้รับโทษ 2 ปีแล้วและในระหว่าง 2 ปีนั้นนักโทษได้ประพฤติตนดีและมีได้กระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำมาโดยตลอด ฉะนั้น ระยะเวลาที่ต้องรับโทษจำคุกของเขา คือ โทษจำคุกที่เขาได้รับแล้วจริง 2 ปีรวมเครดิตเวลา 2 ปีที่ประพฤติตนดี (คือช่วงเวลาเดียวกับที่ได้รับโทษไปแล้ว) รวมเป็นระยะเวลา 4 ปีตามที่ศาลลง ในกรณีนี้จะมีการใช้ดุลยพินิจว่านักโทษ A จะได้รับการปล่อยตัวให้กลับไปอยู่ในสังคมแต่ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานคุมประพฤติหรือไม่ อังทั้งนักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวในลักษณะนี้จะต้องไม่มีการยื่นคำร้องขอให้มีการปล่อยชั่วคราวโดยมีทัณฑ์บน (Parole)มาแล้วด้วย ถ้ามีการใช้ดุลยพินิจปล่อยตัวนักโทษ A แล้ว นักโทษ

ทัศนสถานมาช่วงหนึ่งแล้ว⁸¹

1) ความผิดอาญาที่มีความรุนแรง (Violent Offenses) ซึ่งรวมถึงการฆาตกรรม การฆ่าผู้อื่นโดยประมาทและโดยไม่มีประมาท ข่มขืนกระทำชำเรา ทำร้ายร่างกายอันเนื่องมาจากความผิดเกี่ยวกับเพศ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ริดเอาทรัพย์ ให้ผู้อื่นตกในความเสี่ยงที่มีโอกาสเป็นไปได้สูงว่าจะถึงแก่ความตายหรือเป็นอันตรายสาหัสแก่ตาย (Criminal Endangermen) และ ความผิดอาญาที่มีความรุนแรงฐานอื่นๆ⁸²

2) ความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน (Property Offenses) อันหมายความรวมถึง การบุกรุกเข้าไปในเคหสถานเพื่อก่ออาชญากรรม ลักทรัพย์ ลักทรัพย์ประเภทยานยนต์ หนีโกงครอบครองและจำหน่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์มา ทำลายทรัพย์สิน บุกรุก ทำให้เสียทรัพย์ (Vandalism) เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อื่น โดยเจตนาก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญโดยไม่มีสิทธิ (Criminal Tampering) และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินฐานอื่นๆ⁸³

3) ความผิดอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด (Drug Offenses) รวมถึงการครอบครองผลิตขนส่ง และความผิดอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดฐานอื่นๆ⁸⁴

4) ความผิดอาญาเกี่ยวกับความสงบสุขของสาธารณะ (Public-Order Offenses) หมายความรวมอาชญากรรมชนิดต่างๆ ขับรถขณะมีเมา การหลบหนีหรือหลีกเลี่ยงจากการถูกฟ้องร้อง ดำเนินคดีอาญาการกระทำความผิดต่างๆเกี่ยวกับศาล การขัดขวางต่างๆ การเสนอหรือเข้ามีส่วนร่วมกับการค้าประเวณีเพื่อหาผลกำไรโดยผิดกฎหมาย (Commercializes Vice) ข้อหาอื่นๆ อันเกี่ยวข้องกับศีลธรรมอันดีและการประพฤติชอบ (Morals and Dexccency Charges) การฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความผิดฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสงบสุข จากแผนภูมินี้จำนวนผู้ต้องขังที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดทางอาญาที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเกิดครั้งหนึ่งของจำนวนประชากรในเรือนจำ⁸⁵

จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานคุมประพฤติต่อไปเป็นระยะเวลา 2 ปี (ตามเครดิตเวลา 2 ปีที่ประพฤติตนดี) และจะต้องมีการรายงานตัวพนักงานคุมประพฤติ ตรวจสอบสารเสพติด รับใช้สังคม แล้วแต่กรณี. ธานี วรภัทร. “รายงานผลการวิจัย เรื่องการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก”. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

⁸¹ เพิ่งอ้าง, น. 87.

⁸² เพิ่งอ้าง, น. 88.

⁸³ เพิ่งอ้าง, น. 88.

⁸⁴ เพิ่งอ้าง, น. 88.

⁸⁵ เพิ่งอ้าง, น. 88-89.

จากรายงานประจำปีเกี่ยวกับจำนวนประชากรผู้ที่ถูกกักกันภายใต้ระบบราชทัณฑ์ และการรายงานข้อมูลจำนวนผู้ต้องขังในปี ค.ศ. 2007 เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิจะพบว่าหลังจากมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัดของจำนวนผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำในปี ค.ศ. 1980 และ 1990 อัตราการเพิ่มขึ้นในปีที่ผ่านมานี้ก็กลับเพิ่มขึ้นทีละน้อย⁸⁶

รูปแบบของเรือนจำจะเป็นเรือนจำระบบปิด และเรือนจำระบบเปิด หรือเป็นเรือนจำชั่วคราว ระบบเรือนจำในสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็น 3 ระบบได้แก่⁸⁷

- 1) เรือนจำส่วนกลาง (Federal Prison)
- 2) เรือนจำในระดับมลรัฐ (State Prison)
- 3) เรือนจำในระดับท้องถิ่น (The County and Municipal Prison)

⁸⁸ระบบความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำมีการจัดไว้ 4 ระดับคือ

- 1) เรือนจำความมั่นคงต่ำสุด (Minimum Security) จะมีรูปแบบเป็นทัณฑสถานเปิด
- 2) เรือนจำมั่นคงต่ำ (Low Security) เป็นเรือนจำปิด มีเรือนนอนเป็นห้องขังรวม
- 3) เรือนจำความมั่นคงปานกลาง (Medium Security) เป็นเรือนจำปิดที่มีโครงสร้างทางกายภาพที่แข็งแรงปกติจะมีรั้ว 2 ชั้น มีระบบป้องกันการหลบหนีที่ทันสมัย ห้องขังจะเป็นห้องเดี่ยวหรือห้องคู่

4) เรือนจำความมั่นคงสูง (High Security) เป็นเรือนจำปิดที่มีโครงสร้างทางกายภาพแข็งแรงมากที่สุด ในการใช้ชีวิตในเรือนจำ ทัณฑสถาน มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ต้องขัง การบริการด้านอาหาร การให้บริการทางแพทย์อย่างเต็มรูปแบบ การให้บริการเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การร้องทุกข์ การเยี่ยม การโทรศัพท์ การติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆ และบริการห้องสมุด

เรือนจำจะจัดให้มีคณะกรรมการราชทัณฑ์ (Board of Corrections) เป็นผู้กำหนดมาตรฐานโครงการ การดูแลสุขภาพ และกิจกรรม การก่อสร้าง รับผิดชอบการสร้างเงื่อนไข และมาตรฐานการฝึกฝนเพื่อใช้ในการคุมประพฤติในชุมชน และการแก้ไขในเรือนจำ⁸⁹

3.2.2 มาตรการเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขังในประเทศสหรัฐอเมริกา

การเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยครอบครัวและคู่สมรส กฎ และความเป็นมาต่างๆ มีการประกาศเมื่อวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 2016 โดยหน่วยงานราชทัณฑ์ของสหรัฐอเมริกาการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยคู่สมรสหมายถึงการให้ผู้ต้องขังมีเวลาส่วนตัวกับเวลาสำคัญอย่างปัจเจกบุคคลใน

⁸⁶ เพิ่งอ้าง, น. 89.

⁸⁷ เพิ่งอ้าง, น. 89.

⁸⁸ เพิ่งอ้าง, น. 89.

⁸⁹ เพิ่งอ้าง, น. 89-90.

ขณะที่อยู่ในสถานคุมขัง ต่างเข้าใจในความหมายแฝงของการเข้าเยี่ยมโดยคู่สมรสสมรสนี้ แต่ก็สามารถกล่าวคำออกมา ในเรื่องที่มีผู้ต้องขังอยู่ในขณะต้องขัง ก็ได้รับอนุญาตให้ความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่สมรสได้ อย่างไรก็ตามหลายครั้ง การเข้าเยี่ยมเช่นนี้ก็ไม่ได้ช่วยในเรื่องความสัมพันธ์สมรสสัมพันธได้ นักโทษจำนวนมากที่ได้รับสิทธิในเรื่องนี้ และเลือกที่จะให้สมาชิกในครอบครัวเข้าเยี่ยมพวกผู้ต้องขัง ซึ่งก็เป็นวิถีความพยายามที่จะได้อยู่ใกล้ชิด ในเมืองนิวยอร์ก ประมาณ 52%

รัฐที่ให้อนุญาตครอบครัว คู่สมรสเยี่ยมผู้ต้องขังได้เมื่อเร็วๆ นี้เมื่อปี ค.ศ. 1995 จำนวนรัฐ 17 รัฐ มีโปรแกรมการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัว คู่สมรส แม้ว่าเรือนจำกลางจะไม่เคยอนุญาตในเรื่องนี้มาก่อนก็ตาม ปัจจุบันนี้ มีเพียง 4 รัฐเท่านั้นที่อนุญาตให้มีการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัว คู่สมรส ได้ คือ: แคลิฟอร์เนีย คอนเนคติกัต นิวยอร์ก และวอชิงตัน ส่วนนิวแม็กซิโก และ มิสซิสซิปปียกเลิกโครงการนี้ได้สองปีผ่านมาแล้ว⁹⁰

สถานที่เรือนจำพารามา เป็นเรือนจำแรกที่อนุญาตให้มีโปรแกรมการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ คือ เรือนจำ พารามา ในขณะที่อยู่ในรัฐมิสซิสซิปปีเมือง ฟินิเทนเธียรี ณ. เรือนจำพารามา เริ่มกลายเป็นค่ายกักกันแรงงานสำหรับคนผิวดำในมิสซิสซิปปี ช่วง 50 ปีหลังจากสิ้นสุดสงครามกลางเมือง มีความพยายามอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องการเก็บทาสไว้ให้มีชีวิตอยู่ เจ้าหน้าที่เรือนจำเชื่อว่าหากชายผิวดำได้รับอนุญาตให้มีเพศสัมพันธ์พวกเขาจะชีวิตแรงงานที่มีประสิทธิผลมากขึ้นพวกเขายังเชื่อว่าชายผิวดำมีแรงกระตุ้นทางเพศมากขึ้น ดังนั้นทุกวันหยุดสุดสัปดาห์ผู้หญิงจะถูกจัดส่งโดยรถบัสไหลไปให้กับผู้ต้องขังโดยไม่มีการควบคุมของรัฐหรือสถานะทางกฎหมาย เพื่อการเข้ารับการตรวจแต่อย่างใด เพียงแค่ว่าจะสนับสนุนทาสแรงงานให้มีชีวิตอยู่ในสัปดาห์การทำงาน และมีความสัมพันธ์ทางเพศได้ ในขณะที่ภาวะที่แรงงานและสภาพแวดล้อมที่รุนแรงเช่นนั้น ไม่ต้องพูดถึงว่าเจ้าหน้าที่ยังมีเรื่องของการเหยียดผิวด้วยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการเยี่ยมแบบเพื่อใช้ชีวิตคู่ได้ก่อให้เกิดผลด้านการมีเวลาของผู้ต้องขังได้อยู่กับครอบครัวมากขึ้น และแล้วสถานเรือนจำพารามาได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยการดำเนินงานในปี ค.ศ. 1960 ให้เป็นการเข้าเยี่ยม ที่ถูกทำนองคลองธรรม ซึ่งโครงการเข้าเยี่ยม ได้เริ่มต้นขึ้นและการมีกระท่อมก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ต้องขังได้ใช้เวลาอยู่กับคู่สมรสได้อย่างส่วนตัวและมีคุณภาพ อีกทั้งเรือนจำจะจัดหาของเล่นสำหรับครอบครัวด้วยตามแบบอย่างของโครงการการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ทำให้เห็นการเพิ่มขึ้นของผลอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ซึ่งเป็นการถูกนำไปใช้งานรูปแบบของการฟื้นฟูสมรรถภาพ

1. กฎระเบียบแห่งการเข้าเยี่ยมโดยคู่สมรส ผู้ต้องขังต้องมีพฤติกรรมที่ดี อันเป็นการแสดงชัดเจนสำหรับการได้รับสิทธิในการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว โดย

⁹⁰ Conjugal Visits : Rules and History, Published April 15, 2016 by doppir in legal questions, p.1.

ส่วนใหญ่กฎ โดยรวมของการเข้าเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวมักจะมีเหมือนกันคือพวกเขาต้องอยู่ในที่ปลอดภัยของเรือนจำ หรือเป็นการจองจำที่ไม่รุนแรง และพวกเขาไม่ต้องโทษผิดว่าผิดด้วยการข่มขืน อย่างไรก็ตามแต่ละรัฐมีระเบียบการขึ้นตอนต่างๆ เพื่อการพิจารณาของตนเอง เพื่อเลือกให้ผู้ต้องขังที่จะได้รับสิทธิพิเศษในการการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบรัฐคอนเนคติกัต ผู้ต้องขังที่อยู่ในระดับ 4 หรือสูงกว่า ไม่สามารถอยู่ส่วนตัวได้ และต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้ต้องขังระดับ 1-5 หมายถึงว่าพวกเขาจะต้องได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในแต่ละวันเลย พวกเขาไม่สามารถรวมตัวกันเป็นแก๊งได้ ในขณะที่อยู่ในสถานะอันจำกัด หรือ ชั้นเรียน A หรือ B ที่มีไว้เพื่อเป็นการลงวินัยกับเกี่ยวข้องกับต่างๆ⁹¹

หากคู่สมรสไม่สามารถอยู่คนเดียวกับผู้ต้องขังได้ ให้สมาชิกในครอบครัวมีสิทธิ์เข้าร่วมการเยี่ยมด้วยได้ด้วย โดยการเยี่ยมนั้นต้องมีหลักฐานการสมรสด้วย ซึ่งนี่เป็นหลักเกณฑ์สำหรับโครงการเยี่ยมแบบเปิดกว้าง ของรัฐนิวยอร์กแคลิฟอร์เนีย ผู้ต้องขังและสมาชิกครอบครัวเยี่ยมผู้ต้องขังต้องได้รับการตรวจค้นหาทุกสี่ชั่วโมง ติดตามดูแลแนะนำหลักเกณฑ์การเยี่ยมครอบครัวของผู้ต้องขังจากรัฐขังแคลิฟอร์เนีย

ในส่วนของรัฐวอชิงตัน มีรายการข้อกำหนดมากมายที่ผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมฯ จะต้องมีการมาพบกันก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมมีผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมจำนวนมากที่ไม่ได้รับอนุญาตเวลาให้เยี่ยม หรือเวลาเยี่ยมที่น้อย จึงมีการรณรงค์ให้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเยี่ยมดังกล่าว และการมีช่วงเวลากับครอบครัวอย่างมีฐานะเข้าตามกฎ และคุณภาพได้ หากมีสมาชิกในครอบครัวสองคนในเรือนจำเดียวกัน สามารถให้มีการเข้าเยี่ยมแบบร่วมได้ แต่ต้องขอให้มีการอนุมัติระยะเวลาความนานของการเยี่ยมจะแตกต่างกันออกไปในช่วง 6 ชั่วโมงต่อวันหยุดสุดสัปดาห์ซึ่งถูกกำหนดโดยผู้บังคับบัญชาของเรือนจำในแต่ละกรณี และเช่นเดียวกัน ที่ข้อกำหนดออกมาว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติผู้ต้องขัง อาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการเดียวกันสำหรับผู้ที่ต้องการเข้าเยี่ยมชมฯ ผู้ต้องขังนอกจากการตรวจสอบความสัมพันธ์ แล้วผู้เข้าเยี่ยม ยังต้องปราศจากการกระทำคามผิดใด

หากสมาชิกในครอบครัว นอกจากคู่สมรส เช่น พี่ชาย หรือน้องสาวประสงค์จะเข้าเยี่ยม ก็จะถูกตรวจสอบอย่างใกล้ชิดหากเด็กประสงค์จะเข้าเยี่ยมร่วม จะต้องมีส่วนบัตรแสดงเพื่อให้เห็นว่าผู้ต้องขังเป็นบิดาผู้ให้กำเนิดถ้าผู้ต้องขังเป็นพ่อเลี้ยง เขาต้องแสดงการเลี้ยงดูเด็กซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 7-12 ปี หากนอกจากนี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเด็ก ตามกฎหมายเด็ก ผู้เข้าเยี่ยมไม่อยู่สถานการณ์รอการลงโทษอาญาในคดี หรือต้องเสียค่าปรับในคดียาเสพติดใดๆ เอกสารเหล่านี้

⁹¹ Ibid., p.2.

ด้านบนเป็นข้อกำหนดที่ดีที่ต้องกรอก ต้องถูกตรวจตราและตรวจสอบทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก สำหรับสิ่งที่น่ากลัวที่อาจจะเกิดขึ้นได้⁹²

การเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยครอบครัว และ เยี่ยมโดยคู่สมรส อาจถือได้ว่าเป็นจุดเด่นเลย นิวยอร์กเป็นหนึ่งในรัฐที่เหลืออยู่ไม่กี่แห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการเข้าร่วม โครงการการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ของผู้ต้องขัง แม้การสนับสนุนมีแนวโน้มที่ลดลงในทศวรรษที่ผ่านมา ปี ค.ศ. 1993 มีรัฐ 17 อนุญาตให้พวกเขาสมรสได้ ปัจจุบันมีเพียงสี่รัฐเท่านั้น รัฐมิสซิสซิปปีเป็นรัฐแรกที่แนะนำโครงการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว และแม้กระทั่งให้มีการเยี่ยมโดยหญิงบริการทางเพศ แต่ก็ใช้เวลาถึง 2 ปี แต่ต่อมาทางรัฐได้ปฏิเสธที่จะให้เยี่ยมในแบบดังกล่าว มีเหตุผลที่ทำให้การตัดสินใจที่จะยกเลิกโครงการเนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น และมีการประท้วงจากครอบครัวของผู้ต้องขังและกลุ่มสิทธิที่กล่าวว่า การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว แต่รัฐก็ส่งเสริมต่อเนื่องในพันธกิจครอบครัวของผู้ต้องขัง เพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจให้กับผู้ต้องขัง แลละนี่คือประเด็นความกังวลที่มีการโต้แย้งกันชัดเจน

ขณะนี้ มีเพียงจำนวน 4 รัฐเท่านั้น ที่อนุญาตให้มีการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว หรือ พันธกิจเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัว ซึ่งเรื่องนี้ไม่อยู่ระบบเรือนจำกลาง ทั้ง 4 รัฐแคลิฟอร์เนีย รัฐคอนเนตทิคัต นิวยอร์ก และวอชิงตัน

ผู้ได้สิทธินั้นการเข้าผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว สามารถเกิดขึ้นได้เฉพาะในเรือนจำขนาดกลาง หรือ เล็กกลาง เรือนจำที่มีระบบความปลอดภัย เท่านั้น แม้ว่าโดยทั่วไปกฎจะแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ ผู้ต้องขังต้องยื่นขอสิทธิ และผู้ต้องขังที่กระทำผิดหลายสิบครั้งจะไม่ได้รับสิทธิ รวมทั้งการที่ผู้ต้องโทษมีเรื่องและมีการสาบานก็จะไม่ได้รับสิทธิด้วย ในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ผู้ต้องขังต้องผ่านการตรวจสุขภาพ และต้องแต่งงานถูกต้องตามกฎหมายด้วย

รวมถึงความถี่ในการเยี่ยม⁹³โดยทั่วไประยะเวลาการเยี่ยม โดยเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว มี 3 แบบ คือ 6 ชั่วโมง 12 ชั่วโมงและ 24 ชั่วโมง เพื่อเป็นทางเลือกเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังที่มีประวัติที่ดีที่สุดและผู้ที่อยู่ภายในหนึ่งปีลงโทษและจะปล่อยตัวการเข้าเยี่ยม เหล่านี้ได้รับอนุญาตโดยเฉลี่ยหนึ่งครั้งหรือสองครั้งต่อปีสำหรับนักโทษผู้ได้สิทธิ

⁹² Ibid., p.3.

⁹³ How Conjugal Visits Work,By Victoria Cavaliere,May 24,1016 at 5:00 AM ET, p.1.

สถานที่จัดเตรียมการเยี่ยม จะเกิดขึ้นในเรือนจำบริเวณส่วนตัว รูปแบบตกแต่งลักษณะห้องพักภายในบริเวณราชทัณฑ์สถานนั้นเอง และห้องพักมีฝ้าปูที่นอน ถูยางอนามัย สบู่และผ้าเช็ดตัว

2. ข้อกำหนดการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมโดยครอบครัวในเรือนจำ รวมถึงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

หากผู้ต้องขังแต่งงานแล้ว หรืออยู่ความสัมพันธ์ของคู่รัก ก็อาจมีสิทธิได้รับการเยี่ยมแบบครอบครัว หรือที่เรียกว่า การเยี่ยมโดยคู่สมรส ซึ่งหรือ อีกนัยหนึ่ง หมายความว่า คู่สามีภรรยาสามารถอยู่ด้วยกันได้ ภายในเรือนจำเพียงอย่างส่วนตัว หรือขยายเวลากับลูกหลานของพวกเขา ผู้ต้องขังเหล่านั้นสามารถมีความเป็นส่วนตัวและสามารถร่วมประเวณีกันได้

การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว คือ การเยี่ยมซึ่งผู้ต้องขัง ได้รับอนุญาตในเรือนจำว่าให้ใช้เวลาส่วนตัวกับคู่สมรสหรือสมาชิกในครอบครัว เช่นเด็ก และปู่ย่าตายายได้ การเยี่ยมเหล่านี้ถูกใช้สำหรับผู้ต้องขัง และคู่สมรสในการมีส่วนร่วมในความสัมพันธ์ทางเพศ วัตถุประสงค์ที่อยู่เบื้องหลังการเยี่ยม คือการรักษาความผูกพันในครอบครัวไว้ในระหว่างผู้ต้องขังถูกจองจำเป็นจำเลย เรือนจำหลายแห่งพบว่าผู้ต้องขังมีการปฏิบัติตามแนวทางต่างๆ ในแต่ละวัน และปฏิบัติตามข้อบังคับของเรือนจำอย่างมีแรงกระตุ้น เพราะพวกเขาคើกแล้วว่า จะสูญเสียสิทธิในการเข้าเยี่ยม ยังมีอีกหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ที่ให้ผลกระทบต่อผู้ต้องขังและระบบเรือนจำ หนึ่งข้อที่ให้ผลมากที่สุด คือผู้ต้องขังมักจะปฏิบัติตามกฎเพื่อให้ตนเองมีสิทธิได้รับอนุญาตการเยี่ยม โดยมีนักวิชาการเขียนบทความของเขา ซึ่งให้เห็นความจริงที่ว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลกระทบอย่างมากต่อแรงจูงใจของผู้ต้องขังซึ่งถูกฟื้นฟู มีประมาณ 10 รัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาที่อนุญาตให้ผู้ต้องขังมีการเข้าเยี่ยมเยือนได้ในชั่วข้ามคืน ระบบเรือนจำเองกำลังทำการทดสอบเพื่อดูว่ามีผลกระทบอะไรอื่นบ้างกับผู้ต้องขัง ซึ่งให้เห็นว่าระบบเรือนจำบางเรือนจำกำลังทดลองกับผู้ต้องขังบางส่วนให้มีความสัมพันธ์กับครอบครัว⁹⁴

พบว่าการศึกษาหลายกรณี ที่ถูกพบในระหว่างการวิจัยยังสรุปได้ว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการเยี่ยมโดยคู่สมรส มีการกระทำความผิดแบบซ้ำซาก ลดลงถึง 70% ข้อดีอีกประการของการเข้าเยี่ยมโดยคู่สมรส คือการลดการข่มขืนที่เกิดขึ้นในเรือนจำที่มีทุกวัน การเยี่ยมคู่สมรส ในอดีตยังลดความเสี่ยงต่อการถูกข่มขืนในกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกันเอง ซึ่งการเยี่ยมฯ เช่นนี้ ผู้ต้องขังจะไม่ถูกรุกรานกันเอง

⁹⁴ Ibid., p.2.

รัฐที่ไม่อนุญาตโครงการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวนี้ พบว่า เรือนจำมีเหตุการณ์ความรุนแรงทางเพศมากขึ้นถึงสี่เท่าระหว่างผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นสถานที่รัฐ ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ครอบครัวสมรสของผู้ต้องขังจะได้รับ การปรับปรุง โดยการรักษาบทบาทของผู้ต้องขังในฐานะสามีหรือภรรยาให้คงอยู่ การปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ต้องขังในขณะที่ถูกคุมขัง, ผลกระทบจากการถูกจองจำ.และหลังการปล่อยแล้วมีการฟื้นฟู ความสามารถของผู้ต้องขังในการรักษาความสัมพันธ์กับครอบครัวของเขา รวมความเป็นไปได้ใน เรื่องของการลดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขัง กับผู้ต้องขังเองด้วย

ผลงานการศึกษาในระดับประเทศอีกครั้งหนึ่ง ในปี ค.ศ. 2012 ของนักศึกษาด้าน กฎหมายที่มหาวิทยาลัยเยลพบว่าการเข้ารับการเยี่ยมโดยคู่สมรสของผู้ต้องขังไม่เพียง แต่ลดความ รุนแรงทางเพศระหว่างผู้ต้องขังเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็น แรงจูงใจที่ทรงพลัง สำหรับพฤติกรรมที่ ดี เพื่อให้ผู้ต้องขังต้องการใช้เวลากับคนที่เค้ายรัก "สมาชิกในครอบครัวและลูกๆ ที่มาเยี่ยมเยียนและ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อกัน หรือรักษาสัมพันธ์ภาพสมาชิกในครอบครัว ซึ่ง ได้รับประโยชน์อย่างมาก โดยมีตั้งข้อสังเกตว่า ผลกระทบทางบวกจากการได้รับการเยี่ยมของ ครอบครัว ต่อผู้ต้องขัง มีการการบันทึกผลไว้อย่างดี" ดังกล่าว

การเยี่ยมแบบครอบครัว หรือโดยคู่สมรส สมารถลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของ ผู้ต้องขังได้ ประหยัดเงินต่อระยะยาว ตามที่ผู้เชี่ยวชาญบางคน กล่าวว่า โครงการนี้เป็นไปเพื่อ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำจากจริงของผู้ต้องขังได้⁹⁵

ผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ มีการกระทำความผิดทางเพศไม่เด่นชัด ผลการศึกษารูปได้ว่า ในขณะที่ตัวเลขความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นในระบบเรือนจำของรัฐ ที่ห้ามการเข้ารับการเยี่ยมสมรสในอัตราเฉลี่ย ของ 226 เหตุการณ์ ต่อผู้ต้องขัง 100,000 คน มัน เกิดขึ้นเกือบสี่ครั้ง ซึ่งน้อยกว่าในห้ารัฐที่อนุญาตให้เข้าเยี่ยมฯได้ ดังกล่าว 57 ต่อ 100,000 นักโทษ

ซึ่งมีนักวิจัยกล่าวว่าผลกระทบจากการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบ ครอบครัว ลดการข่มขืนในหมู่ผู้ต้องขัง จึงควรส่งเสริมให้รัฐต่างพิจารณาให้มีการเยี่ยมดังกล่าว งาน ศึกษาระบุว่าผลที่เกิดขึ้นในเชิงบวกอย่างอื่นอีก ตัวอย่างเช่นการเข้ารับการสมรสสมรส,เรียกว่าการ เข้าเยี่ยมของครอบครัว ซึ่งช่วย ปรับปรุงความสัมพันธ์สมานของกลุ่มครอบครัวโดยการรักษาบทบาท ของผู้ต้องขังในฐานะสามีหรือภรรยาไว้ ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ต้องขังในขณะที่ถูกจองจำ และปรับปรุงชีวิตในอดีตโดยการเพิ่มความสามารถในการรักษาความสัมพันธ์กับครอบครัวของเขา ไว้ นอกจากนี้ งานการศึกษามีต่อ เพราะมีรายงานการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบ

⁹⁵ Ibid., p.4.

ครอบครัว ลดกิจกรรมรักร่วมเพศและลดการแพร่กระจายของโรคเอดส์เนื่องจากโรคเอดส์มักแพร่กระจายไปตามการมีรักร่วมเพศ นักวิจัยยอมรับอีกว่าการศึกษาของพวกเขามีข้อจำกัดบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการข่มขืนและการข่มขืนกระทำชำเราในหมู่นักโทษด้วยกันเองยังไม่ได้รับการรายงานและ เหตุนี้จึงอาจเกิดเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศขึ้นในรัฐที่อนุญาตให้มีการเยี่ยมซึ่งยังมีข้อมูลเหล่านี้ซ่อนอยู่ได้⁹⁶

รัฐที่อนุญาตให้เข้ามีการเข้าเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวเพื่อหลังจากชีวิตเรือนจำแล้วจะสามารถเข้าสู่สังคมได้ ส่วนระบบเรือนจำบางแห่งก็อนุญาตให้นักโทษเพียงแค่บางรายได้รับการเข้าเยี่ยมกับสมาชิกในครอบครัวเป็นครั้งคราว

การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว คือ โดยปกติคนที่ถูกคุมขังในคุกหรือถูกจำคุกจะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เวลาส่วนตัวกับคู่สมรสหรือคู่รัก ในอดีตและในปัจจุบันบางรัฐจัดให้มีโครงการต่างๆ เพื่อให้นักโทษบางคนมี "สถานสัมพันธ์ครอบครัว" การเยี่ยมแบบให้มีสถานสัมพันธ์ครอบครัว" อาจเป็น โอกาสสำหรับนักโทษที่จะใช้เวลากับญาติพี่น้องและลูกๆ ของเขา แต่ก็ยังใช้เป็นคำสั่งศาลช่วยเพื่อการเยี่ยมครอบครัวสมรสสมรัก

การเยี่ยมแบบโดยคู่สมรส คือ ช่วงเวลาส่วนตัวที่ผู้ต้องขังได้ใช้เวลากับคู่สมรสสมรักหรือในแคลิฟอร์เนียซึ่งได้ลงทะเบียนเป็นหุ้นส่วนโปรแกรมภายในประเทศไทย แนวคิดเบื้องหลังการเยี่ยมดังกล่าวคือการอนุญาตให้ผู้ต้องขังมีการติดต่ออย่างใกล้ชิดและมีเพศสัมพันธ์รักกับคู่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ โปรแกรมการเยี่ยมครอบครัวที่ขยายระยะทางครอบครัว หรือ ขยายเวลาครอบครัวแค่ 1 ชั่วโมง เป็นถึง 48 ชั่วโมง

รัฐอนุญาตให้การเข้าเยี่ยมเพราะตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับกับผู้ต้องขังและสังคม โดยส่วนใหญ่เมื่อผู้ต้องขังถูกปล่อยตัวหลังจากการต้องโทษพบว่า นักโทษที่ดูแลครอบครัวใกล้ชิดและมีสถานสัมพันธ์กับคู่สมรสจะมีความเข้มแข็งขึ้นเพื่อกลับคืนการเป็นอิสระสู่สังคม⁹⁷ ความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ และกระตุ้นกิจกรรมทางอาญาให้น้อยลง เพื่อเป็นการตอบแทนสังคมมากขึ้น ผลงานการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องโทษที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมไม่บ่อยมีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงและเกิดการกระทำผิดอื่นๆ ในขณะที่ถูกคุมขัง

3. คุณสมบัติผู้เข้าเยี่ยม⁹⁸

นอกเหนือจากกฎที่บังคับให้ผู้ต้องขังต้องเดินทางไปรับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด ตัวอย่างเช่น สมาชิกในครอบครัวของ

⁹⁶ Ibid., p.6.

⁹⁷ Ibid., p.9.

⁹⁸ Ibid., p.11.

ผู้ต้องขังจะต้องได้รับการตรวจสอบข้อมูลภูมิหลังก่อนได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยม ผู้เข้าเยี่ยมไม่สวมเสื้อผ้าที่ไม่เหมาะสม รัฐอนุญาตให้เด็กๆ เข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง เพียงแต่ให้อยู่ในพื้นที่ภายในจำกัดสำหรับเด็กๆ และ ผู้เข้าเยี่ยมทั้งหมด ที่มาเพื่อการเยี่ยมผู้ต้องขัง หรือมาด้วยเหตุผลอื่นๆ ในการยื่นคำร้องมีข้อกำหนดที่ว่าด้วยการค้นหาอาวุธและสิ่งอื่นๆ ที่ถูกลักลอบเข้ามาด้วย ผู้เข้าเยี่ยมอาจนำรายการสิ่งของติดมากับตนเพียงเล็กน้อย และมีการไม่อนุญาต สิ่งเสพติดหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ อาจมีข้อจำกัดอื่น ๆ รวมทั้งกฎเกี่ยวกับอาหาร สิ่งของฝาก ซึ่งอาจได้รับอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ โปรแกรมการเยี่ยมส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้ต้องขังต้องผ่านการตรวจสอบสารยาเสพติดหลังการเยี่ยม⁹⁹

3.2.3 มาตรการเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขังรัฐนิวยอร์ก

จะมีโครงการสหพันธรัฐครอบครัวสำหรับผู้ต้องขัง (FRP) ได้รับการออกแบบเพื่อให้ผู้ต้องขังและครอบครัวของเขาได้รับ โอกาสที่จะพบกันอย่างเป็นเวลาส่วนตัวเป้าหมายของโครงการฯ คือ การรักษา และเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัวให้ผู้ต้องขังซึ่งได้รับผลกระทบจากการถูกจองจำ

สิทธิที่ได้รับ ผู้ต้องขัง มีสิทธิใดที่จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมโครงการของสหพันธรัฐครอบครัวผู้ต้องขัง หากเรือนจำของตนมีโครงการ ผู้ต้องขังสามารถยื่นใบสมัครเพื่อรับการพิจารณาเลือก วันที่ ยื่นคำร้อง ผู้ต้องขังเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อความอันถูกต้องในข้อมูลที่ระบุไว้ในใบสมัครซึ่งจะถูกส่งกลับไปยังผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังอาจต้องยื่นใบสมัครใหม่หากมีข้อความไม่สมบูรณ์ครบถ้วน และถูกต้อง หากแต่ว่า ไม่มีการอนุญาตให้ปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขใบสมัครหรือยื่นร้องอุทธรณ์ ใบสมัครหลายใบ หรือ ร้องขอการสมัครหลายครั้งซึ่งนั้นไม่เป็นการยอมรับ

สำหรับผู้ต้องขัง ไร้ความสามารถพิการและผู้เยี่ยมพิการอาจร้องขอที่พักที่เหมาะสม โดยผู้ต้องขังต้องใช้คำสั่งที่ 2614 ว่าด้วยเรื่องที่พักที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังที่มีสภาวะความบกพร่องทางร่างกาย หรือ โดยคำสั่งที่ 2612 ผู้ต้องขังที่มีความบกพร่องด้านประสาทสัมผัส “คำร้องขออย่างเป็นทางการลักษณะอักษรอาจเขียนจากผู้เข้าเยี่ยมเพื่อเรื่องที่พักที่เหมาะสมจะต้องถูกส่งต่อไปยังหน่วยบริการร้องขอ ดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาทบทวน โดยผู้กำกับและการประสานงานชาวอเมริกันประสานงานเพื่อคนพิการ บทพิจารณาจะถูกดำเนินการตามหัวข้อ 2. และ 3. ของกฎหมายอเมริกันสำหรับบุคคลพิการ การตัดสินใจอนุมัติของหน่วยงาน จะพิจารณาหลังจากคำขอที่ที่พักที่เหมาะสมเสร็จสมบูรณ์แล้ว การอนุมัติที่พักอย่างสมเหตุสมผลไม่ได้หมายความว่าเจ้าหน้าที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการเยี่ยมสหพันธรัฐครอบครัวผู้ต้องขัง

⁹⁹ Ibid., p.12.

1. คุณสมบัติที่ถูกต้องของผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขพื้นฐานเพื่อให้มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการสหพันธ์ครอบครัวผู้ต้องขัง: ดังต่อไปนี้

1) ผู้ต้องขังใหม่ คือ ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมตัวของกรมราชทัณฑ์อย่างน้อยหกเดือน ยกเว้นให้คำร้องแรกเป็นผู้อยู่ในโครงการฯ

2) ผู้ต้องขังที่ย้ายเข้ามา คือ ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ แล้วแต่จากสถานที่หนึ่งถูกโอนไปยังอีกสถานที่อื่นที่มีการเสนอโครงการฯ เช่นกัน อาจมีสิทธิ์เข้าร่วมใช้ได้ทันที แต่สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ จากสถานที่ก่อนหน้าจะต้องรอ 30 วันในการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ สิ่งนี้จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถประเมินสถานเรียนรู้สิ่งใหม่ได้

3) ผู้ต้องขังที่อยู่ภายใน 90 วัน กำหนดปล่อยตัวเร็วขึ้น จะหมดสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ¹⁰⁰

ผู้ต้องขังที่ปรับตัวดีและไม่มี ปัญหาสำคัญใดๆ เช่น ปัญหาด้านวินัย ปัญหาทางตรรกะ หรือ เป็นผู้ต้องขังโทษทางวินัย รวมถึงการเคยสูญเสียสิทธิ ซึ่งเป็นผลต่อการยกเลิกตารางการเชื่อมกับโครงการฯ ได้ เมื่อเสร็จสิ้นการลงโทษทางวินัยแล้ว การพิจารณาเชื่อมฯ จึงอาจมีการปรับเปลี่ยนใหม่ได้

1. ปัญหาทางวินัยที่สำคัญ: จะถูกกำหนดให้เป็นระดับชั้น 2 หรือชั้น 3 ใน แดคส์ปาด้า สังเกตการณ์ก่อนที่จะยื่นคำร้อง ทำให้มีการกักขังต้องโทษให้อยู่ในห้อง หรือห้องหอพักอย่างต่อเนื่องในบางวัน หรือในบางช่วงเวลา 15 วันหรือมากกว่า หรือ ตามจำนวนการสูญเสียเวลาที่เหมาะสม การสมัครใหม่อาจเกิดขึ้นได้ภายใน 8 สัปดาห์นับจากวันที่พ้นกำหนด ซึ่งผู้ต้องขังต้องรักษาพฤติกรรมให้เป็นที่พึงพอใจ ตลอดระยะเวลาของการยื่นคำร้องหรืออุทธรณ์จากปัญหาทางวินัยที่สำคัญใดๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างขั้นตอนการสมัคร / การอุทธรณ์นั้นจะส่งผลให้มีการปฏิเสธหรือยุติการยื่นคำร้องได้ / ผู้ต้องขังจะไม่มีสิทธิ์อุทธรณ์สมัครใหม่เป็นเวลาแปดสัปดาห์ตามที่กำหนดไว้ข้างต้น

2. ปัญหาทางวินัยแบบเรื้อรัง: จะถูกกำหนดให้เป็นข้อบังคับทางปกครองระดับ 3 หรือสูงกว่า ระดับ 3 คือ หกเดือนก่อนการยื่นคำร้อง หรือจำนวนวันสะสม 45 วันหรือมากกว่า ในช่วงหกเดือนก่อนที่จะใช้สำหรับการพิจารณาใหม่ได้

¹⁰⁰ Corrections and Community Supervision, *Family Reunion Program*, New York State, , May

3. ปัญหาทางวินัยอย่างรุนแรง: จะหมายถึงการลงโทษอาชญากรรมโดยรัฐบาลกลาง หรือรัฐในขณะที่ถูกคุมขัง หรือรายงานระดับทางวินัย 2 หรือ 3 ซึ่งรวมถึง การกระทำผิดกฎหมาย อาญา การจลาจล หนี ใช้หรือครอบครองยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ กิจกรรมกลุ่มที่ไม่ได้รับอนุญาต ตั้งกลุ่มทรชน โจมตีผู้ต้องขัง ทำร้ายพนักงาน โจมตีผู้อื่นๆ ความผิดทางเพศ บังคับทางร่างกาย การข่มเหง พฤติกรรมที่หยาบคาย มีวัดถูระเบิด อาร์ทสัน เป็นต้น

บทลงโทษหรือการลงโทษทางวินัยสำหรับการฝ่าฝืนที่รุนแรงเหล่านี้ จะส่งผลให้มีการระงับจาก โครงการสหพันธ์ครอบครัวผู้ต้องขัง ระดับที่สองกำหนดให้มีการระงับสิทธิไว้เป็นเวลา 6 เดือน ระดับที่สาม กำหนดให้มีการระงับสิทธิไว้เป็นเวลา 12 เดือน การระงับสิทธิเกิดขึ้นหลังจากมีการลงโทษทางวินัยแล้ว การสมัครจะไม่สามารถยอมรับจนกว่าจะสิ้นการระงับสิทธิ ส่วนด้าน รัฐบาลกลางหรือรัฐ สร้างความเชื่อมั่น ขณะที่ผู้ต้องขังต้องถูกระงับสิทธิ และด้านการตรวจสอบ วัฏจักร ของปัจจัยโดยรวมที่เป็นเหตุต่างๆ ซึ่งอาจเกิด ขึ้นอนาคตที่เป็นไปได้¹⁰¹

4. ปัญหาต้องโทษวินัยที่มากเกินไป: มีความหมายว่ามีจำนวน 20 เปอร์เซนต์ หรือจำนวนที่มากกว่า ต้องโทษทางวินัย 36 เดือนในขณะเวลาที่มีการยื่นใบสมัคร, ส่วนผู้ต้องขัง ต้องโทษทางวินัยที่ไม่ถึง 36 เดือน มาตราฐานเท่ากับร้อยละ 20 ของเวลาที่ผู้ต้องโทษทางวินัย ผู้ต้องขังอาจยื่นใบสมัครใหม่เพื่อการพิจารณาการได้สิทธิจากโปรแกรมสหพันธ์ครอบครัวผู้ต้องขัง ซึ่งมีระเบียบวินัยต้องโทษเป็นข้อกำหนด

5. การมีส่วนร่วมในโครงการผู้ต้องขังควรร่วม หรือปฏิบัติตามโครงการ ที่ระบุไว้ใน แผนโครงการ เพื่อการได้รับสิทธิของตนจากโครงการ เรียนรู้การปฏิเสธการได้รับสิทธิของโครงการ ด้านลบหรือ ผลลัพธ์เชิงลบทำให้ผู้ต้องขังไม่ได้รับอนุญาตจนกว่าจะถึงเวลาที่ต้องการ พฤติกรรมทางวินัยต่างๆ ใดๆ ที่ถูกกำหนดในระเบียบสังคมของผู้ต้องขัง ประวัติทางอาญา หรือจากสถาบันฯ ใช้เป็นข้อมูลร่วมในการให้บริการด้านบำบัดด้วย เช่น โปรแกรมการรักษา โดย ดิโอซีซี เช่น การบำบัดแอลกอฮอล์และสารเสพติดอย่างครบถ้วน การจับขังในขณะที่มีเมามา หรือ โปรแกรมอื่นๆ และฝึกอบรมปัจจัยพื้นฐานการก่ออาชญากรรม และโปรแกรมการ คุกคาม มาตรฐานความรุนแรงที่ต้องทราบ นอกจากนี้ แอลกอฮอล์ และยาเสพติดที่ไม่ประสงค์ฯ อาจได้รับการพิจารณา หากผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในบริการเพื่อช่วยเหลือตนเอง แต่ให้เป็นไปได้โดยสมัครใจและถูกพิจารณา ด้านส่วนเสริม และไม่ใช้การทดแทนด้านการรักษาด้วยการใช้สารเสพติด ผู้ต้องขังที่ติดตาม แผนการปฏิบัติอย่างเข้มข้น แต่ยังไม่ดีขึ้น และถึงกับความพึงพอใจของตนเอง ก็จะได้รับ การประเมินเก็บตามบันทึกไว้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับประวัติอาชญากรรมทางวินัยและการ

¹⁰¹ Ibid., p.2.

เขียนใบสมัครเข้าโปรแกรมฯ ของเขาหรือเธอ การมีส่วนร่วมในโปรแกรมการรักษาหรือหรือ การรักษาที่เฉพาะเจาะจงจำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ผู้ต้องขังต้องรอก่อนว่าโปรแกรมต้องโทษทางวินัยเสร็จสิ้นก่อนที่จะนำไปสมัครใช้สิทธิใหม่กับ โปรแกรมฯ ซึ่งความพึงพอใจจากโปรแกรมฯ ใดๆ ไม่ได้หมายความว่าได้รับการอนุมัติสิทธิ์เข้าร่วม โครงสหพันธ์ครอบครัวผู้ต้องขัง

เงื่อนไขที่ไม่ผ่านเงื่อนไขผู้ต้องขังไม่มีสิทธิ์เข้าร่วม โครงสหพันธ์ครอบครัวผู้ต้องขัง หากมีเงื่อนไขใดๆ ต่อไปนี้:

1. ผู้ต้องขังได้รับการออกจากโครงการชั่วคราว (เว้นแต่การปฏิเสธชั่วคราวเป็นของผู้ต้องขังเอง)
2. ผู้ต้องขังต้องโทษให้กำหนดความปลอดภัยสูงกว่าปกติที่ได้รับอนุญาตในไซค์โปรแกรม:
3. ผู้ต้องขังถูกมอบหมายให้หน่วยสงเคราะห์พิเศษ (SHU) รับผิดชอบ ด้วยเหตุผลทางวินัยหรืออยู่ในหน่วยแยกแยะ ในกลุ่มของผู้บริหารหรือหน่วยสุขภาพจิต (MHU) พร้อมกับเวลาตารางกำหนด SHU (หน่วยงานด้านพฤติกรรมสุขภาพ (BHU) หน่วยบำบัดทางพฤติกรรม (TBU) หรือ หน่วยสุขภาพจิตในภูมิภาค (RMHU)
4. ผู้ต้องขังไม่ได้อยู่ในกลุ่มประชากรทั่วไปในช่วงเวลาธรรมดาที่กำหนด
5. ผู้ต้องขังไม่ได้อยู่ในสถานที่ปัจจุบันในช่วงเวลาที่กำหนด
6. ก่อนที่จะมีเงื่อนไขการประชุมปฏิเสธใบสมัครจะถูกส่งตามกำหนดไว้ก่อนหน้านี้
7. ผู้เข้าร่วมที่ถูกพบว่าละเมิดข้อกำหนด มาตรฐาน จะถูกระงับการให้สมัคร การละเมิดขั้นที่สองกำหนดให้มีการระงับการสมัครในช่วงหกเดือน การละเมิดขั้นที่ 3 กำหนดให้ระงับ 12 เดือน โปรแกรมใหม่จะต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจาก ออฟฟิศสำนักงานใหญ่ ก่อนการเข้าร่วมโครงการ ในอนาคตของผู้ต้องขัง การอนุมัติก่อนทำไม่ได้ แม้จะเป็นผู้ต้องขังเข้ามาใหม่ ไม่มีการรับประกัน¹⁰²
8. หากผู้ต้องขังหรือผู้เข้าเยี่ยมประสงค์ขอระงับ หรือ เลื่อนเรื่องความจำคุก หรือการแก้ไขการเชื่อมโยงข้อกับคำสั่งที่ 4403 โปรแกรมผู้เยี่ยมเพื่อผู้ต้องขัง คำสั่งนี้รวมถึงการคว่ำบาตรการเยี่ยมฯด้วย และหากพบว่าผู้เข้าเยี่ยมฯ มีการกระทำความผิดหรือ พยายามที่จะกระทำผิดใดต่อสิ่งอำนวยความสะดวกของงานราชทัณฑ์ พวกเขาจะได้รับการระงับการเยี่ยมฯ อย่างถาวรจากโครงการสหพันธ์ครอบครัวเพื่อผู้ต้องขัง

¹⁰² Ibid., p.3.

ก. ต้องห้ามโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใดๆ ที่สามารถใช้ หรือดัดแปลงเพื่อติดต่อกับพื้นที่ สถานที่สังกัดกรมราชทัณฑ์ เช่น แผ่นรอง เล็บที่อุป อุปกรณ์ชาร์จไฟฟ้าวิทยุติดตามตัว ฯลฯ

ข. ยาเสพติดหรือสารพิษต้องห้าม

ค. อาวุธรวมทั้งวัตถุระเบิด หรือวัสดุ อุปกรณ์ที่ก่อความไม่สงบ

ง. แผนที่ต่างๆ และ

จ. เครื่องมือต่างๆ

ถ้าเหตุการณ์ใดๆ ตามข้างต้นเกิดขึ้น ผู้ต้องขังจะถือว่าไม่มีคุณสมบัติประมวลผลใบสมัคร จะมีการแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบผ่านคำสั่งที่ 4500 โปรแกรมสถานภาพเยี่ยม เรื่องไม่สามารถใช้สิทธิได้เหตุผลเกี่ยวกับการไม่มีคุณสมบัติและการดำเนินการแก้ไขใดๆ ที่เกี่ยวข้องหรือวันที่สมัครใหม่ ตำแหน่งของประกาศนี้จะอยู่ในแฟ้มโครงการฯ เพื่อแจ้งต่อผู้ต้องขัง

6. บทวิจารณ์พิเศษ ผู้ต้องขัง: การตรวจสอบพิเศษจะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สำนักงานกลางซึ่งจะรวมถึงการพิจารณารายละเอียดของงานอาชญากรรมส่วนอายุของผู้ต้องขังที่อยู่ในบันทึกคดีทั้งหมดเพื่อกำหนดสิทธิ หากผู้ต้องขัง

- 1) กรณีผู้ต้องขังถูกกำหนดให้มีการตรวจสอบจากสำนักงานกลาง;
- 2) มีใบสำคัญแสดงระดับสิทธิ (อื่นๆ จากสำนักตรวจคนเข้าเมืองและการบังคับใช้ศุลกากร);
- 3) ผู้ต้องขังได้รับการตัดสินว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรงหรือ อาชญากรรมผิดปกติ
- 4) ถูกตัดสินว่ากระทำผิดทางเพศ รวมทั้งอาชญากรรมทางเพศ หรือความผิดอื่นใดซึ่งทำให้พฤติกรรมทางเพศผิดธรรมชาติเกิดขึ้นในระหว่างการก่ออาชญากรรม
- 5) ได้รับการตัดสินว่าเป็นอาชญากรรมรุนแรงต่อผู้สูงอายุ สมาชิกในครอบครัว หรือ เด็ก
- 6) ถูกตัดสินว่ามีการหลบหนีหรือพยายามหลบหนี
- 7) มีประวัติความรุนแรงในครอบครัวหรือมีคำสั่งให้อยู่ภายใต้การควบคุมความปลอดภัย
- 8) เป็นผู้ละเมิดทัณฑ์บน
- 9) อยู่ใน หรือมีประวัติในการต้องควบคุมเรื่องความปลอดภัย
- 10) ผู้ยื่นคำร้องฯ ที่เป็นบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับบิดามารดามาก่อนผู้ต้องขังถูกจองจำ
- 11) การมีถูกระงับ หรือ ยกเลิกจากการร่วมโครงการมา ก่อนหน้านี้

12) อยู่ในโปรแกรมพิเศษ เช่น รอกการประเมินและ รอกการเข้าร่วมโครงการ หรืออยู่ในกรมอบหมายให้หน่วยสุขภาพจิต หรือหมายเหตุ: ต้องรอกผลประเมินโดยเจ้าหน้าที่จิตเวช

13) ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคติดต่อ¹⁰³

5. การเข้าร่วมของครอบครัว ความสัมพันธ์ที่เหมาะสม: คือ การขอเข้าร่วมโครงการสหพันธ์ครอบครัวของผู้ต้องขัง ทำขึ้นเพื่อสมาชิกครอบครัวของผู้ต้องขัง ซึ่งต้องให้รูปแบบการเข้าเยี่ยมฯ สอดคล้องกัน ดังเช่นการเข้าเยี่ยมฯ สามครั้งล่าสุดโดยไม่รวมถึงการเข้าเยี่ยมแบบครอบครัวภายใน 12 เดือนที่ผ่านมา การใช้ดุลยพินิจกรณีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุ ผู้เยาว์หรือ ผู้เยี่ยมฯอาศัยอยู่มากกว่า 300 ไมล์ (ใน หรือนอกรัฐ) ศึกษาการเยี่ยมฯ โปรแกรม สหพันธ์ครอบครัวได้จากเว็บไซต์ได้ กรณีมีการหยุดชะงักการเยี่ยมเป็นเวลานาน ระยะเวลาหนึ่งปีหรือมากกว่า จะต้องมีการพิจารณาเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับสาเหตุของการหยุดชะงักในกรณีดังกล่าวอาจต้องมีการกำหนดรูปแบบการเข้าเยี่ยมฯ ที่สอดคล้องก่อนที่จะได้รับการพิจารณาใหม่จำนวนผู้เยี่ยมร่วมที่ได้รับอนุญาต รวมถึงเพื่อนร่วมงาน บริการรถโมบาย หรือ แบบการเยี่ยม แยกส่วน การพิจารณาที่มีข้อกำหนดโดยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยด้านงานดับเพลิงด้วย

1. คู่สมรสตามกฎหมาย สามีหรือภรรยาของผู้ต้องขัง ซึ่งได้สมรสกันแล้วอย่างน้อยหกเดือน ก่อนที่จะยื่นใบสมัคร และผู้เยี่ยมฯสมรสที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในเขตสถานที่ราชทัณฑ์ของรัฐนิวเจอร์ซีย์ คู่สมรสต้องมีเอกสารรับรองทะเบียนการสมรสที่ถูกต้องหรือคำตัดสิน ที่ระบุความถูกต้องของการแต่งงานตามกฎหมายของรัฐออกโดยรัฐ

2. ลูกของผู้ต้องขังที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

3. บุตรของผู้ต้องขังที่ยังไม่ได้สมรส (อายุต่ำกว่า 18 ปี) อาจเข้าเยี่ยมฯร่วม:

ก. เมื่อคู่สมรสของพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายมาพร้อมกัน:

(1) ผู้ใหญ่ติดตามที่มาพร้อมกับเด็กฯ มีสิทธิได้รับการเข้าเยี่ยมฯร่วม; และ

(2) คำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กหาก

บุคคลนั้นไม่ใช่ผู้ใหญ่ที่ติดตาม

ข. ไม่มีผู้ติดตาม;

(1) ถ้าได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กที่ไม่ได้เป็นผู้ถูกคุมขัง และ

(2) อยู่ภายใต้การทบทวนพิเศษและการอนุมัติของผู้กำกับ และ

¹⁰³ Ibid., p.4.

(3) เด็ก หรือผู้ปกครองตามกฎหมายต้องพาตัวเด็กไปและพาออกจากสถานที่ดังกล่าว ผู้ใหญ่คนอื่นๆ ไม่ได้ระบุ พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่ที่มีบัตรประจำตัวที่ถูกต้องอย่างเป็นทางการ และ ให้มีการติดตามการเยี่ยมชมทางโทรศัพท์ตลอดระยะเวลาการเยี่ยมชม หรือ ถ้า แต่งงานแล้วและได้รับหลักฐานอายุและหลักฐานการแต่งงานแล้ว

4. บิดามารดาหรือพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง (บิดามารดาคนหนึ่งคนใด ฝ่ายบิดามารดา) ต้องมีการกำหนดความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับเด็กแบบระยะยาว และมีเอกสารบันทึกไว้ก่อนที่จะมีการกักขังผู้ต้องขัง ถ้าอย่างนั้นบิดามารดา จะไม่สามารถร่วมเข้าเยี่ยมได้

5. ปู่ย่าตายาย¹⁰⁴

6. บิดามารดาอุปถัมภ์ หรือ ผู้ดูแล ให้เข้าร่วม โปรแกรมเยี่ยมฯ ได้เมื่อมีการยื่นเอกสารทางกฎหมายที่สามารถตรวจสอบได้

การพิจารณาพิเศษ บุคคลในครอบครัว: บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดที่มีรูปแบบข้อกำหนดการเข้าเยี่ยมฯ: ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาพิเศษก่อนมีการให้เข้าร่วมได้หรือไม่

1. หลานหญิงและหลานชาย ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป หากมีอายุต่ำกว่าให้มาพร้อมกับ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย กรณีแบบเฉพาะบุคคลที่มีประวัติการเข้าร่วมโครงการโปรแกรมฯ มาก่อนหน้านี้ การตรวจสอบจะเป็นแบบพิเศษในการพิจารณา

2. ป้า น้า และลุง คู่สมรสบรรลุนิติภาวะมาด้วย

3. ลูกพี่ลูกน้อง ตามสายเลือด หรือลูกครึ่งสายพ่อแม่ ลูกพี่ลูกน้องบรรลุนิติภาวะญาติที่มาพร้อมคู่สมรสตามกฎหมาย

4. หมู่ญาติทั้งหลายไม่ได้รับอนุญาต

5. อนุญาตบุตรบุญธรรมที่ได้รับการรับรอง เป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้ปกครองท่านใดอ้างว่าพวกเขาไม่ได้เป็นผู้ปกครองอีกต่อไป, พวกเขาต้องจัดเตรียมหนังสือรับรองซึ่งอธิบายว่าทำไม บิดามารดาไม่ให้เขาเป็นผู้ปกครองรับการเลี้ยงดูบุตร หากไม่นำมาแสดงเหตุ จะไม่ได้รับอนุญาต และผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบในการเยี่ยมฯ บุตรบุญธรรมต้องมีผู้ปกครองมาด้วยหากพวกเขายังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีต้องแสดงประวัติการเข้าร่วมโครงการฯ ก่อนหน้านี้

6. หลานและ หลานเลี้ยงของผู้ต้องขังมาพร้อม อนุญาติได้หากพ่อแม่อนุญาต หรือมีผู้ปกครองตามกฎหมายมาด้วย

7. ตามกฎหมาย ความสัมพันธ์พิจารณาระบุไว้ดังนี้ ย้าย ยาย ตา ปู่ ตามกฎหมาย ลูกเขย ลูกสะใภ้ พี่เขยน้องเขย พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ เขย สะใภ้ ในกฎหมายถูกกำหนดถึงคู่สมรสด้วย

¹⁰⁴ Ibid., p.4.

คู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้ต้องขัง ความสัมพันธ์ในกฎหมายมีการตรวจทานเป็นพิเศษทั้งหมด แต่ไม่ได้หมายความว่าได้รับอนุมัติ

สำหรับความสัมพันธ์ ต้องมีการรับรองสถานะเป็นหนังสือฉบับล่าสุดสำหรับการเยี่ยมชมทุกครั้ง

การระงับสิทธิ์ ผู้เข้าเยี่ยมที่พบว่าละเมิดข้อกำหนด มาตรฐานของโปรแกรมสหพันธ์ครอบครัวเพื่อผู้ต้องขัง อาจถูกระงับการเข้าร่วมฯ การระงับจะถูกบันทึกตามความรุนแรงของการฝ่าฝืนและโดยมีคำสั่งที่ 4403 เรื่องการระงับการเข้าเยี่ยมจะรวมถึงเรื่องการสมัครใหม่ เมื่อสมัครใหม่ การพิจารณาเรื่องการฟื้นฟูจะต่อเนื่องกับการระงับการเข้าร่วมโปรแกรม หรือ

5. กระบวนการสมัคร หรือ เติมรูปแบบ มีขั้นตอนต่อไปนี้ใช้ในการประมวลผลใบสมัครตามประเด็นดังต่อไปนี้:

1. ผู้ต้องขังที่ไม่สำเร็จให้เข้าร่วมโปรแกรมฯ
2. การยกเลิกโปรแกรมสหพันธ์ครอบครัวเพื่อผู้ต้องขัง โดยไม่มีการติดต่อโทรแจ้ง หรือ ไม่มีการแสดงเจตนาใดๆ

3. ผู้เข้าร่วมฯ ซึ่งไม่ผ่านการอนุมัติในระดับการพิจารณา

4. การผู้เข้าร่วมฯ ที่ขอเพิ่มสมาชิกครอบครัวใหม่

5. การมีเอกสารสองฉบับหรือมากกว่า ที่ทำให้การเยี่ยมชมต้องยกเลิก โดยผู้ต้องขังหรือผู้เยี่ยมฯ ไม่แสดง. การสมัครใหม่จะต้องมีการเขียนหนังสือรับรองจากผู้เยี่ยมฯ การสมัครใหม่จะต้องมีการเขียนข้อความรับรองจากผู้เยี่ยมฯอธิบายไว้ /ว่าเหตุผลในการยกเลิกและความประสงค์ใหม่ที่ต้องการเข้าร่วมโปรแกรมฯ การยกเลิกที่มากเกินไป/นำไปสู่การระงับสิทธิ์ร่วมโปรแกรม¹⁰⁵

รัฐที่อนุญาตให้มีการขยายการเข้าเยี่ยมไปถึงครอบครัวของผู้ต้องโทษด้วย เชื่อว่าการรักษาความผูกพันของครอบครัวจะทำให้โอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังมากขึ้น มันเป็นความเชื่อว่าจะช่วยลดโอกาสของพวกเขาคืนกลับมาสู่ชีวิตของอาชญากรรมและกลับไปยังคุกหลังจากที่ปล่อยตัวไป และเป็นการปกป้องครอบครัวไม่เพียงเท่านั้น แต่เป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าเยี่ยมทุกคน และก็ยังเป็นสิ่งสำคัญที่คู่สมรส ของผู้ต้องโทษ และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวได้ และจะช่วยให้พวกเขามีโอกาสในการพูดคุยโต้ตอบเป็นการส่วนตัวกับครอบครัว เช่นเดียวกับครอบครัวอื่นๆ และพวกเขาสามารถร่วมกันพวกเขาสามารถพูดคุยหัวเราะดูโทรทัศน์ อ่าน เล่นเกมส์ ปรุงอาหารและรับประทานอาหารในบรรยากาศที่มีลักษณะของบ้านที่เกิดขึ้นจริงหรือห้องชุดของ โรงแรม การเข้าเยี่ยมที่เกิดขึ้นในบริเวณที่คุมขังในบ้านหรือห้องพัก มีห้องนอนหนึ่งหรือ

¹⁰⁵ Ibid., p.5.

มากกว่านั้นแล้วแต่ขนาดของครอบครัวพวกเขา และได้รับการตกแต่งอย่างดีและมีการติดตั้งเครื่องใช้และการปรุงอาหารและการรับประทานอาหารเช้า ปกติผู้เข้าเยี่ยมจะได้รับอนุญาตในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ พวกเขาจะได้รับอนุญาตให้นำรายการอาหารที่ได้รับการอนุญาตให้สามารถทำการปรุงอาหารร่วมกันเป็นครอบครัวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐในการเข้าเยี่ยมและเวลาการเข้าเยี่ยมกำหนดไว้ไม่เกิน 72 ชั่วโมง

นโยบายหนึ่ง ที่ทั้งรัฐเห็นด้วยกับที่ขยายเข้าเยี่ยมไปถึงครอบครัว เพื่อให้ นักโทษได้รับโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการเข้าเยี่ยมแบบนี้ นักโทษที่ได้รับการเข้าเยี่ยมแบบนี้ต้องเป็นนักโทษระดับกลางขึ้นไป และไม่มีประวัติภายในเรือนจำเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และทางเรือนจำไม่สามารถจำกัดสิทธิการเยี่ยมนี้สำหรับความผิดที่มีความรุนแรงหรือมีประวัติของการละเมิดกับเด็กหรือความรุนแรงในครอบครัว และนักโทษที่ถูกทางเรือนจำจำขังไว้ด้วยความปลอดภัยสูงไม่สามารถมีสิทธิในการเยี่ยมแบบนี้ แม้ว่าพวกเขาจะมีความต้องการอย่างเช่นบุคคลอื่นก็ตาม พวกเขาที่เข้าเยี่ยมแบบครอบครัว พวกเขาจะต้องได้รับการตรวจโรคและต้องปลอดจากเอชไอวีและโรคทั้งหลายนั้นด้วย

ผู้เข้าเยี่ยมยังต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่ทางเรือนจำกำหนด พวกเขาจะต้องได้รับอนุญาตจากทางเรือนจำรัฐตามระเบียบ สำหรับการเข้าเยี่ยมที่มีผู้เข้าเยี่ยมเป็นบุคคลอื่นด้วย ผู้เข้าเยี่ยมนั้นต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมเข้มงวด สำหรับคู่สมรสต้องมีหลักฐานว่ามีการแต่งงานกันตามกฎหมายที่มีอยู่ในแต่ละรัฐๆ ไปสมาชิกคนอื่นๆ ทุกคนในครอบครัวต้องแสดงหลักฐานของความสัมพันธ์ของพวกเขาที่มีต่อนักโทษว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรต่อนักโทษ ในขณะที่ในบริเวณที่คุมขังผู้เข้าเยี่ยมจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของผู้เข้าเยี่ยม รวมถึงผู้เข้าเยี่ยมจะต้องผ่านการค้นตัวเมื่อพวกเขาเข้าหรือออกจากคุกสำหรับการเข้าเยี่ยมแบบครอบครัว ไม่จำกัดเพียงชุดที่ใส่เข้าเยี่ยมเท่านั้น

การสนับสนุนการเข้าเยี่ยมแบบครอบครัว เพื่อให้พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้ครอบครัวแข็งแรงโดยบุคคลภายในครอบครัว และคู่แต่งงานจะได้รับส่วนบุคคลเวลาอยู่ร่วมกัน พ่อแม่และพี่น้อง ได้รับโอกาสที่จะใช้เวลาอยู่กับคนที่รักของพวกเขา พ่อแม่ที่ถูกตัดขาดจากการติดต่อได้รับการติดต่อจากนักโทษผู้เป็นลูกของเขาอย่างเต็มที่ เหตุผลเหล่านี้ก็เพื่อให้ทุกคนในครอบครัวได้อยู่ด้วยกันอย่างเต็มที่อย่าง “ปกติสุข” ตามกฎระเบียบที่ทางเรือนจำกำหนด ในวันหยุดสุดสัปดาห์

ชีวิตของนักโทษและครอบครัวของพวกเขาได้รับผลกระทบอย่างมากจากนโยบายการเยี่ยมผู้ต้องหา และจนถึงทุกวันนี้ ก็ไม่มีวิ้วว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพยายามแก้ไขนโยบายเหล่านี้ให้เท่าเทียมกันในทุกสิ่งห้าสิบรัฐแต่อย่างใด เชื่อว่าชุดข้อมูลที่เราจัดทำขึ้นมา เป็นตัวอย่างแรก

ของแบบสำรวจประเภทนี้ ที่พยายามนำเสนอ จากการสำรวจชี้ให้เห็นได้ชัดว่า วิธีการที่ผู้บริหารเรือนจำทั้งหลายมักใช้ดุลพินิจและการตัดสินใจส่วนตัวของตัวเองมากำหนดนโยบายการเยี่ยมผู้ต้องหา การวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้มีประโยชน์หลายอย่าง เช่น การนำเสนอการปฏิบัติที่ดีและการเปิดเผยนโยบายต่างๆ ที่เห็นได้ชัดว่าก่อความกังวลด้านกฎหมายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง¹⁰⁶

การวิเคราะห์ระเบียบการเยี่ยมผู้ต้องขัง ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากนโยบายการเยี่ยมนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยดุลพินิจของเหล่าผู้บริหารเรือนจำแบบไม่มีขีดจำกัดหรือแนวทางที่ชัดเจนให้เป็นหลัก ยกเว้นต่อเมื่อมีการขัดแย้งจากการพิจารณาคดีเท่านั้น ศาลสูงสุดของรัฐบาลกลางและศาลรัฐบาลกลางอื่นๆ ส่วนใหญ่ได้มอบสิทธิแก่เหล่าผู้บริหารเรือนจำ โดยอนุญาตให้ตัดสินใจโดยรวมได้ ครอบคลุมที่ยังอยู่ในขอบเขตกฎระเบียบหลักของการเยี่ยมผู้ต้องหา¹⁰⁷

ผลที่ตามมา การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีต่อนักโทษ กลายเป็นปัจจัยหลักว่าผู้ต้องหาคะรักษาความสัมพันธ์กับ พ่อแม่ คู่สมรส พี่น้อง และลูกๆ ไว้หรือไม่และรักษาไว้ได้อย่างไร การศึกษาข้อเท็จจริงล่าสุดนี้แสดงให้เห็นได้ชัดว่าการย้อนกลับมาเยี่ยมผู้ต้องหาของญาตินั้นลดน้อยลงและลงเอยด้วยการพ้นโทษช้าลง ผู้เข้าเยี่ยมมักจะเป็นตัวแทนเดียวที่ผู้ต้องหาสามารถใช้สัมผัสเกี่ยวกับโลกภายนอกกำแพงเรือนจำได้ ซึ่งพวกเขามีแนวโน้มสูงที่จะย้อนกลับมาอีกหลังจากที่รับโทษเสร็จแล้ว ด้วยเหตุนี้ความผูกพันระหว่างผู้ต้องหากับชุมชนของพวกเขาอาจขึ้นอยู่กับกฎระเบียบการเยี่ยมญาติที่ผู้บริหารเรือนจำตั้งเอาไว้และประกาศใช้ก็เป็นได้ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ดำเนินการตามกฎระเบียบการเยี่ยมญาติอย่างเคร่งครัดแสดงให้เห็นว่านโยบายของแต่ละที่ทำให้เกิดผลอย่างไร ไม่ว่าจะด้านประสิทธิภาพการจำคุกของผู้ต้องหาและความสำเร็จที่มีให้กับองค์กรราชทัณฑ์¹⁰⁸

ส่วนที่ 1 อธิบายถึงระเบียบวิธีการที่เราทำงานและกล่าวถึงความท้าทายและข้อจำกัดของการวิจัย ส่วนที่ 2 นำเสนอประเด็นสำคัญที่เราค้นพบด้วยการสังเกตจากมุมมองว่ามีจุดคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไรระหว่างทั้งห้าสิบลรัฐ จากนั้นระบุถึงปัจจัยหลักๆ ของระเบียบที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 นำเสนอ¹⁰⁹

คำอธิบายด้านรายละเอียดของสองนโยบายย่อยภายใต้กฎระเบียบการเยี่ยมญาติที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและในด้านของการพิจารณา: การเยี่ยมเสมือนจริงผ่านเครื่องมือสื่อสาร

¹⁰⁶ Chesa Boudin, Trevor Stutz & Aaron Littman. Prison Visitation Policies : A Fifty State Survey. November 2012. p.2.

¹⁰⁷ Ibid., p.3.

¹⁰⁸ Ibid., p.3.

¹⁰⁹ Chesa Boudin, Trevor Stutz & Aaron Littman. Ibid., p.3.

อิเล็กทรอนิกส์และเขียนญาติแบบค้ำคั้น หรือที่เรียกว่า "แบบคู่สมรส" หรือ "ขยายเวลา ท้ายที่สุด ส่วนที่ 4 จะแสดงถึงขั้นตอนที่เป็นไปได้¹¹⁰

สามขั้นตอนของกฎควบคุมการเขียนของเรือนจำ สองประการแรก กฎระเบียบบริหาร (ส่วนใหญ่มีกมมาจากทวนทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการดูแลระบบราชทัณฑ์) และคำสั่งตามนโยบาย (รายละเอียดกฎระเบียบเพิ่มเติมตามประกาศใช้ของผู้บริหารเหล่านั้น) – นำไปใช้กับระบบของรัฐโดยรวม กฎระเบียบเฉพาะสถานที่ซึ่งเป็นส่วนประกอบของสามขั้นตอนหลัก จะแตกต่างกันมากและมักจะมีรายละเอียดมากที่สุดถึงแม้ว่าพวกเขาไม่เคยครอบคลุมขอบเขตของนโยบายการเขียนญาติ¹¹¹

โดยเริ่มต้นโดยการตรวจสอบเว็บไซต์สำหรับกรมราชทัณฑ์ ในแต่ละรัฐจากห้าสิบรัฐทั่วประเทศ รวมไปถึงเว็บไซต์ของรัฐบาลกลางด้วย การตรวจสอบนี้ทำให้เราค้นพบว่าบางเว็บไซต์มีรายละเอียดนโยบายของแผนกต่างๆ ให้อ่าน บางที่ทิ้งไว้เพียงข้อความย่อของนโยบายการเขียนผู้ต้องหา และบางที่มีรายละเอียดน้อย หรือบางกรณีก็ไม่มีข้อมูลในหัวข้อนั้นๆ เลยด้วยซ้ำ บางเว็บไซต์มี "คู่มือ" การเขียนญาติไว้ให้ศึกษา¹¹²

และได้รวบรวมสำเนาทั้งหมดของแต่ละนโยบายที่มีอยู่ในระบบเกี่ยวกับระเบียบและวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเขียนญาติในแต่ละที่ ที่มีให้อ่านออนไลน์ ประมาณครึ่งหนึ่งของการควบคุมภายใต้อำนาจศาลมีการบังคับใช้กฎระเบียบของเวสต์ลอร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแนวทางนโยบายตามอำนาจของแต่ละเขต¹¹³

ในกรณีที่ไม่พบคำอธิบายแนวทางผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ ผู้เข้าเยี่ยมต้องติดต่อหน่วยงานราชทัณฑ์ผ่าน สมาคมรัฐผู้ดูแลและแก้ไขระบบ ซึ่งนับเป็นกรรมกรแก้ไขจากสมาชิกทุกรัฐ ทางสมาคมจะส่งฉบับร่างของรายงานนี้ไปให้สมาชิกของพวกเขา รวมถึงข้อมูลและขอความคิดเห็นตอบกลับ ได้รับการปรับปรุงที่มีประโยชน์จากหน่วยงานนั้นๆ เกินกว่าครึ่ง โดยอีกครั้งที่เหลือตอบกลับมายืนยันว่าเราได้แสดงนโยบายล่าสุดของพวกเขาออกมาอย่างแม่นยำชัดเจน ผ่านขั้นตอนนี้เราก็สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการเขียนญาติของแต่ละเรือนจำในทั้งห้าสิบรัฐ และรัฐบาลกลาง ได้สำเร็จ¹¹⁴

¹¹⁰ Ibid., p.4.

¹¹¹ Ibid., p.4.

¹¹² Ibid., p.4.

¹¹³ Ibid., p.5.

¹¹⁴ Ibid., p.5.

มุ่งเน้นการตรวจสอบของเราในระดับของการสั่งนโยบายด้วยเหตุผลหลายประการ อันดับแรก, นโยบายที่มีคำสั่งชัดเจนมีการครอบคลุมมากกว่ากฎระเบียบของสถาบันการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงและมีรายละเอียดมากกว่ากฎระเบียบอื่นๆ ทั่วไป แคมป์ยังมีเหตุผลตามนโยบายของหน่วยงานราชทัณฑ์ และบทบาทของการเชื่อมโยง ในขณะที่เราพลาดการสังเกตความเปลี่ยนแปลงระหว่างสถานกักกันภายใต้การควบคุมตามอำนาจศาล วิธีการนี้ช่วยให้เราสามารถพัฒนาความเข้าใจในนโยบายการเชื่อมต่อผู้ต้องหาในแต่ละที่ทั่วประเทศมากขึ้น¹¹⁵

อันดับที่สอง มุ่งเน้นไปที่แนวทางของนโยบายเพราะส่วนใหญ่จะปรับเปลี่ยนตามการประเมินระบบ และถ้าจำเป็นก็จะมีการปฏิรูปเกิดขึ้น คำสั่งนโยบายส่วนใหญ่จะพบว่าออกโดยบุคคลเดียว ผู้อำนวยการของหน่วยงานราชทัณฑ์ ในแต่ละรัฐ คำสั่งนโยบายถูกบังคับใช้และลงนามโดยผู้อำนวยการฝ่ายรัฐและควบคุมสถานกักกันทุกอย่าง โดยที่คลุมนิคมบางส่วนไว้ให้พิศติของแต่ละที่พิจารณา การแก้ไขคำสั่งนโยบายเพิ่มเติมอาจเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อความก้าวหน้าเป้าหมายนโยบายมากขึ้นเพราะการปรับเปลี่ยนแก้ไขข้อบังคับนโยบายนั้นง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของรัฐทั้งหมดทีเดียว นอกจากนี้การแก้ไขหรือการเปลี่ยนแนวทางนโยบายมีแนวโน้มว่าจะมีผลกระทบในวงกว้างและผลกระทบยาวนานกว่าการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติที่สถานกักกันที่เดียว¹¹⁶

อัตราผลตอบแทนของระเบียบวิธีนี้มีขีดจำกัดหลายๆ อย่าง อย่างแรก การวิเคราะห์ของเราไม่ได้ให้ภาพที่ชัดเจนว่าบทบัญญัติที่มีอยู่อย่างมากมายหลายข้อนั้นมีการดำเนินการใช้จริงอย่างไรระหว่างสถาบันการศึกษาแต่ละที่ ความแตกต่างระหว่างนโยบายและการปฏิบัติอาจเกิดขึ้นด้วยสาเหตุที่หลากหลาย รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในด้านจำนวนผู้ต้องหาที่อาศัยอยู่ในสถานกักกันแต่ละที่ ทำเลที่ตั้งของสถานกักกัน โครงสร้างของร่างกายกับความจุที่สถานที่รองรับได้ และทัศนคติต่อการให้เยี่ยมที่จัดการ โดยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ การดำเนินการกรณีศึกษาที่ศึกษา นโยบายการทำงานในทางปฏิบัติจะช่วยเพิ่มประโยชน์ต่อการวิจัยนี้ได้ไม่มากนักน้อย เราหวังว่าการวิจัยภาคพื้นดินจะได้เป็นขั้นตอนต่อไปของโครงการของเรา¹¹⁷

อย่างที่สอง การสำรวจนี้ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเจาะจงแบ่งแยกหมู่ประชากรคุกสถานที่ใดเป็นพิเศษ หนึ่งในกลุ่มย่อยที่สำคัญคือนักโทษหญิงที่อาจได้รับผลกระทบที่แตกต่างกว่านักโทษชายตามกฎการเยี่ยม การจัดหาหมุ่การรักษาความปลอดภัยยังมีแนวโน้มที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับวิธินักโทษที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยม ข้อสำคัญๆ ที่แตกต่างเหล่านี้อาจเป็นเรื่องที่

¹¹⁵ Ibid., p.5.

¹¹⁶ Ibid., p.6.

¹¹⁷ Ibid., p.6.

นำวิจัยต่อไปในอนาคต ซึ่งไม่ค่อยได้รับการรายงานความเห็นที่มากพอตามหัวข้อที่เราค้นหาในแนวทางของนโยบาย¹¹⁸

อย่างที่สาม เพื่อที่จะสร้างจุดหลักๆ ในข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบ เราได้จัดการทำแบบรีวิวกความคิดเห็นของเราขึ้นมาในหลายๆ หัวข้อ คำสั่งใช้นโยบายนั้นประกอบไปด้วยการบันทึกกฎระเบียบไม่กี่หน้ากระดาษไปจนถึงหลายหน้า และบันทึกเนื้อหาที่แตกต่างกันกับรายละเอียดเชิงลึก ด้วยเหตุนี้บางครั้งจึงไม่สอดคล้องตามหัวข้อที่เราใช้ทำการสำรวจ ทั้งให้ความคิดเห็นของเราข้งเหลือรายละเอียดอีกมากที่ต้องเพิ่มเข้าไป¹¹⁹

ตามสำรวจความคิดเห็นของเราเกี่ยวกับข้อบังคับใช้นโยบาย เลือกที่จะกำหนดเป้าหมายไปที่ประเด็นที่พบบ่อย ซึ่งจะตอบโจทย์ได้โดยรวมและให้คำถามที่สำคัญหลายๆ ประการ เลือกที่จะเจาะลึกลงไปในเรื่องซึ่งให้ความเข้าใจด้านประสบการณ์ของการเยี่ยมชมมากขึ้น นั่นคือการเยี่ยมชมแบบค้างคืน และการเยี่ยมชมเสมือนจริงผ่านเครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์¹²⁰

ในส่วนนี้ นำเสนอข้อสังเกตของความคล้ายและความแตกต่างที่ข้อมูลเปิดเผยระหว่างอำนาจศาลแต่ละเขต จากนั้นเราจะสรุปรายละเอียดเพิ่มเติมของการค้นพบที่สำคัญในลักษณะเฉพาะของการเยี่ยมชมของหลากหลายนโยบาย ในเวลาเดียวกันจะแจ้งให้เห็นรายละเอียดข้อเท็จจริงของส่วนนี้ออกมาในรายงาน การโต้เถียงที่ตามมามีการวิเคราะห์เพิ่มเติมและในการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีบริบทในการที่จะวางนโยบายเฉพาะของแต่ละรัฐ¹²¹

3.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชมเพื่อใช้ชีวิตคู่

ผลการวิจัยของหน่วยงานราชทัณฑ์ประเทศสหรัฐอเมริกาแสดงชัดเจน ว่าการเยี่ยมชมโดยครอบครัวแบบค้างคืนเป็นการอนุญาตให้นักโทษมีการติดต่อแบบจำเป็น ส่วนการเยี่ยมชมโดยเครื่องมืออำนวยความสะดวกทางวิดีโอสื่อสาร ช่วยให้การเยี่ยมชมมีความปลอดภัยแต่ปราศจากการสื่อสารใกล้ชิด แต่แก้ปัญหาเรื่องระยะทางไกลได้ การเยี่ยมชมทั้งสองแบบปัจจุบันมีความจำเป็นโดยทั่วๆต่อรัฐเล็กๆ การเยี่ยมชมโดยครอบครัวแบบค้างคืนมีมาประมาณ 100 ปีแล้วอย่างน้อยในหนึ่งรัฐ ในขณะที่การเยี่ยมชมเสมือนจริงโดยผ่านเครื่องมือสื่อสารเป็นเทคโนโลยีในไม่กี่ปีล่าสุดนี้ ทั้งสองแบบนี้ยังอยู่ในหัวข้อมุมมองความเสี่ยงความปลอดภัยบนมือข้างหนึ่ง และสิทธิของผู้ต้องขังและครอบครัวของพวกเขาบนมือข้างหนึ่งเลยทีเดียว แต่ทว่าทำให้กระชับโดยตัดหัวข้อที่ยืดเยื้อ แต่ให้จุดที่ยอดเยี่ยมและสำคัญต่องานวิจัยที่จะเป็นผลก้าวหน้าเพื่อจัดชุดข้อมูล

¹¹⁸ Ibid., p.6.

¹¹⁹ Ibid., p.7.

¹²⁰ Ibid., p.7.

¹²¹ Ibid., p.7.

ส่วนย่อยเหล่านี้จะอธิบายถึงนโยบายปัจจุบัน และจากนั้นก็เป็นการหารือเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นและผลประโยชน์แต่ละจุด¹²²

ในขณะที่เรือธงส่วนใหญ่มีขีดจำกัดการให้เยี่ยม มีการออกแบบห้องพักพิเศษ กำหนดให้อยู่ภายใต้การดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิดโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ รัฐสองสามรัฐอนุญาตให้ครอบครัวเยี่ยมค้างคืนได้อย่างพิเศษ โดยสี่รัฐด้วยกัน (แคลิฟอร์เนีย คอนเนคติกัต นิวเจอร์ซีย์ วอชิงตัน) บางรัฐอื่นๆ เช่น รัฐโคโลราโด รัฐเนบราสก้าและรัฐเซาท์คาโรไลนา จัดให้มีการเยี่ยมโดยครอบครัวผ่านสิ่งสื่อสารทางไกลเพื่ออำนวยความสะดวก แม้ว่าโปรแกรมไม่ได้กล่าวถึงอย่างชัดเจนไว้ในนโยบาย หรือระบุว่าเป็นกฎก็ตาม เช่นรัฐเทนเนสซี อนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมแบบกลางแจ้ง แบบให้มีโอกาสเยี่ยมร่วมกันรับประทานได้ และปล่อยอิสระด้วยการรักษาความปลอดภัยแบบไม่เคร่งครัด หรือให้เวลาการเยี่ยมที่ยาวขึ้น¹²³ ไม่ว่าจะ เป็น “โปรแกรม” หรือ การมีสารสัมพันธ์ต่อ “ครอบครัว” ในรูปแบบของการเยี่ยมมีมานานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาเกือบร้อยปีเลยดีทีเดียว¹²⁴

โปรแกรมสัมพันธ์ครอบครัวของนิวเจอร์ซีย์ ถูกให้การออกแบบของโปรแกรมเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการอนุมัติให้ครอบครัวของพวกเขามีโอกาสที่จะพบผู้ต้องขังในระยะเวลาขยายแบบส่วนตัว เป้าหมายของโปรแกรมก็คือการเพิ่ม และเสริมสร้างงานสานสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะเหตุการณ์หยุดชะงักความสัมพันธ์เนื่องจากการถูกจำคุก “เฉพาะผู้ต้องขังผู้มีพฤติกรรมที่ดีและมีส่วนร่วมในการเขียน โปรแกรมเพื่องานคุมขัง เพราะเขามีการเข้าถึงสถานะการเป็นนักโทษคุก สัมพันธ์ครอบครัวอาจถูกปฏิเสธในเรื่องสิทธิบางส่วน ซึ่งถูกพิจารณาบนพื้นฐานของความเชื่อมั่นหรือความปลอดภัยของพวกเขาสำหรับสมาชิกในครอบครัวทุกๆ รวมทั้งคู่สมรส การมีเพศสัมพันธ์ ก็ว่าด้วยเรื่องเดียวกันและสภาพแรงงานที่เกี่ยวข้อง การเยี่ยมสามารถยื่นเรื่องโดยโครงการสัมพันธ์ครอบครัวเมื่อต้องการขอการเยี่ยมได้ หน่วยงาน” จัดตั้งรูปแบบการเยี่ยมแบบใหม่ล่าสุด” ปกติในการเยี่ยมมีการส่งนโยบายเรื่องการจัดหาห้อง ปกติกำหนดการเยี่ยมอย่างน้อย สามครั้งหรือมากกว่าภายในสิบสองเดือน ก่อนหน้านี้มีเรื่องของการแสดงความต้องการสิทธิด้วย นโยบายของนิวเจอร์ซีย์อธิบายโปรแกรมขั้นตอนรวมทั้งการสมัคร การลงโทษสำหรับการละเมิด ตัวอย่างเช่น การทดสอบการใช้ยา การทดสอบโรคติดต่อ การป้องกัน และรูปแบบต่างๆที่ใช้ในการบริหาร โครงการ¹²⁵ โปรแกรมการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัวเป็นโครงสร้าง โปรแกรมที่มี

¹²² Ibid., p.19.

¹²³ Ibid., p.19.

¹²⁴ Ibid., p.20.

¹²⁵ Ibid., p.21.

รายละเอียดมาก จึงถูกแบ่งออกเป็นสามภาคใหญ่ๆ ด้วยกัน ภาคหนึ่งประกอบด้วยหลักการการเชื่อมแบบ 6 ชั่วโมงของภาค 2 ประกอบด้วยหลักการการเชื่อมแบบ 12 ชั่วโมง ภาคสุดท้ายภาคสามประกอบด้วยขั้นตอนหลักการให้บริการเซอร์วิสตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อผู้ต้องขังผ่านกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ภายในระยะหนึ่งปีของขั้นตอนภาคสาม เป็นขั้นตอนที่อยู่ในการพิจารณาเข้าเยี่ยมในระยะวันปล่อยตัวผู้ต้องขัง¹²⁶

โปรแกรมสัมพันธ์ครอบครัวของนิวซอร์ค ถูกให้การออกแบบของโปรแกรมเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการอนุมัติให้ครอบครัวของพวกเขามีโอกาสที่จะพบผู้ต้องขังในระยะเวลาขยายแบบส่วนตัว เป้าหมายของโปรแกรมก็คือการเพิ่ม และเสริมสร้างงานสานสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะเหตุ การหยุดชะงักความสัมพันธ์เนื่องจากการถูกจำคุก เฉพาะผู้ต้องขังผู้มีพฤติกรรมที่ดีและ มีส่วนร่วมในการเขียนโปรแกรมเพื่อนำมาซึ่ง เพราะเขามีการเข้าถึงสภาวะการเป็นนักโทษคุก สัมพันธ์ครอบครัวอาจถูกปฏิเสธในเรื่องสิทธิบางส่วน ซึ่งถูกพิจารณาบนพื้นฐานของความเชื่อมั่นหรือความปลอดภัยของพวกเขาสำหรับสมาชิกในครอบครัวแล้ว รวมทั้งคู่สมรส การมีเพศสัมพันธ์ ก็ว่าด้วยเรื่องเดียวกันและ สหภาพแรงงานที่เกี่ยวข้อง การเชื่อมสามารถยื่นเรื่องโดยโครงการสัมพันธ์ครอบครัวเมื่อต้องการขอการเชื่อมต่อได้ หน่วยงาน"จัดตั้งรูปแบบการเชื่อมแบบใหม่ล่าสุด" ปกติในการเชื่อมมีการตั้งนโยบายเรื่องการจัดหาห้อง ปกติกำหนดการเชื่อมอย่างน้อยสามครั้งหรือมากกว่าภายในสิบสองเดือน ก่อนหน้านี้มีเรื่องของแสดงความต้องการสละสิทธิด้วยนโยบายของนิวซอร์คอธิบาย โปรแกรมขั้นตอนรวมทั้งการสมัคร การลงโทษสำหรับการละเมิด ตัวอย่างเช่นการทดสอบการใช้ยา การทดสอบโรคติดต่อ การป้องกัน และรูปแบบต่างๆ ที่ใช้ในการบริหาร โครงการส่วนใหญ่ นโยบายของรัฐสั่งว่า ไม่ให้รายละเอียดของโปรแกรมออกประกาศมาก สำหรับการเปรียบเทียบความหมายของการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัวแบบค้างคืน เพราะการรู้วิธีการงานของเรือนจำหลายประการทำให้โปรแกรมการเชื่อมแบบค้างคืนภายในแต่ละรัฐและจำนวนผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับการเยี่ยม มันจึงเป็นเรื่องยากยิ่งขึ้นไปอีกที่จะเปรียบเทียบโปรแกรมของแต่ละรัฐ อย่างไรก็ตามแม้ความยากของโปรแกรมเหล่านี้จะมีผลตอบกลับมา ในอีกทางหนึ่ง โปรแกรมก็มีความโดดเด่นในตัวเองที่ทำให้เราสงสัยว่าทำไมการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัวแบบค้างคืนมีจำนวนมากขึ้น¹²⁷ อย่างไรก็ตาม โปรแกรมไม่ได้มีใช้ทั่วประเทศ เนื่องจากโปรแกรมเป็นต้นทุนค่าใช้จ่าย และอาจต้องมีความต้องการให้สถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องต้องงานการศึกษา งานสร้างรูปแบบที่อยู่อาศัยบ้านเคลื่อนที่ได้ และการรักษาความปลอดภัย การสร้างในรั้ว หรือ กำแพงให้เหมาะสม เพราะผู้ต้องขังบางคนอาจจะมีพฤติกรรมความรุนแรงที่อาจกระทำผิดต่อผู้ใกล้ชิด ดังนั้น

¹²⁶ Ibid., p.22.

¹²⁷ Ibid., p.23.

การเยี่ยมโดยมีช่วงระยะเวลาอันอาจมีความเสี่ยงบางอย่างรวมถึงเป็นการเปิดช่องการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ และการกระจายโรคติดต่อ โดยเฉพาะผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์อาจจะกลายเป็นสาเหตุต้องมีการเพิ่มการรักษา ซึ่งนำมาซึ่งต้นทุนค่ารักษาพยาบาลต่อรัฐ¹²⁸

ในทางกลับกัน รัฐทั้งหลายเหล่านั้นที่มีโปรแกรมการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยครอบครัวรักษา ระดับงานของพวกเขาได้ และรัฐอื่นๆ อาจจะพิจารณาที่จะลงทุนใน โปรแกรมจากผลลัพธ์เชิงบวกที่ชัดเจน ของงานคุมขังนักโทษผู้กระทำผิด ปี 1980 งานการศึกษาแสดงผลบวกจากการใช้โปรแกรมการเยี่ยมดังกล่าวอาจจะเป็นแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพ ต่อพฤติกรรมกรรมการปรับเปลี่ยนของนักโทษให้ดีขึ้น (ถ้ามีประสิทธิภาพมากอาจลดแรงจูงใจการกระทำผิดของนักโทษ) และการสานสัมพันธ์กับครอบครัวให้ดีขึ้น จะสร้างความเข้มแข็งให้พฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเยี่ยมกับคู่สมรส อีกทั้งลดความรุนแรงทางเพศภายในคุก. และลดความรุนแรงต่อสมาชิกและบุตรที่เข้าเยี่ยม และสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่มีความหมายมากขึ้นกับพ่อแม่ของพวกเขาที่ถูกจองจำหรือสมาชิกในครอบครัวอาจได้รับประโยชน์มากมายจริงๆ โดยทั่วไปผลกระทบในเชิงบวกของการเยี่ยมโดยครอบครัวและผู้ต้องขังได้ถูกบันทึกไว้ในเอกสาร และผลประโยชน์เอื้อต่อหน่วยงานราชทัณฑ์ ซึ่งต้องมีการลงทุนแหล่งในทรัพยากรเพื่อการจัดตั้ง รักษาและบริหารจัดการ โปรแกรมการเยี่ยมโดยครอบครัว และยังคงยอมรับในเหตุผลพลาดใดๆที่หลีกเลี่ยงไม่ได้อีกด้วย ซึ่งมาพร้อมกับการบริหารงานขยายเวลาการเข้าเยี่ยมแบบใกล้ชิด¹²⁹

ท้ายนี้ว่าด้วยอุปสรรคทางการเมืองที่มีผลต่อการพัฒนา โปรแกรมการเยี่ยมโดยครอบครัว รัฐอื่นๆ พูดยถึงความยากลำบากของการจัดสรรเงินทุนสำหรับการเขียนโปรแกรมคุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของงบประมาณแบ่งปันบริหารที่ยาวนาน ซึ่งโปรแกรมการเยี่ยมอาจต้องการในช่วงข้ามคืน จะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการโจมตีด้วยผลลัพธ์ ดังนั้นดูเหมือนจะไม่เพียงพอกับการโต้เถียงสำหรับการขยายตัวเพื่อให้เรื่องเข้าไปในเขตอำนาจศาลอื่นๆ นโยบายในพื้นที่จึงอาจจะต้องเริ่มต้นด้วยการแสดงผลอันสมควรของความต้องการ โปรแกรมเหล่านั้น¹³⁰

3.3 อังกฤษ

ในส่วนองอังกฤษ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงการบังคับโทษจำคุกในอังกฤษเกี่ยวกับโครงสร้างเกี่ยวกระบวนการยุติธรรมของอังกฤษ และกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเกี่ยวกับการเลี้ยงโทษจำคุกต่างๆ ในส่วนการเยี่ยมนั้น อังกฤษมุ่งเน้นและให้ความสำคัญไปในการเยี่ยมเพื่อ

¹²⁸ Ibid., p.23

¹²⁹ Ibid., p.23-24.

¹³⁰ Ibid., p.24.

ครบถ้วน โดยให้ความสำคัญจากบุตรของผู้ต้องขังเสียก่อนบุคคลอื่นๆ ในการยื่นคำขอเข้ารับการเยี่ยม โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวของผู้ต้องขังที่อยู่ภายนอกเรือนจำเป็นสำคัญ โดยมีสถาบันเพื่อครอบครัวผู้ต้องขังที่ตั้งขึ้นมาดูแลเกี่ยวกับการขอเยี่ยมผู้ต้องขัง

3.3.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุก

อังกฤษมีแนวคิดและการปฏิบัติที่มองความสัมพันธ์ระหว่างกระทรวงยุติธรรม สังคม แนวคิดใหม่ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เป็นกระบวนการที่สามารถลดปริมาณคดีอาญา และปกป้องคุ้มครองสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สาเหตุเนื่องมาจากในอังกฤษ มุ่งเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไข กล่าวคือ เป็นกลไกการทำงาน 2 ภาคส่วนผสมกัน คือ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและนอกระบบกระบวนการยุติธรรม คือ ความร่วมมือของสังคม กล่าวคือ¹³¹

1. การป้องกันเบื้องต้น (Primary prevention) เป็นการพยายามสร้างแนวทางในการป้องกันเยาวชนให้ห่างจากอาชญากรรมทุกประเภท มาตรการในการตรวจจับยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการป้องกันอย่างทันที (Immediate prevention) การสร้างสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น การปราบปรามองค์ก่อการร้าย

3. การตรวจสอบ (Detection) เป็นมาตรการในการตรวจสอบการกระทำความผิด การสืบเสาะข้อมูลลักษณะการกระทำความผิด สืบเสาะสถานที่ เป้าหมายหรือแหล่งหลักฐานการประกอบอาชญากรรม การลงทุนกับงานด้านตำรวจ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่สร้างมาตรการปกป้องเหยื่อมากขึ้น

4. อัยการ (Prosecution) ให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างตำรวจกับระบบของกระบวนการทางอาญา ประสิทธิภาพของศาลในการบริหารจัดการการพิจารณา คดีที่ดีขึ้นและการให้เกิดความสมดุลของการพิสูจน์พยานหลักฐานที่แท้จริง

5. การลงโทษ (Punishment) มีการกำหนดโทษจากศาลตามคำพิพากษาที่เป็นที่ยอมรับได้อย่างถูกต้องยุติธรรม มีการนำกระบวนการลงโทษทางเลือกมาใช้

6. การปรับนิสัย (Rehabilitation) คือกระบวนการปรับปรุงพฤติกรรมโดยสังคมมีส่วนร่วมในการป้องกันและการเข้าร่วมจัดการร่วมด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างเรือนจำและการคุมประพฤติ ในการช่วยเหลือนักโทษให้เกิดทักษะในการทำงานและการทำงาน

¹³¹ ธาณี วรรักษ์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553).

วงจรดังกล่าวนี้เป็นทิศทางหรือเข็มทิศในการร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของสังคม และทำให้เกิดความแข็งแกร่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในปี ค.ศ. 2001 มีอัตราค่าล้างที่ใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมปรากฏตามกราฟวงกลมดังกล่าว

สถิติอาชญากรรมโดยภาพรวมของอังกฤษ จะค่อนข้างคงที่แต่อาชญากรรมประเภทโดยทั่วไป ประเภท ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ (Street crime) มีเพิ่มมากขึ้นบนท้องถนน เป็นประเภทความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ (Street crime) มีเพิ่มขึ้นมากบนท้องถนน เป็นประเภทความผิดที่เกี่ยวข้องทรัพย์ (Street crime) กลายเป็นปัญหารุนแรงเนื่องจากในหลายคดีไม่สามารถจะยุติหรือหาตัวผู้กระทำความผิดได้ทำให้เหยื่อไม่ได้รับการเยียวยา อังกฤษมีนโยบายในการคุ้มครองเหยื่อและสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการดังนี้¹³²

สถิติอาชญากรรมโดยภาพรวมของอังกฤษ จะค่อนข้างคงที่แต่อาชญากรรมประเภท Street crime มีเพิ่มมากขึ้นบนท้องถนน เป็นประเภทความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ Street crime กลายเป็นปัญหารุนแรงเนื่องจากในหลายคดีไม่สามารถจะยุติหรือหาตัวผู้กระทำความผิดได้ทำให้เหยื่อไม่ได้รับการเยียวยา อังกฤษมีแนวนโยบายในการคุ้มครองเหยื่อและสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการดังนี้¹³³

1. กระบวนการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ
2. จัดเตรียมพยานหลักฐานต่างๆให้พร้อมก่อนเสนอคดีต่อศาล
3. ทำให้กระบวนการพิสูจน์พยานหลักฐานที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

การป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำโดยการกำหนดโทษและวิธีการลงโทษให้เหมาะสมตั้งแต่แรก ไม่ว่าจะในเรื่องจำหรือโดยภาคสังคม มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมของอังกฤษ กล่าวคือ มีการทำให้หน่วยงานทุกหน่วยงานร่วมกันทุกหน่วยอย่างสอดคล้องซึ่งกันและกัน สามารถทำงานสัมพันธ์กันได้เป็นอย่างดี กระบวนการยุติธรรมทางอาญา Criminal justice System (CJS) มิใช่เป็นของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือของใคร แต่เป็นของสังคมโดยแท้ CJS มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและปกป้องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาอัยการ และเพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรม คุ้มครองเหยื่อและสังคม¹³⁴

ทิศทางของกระบวนการยุติธรรม มุ่งเน้นพิจารณาถึงการเตรียมคดีก่อนการฟ้องเป็นอันดับแรกจะทำให้กระบวนการไม่ล่าช้าและมีประสิทธิภาพ ส่วนในการปล่อยตัวผู้ต้องหาโดยไม่พิจารณาให้ดีจะทำให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี ตำรวจมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ก่อน

¹³² เห่งอ้าง, น. 183.

¹³³ เห่งอ้าง, น. 183.

¹³⁴ เห่งอ้าง, น. 183.

เพื่อรอฟังคำสั่งศาลวินิจฉัยในการใช้มาตรการอื่นๆแทนการควบคุมตัว การที่ศาลเลื่อนคดีหรือยกเลิกกระบวนการพิจารณาจะทำให้เสียงประมาณมากกว่า 3 ใน 4 ของโทษทั้งหมดเป็นโทษปรับ แต่อัตร่าปรับของรัฐมีเพียงอัตร่าร้อยละ 59 ของความเสียหายทางสังคมที่เกิดขึ้น¹³⁵

สำหรับกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนจะมีหลักการว่า “ป้องกันดีกว่าการเยียวยา” วิธีการแก้ไขผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ที่มีลักษณะต่อต้านสังคม จะต้องใช้กระบวนการทางสังคมเข้ามาแก้ไขเยียวยา อันจะส่งผลดีต่อการป้องกันการกระทำความผิดจากผู้เยาว์ได้กระบวนการที่จะนำผู้เยาว์ผู้ที่ถูกคุมขังต้องเป็นหนทางสุดท้ายที่จะนำมาใช้ พยายามใช้มาตรการให้การศึกษาอบรมหรือการปรับปรุงพฤติกรรมเสียเสียก่อน ในทางความเป็นจริงมีการลงโทษผู้เยาว์ทางสังคมจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของขอบเขตการใช้ข้อยู่ มีการพยายามกำหนดโครงสร้างโทษทางสังคมให้ชัดเจน กระบวนการใดๆที่นำมาใช้กับผู้เยาว์จะต้องได้รับการผ่อนปรนและการฟื้นฟูผู้เยาว์ควรมีระยะเวลาประมาณ 12 เดือน และออกเป็นแผนปฏิบัติการ

การใช้มาตรการลงโทษอย่างอื่นนอกจากจำคุก ในกรณีเด็กและเยาวชนและเน้นการใช้วิธีการชุมชนบำบัด มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการควบคุมตัวภายนอกเรือนจำจากสถิติของการกักขังไว้ในบ้าน (Home Detention) มีถึงร้อยละ 98 พบว่าผู้กระทำความผิดไม่ทำผิดซ้ำ และพบอีกว่าการใช้โทษจำคุกทำให้เกิดความแตกแยกในครอบครัว แม้แต่ในเรือนจำ (Remand prison) ยังตัดขาดจากการติดต่อจากญาติมิตร สถิติการใช้โทษในอังกฤษยังพบอีกว่า 3 ใน 5 ของคดีทั้งหมดเป็นโทษปรับ และมีการปรับจริงเพียงร้อยละ 59 ของอัตราโทษเต็ม¹³⁶

ในอังกฤษมีการปรับปรุงศาลเพื่อจัดการให้ได้คนผิดจริงๆมาลงโทษมากที่สุดอันจะยังให้เกิดความยุติธรรม และเพื่อนำโทษที่เหมาะสมมาใช้กับการกระทำความผิดนั้นๆ ที่สังคมต้องการลดสถิติอาชญากรรมได้ ศาลควรใช้นโยบายกำหนดโทษอย่างไรจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับความผิดที่เกิดขึ้น การลงโทษที่ถูกต้องจะเป็นส่วนหนึ่งอันสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งในขณะนี้คนในสังคมของอังกฤษยังเชื่อว่าวิธีการลงโทษที่ใช้ข้อยู่ยังไม่เหมาะสม เช่น บุคคลที่ความผิดไม่ได้รับโทษที่สาสมหรือได้รับโทษน้อยเกินไป กรณีจึงยังไม่มี ความชัดเจนในการใช้อำนาจของศาล ส่วนนี้ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในระบบเป้าหมาย ที่สำคัญของรัฐที่พยายามให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติคือการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และยังได้มีการก่อตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดโทษ (Sentencing guideline council) โดยมี

¹³⁵ เห่งอ้าง, น. 183.

¹³⁶ เห่งอ้าง, น. 184.

อธิบดีผู้พิพากษา (Lord chief justice) เป็นประธาน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการวินิจฉัยลงโทษที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ โดยมีแนวทางเช่น¹³⁷

1. มีการใช้ระบบลงโทษทางเลือก กล่าวคือ มีการลงโทษโดยสังคม ซึ่งเป็นการลงโทษแนวใหม่ ทำให้โทษลดลง (Custody minus) ที่มีคนเข้ารับโทษเป็นเวลาเพียงเพื่อการปล่อยบำบัดหรือการใช้วิธีการจำคุกเพียงบางวัน สดุดีปดาศหรือวันอื่นๆที่กำหนด

2. ระบบการพักการลงโทษโดยคณะกรรมการการพักการลงโทษ ทำการพิจารณาการผ่อนปรนหรือปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดร้ายแรง

3. รัฐมีนโยบายให้ใช้โทษปรับเพิ่มมากกว่าเดิม เพื่อคัดคนทำผิดครั้งแรกที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการลงโทษปรับครั้งแรก

4. ให้นำกระบวนการฟื้นฟูบำบัดผู้กระทำความผิด (Remand) โดยเฉพาะกับผู้เยาว์มาเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการลงโทษด้วย

5. ความผิดที่ไม่รุนแรงให้นำมาตรการลงโทษทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องกับมาใช้แทนการจำคุก หลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของคำพิพากษาของศาล

6. ที่สำคัญที่สุด คือ คำพิพากษาต้องปกป้องสังคม

7. กำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดของอาชญากร

8. กำหนดแนวทางในการแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิด

9. นำผู้กระทำความผิดออกจากสังคมชั่วคราวหรือถาวร

10. กำหนดวิธีการฟื้นฟูปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีก

11. สร้างจิตสำนึกให้กับผู้กระทำความผิดมีความรับผิดชอบต่อความผิดที่กระทำขึ้น

การกำหนดความรุนแรงของโทษ ความรุนแรงจะวัดได้จากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ ต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันการกระทำความผิดและไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก โทษที่รุนแรงนั้นจะนำมาใช้ต่อเมื่อกระบวนการลงโทษครั้งแรกประสบความสำเร็จล้มเหลวเท่านั้น¹³⁸

รายงานที่จะเสนอต่อศาลก่อนที่จะพิพากษา เป็นรายงานที่กรมคุมประพฤติจัดทำเสนอต่อศาลว่าสมควรใช้มาตรการลงโทษอย่างไรเป็น (Community penalty) แทนโทษจำคุก และเมื่อศาลได้รับรายงานนี้ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ลงโทษ หรือรอการลงโทษหรือยกฟ้อง รายงานจะระบุข้อมูลของผู้กระทำความผิดและมูลความผิดที่กระทำ วิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำความผิด การกระทำความผิดประกอบด้วย วิธีการ พฤติกรรมว่ามีพฤติกรรมอย่างไรในกานการทำอันตราย

¹³⁷ เห่งอ้าง, น. 184.

¹³⁸ เห่งอ้าง, น. 185.

ต่อเหยื่อหรือเป็นการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเหตุอื่นๆ เช่น ปัจจัยทางครอบครัว สารเสพติด พฤติกรรมทารุณ โหดร้าย หรือความเกี่ยวข้องอื่นใดที่จะโยงไปถึง การกระทำความผิดมูลฐานได้และชี้แจงว่าผู้กระทำผิดเมื่อมีการเข้าระบบเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แล้วจะก่ออันตรายอีกหรือไม่ รายงานจะสรุปว่าการลงโทษโดยสังคมนั้นสามารถที่จะนำไปใช้กับ ผู้กระทำความผิดรายนี้ได้บ้างหรือไม่เพียงใด โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อครอบครัวผู้กระทำผิดและ สังคมเป็นหลัก มีการนำวิธีการลงโทษที่หลากหลายมาใช้ในอังกฤษและเวลส์ ในปี ค.ศ.2000¹³⁹

คณะกรรมการกำหนดบทลงโทษ (Sentencing guidelines council) ตามกฎหมายการ กำหนดโทษกำหนดโดยศาลพิพากษาชั้นศาลทุกชั้นศาล (Magistratescourt) เรียกว่าหนังสือ กำหนดโทษ (Bench book) แต่ในทางปฏิบัติจริงไม่มีการกำหนดโทษที่ชัดเจนเพียงพอ สิ่งที่ต้องการ จากข้อมูลในงานคือ แนวทางที่จะกำหนดโทษสำหรับแต่ละความผิดมูลฐานที่ชัดเจน เพื่อป้องกันมิ ให้สังคมเกิดการไม่เชื่อถือในการใช้บทลงโทษของศาล อย่างไรก็ตามในแต่ละศาลสามารถตั้งที่ ปริชชาของศาลได้เพื่อความสะดวกในการหาหรือการกำหนดโทษ แต่ต้องเป็นไปตามแนวทางของ Sentencing guidelines council.¹⁴⁰

รูปแบบแนวทางการลงโทษในสมัยใหม่

1. การบริการสังคม
2. การจำคุกระยะสั้นพร้อมทั้งบริการสังคม ตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 12 เดือน
3. การพักการลงโทษและให้บริการสังคมสำหรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี
4. การจำคุกในวันสุดสัปดาห์และบริการสังคมในวันธรรมดา
5. กรณีการจำคุกตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป ศาลอาจสั่งจำคุกครั้งหนึ่งและบริการสังคมอีก ครั้งหนึ่ง
6. ให้จำคุกทันทีไม่ต้องรอสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายหรืออาชญากรรมทาง เพศ
7. แม้ว่าการจำคุกระยะสั้นจะเหมาะสมสำหรับในหลายๆคดี แต่ต้องทำไปพร้อมกับการฟื้นฟูบำบัด การอบรมและการให้การศึกษา รวมถึงการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ด้วย

การลงโทษโดยสังคม เมื่อภาคสังคมได้ร่วมมือกันหันมาใช้การบังคับโทษทางสังคม มากขึ้น โดยกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายๆ ไป อย่างเช่นการบังคับบำบัด ผู้ติดยาเสพติด (Drug treatment and testing (DTTOs)) ใดๆก็ดีก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายเกี่ยวกับการ

¹³⁹ เเพ็งอ้าง, น. 185.

¹⁴⁰ เเพ็งอ้าง, น. 186.

ออกแบบการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดีแท้จริงด้วยเหตุผลนี้ รัฐบาลจึงกำหนดทางเลือกสำหรับการลงโทษทางสังคม มีเกณฑ์การพิจารณาโทษเป็นรายบุคคล เช่นดังต่อไปนี้¹⁴¹

1. ทำงานชดใช้โดยไม่มีค่าตอบแทน
2. อบรมปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิด
3. การศึกษาหรือการอบรมทักษะ
4. การตรวจสารเสพติดและการบำบัดรักษา
5. การสอดส่องดูแลแลของสังคม
6. การใช้มาตรการควบคุมฉุกเฉินหรือใช้ข้อยกเว้นพิเศษ
7. ควบคุมโดยเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่
8. เข้ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

มาตรการเพิ่มเติม (Custody plus) เป็นมาตรการที่มีการนำมาใช้ในอังกฤษ กล่าวคือจะจองจำบุคคลไว้ 3 เดือนเต็มที่เหลืออีกประมาณ 12 เดือน ให้ไปบริการสังคมหรือรับมาตรการลงโทษอย่างอื่นจากสังคม แต่การลงโทษแบบนี้จะใช้ได้ดีนั้นจะต้องมีรายงาน (Pre-Sentence Report) ก่อนแต่ทั้งนี้จะต้องแน่ใจว่าเมื่อใช้มาตรการนี้แล้วจะเกิดโอกาสในการปรับพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามระดับของสูงของโทษมีได้แก่จำคุกไม่เกิน 6 เดือน และบริการสังคมในเวลาที่เหลือแต่ไม่เกิน 15 เดือน¹⁴²

โทษยังเป็นมาตรการป้องกันสังคมทั้งกับหญิงและเด็ก จากความรุนแรงของผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศ ภัยใต้ (Sex offender Act.) รัฐบาลอังกฤษได้จัดทำกระดาษสีขาว (White paperX) เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ (Sex offender) เพื่อกำหนดขอบเขตเพื่อการใช้มาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดในเรื่องนี้ ผู้กระทำความผิดจึงต้องถูกจองจำไว้ในเรือนจำนานจนกว่าจะแน่ใจว่าเขาพร้อมที่จะกลับสู่สังคมและไม่เป็นอันตรายต่อคนอื่นๆ ต่อครอบครัวละสังคม จึงจะพิจารณาปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขการคุมประพฤติด้วยจำนวนประชากรในคุกของประเทศอังกฤษและเวลส์¹⁴³

การบังคับโทษจำคุกในความเป็นมา รากฐานของหลักคิด แนวนโยบายแห่งรัฐ และการดำเนินการในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

¹⁴¹ เพิ่งอ้าง, น. 186.

¹⁴² เพิ่งอ้าง, น. 187.

¹⁴³ เพิ่งอ้าง, น. 187.

1. รากฐานทางกฎหมายในการบังคับโทษจำคุกในประเทศอังกฤษ โครงสร้างอันสำคัญในการบังคับโทษจำคุกในประเทศอังกฤษและเวลส์ ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการกำหนดกฎเกณฑ์และกรอบแนวทางต่างๆ จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ปี 1952 (Prison of 1952) และระเบียบข้อบังคับอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กฎหมายวางกรอบขยายความเกี่ยวกับอำนาจการบริหารจัดการตามบทบัญญัติของหมายที่อนุญาตให้ทำตามได้ตาม Prison Act of 1952 และ Prison Rules of 1964 ซึ่งกำหนดหลักการพื้นฐานต่างๆตลอดทั้งข้อบังคับเกี่ยวกับโรงเรียนฝึกรวมเด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิด Borstal Rules of 1964 และ Detention Center Rules 1952 เนื้อหาสาระของกฎหมายราชทัณฑ์นี้มีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงในระหว่าง ปี ค.ศ. 1968 และ 1972 และโดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีการปรับปรุงแก้ไขจากสภาพปัญหาที่พบในทางปฏิบัตินั้น และแก้ไขด้วยวิธีการที่พิสูจน์และประเมินผลได้จริงสามารถนำมาปฏิบัติแล้วเกิดผลได้จริงภายในเวลาที่กำหนดได้ กล่าวคือ มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างอิสระ ไม่มีการแทรกแซงใดๆ มีเหตุมีผลอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายอาญา พื้นฐานของระบบทัณฑ์วิทยาที่สามารถอธิบายได้ชัดเจน¹⁴⁴

2. ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของงานราชทัณฑ์ ตามข้อ 1. Prison Rules of 1964 เป้าหมายเพื่ออบรมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อยังให้เกิดการกระตุ้นและสนับสนุนผู้ต้องขังเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีและมีประโยชน์ต่อไป¹⁴⁵

เป้าหมายแรก ต้องเปลี่ยนทัศนคติของผู้กระทำคามผิดให้มีผลกับคนทั่วไปมีการเยียวยาให้มีการปรับปรุงตัว มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายที่สอง จะต้องวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะของ Anglo-american และวิเคราะห์กำหนดและไม่กำหนดระยะเวลาการจำคุกทั้งหมดมีแนวคิดปฏิบัติต่อผู้กระทำคามผิดในการเบี่ยงเบนโทษจำคุกและนำสิทธิต่างๆ ในเรื่องของมนุษยธรรม เมตตา กรุณา อย่างมีขอบเขตมาใช้ภายใต้การบริหารงานของกระทรวงมหาดไทย (Home office)

เป้าหมายที่สาม ภารกิจที่รองรับการดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลให้เป็นไปอย่างมีสิทธิมนุษยชนและเป็นที่ยอมรับได้ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง มีมาตรการป้องกันการหลบหนีจากรือนจำ

ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้กระทำคามผิดและการปฏิบัติที่เหมาะสมเป็นปัญหาที่มีอยู่ในระบบราชทัณฑ์ของประเทศอังกฤษ ตลอดทั้งปัญหาความแน่นของจำนวนผู้ต้องขังและ

¹⁴⁴ เฟ็งฮ้าง, น. 187-188.

¹⁴⁵ เฟ็งฮ้าง, น. 187-188.

ความขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก มีความพยายามค้นหาหาสิ่งใหม่ๆ และเป้าหมายในการบังคับโทษในทางอาญา¹⁴⁶

ตามสรุปงานของคณะกรรมการตรวจสอบเรือนจำ ในความรับผิดชอบในการบังคับโทษทางอาญาในเรือนจำดังนี้¹⁴⁷

1. การสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์ให้กับผู้ต้องขังที่ส่งเสริมให้มีการปรับตัวได้ให้เหมาะสม เพื่อกลับสู่สังคมในอนาคต
2. ผู้ต้องโทษถูกพิทักษ์และมีการกระตุ้นให้รู้สำนึกด้วยตัวของตัวเอง
3. การถูกแยกออกจากสังคมปกติไปยังเรือนจำ ต้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดที่มีความเป็นไปได้เท่านั้นและเพื่อความปลอดภัย ตามพฤติกรรมของแต่ละบุคคล
4. เพื่อเตรียมความพร้อมในการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดให้กลับสู่สังคม และมีการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องภายหลังจากการปล่อยตัวไปแล้ว

งานบังคับโทษมีภาระความรับผิดชอบสูงมาก มิใช่แต่เพียงการลงโทษแล้วส่งตัวผู้ต้องขังกลับสู่สังคมเท่านั้น แต่รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังและสิทธิพลเมืองระหว่างระยะเวลาที่รับโทษ มีเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผลของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดอย่างน้อยต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของการคุมขัง อันเป็นการทำให้เรือนจำดำรงอยู่อย่างปกติ¹⁴⁸

3.3.2 มาตรการเกี่ยวกับการเชื่อมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง

ในประเทศอังกฤษ จะมีสถาบันปฏิบัติงานเพื่อครอบครัวผู้ต้องขัง เพื่อผู้ต้องขังที่ต้องการพบญาติได้จัดทำข้อมูลนี้ขึ้นมา เพื่อให้ นักโทษและครอบครัวของเขา เรียนรู้หลักการดำเนินการขั้นตอนในเรื่องของสิ่งที่จะเป็นผลกระทบ ต่อการให้มีการติดต่อสัมพันธ์กับครอบครัว บุตรของผู้ต้องโทษ รวมญาติในหลายฐานะสัมพันธ์ที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับเด็กทารก ลูกเลี้ยง เหลน หลานสาว หลานชาย หรือครอบครัวที่เป็นญาติ หากแต่ว่าการขอติดต่อผู้ต้องขังต้องมีการให้ ข้อมูลในแบบฟอร์มซึ่งอยู่ในเว็บไซต์ของสถาบันปฏิบัติงานเพื่อครอบครัวเท่านั้น ในอนาคตแบบฟอร์มนี้ เพื่อสำหรับสถานกักกัน หรือ การเชื่อมเพื่อครอบครัว หรือ เพื่อบุคคลทั่วไปที่พึงประสงค์ สามารถส่งพิมพ์ออกมาได้ง่ายขึ้น และการคัดลอกข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อวัตถุประสงค์ที่ขอติดต่อโดยครอบครัวของผู้ต้องขัง

หน่วยงานผู้พิจารณาถึงการขอเชื่อม ส่วนนักโทษลกรรจ์ เป็นเรื่องยากในการพิจารณาในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากมีสภาวะความแตกแยกของครอบครัวซึ่งมีผลกระทบต่อทุกคน

¹⁴⁶ เพิ่งอ้าง, น. 188.

¹⁴⁷ เพิ่งอ้าง, น. 188.

¹⁴⁸ เพิ่งอ้าง, น. 189.

และโดยเฉพาะในสถานะที่ยังเป็นเด็กถือว่าเป็นเรื่องยาก กฎหมายเปิดช่องว่า เด็กๆ ยังสามารถที่จะได้รับสิทธิในการติดต่อกับบิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้ต้องขังของเขา ดังนั้นผู้ช่วยทางกฎหมายจะเป็นที่พึ่งอีกทางหนึ่งเพื่อพิจารณาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเพื่อที่จะให้มีการเยี่ยมแบบครอบครัว หรือ การปฏิบัติไม่ให้ติดต่อกับครอบครัวของเขา¹⁴⁹

การอนุญาตให้บุตรมีการติดต่อกับผู้ต้องขังที่ต้องการเยี่ยมญาติแบบครอบครัว และการประเมินถึงความเสี่ยง

ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับลูกๆ ของเขาโดยไม่มีการควบคุม หากได้รับอนุมัติจากหน่วยงานผู้ปกครองที่มีอำนาจในการดูแลเด็ก แต่กับผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือยังอยู่ในการคุมขังประสงค์ที่จะติดต่อกับลูกๆ ของเขา ก็สามารถแจ้งความประสงค์ด้วยเหตุผลชัดเจนยื่นต่อหน่วยดังกล่าวตามข้างต้นได้¹⁵⁰

การติดต่อกับครอบครัว ผู้ปกครองบุตรของผู้ต้องขัง ผู้ปกครองจะต้องแจ้งความประสงค์ขอติดต่อ และให้ข้อมูลอย่างถึงสถานที่ที่เคยอยู่ร่วมกัน สถานภาพความสัมพันธ์ของครอบครัวที่ยังคงอยู่ แม้ว่าจะต้องอยู่ภายใต้สภาวะการแตกแยก แจ้งสถานะความเป็นลูกชาย ลูกสาว พี่ชาย น้องสาว เหลน ลูกสะใภ้ ลูกเขย ลูกเลี้ยง หรือ เด็กอุปการะของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังอาจจะได้รับอนุญาตให้มีการติดต่อกับญาติของเขา โดยพิจารณาถึงเนื้อหาการติดต่อ และทางรัฐบาลให้ความสำคัญและความสนใจต่อการเยี่ยมผู้ต้องขังของบุตรของผู้ต้องขัง ซึ่งมีต่อความต้องการเยี่ยม จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ¹⁵¹ การติดต่อกับมีความหมายว่า การเยี่ยมโดยมีครอบครัว และการติดต่อก็จะติดต่อให้ในกรณีที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้น¹⁵²

การนำเรื่องขอติดต่อมาจากฝ่ายครอบครัว หรือ ญาติๆ หรือ ลูกของผู้ต้องขังโดยตรง ก่อน แสดงความต้องการติดต่อกับนักโทษ และ คำร้องจะถูกส่งให้นักโทษเพื่อรอการตอบกลับจากนักโทษว่าติดต่อกับได้หรือไม่¹⁵³

หากนักโทษต้องการติดต่อกับลูก หรือญาติๆ ที่มาติดต่อ นักโทษจะมีการเขียนข้อมูลลงบนแบบฟอร์มจนเสร็จสมบูรณ์ จากนั้นหน่วยงานประเมินความเสี่ยงจะดำเนินเรื่องต่างที่เกี่ยวข้องต่อทีมตำรวจ ทีมตรวจตรา หน่วยงานสังคม และ เขาวชน¹⁵⁴

¹⁴⁹ Action for Prisoners' Families February 2012, p.1.

¹⁵⁰ Ibid., p.1.

¹⁵¹ Ibid., p.2.

¹⁵² Ibid., p.2.

¹⁵³ Ibid., p.2.

¹⁵⁴ Ibid., p.2.

งานประเมินความเสี่ยงขั้นตอนของหน่วยงานประเมินความเสี่ยง ก่อนข้างซับซ้อน ความเสี่ยงถูกจัดลำดับโดยความผิดทางอาญา หรือ จากข้อมูลการพิพากษา จะมีการระบุหมายเลข นักโทษในการจัดลำดับของความเสี่ยง โดยพฤติกรรมของเขา หรือ ระหว่างการคุมขัง¹⁵⁵

ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจะมีข้อมูลของผู้ต้องขัง หากมีการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังไป สถานที่คุมขังที่อื่น ระบบและขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงไม่จำเป็นต้องเริ่มใหม่ แต่จะมีการเพิ่มเติมในเรื่องของสถานะปัจจุบันว่ามีอะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลงและต้องยื่นเอกสารเพื่อเป็น หลักฐาน หรือ การแสดงว่าไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ถ้าหากว่าหน่วยงานประเมินความเสี่ยงมีผล ปฏิเสธนักโทษ นักโทษสามารถยื่นเรื่องได้ใหม่โดยเสนอเรื่องเปลี่ยนแปลงใหม่เพื่อการร้องขอ ไม่เช่นนั้นจะไม่มีการพิจารณา หากผู้ต้องขังไม่มีพหุผลการพิจารณาของหน่วยงานประเมิน ความเสี่ยง นักโทษอ้างว่าเป็นการถูกขังยั้ง หรือ การปฏิเสธ ผู้ต้องขังสามารถร้องขอต่อสถานราชทัณฑ์ ว่าด้วยเรื่องของขั้นตอน แต่ครอบครัวไม่สามารถร้องเรื่องได้ มีหน่วยงานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อครอบครัวผู้ต้องขังที่ต้องการเยี่ยมแบบครอบครัวแต่ยังพบว่ามีความซับซ้อนในขั้นตอนและ ระบบความปลอดภัย ถ้าท่านคือบุคคลทั่วไป(ไม่ใช่ผู้ต้องขัง) สามารถหาคู่มือการป้องกันคุ้มครอง เกี่ยวกับงานเยี่ยมและงานคุมขังกักกันได้ในเว็บไซต์¹⁵⁶ โดยมีคู่มือนี้มีการจัดทำไว้ในสถาน ราชทัณฑ์¹⁵⁷

ผู้ต้องขังที่ต้องการเยี่ยมแบบครอบครัวมีหลักการ 4 ภาค เพื่อไว้เป็นการแนะนำ ครอบครัวนักโทษ

1. การลงทะเบียนของผู้ต้องขังที่ต้องการเยี่ยมแบบครอบครัว
2. การพัฒนา หรือ ความก้าวหน้าของการตัดสินใจพิพากษา
3. มีตัวแทนหรือสื่อกลางเพื่องานประสานความปกป้อง และวิธีการจัดการ ข้อมูล สำหรับครอบครัว
4. การจัดการสานสัมพันธ์ครอบครัวผู้ต้องขัง และ การจำคุก¹⁵⁸

3.4 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในส่วนของประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนีนั้น จะกล่าวถึงกฎหมายบังคับโทษจำคุกของ ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนีในรูปแบบของโครงสร้างกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รูปแบบของ

¹⁵⁵ Ibid., p.2.

¹⁵⁶ www.justice.gov.uk/guidance/prison-probation-and-rehabilitation/public-protection-manual.htm.

¹⁵⁷ Ibid., p. 2-3.

¹⁵⁸ Ibid., p.3.

การต้องโทษจำคุกต่างๆ ในส่วนของการลาพักโทษจำคุกในประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนี ที่เปิดโอกาสให้มีการลาได้ในวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ออกมาใช้ชีวิตกับครอบครัว รวมถึงคู่สมรส และเงื่อนไขรวมถึงดุลยพินิจในการลาพักโทษจำคุก ของผู้ต้องขัง ในส่วนของการลาพักโทษจำคุก ซึ่งอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ ค.ศ.1976 ของประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนี

3.4.1 กฎหมายบังคับโทษจำคุก

อำนาจตามกฎหมายที่ทำให้สามารถที่จะลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดผู้กระทำความผิดได้นั้น เริ่มมาจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 บทบัญญัตินี้เป็นหลัก “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” (nullum crimen, nulla poena sine lege) หรือหลักนี้ในวิชาการเรียกว่า “หลักไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” อันเป็น “หลักประกันในกฎหมายอาญา” และเป็น “หลักรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับโทษจำคุกเป็นโทษชนิดหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น อำนาจการที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดได้นั้นเป็นผลให้บุคคลคนหนึ่งจะต้องถูกบังคับโทษจำคุกในเรือนจำ จะต้องมาจากหลักการพื้นฐานของหลักรัฐธรรมนูญ และหลักประกันในกฎหมายอาญา เมื่อมีบทบัญญัติของกฎหมายอาญากำหนดฐานความผิดและโทษไว้อย่างชัดเจน ศาลก็มีอำนาจพิพากษาได้¹⁵⁹

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะเริ่มจากตำรวจทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและจับกุมเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงอันเป็นความจริงแท้เบื้องต้นแล้ว ก็จะจัดส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ อัยการจะดำเนินการค้นหาความจริงเพิ่มเติมเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงแห่งคดี และเพื่อเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานให้เพียงพอต่อการเสนอฟ้องคดีต่อศาล เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าน้ำหนักของพยานหลักฐานพอสมควรแก่การดำเนินคดีแล้ว ก็จะมีคำสั่งให้ฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจต่อไป¹⁶⁰

กรณีถ้าเป็นคดีที่ไม่มีข้อยุ่งยากหรือที่มีโทษปรับสถานเดียวนั้น อัยการจะใช้วิธีการทางอาญาแบบเร่งรัด โดยจะไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามปกติ วิธีการนี้สามารถทำให้คดีอาญาที่เกิดขึ้นในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีระงับลงได้เป็นจำนวนมาก กล่าวคือกฎหมายให้อำนาจอัยการสามารถจะทำการร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งทางอาญาต่างๆ ได้โดยปราศจากกระบวนการพิจารณาคดีของศาลตามขั้นตอนปกติได้ และผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ภายในกำหนดเวลา 2 สัปดาห์นับตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดได้รับคำสั่ง ถ้าปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวจะมีผลเท่ากับเป็นคำพิพากษา อันจะนำไปสู่การบังคับคดีอาญาต่อไปทันที อัยการ

¹⁵⁹ ธาณี วรภัทร์, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 131, น. 151.

¹⁶⁰ *เพ็งอ้าง*, น. 151.

สามารถใช้วิธีการสอบถามด้วยปากเปล่าสำหรับความผิดอาญาที่มีอัตราโทษไม่ถึง 1 ปี กระบวนการนี้ไม่สามารถใช้ได้กับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และกรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์ เว้นแต่เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมนิสัยของผู้เยาว์ในสถานพินิจ หรือเพื่อเป็นการป้องกันความปลอดภัยของสังคม โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดได้แก่ โทษปรับ หรือการกักขังในสถานกักกันของรัฐ (Custodial) แทนโทษจำคุกที่จะได้รับ¹⁶¹

กรณีพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ หรือการกระทำไม่เป็นความผิดทางอาญาก็จะมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีได้ พนักงานอัยการจะยุติการดำเนินคดีอาญาตามหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมนี มาตรา 170 วรรค 2³⁹⁷ การยุติคดีของพนักงานอัยการ อัยการมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางอาญาในรูปแบบอื่นๆ ได้อีกด้วย อย่างเช่น การปรับ หรือริบทรัพย์สินให้เท่ากับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ปรากฏตามตารางแสดงคำสั่งคดีของอัยการและจำนวนผู้ถูกกล่าวปี ค.ศ. 2003¹⁶²

จากการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาลงโทษเพียงร้อยละ 12 กรณีอัยการร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งทางอาญาร้อยละ 11 คดีอาญายุติแบบมีเงื่อนไขและโดยวิธีการอื่นๆ รวมกันคิดเป็นร้อยละ 77¹⁶³

จากสถิติเห็นว่าเพียงหนึ่งในสามของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้รับโทษอาญาถึงจำคุกปรับ และรวมการยุติคดีโดยมีเงื่อนไข นอกจากนั้นผู้ต้องสงสัยอาจจะไม่ได้รับการดำเนินคดีเนื่องจากเข้าเงื่อนไขของการยุติคดีโดยวิธีการอื่นสำหรับคดีที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานอัยการทั้งหมดของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี¹⁶⁴

สำหรับศาลนั้นผู้พิพากษาสามารถเข้ามาค้นหาพยานหลักฐานเพื่อค้นหาความจริงแท้ได้ ศาลชั้นต้นเป็น “ศาลพิจารณา” (Trial Court) กล่าวคือ เป็นศาลที่ฟ้องพิจารณาข้อเท็จจริงและเมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติอย่างไร ศาลชั้นต้นก็จะวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นข้อกฎหมายในเรื่อนั้นต่อไป ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นจะฟังว่าข้อเท็จจริงเป็นยุติอย่างไรนั้นตามปกติก็ต้องอาศัยพยานหลักฐานเป็นสำคัญ¹⁶⁵

การโต้แย้งคัดค้านในข้อเท็จจริงซึ่งจะนำไปสู่การวินิจฉัยในข้อกฎหมายนี้นั้น จะกระทำได้ครั้งเดียว กล่าวคือใน “ศาลพิจารณา” หรือชอบที่จะมีอย่างมากเพียงสองชั้นเท่านั้น คือ ศาล

¹⁶¹ เฟ็งอ้วง, น. 151-152.

¹⁶² เฟ็งอ้วง, น. 152.

¹⁶³ เฟ็งอ้วง, น. 153.

¹⁶⁴ เฟ็งอ้วง, น. 153.

¹⁶⁵ เฟ็งอ้วง, น. 153.

ชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ เพราะมีฉะนั้นแล้วผลเสียก็จะเกิดแก่ทั้งคู่ความและรัฐ ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมของประเทศทั้งหลายจึงมี “ศาลพิพากษา” (Trial Court) เพียงสองชั้นคือ “ศาลชั้นต้น” และ “ศาลชั้นอุทธรณ์”¹⁶⁶

เพื่อประกันความถูกต้องในปัญหาข้อกฎหมายกรณีจึงเห็นกันโดยทั่วไปว่าข้อกฎหมายนั้นชอบที่จะได้รับการทบทวนอีกครั้งหนึ่งโดยศาลสูง เหตุนี้ศาลสูงสุดเป็นศาลที่เกี่ยวกับ “การทบทวนข้อกฎหมาย (Revision sin หรือ revision)” หรือเป็น “ศาลทบทวนกฎหมาย (Revisionsgericht หรือ Review Court)” เท่านั้น เมื่อศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วและคู่ความยังคงคิดใจเพียงข้อกฎหมายในกรณีเช่นนี้กฎหมายของหลายประเทศได้เปิดโอกาสให้มีการทบทวนข้อกฎหมายก้าวกระโดด (Sprungrevision หรือ Leapfrogging) กล่าวคือ ให้สามารถนำข้อกฎหมายขึ้นสู่ศาลสูงสุดได้เลยทีเดียว¹⁶⁷

คำพิพากษาของศาลที่ลงโทษจำคุกนั้น มีอิทธิพลต่อการบังคับโทษและการบริหารงานเรือนจำมาก ศาลจะใช้นโยบายการเลี้ยงโทษจำคุก โดยการกำหนดเงื่อนไขในคำพิพากษาให้แปลงโทษจำคุกเป็นโทษชนิดอื่น เช่น พิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ให้รอการลงโทษ หรืออาจเลี้ยงโทษจำคุกโดยใช้โทษชนิดอื่น ที่ใช้มากคือโทษปรับ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการที่ศาลพิพากษาลงโทษในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ถึง ค.ศ. 2003 พบว่าคำพิพากษาของศาลจะรอการลงโทษมากกว่าการลงโทษจำคุกจริงทุกปี และรอการลงโทษในอัตราส่วนที่มากขึ้นโดยตลอด¹⁶⁸

การลงโทษตามนโยบายการบริหารจัดการคดีอาญา จะมีหลักการของการบังคับโทษภายใต้หลักทั่วไปของกฎหมายอาญาที่จะมุ่งเน้นที่การใช้โทษปรับและโทษจำคุก (ใช้หรือไม่ใช้วิธีการรอการลงโทษหรือการคุมประพฤติ) กฎหมายอนุญาตในการกำหนดโทษเพิ่มในการห้ามกระทำบางอย่าง เช่น การห้ามขับรถ ห้ามเข้าเขตกำหนด การให้ต้องรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานมีกำหนดระยะเวลา เป็นต้น ถ้าผู้ที่ถูกกล่าวหาถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมีกำหนดโทษไม่เกิน 2 ปี การดำเนินการตามคำพิพากษาจะสามารถรอการลงโทษและหรือให้ผู้ต้องโทษจำคุกเข้าสู่ระบบในการคุมประพฤติได้ ระยะเวลาการคุมประพฤติและเงื่อนไขการคุมประพฤติต่าง ๆ นั้นจะกำหนดโดยศาล ซึ่งระบุไว้ในคำพิพากษาของผู้ต้องโทษแต่ละคน บุคคลที่ต้องคำพิพากษาต้องพิสูจน์จนเป็นที่พอใจต่อศาลว่าไม่กระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต มาตรการในการเลี้ยงโทษ จำคุก ทำให้บุคคลนั้นมีชีวิตที่ไม่ต้องรับโทษจำคุก มีงานทำ ยังมีชีวิตอยู่กับครอบครัวและสังคมต่อไป แต่ถ้า

¹⁶⁶ เพิ่งอ้าง, น. 153.

¹⁶⁷ เพิ่งอ้าง, น. 154.

¹⁶⁸ เพิ่งอ้าง, น. 154.

หากผู้ต้องโทษกระทำความผิดซ้ำอีกหรือกระทำความผิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในระหว่างคุมประพฤติ ผู้นั้นจะถูกเพิกถอนการพักการลงโทษจำคุกและบุคคลนั้นจะถูกนำตัวไปจำคุกต่อไป ข้อมูลสถิติคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก และจำนวนผู้ต้องโทษจำคุกจริงและผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970-2003¹⁶⁹ ปรากฏดังนี้¹⁷⁰

ปี	จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก	รอการลงโทษ	ลงโทษจำคุก
1970	88,248	46,972	41,276
1971	94,135	51,385	42,756
1972	96,651	55,148	41,503
1973	96,589	57,842	38,747
1974	104,726	63,863	40,863
1975	94,019	57,924	36,095
1976	98,233	61,801	36,432
1977	101,540	65,631	35,909
1978	105,506	67,889	37,617
1979	103,325	67,278	36,047
1980	104,850	68,878	35,972
1981	108,390	71,223	37,167
1982	115,726	75,182	40,544
1983	118,638	77,391	41,247
1984	116,595	77,031	39,564
1985	111,876	74,147	37,729
1986	108,472	74,075	34,397
1987	108,528	74,239	34,289
1988	108,214	74,305	33,909
1989	104,890	70,783	34,107
1990	102,454	69,705	32,749
1991	100,766	68,407	32,359
1992	103,187	70,936	32,251
1993	110,429	76,496	33,933

¹⁶⁹ Source : Conviction statistics for the relevant years, published by the Federal Statistical Office, Wiesbaden, table 3.1. อ้างถึงใน ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553).

¹⁷⁰ เพิ่งอ้าง, น. 154-155.

1994	114,749	79,172	35,577
1995	115,767	80,516	35,251
1996	121,326	84,452	36,874
1997	126,775	87,440	39,335
1998	130,022	88,271	41,751
1999	130,693	89,052	41,641
2000	125,305	84,552	40,753
2001	123,533	83,015	40,518
2002	25,019	85,749	39,273
2003	127,511	88,043	39,468

การจำคุกที่มีกำหนดโทษสูงในความผิดร้ายแรงระยะเวลานาน การจะพักการลงโทษจำคุกได้จะต้องมีการพิจารณามาก ถ้าศาลพิพากษาลงโทษจำคุกต่ำกว่า 6 เดือน ปกติศาลสั่งพักการลงโทษจำคุกไว้ได้ทันที (สั่งรอการลงโทษ) เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องเอาตัวผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันเหตุอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 1 ปี ศาลจะใช้วิธีเดียวกัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความปลอดภัย ศาลจะสั่งควบคุมบุคคลนั้นไว้ก็ได้ การจำคุก 1-2 ปี การพักการลงโทษก็อาจทำได้ โดยต้องพิจารณาจากสภาพข้อหาและฐานความผิด ตลอดจนพฤติการณ์ความหนักเบา รวมทั้งเหตุผลอื่นๆด้วย¹⁷¹

การคุมประพฤติ เป็นมาตรการนำมาใช้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษจำคุก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะไม่ให้ผู้ที่รับการพักการลงโทษจำคุกไปกระทำความผิดซ้ำอีก¹⁷²

ในการลงโทษจำคุกนั้น ถ้ากำหนดโทษตามคำพิพากษาไม่สามารถใช้วิธีการพักการลงโทษและคุมประพฤติได้หรือถูกเพิกถอน เช่น ไปกระทำความผิดซ้ำอีก ผู้นั้นต้องนำเข้าไปสู่การจองจำในเรือนจำหรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งกลับมารับโทษจำคุก¹⁷³

หลักการทั่วไปในการลงโทษจำคุก ผู้ต้องขังคนใดต้องโทษจำคุกมาแล้ว 2 ใน 3 ส่วนเวลาที่เหลืออาจได้รับการพักการลงโทษจำคุกและมีการคุมประพฤติแทนได้ เมื่อมีข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ต้องขังผู้นั้นมีพัฒนาการปรับพฤติกรรมดีขึ้นแล้ว และอยู่ในระดับที่สามารถกลับเข้ามาใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ การปล่อยตัวผู้นั้นจะเป็นประโยชน์เรื่องความปลอดภัยของสังคม

¹⁷¹ ธานี วรภัทร์, *อ่างแล้ว เชิงอรรถที่* 169, น. 156.

¹⁷² *เพ็งอ่าง*, น. 156.

¹⁷³ *เพ็งอ่าง*, น. 156.

ด้วย ในบางกรณีที่มีเหตุอันควรอภัย ผู้ต้องโทษจำคุกจำคุกมาแล้ว 50 เปอร์เซ็นต์ของการกำหนดโทษก็สามารถพักการลงโทษได้¹⁷⁴

สำหรับโทษจำคุกตลอดชีวิต จะพักการลงโทษจำคุกได้ก็ต่อเมื่อได้จำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี ซึ่งพิจารณาจากพฤติการณ์แล้วไม่จำเป็นต้องเก็บผู้นั้นไว้ในเรือนจำอีก และเห็นสมควรที่เหมาะสมที่ควรจะปล่อยให้ได้รับอิสรภาพ¹⁷⁵

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อฟื้นฟูและป้องกันสังคมนำมาใช้กับผู้ต้องโทษจำคุก เช่น การเอาตัวผู้ซึ่งที่มีอาการโรคจิตไปไว้ในโรงพยาบาลโรงจิตหรือสถานที่พักฟื้น สถานกักขังพิเศษ เป็นต้น¹⁷⁶

ในปี ค.ศ. 2003 จำนวนคดีทั้งหมด 634,735 คดี คดีที่ศาลพิพากษาตามกฎหมายอาญาโทษที่ใช้มากเป็นโทษปรับ 80 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 507,086 คน ที่เหลือเป็นโทษที่ศาลพิพากษาจำคุกจำนวน 127,649 คนที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกได้รับการพักการลงโทษและคุมประพฤติ โดยในจำนวนนี้ 13.9 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 88,166 คน ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ให้พักการลงโทษ (รอกการลงโทษ) โดยมีการคุมประพฤติอีก 6.2 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 39,483 ถูกพิพากษาลงโทษจำคุก โคนไม่มีการพักการลงโทษ เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาตามคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกในปี 2003 ปรากฏตามกราฟแสดงข้อมูลดังนี้¹⁷⁷

แสดงว่า คำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกระยะสั้น คือ ต่ำกว่า 6 เดือน 6-12 เดือน 1-2 ปี ศาลจะมีคำพิพากษาให้พักการลงโทษแทนการลงโทษจำคุกเป็นจำนวนมาก แต่ในโทษที่มีกำหนดเวลามากคำพิพากษาจะไม่ให้พักการลงโทษ ได้แก่ 2-15 ปี และจำคุกตลอดชีวิต¹⁷⁸

พบว่า ในช่วงปี 1970 – 1983 มีอัตราในการเพิ่มของผู้ต้องโทษจำคุกทั้งหมด 90,000 คน เพิ่มขึ้นถึง 120,000 คน ในระหว่างปี 1984-1991 จำนวนผู้ต้องคำพิพากษาจำคุกมีจำนวนลดลงอย่างชัดเจน และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 1992-1999 สูงขึ้นถึงระดับ 130,000 คน และลดลงอีกครั้งที่ 128,000 คนในปี 2003¹⁷⁹

¹⁷⁴ เพิ่งอ้าง, น. 157.

¹⁷⁵ เพิ่งอ้าง, น. 157.

¹⁷⁶ เพิ่งอ้าง, น. 157.

¹⁷⁷ เพิ่งอ้าง, น. 157.

¹⁷⁸ เพิ่งอ้าง, น. 158.

¹⁷⁹ เพิ่งอ้าง, น. 158.

จำนวนผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกโดยไม่มีการพักการลงโทษ (รอการลงโทษ) มีปริมาณที่ลดลงเล็กน้อยและเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราของปี 1970 เป็นต้นมา ในปี 2003 มีจำนวน 39,500 คน¹⁸⁰

จำนวนผู้ต้องขังที่ได้พักการลงโทษมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 1970-2003 แสดงให้เห็นว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้นโยบายการเลี้ยงโทษจำคุกอย่างต่อเนื่องและมีผลมาก ทำให้สามารถควบคุมปริมาณที่ต้องขังในเรือนจำได้เป็นอย่างดี¹⁸¹

กรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ตามกฎหมายจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ เด็กอายุ 14-17 ปี (juvenile offender) และเยาวชนอายุ 18-20 ปี (young adult) กฎหมายอาญากำหนดมาตรการลงโทษผู้เยาว์ไว้ ประการแรก ได้แก่ การให้การศึกษา และการกระทำเชิงคุณธรรม ประการที่สอง ได้แก่ การจำคุกผู้เยาว์แต่มีเงื่อนไขการพักการลงโทษและคุมประพฤติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของผู้เยาว์เสียมากกว่าที่พิจารณาในเชิงลงโทษ และการดำเนินคดีอาญาที่ผู้เยาว์ได้กระทำความผิดนั้นจะต้องใช้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาสำหรับเยาวชน¹⁸²

การให้การศึกษาแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ เช่น ในการสั่งให้ผู้เยาว์ ต้องเข้ารับการอบรมบางหลักสูตรหรือให้เข้าร่วมกิจกรรมบริการสังคมในชุมชนที่อาศัยอยู่ ส่วนการกระทำเชิงคุณธรรมนั้น ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขความประพฤติ การขอขมาผู้เสียหาย การปรับ หรือ ทำงานชดใช้เป็นต้น¹⁸³

ส่วนมาตรการจำคุกผู้เยาว์นั้น จะกระทำได้อีกต่อเมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีการกระทำของผู้เยาว์เป็นความผิดร้ายแรงจริงๆ ตามปกติศาลจะไม่พิพากษาลงโทษจำคุกผู้เยาว์แต่ให้ใช้มาตรการอื่นแทน เว้นแต่การกระทำความผิดของผู้เยาว์เป็นความผิดรุนแรงจริงๆ ในปี ค.ศ. 2003 ได้มีคำพิพากษาที่ลงโทษผู้เยาว์ในรูปแบบต่างๆ ปราบปรามตามกราฟวงกลมต่อไปนี้¹⁸⁴

จำนวนประชากรในเรือนจำ แสดงถึงสภาพการณ์ตั้งแต่ก่อนประเทศเยอรมันตะวันตกรวมกับเยอรมันตะวันออกในปี 1992 ภาพชัดเจนที่ปรากฏขึ้นในช่วงระหว่างปี 1977 และ 1982 โดยเฉพาะการพิพากษาลงโทษจำคุกผู้ใหญ่ (รวมทั้งการจำคุกแทนค่าปรับ) และในการจองจำในทางตรงกันข้ามจำนวนของผู้ต้องขังที่มีเพียงเยาวชนเพียงเล็กน้อย จำนวนไม่เปลี่ยนแปลง¹⁸⁵

¹⁸⁰ เพิ่งอ้าง, น. 159.

¹⁸¹ เพิ่งอ้าง, น. 159

¹⁸² เพิ่งอ้าง, น. 159.

¹⁸³ เพิ่งอ้าง, น. 159.

¹⁸⁴ เพิ่งอ้าง, น. 159.

¹⁸⁵ เพิ่งอ้าง, น. 160.

ข้อมูลในปี ค.ศ. 2004 ของโครงสร้างของอายุของผู้ต้องขังจำนวนทั้งสิ้น 63,373 คน ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-40 ปี อัตราร้อยละ 7.1 เป็นผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-40 ปี อัตราร้อยละ 9.8 เป็นผู้ต้องขังอายุอายุกว่า 50 ปี อัตราร้อยละ 2.6 เป็นนักโทษที่มีอายุกว่า 60 ปี¹⁸⁶

การคุมประพฤติ (Probation) ในการคุมประพฤตินั้นจะนำมาใช้เมื่อมีกระบวนการลงโทษหรือพักการลงโทษหลังจากที่ได้จำคุกไปแล้ว หรือในกรณีเมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษ (Detention) สามารถควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนอกเขตเรือนจำได้ อาจควบคุมที่สถานพยาบาล สถาบันต่างๆ หรืออาจเป็นที่อยู่อาศัยของผู้นั่นเอง ภายใต้เงื่อนไขแห่งการคุมประพฤติ (Supervision of Conduct) และผู้กระทำความผิดจะถูกควบคุมความประพฤติโดยเจ้าพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officers) การคุมประพฤติใช้ได้กับผู้ใหญ่รวมทั้งเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการคุมประพฤติจะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการคุมประพฤติอย่างถูกต้องครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดหรืออาจจะสิ้นสุดเมื่อผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขแห่งการคุมประพฤติและต้องถูกนำมอลงโทษจำคุกอีกครั้ง มีข้อมูลในทางสถิติของการคุมประพฤติในสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี ในปี 2002 ปรากฏดังนี้¹⁸⁷

3.4.2 กฎหมายเกี่ยวกับการลาเพื่อใช้ชีวิตคู่และครอบครัว

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะคำนึงถึงผลเสียของการลงโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลาที่สั้นอย่างมาก ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 38 จึงได้บัญญัติว่าโทษจำคุกนั้นต้องจำคุกอย่างน้อยหนึ่งเดือน และในวรรคสองกำหนดโทษจำคุกไว้สูงสุดไว้เพียง 15 ปี¹⁸⁸

กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการบังคับเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ ค.ศ. 1976 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด ค.ศ. 2001 ซึ่งใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน¹⁸⁹

1. เงื่อนไขการลาพักโทษแบบมีเงื่อนไข การลาพักโทษจากการจำคุกสามารถเรียกว่าการพ้นโทษอย่างมีเงื่อนไข ได้มากที่สุดได้ถึง 21 วัน ต่อปี¹⁹⁰ ตามปกติการลาจากการคุมขังจะกระทำ

¹⁸⁶ เพิ่งอ้าง, น. 160.

¹⁸⁷ เพิ่งอ้าง, น. 161.

¹⁸⁸ เพิ่งอ้าง, น. 161.

¹⁸⁹ เพิ่งอ้าง, น. 159.

¹⁹⁰ มาตรา 13 (1) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ, ค.ศ. 1976.

ได้ เมื่อผู้ต้องขังได้ถูกจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน¹⁹¹ ในการรับสิทธิ เมื่อนักโทษตกลง การอนุญาตเกี่ยวกับการลาพักโทษต่อช่วงหนึ่งจะลาพักโทษได้หนึ่งสัปดาห์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การลาพักโทษสุดสัปดาห์ การลาแบบดังกล่าวมีความเสี่ยงต่ำกว่าการลาแบบระยะยาว เพราะมีความเสี่ยงในการ (มาตรา 58) ในความต้องการของการลาพักโทษ ในทางปฏิบัติต่อการบังคับโทษทางอาญา มาตรา 4 วรรค 2 เอ มีความขัดแย้งกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากนั้นจึงมีกฎสำหรับการลาพักโทษดังกล่าวของนักโทษ การลาพักโทษดังกล่าวนั้นเป็นการไม่เหมาะที่นักโทษจะอยู่ภายในเรือนจำปิด ซึ่งเป็นบุคคลที่มีการจำคุกมากกว่าสิบแปดเดือนเมื่อเทียบกับเวลาที่คาดว่าจะปล่อย (มาตรา 59)

2. การใช้สิทธิและดุลพินิจในการพิจารณาให้ลาพักโทษแบบมีเงื่อนไข แม้ว่าข้อกำหนดทางกฎหมายทั้งหมดนักโทษไม่มีสิทธิ์ที่จะลาพักโทษ การแนะนำจากการได้รับสิทธิเพื่อการผ่อนคลายเป็นทัณฑ์บนไม่สามารถทำให้สมาชิกสภานิติบัญญัติตัดสินใจได้ เนื่องจากตามผลการวิจัยอาชญาวิทยาที่ผ่านมามาตราการละเมิดไม่ปลอดภัยเพียงพอ การอนุญาตให้ลาจึงเป็นในดุลพินิจที่เหมาะสมของผู้คุมเป็นช่วงเวลาทัณฑ์บน นอกจากกฎหมายที่แสดงวัตถุประสงค์ในการลงโทษของการฟื้นฟูและการรักษาความปลอดภัยจุดประสงค์ทางอาญาของการชดใช้ของการชดเชยความผิดหรือปกป้องที่คาดว่าจะถูกต้องตามกฎหมายดุลพินิจที่ไม่สำคัญ (มาตรา 61)

3. รูปแบบของระยะเวลาในการผ่อนคลายเป็นวันลาโทษจำคุก การออกแบบของวันตามปฏิทินทัณฑ์บนจะมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการหยุดแม้ในวันที่ออกโดยเฉพาะในการลาโทษจำคุกในช่วงสุดสัปดาห์ที่จะให้เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับญาติหรือผู้ดูแลผู้ป่วยอื่นๆ การลาโทษจำคุกในช่วงสุดสัปดาห์ดังกล่าวจะได้รับอนุญาตจากเหตุผลขององค์กรอาสาสมัครส่วนใหญ่ วันเสาร์ 8 นาฬิกาถึงวันอาทิตย์ 20 นาฬิกา ส่วนที่ก่อนหน้านี้ได้รับการฝึกฝน การล้างด้วย 2 วันเต็ม ปฏิทินส่งผลให้ในความยากลำบากโดยหักลบหลังเวลาส่วนใหญ่จะสามารถได้รับการชดเชย ศาลฎีกาสหพันธรัฐเยอรมันได้ออกกฎระเบียบการบังคับโทษจำคุก มาตรา 2 วรรค 1 ของ มาตรา 13 ได้เลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยมาตรฐาน : ทัณฑ์บนที่มีทั้งหมดเป็นตามวันปฏิทิน ขยายไปการลาโทษจำคุก วันที่ที่นักโทษจะขึ้นลาโทษจำคุกจะไม่นับด้วย วัตถุประสงค์ของการออกแบบกฎหมายที่เหมาะสม โดยปกติจะเป็นแม้กระทั่งที่คิดว่ามันจะเป็นโดยการคำนวณชั่วโมง คุณจะต้องไม่ถูกทำลายโดยความจริงที่ว่านักโทษมีหน้าที่โดย สถาบันประมวลกฎหมายอาญา, อย่างน้อย 2 วันที่มักจะมีการลดโทษจำคุก นี่จะเป็นในทางที่ผิดของผู้มีอำนาจ

¹⁹¹ มาตรา 13 (2) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ, ก.ศ. 1976.

4. ค่าใช้จ่ายในการลาโทษจำคุก ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การดำรงชีวิตและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในขณะที่ในทัณฑสถานของนักโทษต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยตัวเอง แต่เท่าที่เงินของตัวเองของนักโทษไม่เพียงพอจะได้รับความช่วยเหลือสำหรับช่วงทัณฑสถานที่ผ่านมา (กฎระเบียบการบังคับคดี มาตรา 6 วรรค 2 ของ มาตรา 13)

5. การลาโทษจำคุกของนักโทษที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต นักโทษที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต จะลาคุมขังได้เมื่อเขาถูกจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี¹⁹² กฎระเบียบนี้การควบคุมที่เข้มงวดจะเป็นกฎข้อยกเว้นยังมีแง่มุมของการคำนวณมูลหนี้ แต่ก็เป็นที่คลายจากกฎหมายโดย ในกรณีที่เหมาะสมกับลาโทษจำคุกอาจจะได้รับแม้กระทั่งก่อนวันสิ้นสุดนาน 10 ปี ถ้านักโทษตั้งอยู่ในคุกเปิดหรือถ้ามันมีความเหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์นี้ การตัดสินใจที่จะเปิดคุกและปล่อยให้เกิดขึ้นหลังจากที่การเตรียมความพร้อมในแต่ละสถานประกอบการประชุม (มาตรา 159) ด้วยความเห็นชอบของผู้มีอำนาจกำกับดูแล (กฎระเบียบการบังคับคดี มาตรา 4 วรรค 2 ของ มาตรา 10 และมาตรา 7 วรรค 3 ของ มาตรา 13) โดยปกติแล้วก่อนจะให้สิทธิการลาโทษจำครั้งแรกต้องมีความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชที่ถูกจับได้ (มาตรา 66)

6. การพ้นโทษอย่างมีเงื่อนไขพิเศษ การพ้นโทษอย่างมีเงื่อนไขพิเศษสำหรับการเตรียมปล่อย (มาตรา 15 วรรค 3) และการลาพิเศษสำหรับการปล่อยตัวนักโทษเพื่อเตรียมตัวสำหรับวันปล่อยจริง (มาตรา 15 วรรค 4) แสดงส่วนขยายที่สำคัญมากของการลาโทษจำคุก เป็นการลาพิเศษ – เหมือนกับการพ้นโทษอย่างมีเงื่อนไข ต้องว่าไม่มีแนวโน้มหรือความเสี่ยงของการจะหนี มีอยู่ (มาตรา 15 วรรค 3 ประโยคที่ 2 ข้อ 4 ประโยคที่ 2 ในการเชื่อมต่อกับ มาตรา 11 วรรค 2) โดยการปล่อยตัวในลักษณะนี้อย่างน้อย 6 เดือนไม่จำเป็นต้องมีอยู่ภายในเรือนจำ (มาตรา 15 วรรค 3, 4) ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นเห็นได้ชัดในการประยุกต์ใช้ลำบาก ในการใช้กฎเหล่านี้ไม่น้อยกว่าวันลาการพ้นโทษอย่างมีเงื่อนไข

¹⁹² มาตรา 13 (3) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ, ก.ศ. 1976.

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการลาเพื่อสนับสนุนการลาจำคุกใช้ชีวิตคู่

กฎหมายบังคับโทษจำคุกที่ดี ต้องมีคุณลักษณะที่เป็นไปเช่นเดียวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดีด้วยเพราะการบังคับโทษเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ ต้องมีความ “เป็นเสรีนิยม” มีความ “เป็นประชาธิปไตย” และต้องทำเพื่อสังคม” กล่าวคือ ความเป็นเสรีนิยมนั้นจะต้องยกระดับผู้ต้องโทษให้เป็นประธานของการบังคับโทษ มีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องโทษ¹

ในบทนี้จะวิเคราะห์ปัญหา ทางกฎหมายและระเบียบการในเยี่ยมผู้ต้องขังในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นในส่วนของเรื่องการเยี่ยมญาติประจำประจำปีของผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือทัณฑสถานในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่มีการพัฒนาในเรื่องนี้มาแล้ว ว่ามีข้อดีที่จะนำมาใช้กับประเทศไทยได้อย่างไรได้บ้าง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยก็ได้มีการนำเอาการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่มาใช้ในทัณฑสถานเปิดบางแห่งแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่เปิดเผยอย่างกว้างขวางในการที่จะนำมาใช้กับเรือนจำหรือทัณฑสถานทุกแห่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ใกล้ชิดกับครอบครัว และภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ต้องโทษเป็นเวลานานๆ ได้ลดความกดดันทางเพศลง ด้วยการได้มีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส ภายใต้การควบคุมของทางเรือนจำ และการมีเพศสัมพันธ์นั้นต้องมีการตรวจสอบควบคุม โรคติดต่อด้วย รวมถึงการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันปัญหาการเกิดขึ้นของเด็กนั้นด้วยดังนั้นการเยี่ยมผู้ต้องขังในขณะนี้ยังมีเพียงระเบียบ ข้อบังคับเท่านั้น ยังไม่มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติรองรับเหมือนในต่างประเทศ

4.1 กฎหมายการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังเปรียบเทียบกับประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ญาติพี่น้องและครอบครัวของผู้ต้องขังนับเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยอบรมแก้ไขผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคม หากผู้ต้องขังคนใดมีครอบครัวหรือญาติที่ยังให้ความสนใจหรือห่วงใยมาเยี่ยม

¹ ธาณี วรภัทร, “การบังคับโทษในประเทศไทย : การบังคับโทษจำคุก,” (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตกณณนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552).

ผู้ต้องขังอยู่เสมอ จำทำให้ผู้ต้องขังที่มีทัศนคติและช่วยประคับประคองในการไม่กลับมากระทำ ความผิดขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังประเภทที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดไม่ได้กระทำความผิดเป็น นิสัย นอกจากนี้ยังช่วยญาติและผู้ต้องขังคลายกังวลเกี่ยวกับการจองจำในเรือนจำ ดังนั้น ในระบบ ราชทัณฑ์สมัยใหม่ การจัดให้ญาติและครอบครัวได้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของ เรือนจำในการที่จะทำให้สัมพันธภาพของครอบครัวยืนยาวต่อไป

ระบบการเยี่ยมผู้ต้องขังนั้นมีตั้งแต่การเยี่ยมแบบมีสิ่งกีดขวางกันไปจนถึงการให้อิสระ ในการอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ควบคุม ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การเยี่ยมแบบผ่านสิ่งกีดขวางกั้นการเยี่ยมแบบนี้เป็นการเยี่ยมปกติของเรือนจำ โดยทั่วไป เป็นรูปแบบการเยี่ยมญาติผู้ต้องขังแบบดั้งเดิมที่จัดให้มีห้องเยี่ยมแต่มีสิ่งกีดขวางกั้น ระหว่างผู้ต้องขังกับญาติที่มาเยี่ยม สิ่งขวางกั้นดังกล่าวอาจเป็นลูปรองทั้ง 2 ด้านห่างกัน เวลาพูด ต้องตะโกนคุยกันดังเช่นที่ใช้อยู่ในเรือนจำในไทยในช่วงก่อนปี 2537 หรือผ่านตาข่ายชั้นเดียว หรือ ผ่านกระจกเงากระจกให้พูดถึงกันได้ นอกจากนี้ยังมีการเยี่ยมโดยนั่งคุยคนละด้านของกระจาแล้วพูดคุย ผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถดักฟังได้

การเยี่ยมโดยมีสิ่งขวางกั้นนี้ใช้กับผู้ต้องขังที่มีความจำเป็นต้องการควบคุมดูแลเรื่อง ความมั่นคงปลอดภัยเพื่อป้องกันการส่งสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ หรือการส่งข้อความที่ไม่ ปลอดภัยต่อเรือนจำ เนื่องจากวันหนึ่งๆ จะมีญาติมาเยี่ยมผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก การควบคุมดูแล อาจไม่ทั่วถึง จำต้องมีการจำกัดเสรีภาพในการเยี่ยมดังกล่าว

ซึ่งการเยี่ยมแบบดังกล่าวนี้พบได้ในทุกประเทศ รวมถึงประเทศที่หยิบยกขึ้นมาศึกษา คือประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศเยอรมนี ซึ่งการเยี่ยมดังกล่าวนี้ ผู้ต้องขังไม่สามารถที่จะใกล้ชิดกับครอบครัวของผู้ต้องขังได้ รวมถึงคู่สมรส ซึ่ง ไม่สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพขึ้นได้ภายในครอบครัวของผู้ต้องขัง อันเนื่องมาจากข้อจำกัด โดยตรงของการเยี่ยม แต่การเยี่ยมแบบดังกล่าวนี้ในทุกประเทศสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ เยี่ยมแบบมีสิ่งขวางกั้นนี้ได้ดีกว่าการเยี่ยมประเภทอื่นๆ และการเยี่ยมประเภทนี้จึงไม่ได้มีการ สนับสนุนการเยี่ยมแบบครอบครัวหรือการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ของผู้ต้องขังเลย

การเยี่ยมแบบถึงตัว (Contact visit) เป็นการเยี่ยมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและญาติได้ เยี่ยมและพูดคุยถูกเนื้อต้องตัวกันได้โดยไม่มีสิ่งขวางกั้นและเจ้าหน้าที่เรือนจำคอยฟังใกล้ๆ คงมีแต่ ดูแลห่างๆ โดยปกติการเยี่ยมแบบนี้เรือนจำในต่างประเทศจะจัดเป็นห้องเยี่ยมกว้างๆ หรือมีลาน ออกไปปรับแดดด้านนอก มีโต๊ะให้ญาติและผู้ต้องขังได้นั่งคุยกัน หรือบางแห่งให้ทานอาหารร่วมกัน ได้ แต่ไม่เปิดโอกาสให้มีเพศสัมพันธ์หรืออยู่ลำพังสองต่อสอง เพราะเป็นการเยี่ยมแบบห้องรวม แต่ก็นับเป็นการให้เสรีภาพต่อผู้ต้องขังและญาติเพิ่มมากขึ้นอีกระดับหนึ่ง ทั้งนี้โดยจัดให้เฉพาะ

ผู้ต้องขังบางประเภทที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น ในเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงปลอดภัยระดับกลางหรือต่ำ โดยปกติในทัณฑสถานเปิดทุกแห่งที่เยี่ยมจะมีลักษณะนี้ สำหรับเรือนจำโดยทั่วไปอาจมีห้องเยี่ยมลักษณะนี้สำหรับผู้ต้องขังบางประเภทดังกล่าว

สำหรับในประเทศไทยมีการจัดการเยี่ยมแบบถึงตัวนี้เช่นกัน แต่มีการจัดการเยี่ยมลักษณะนี้เพียงปีละ 2 ครั้งในเรือนจำต่างๆ ทั่วประเทศ ยกเว้นในทัณฑสถานเปิดซึ่งญาติสามารถเยี่ยมผู้ต้องขังแบบถึงตัวได้ตามสภาพของเรือนจำอยู่แล้ว การจัดการเยี่ยมแบบถึงตัวในประเทศไทยเป็นการจัดในโอกาสวัน “พบญาติ” ซึ่งจัดปีละ 2 ครั้งๆ ละประมาณ 10 วัน ที่เปิดโอกาสให้ญาตินำสิ่งของมารับประทานร่วมกันกับผู้ต้องขังภายในกำแพงเรือนจำ ทำให้ญาติได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังภายในเรือนจำและได้พูดคุยกับผู้ต้องขังได้อย่างใกล้ชิดและช่วยเป็นการรักษาสัมพันธภาพของครอบครัวให้ยืนยาวต่อไป

โดยการเยี่ยมแบบถึงตัวในประเทศไทยแล้ว ถือว่าเป็นการเยี่ยมประจำปี หรือวันพบญาติ แต่การเยี่ยมปีละ 2 ครั้ง ถือว่าน้อยมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่น รวมถึงมีปัญหามากมาย เพราะการเยี่ยมประจำปีนั้น ผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับการเยี่ยมแบบถึงตัว โดยการเยี่ยมจะจัดเป็นพื้นที่โดยส่วนร่วมเพื่อใช้ในการเยี่ยมจึงไม่ส่วนตัว ประกอบกับมีระยะเวลาที่จำกัด ผู้ต้องขังจึงไม่ได้มีเวลาที่จะใช้เวลาที่เป็นส่วนตัวที่จะทำกิจกรรมต่างๆกับครอบครัว ที่จะสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัว รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของผู้ต้องขังเอง

การเยี่ยมแบบครอบครัวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พบปะกับครอบครัวอย่างอิสระเพื่อมุ่งให้ผู้ต้องขังมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวต่อไป ดังนั้นการเยี่ยมแบบนี้ จึงเปิดโอกาสให้คู่สมรสของผู้ต้องขังและบุตร ได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกันแบบครอบครัว ซึ่งมีทั้งให้คู่สามีภรรยาได้มีเพศสัมพันธ์กันแบบคู่สมรส และให้บุตรได้อยู่กับบิดามารดาเป็นครอบครัว ทำให้บุตรไม่รู้สึกรว่าบิดาหรือมารดาถูกจองจำและเกิดปมด้อย อย่างไรก็ตาม โดยเหตุผลที่การเยี่ยมแบบนี้มีการเปิดโอกาสให้สามีภรรยาของผู้ต้องขังได้อยู่ด้วยกันเพียงสองต่อสองในห้องขังหรือบ้านเยี่ยมพิเศษ จึงมีการเรียกการเยี่ยมแบบนี้ว่า การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ (Conjugal visit) ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป เพราะมีความแตกต่างกันในบางส่วน

“การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่” (Conjugal visit) เป็นการเยี่ยมผู้ต้องขังที่เปิดโอกาสให้ภรรยาหรือสามีของผู้ต้องขังได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์ทางเพศในระหว่างการเยี่ยมโดยปราศจากการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากเจ้าพนักงานเรือนจำ อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบในการเยี่ยมผู้ต้องขังขึ้นมาหลายรูปแบบ ทำให้ความหมายของการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบันจึงอาจมีได้ทั้งในความหมายอย่างแคบและความหมายอย่างกว้างการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จะครอบคลุมถึง

ในประเทศไทย นั้นการเยี่ยมแบบครอบครัว และการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขังนั้น ไม่พบในเรือนจำคิดทั่วไป และไม่มีกฎระเบียบเรือนจำใดที่เปิดโอกาสให้เยี่ยมเช่นนี้ได้เลย แต่การเยี่ยมแบบครอบครัว และการเยี่ยมเพื่อชีวิตใช้ชีวิตผู้ ในประเทศไทยพบบ้างแล้วในทัณฑสถานเปิดบางแห่ง เช่น ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง²

การเยี่ยมบ้าน (home ferloug) ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ผู้ต้องขังลากลับบ้าน ไปอยู่ร่วมกับครอบครัว (ซึ่งรวมถึงการใช้ชีวิตคู่กับภริยา) มีกำหนดระยะเวลาหนึ่ง เช่น 1 หรือ 2 วัน

ในประเทศไทยแล้วการเยี่ยมบ้านนั้นยังไม่พบ แต่ในต่างประเทศที่นำมาศึกษานั้นมี ยกตัวอย่างเช่นประเทศเยอรมัน

การอนุญาตให้ผู้ต้องขังนำครอบครัวมาอยู่ด้วย โดยปกติจะเป็นเรือนจำเกษตรกรรม โดยจัดให้ผู้ต้องขังและครอบครัวมีบ้านเป็นสัดส่วน

ในประเทศไทยนั้นอาจจะพบในทัณฑสถานเปิด การเยี่ยมแบบนี้อาจจะเปรียบเทียบได้กับการเยี่ยมแบบครอบครัวในประเทศแคนาดาที่เปิดโอกาสให้ครอบครัวผู้ต้องขังมาร่วมใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันประมาณ 72 ชั่วโมงหรือ 3 วันนั่นเอง

การเยี่ยมที่เรือนจำ เป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวมาเยี่ยมผู้ต้องขัง ได้อย่างใกล้ชิด และใช้ชีวิตคู่ร่วมกันในสถานที่ที่เรือนจำจัดไว้ให้เป็นพิเศษ

การเยี่ยมเช่นนี้ในไทยก็พบได้ในทัณฑสถานเปิดเช่น และเป็นกรณีเดียวกับกรณีดังกล่าวถึงตามข้างต้น และในต่างประเทศที่นำมาศึกษาพบได้ในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกา จำนวน 6 รัฐ และอังกฤษ เป็นต้น

สำหรับในความหมายอย่างแคบ การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จะหมายถึง การเยี่ยมรูปแบบที่สาม คือการอนุญาตให้ภริยาของผู้ต้องขังมาเยี่ยมและใช้ชีวิตคู่ร่วมกันในสถานที่ที่เรือนจำจัดไว้ให้เท่านั้น

โดยนัยนี้การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จึงมีจุดสำคัญอยู่ที่เปิด โอกาสให้สามีภริยาได้มีเพศสัมพันธ์ได้ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยังเป็นผู้ต้องขัง (โดยปกติจะเป็นการอนุญาตให้ภริยามาเยี่ยมสามีซึ่งเป็นผู้ต้องขัง) ดังนั้นการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จึงแตกต่างจากการเยี่ยมอย่างใกล้ชิดแบบอื่นๆ เช่น การเยี่ยมแบบใกล้ชิด (Contact visit) ซึ่งผู้ต้องขังสามารถพบญาติได้อย่างใกล้ชิดเป็นเวลานานในสถานที่ที่ไม่มีลูกกรงกัน โดยไม่มีการควบคุมอย่างใกล้ชิด ผู้ต้องขังสามารถพูดคุยและนั่งรับประทานอาหารร่วมกันในบริเวณสนามของเรือนจำหรือที่ที่ทางเรือนจำจัดไว้ให้ เช่น การ

² มณฑรา แสงสว่าง, “การบังคับโทษจำคุกศึกษากรณีทัณฑสถานเปิด,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2556), น. 134.

จัดงานวันพบญาติของกรมราชทัณฑ์ แต่การเยี่ยมแบบนี้มีข้อจำกัดอยู่ว่าผู้ต้องขังไม่ได้รับอนุญาตให้มีเพศสัมพันธ์กับภริยาได้ ดังนั้นจึงไม่เรียกว่าเป็นการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ (Conjugal visit)

สำหรับการเยี่ยมในลักษณะที่ผู้ต้องขังลากลับบ้านนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังมีโอกาสใช้ชีวิตคู่ร่วมกับภริยา ในความหมายกว้างจึงถือว่าเป็นการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ แต่ในความหมายอย่างแคบถือว่าการปฏิบัติเช่นนี้เป็นเรื่องการลามากกว่าการเยี่ยม

แม้ว่าการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ได้มีการปฏิบัติอยู่ในหลายประเทศมาเป็นเวลานาน แต่โครงการนี้ก็มิได้แพร่หลายหรือเป็นที่ยอมรับในอีกหลายประเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสภาพสังคม ซึ่งเป็นที่ยอมรับในเรื่องนี้ไม่แพร่หลายดังเช่นโครงการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแนวใหม่อื่นๆ และถึงแม้จะเป็นเรื่องแปลกที่โครงการนี้มีทั้งฝ่ายเห็นด้วยและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย โดยที่ต่างฝ่ายต่างก็มีเหตุผลสนับสนุนฝ่ายของตน

ในส่วนของเหตุผลที่สนับสนุนการเยี่ยมแบบนี้คือการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จะช่วยเสริมความยั่งยืนของชีวิตสมรสทำให้ครอบครัวไม่แตกแยก รวมทั้งเป็นการเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวของผู้ต้องขัง ซึ่งจะมีผลต่อการกลับมาเข้าสู่สังคมของผู้ต้องขังเพราะครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกระทำผิดซ้ำมาก

เป็นเครื่องมือของเรือนจำที่ใช้ในการป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องขังที่มีครอบครัว เพราะจะช่วยลดความคิดถึงบ้านและคิดถึงครอบครัวลง นอกจากนี้การที่ผู้ต้องขังยังมีความผูกพันและติดต่อกับครอบครัวอยู่จะช่วยยังใจในการคิดหลบหนีของผู้ต้องขัง

เป็นการลดภาวะความกดดันทางเพศของผู้ต้องขัง รวมทั้งลดสภาวะการปรับตัวแบบรักร่วมเพศในเรือนจำลดลง

เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติตนดี เพราะต่างอยากได้มีสิทธิเช่นว่านี่จึงต้องอยู่ในระเบียบวินัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปกครองของเรือนจำ

เป็นการเตรียมการกลับสู่สังคมของผู้ต้องขัง ให้มีสภาพการดำเนินชีวิตแบบปกติ ก่อนปลดปล่อย

ในส่วนของข้อโต้แย้งการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่อาจจะทำลายสัมพันธ์ภาพอันดีของครอบครัวก็ได้ เช่น ในกรณีที่ภริยาผู้ต้องขังเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมาแม้จะมีการคุมกำเนิดอย่างรัดกุมแล้ว อาจทำให้เกิดเรื่องแคลงใจและทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างผู้ต้องขังกับภริยาอันนำมาสู่ความแตกแยกของครอบครัวได้

การเยี่ยมลักษณะนี้ไม่สารลช่วยผู้ต้องขังที่มีปัญหาทางเพศหรือปัญหาครอบครัว แต่ช่วยผู้ต้องขังที่ไม่มีปัญหาทางเพศหรือปัญหาทางครอบครัว ทำให้คนที่ไม่มีครอบครัวหรือมีครอบครัวอยู่แล้วแต่ได้รับการเยี่ยมจะเกิดความคิดว่าวุ่น เทียบเทียบและคิดหลบหนีได้

อาจเป็นตัวเร่งหรือทำให้เกิดความกดดันทางเพศมากขึ้น ทั้งในกรณีของผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับเยี่ยมพิเศษนี้ และผู้ต้องขังที่ไม่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมพิเศษ นอกจากนี้ผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับเยี่ยมพิเศษก็มักจะเป็นพวกที่ไม่มีปัญหาในด้านรักร่วมเพศอยู่แล้ว แต่พวกที่มีปัญหารักร่วมเพศมักจะเป็นพวกที่โสด ดังนั้นการเยี่ยมพิเศษจึงไม่อาจลดปัญหารักร่วมเพศในเรื่องจำได้

เพิ่มความยุ่งยากในการบริหารงานเรือนจำในด้านต่างๆ เช่น การตรวจสอบการจัดสถานที่ การควบคุมดูแล และการตรวจโรค และอาจจะมีปัญหาการตั้งครุฑขึ้นมา ทำให้มีปัญหาการเลี้ยงเด็กตามมา

การโต้แย้งเกี่ยวกับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่นี้ดูเหมือนว่าจะยังมีอยู่ตลอดไปแม้ว่าเรือนจำหลายแห่งในหลายประเทศที่ได้มีการนำโครงการนี้ไปใช้นั้น พบว่าการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ก่อให้เกิดผลดีต่อการปกครองเรือนจำมาก ผู้ต้องขังและครอบครัวก็พอใจต่อการเยี่ยมในลักษณะนี้เช่นกัน แต่ก็ยังมีผู้บริหารเรือนจำหลายคนในหลายประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับการเยี่ยมในลักษณะนี้ เพราะจะเกิดความยุ่งยากในการบริหารงานเรือนจำ

อันที่จริงแล้ว การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่นี้จะเหมาะกับเรือนจำโดยทั่วๆ ไปในทุกๆ ประเทศ การเยี่ยมในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของเรือนจำ รูปแบบในการบริหารเรือนจำ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของแต่ละสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การที่ประเทศใดจะนำการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ไปใช้ย่อมมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการคำนึงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น และการจัดการบริหาร โครงการให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาที่ตามมาได้แค่ไหนเพียงไร ข้อโต้แย้งของฝ่ายค้านนั้นแม้จะมีเหตุผลที่ดีแต่ก็เป็นสิ่งที่สามารถป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้ เช่น กรณีการตั้งครุฑ หรือการควบคุมตรวจสอบสถานะภาพของภริยา การจัดสถานที่ การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าร่วม โครงการ ตลอดจนการคัดเลือกทัณฑสถานที่มีความพร้อมในการดำเนินการตามโครงการ

ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแถบสแกนดิเนเวีย นิยมใช้ระบบการลาคือให้ผู้ต้องขังลากลับบ้านได้มากกว่าที่จะใช้ระบบการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ทั้งนี้เพราะผู้ต้องขังที่ยังไม่ได้แต่งงานก็สามารถลากลับบ้านได้ เป็นการให้สิทธิเท่าเทียมกันมากขึ้น นอกจากนี้มองในแง่ของการกลับเข้าสู่สังคมแล้ว ระบบการลาจะสามารถช่วยในการกลับเข้าสู่สังคมของผู้ต้องขังได้ดีกว่าเพราะไม่ได้เน้นเรื่องเพศเรื่องเดียว ที่สำคัญคือบุตรของผู้ต้องขังไม่ต้องเห็นสภาพของบิดาในเรือนจำหรือทัณฑสถานแต่สามารถจะพบได้ที่บ้านของตนเอง อย่างไรก็ตาม ระบบการลากลับบ้านไม่เป็นที่ยอมรับในประเทศแถบลาตินอเมริกา หรือเอเชีย เพราะยากต่อการควบคุม อีกทั้งการลากลับบ้านก็มักจะจัดเป็นรางวัลสำหรับผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษแล้วหรือเหลือเวลาจำคุกต่อไปอีกเพียง 2-3

เดือนเท่านั้น ประเทศแถบอเมริกาใต้และเอเชียส่วนใหญ่จะนิยมใช้ระบบการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ที่เรือนจำมากกว่า³

4.2 วิเคราะห์รูปแบบการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกา และ อังกฤษ

4.2.1 แคนาดา

การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อชีวิตคู่ในประเทศแคนาดานั้น ถูกบัญญัติไว้ในระดับกฎหมาย ราชทัณฑ์ ถึงรูปแบบการเยี่ยม ระยะเวลาการเยี่ยม ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม และผู้ต้องขังที่มีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมในรูปแบบดังกล่าว รวมถึงมีขั้นตอนการปฏิบัติในการเยี่ยมระบุไว้ในกฎหมายของประเทศแคนาดา ทุกขั้นตอนว่าต้องทำอะไร ไว้โดยชัดเจนจึงไม่มีปัญหาในขั้นตอนปฏิบัติ ผู้เขียนจึงหยิบเอาประเทศแคนาดามาเป็นประเทศหลักในการศึกษาแล้วเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และประเทศดังกล่าวก็ยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบันและมีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนเสมอ

การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ในประเทศแคนาดานั้น การเยี่ยมมีอยู่ในทุกเรือนจำทั่วประเทศ ไม่จำกัดเฉพาะเรือนจำบางแห่ง ซึ่งในประเทศไทยนั้นจะเห็นอยู่เพียงบางแห่งเท่านั้น รวมถึงยังไม่มีกฎระเบียบ หรือข้อบังคับใดๆ ออกมารับรองในเรื่องดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร หรือรูปธรรมแต่อย่างใด

โดยประเทศแคนาดานั้นให้ระยะเวลาของการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ รวมถึงใช้ชีวิตกับครอบครัวผู้ต้องขังโดยให้ระยะเวลาสูงสุดถึง 72 ชั่วโมงหรือ 3 วันเต็ม และมีความถี่ที่ผู้ต้องขังคนดังกล่าวนั้นจะได้รับการเยี่ยมในรูปแบบดังกล่าวอีกนั้นในทุกๆ สองเดือน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแล้วจะเห็นได้ว่าประเทศแคนาดาอนุญาตให้เยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือเยี่ยมแบบครอบครัวได้ถึง 6 ครั้งต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับการเยี่ยมญาติประจำปีของประเทศไทยแล้ว ซึ่งแต่ละเรือนจำกับการเยี่ยมญาติประจำปีไม่เท่ากัน บางเรือนจำก็มีการเยี่ยมญาติประจำปี 2 ครั้งถึง 3 ครั้งต่อปี แต่บางเรือนจำไม่เปิดโอกาสให้มีการเยี่ยมญาติประจำปี แล้วแต่นโยบายของผู้บริหารเรือนจำ ซึ่งถือว่าเป็นการทำให้ผู้ต้องขังเสียโอกาส ซึ่งผู้ต้องขังบางรายอาจจะถูกจองจำอยู่ในต่างจังหวัดซึ่งมิใช่ภูมิลำเนาของตนเอง ซึ่งญาติไม่สามารถมาเยี่ยมได้บ่อย ก็จะสูญเสียโอกาสไป

ส่วนผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ประเทศแคนาดาก็ระบุคุณสมบัติไว้โดยชัดเจน เช่นเสี่ยงต่อการเกิดความร้อนแรงในครอบครัว ขาดการติดต่อกับญาติเป็นเวลานาน และมีกรณีที่ได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษจากหน่วยงานภายในเรือนจำตามระเบียบ และผู้ต้องขังที่

³ นัทธี จิตสว่าง, หลักทัณฑ์วิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์), น. 89-94.

คัดแยกตามวินัย ซึ่งเห็นได้ว่าประเทศแคนาดาคำนึงถึงการเป็นอยู่ของครอบครัวผู้ต้องขังเป็นสำคัญ เพื่อปัญหาครอบครัวแตกแยกของผู้ต้องขัง ซึ่งเขาได้สูญเสียเสรีภาพส่วนตัวไปแล้ว แต่เขาไม่ควรที่จะสูญเสียครอบครัว หรือครัวแตกแยกอันเนื่องมาจากการต้องโทษตามคำพิพากษาของเขา ส่วนประเทศไทยจะเห็นได้ว่ามีแต่หลักเกณฑ์การคัดแยกผู้ต้องขังจะใช้วิธีแบ่งเกณฑ์ผู้ต้องขังตามวินัยอย่างเดียว เป็นหลักเกณฑ์ในการรับสิทธิต่างๆ ซึ่งถือว่ายังไม่เปิดกว้างเท่าที่ควร

ในส่วนของผู้ที่มิสิทธิที่จะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครัว ประเทศแคนาดากำหนดคุณสมบัติไว้อย่างกว้าง ซึ่งจะกำหนดเป็นบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย เช่น คู่สมรส บิดา มารดา บุตร พ่อบุญธรรม แม่บุญธรรม และบุคคลใช้ชีวิตของบุคคลเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็กลุ่มสมรส รวมถึงผู้ที่พักอาศัยเป็นครอบครัวกับตัวผู้ต้องขังเอง ซึ่งถือว่าระเบียบในส่วนผู้ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมของเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครัวถือว่าเปิดกว้างพอสมควร เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ใกล้ชิดกับครอบครัวของตนเอง ซึ่งเห็นได้ว่าผู้ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยม ไม่จำเป็นต้องเป็นญาติตามสายเลือดแท้ๆ ขอแค่ส่วนบุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลภายในครอบครัวของผู้ต้องขังก็สามารถที่จะเข้าเยี่ยมผู้ขังแบบครัวครัวได้ ส่วนการเยี่ยมเพื่อเยี่ยมใช้ชีวิตคู่ ที่สามารถร่วมประเวณีกับผู้ต้องขังได้นั้น คือจำกัดเฉพาะคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาตามมาที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ส่วนหลักเกณฑ์การเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวนั้น การเข้าเยี่ยมก็มีการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามของเรือนจำ เพื่อมิให้ผู้เข้าเยี่ยมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายในเรือนจำ เพื่อส่งมอบให้แก่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ซึ่งการละเมิดข้อห้ามดังกล่าวอาจจะถึงขนาดยกเลิกการเยี่ยมไปเลยก็เป็นได้ ดังนั้นผู้เข้าเยี่ยมจำต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยเคร่งครัด ซึ่งทางเรือนจำจะจัดสถานที่ในการเข้าเยี่ยมไว้ ภายในเรือนเรือนจำโดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะเป็บ้านพักหรือห้องพัก ซึ่งแล้วแต่ความเหมาะสมและจำนวนผู้เข้าเยี่ยม รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ร่วมกันกับครอบครัวกับกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็การทำอาหาร หรือร่วมรับประทานอาหารกัน รวมถึงคู่สมรสก็เปิดโอกาสให้ร่วมประเวณีกัน ได้ ภายใต้การคุมกำเนิด

และประเทศแคนาดายังมีการเปิดโอกาสให้มีการพักโทษ หรือเรียกว่าการปล่อยตัวชั่วคราว ภายใต้การคุมประพฤติ ให้บุคคลเหล่านั้นได้มาใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ ซึ่งเมื่อผู้ต้องขังเหล่านั้นได้ออกมาภายนอกเรือนจำแล้ว พวกเขาก็สามารถมาเจอครอบครัวของเขาได้ รวมถึงมีโอกาสร่วมประเวณีกับคู่สมรสของผู้ต้องขังได้ เพราะไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของทางเรือนจำ ซึ่งผู้ที่ได้รับสิทธิเหล่านี้จะเป็นนักโทษที่มีโทษ ซึ่งถูกระบุไว้ในมาตรา 94 (1) ของกฎหมายราชทัณฑ์ประเทศแคนาดา ซึ่งหลักการนี้จะคล้ายๆ กับการลาพักโทษของประเทศเยอรมนี

4.2.2 สหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกานั้น พบการเยี่ยมชมเพื่อใช้ชีวิตคู่มาร่วม 100 ปีแล้ว ในหลายรัฐ แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 4 รัฐเท่านั้นที่เปิดให้เยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมชมแบบครอบครัว คือ แคลิฟอร์เนีย คอนเนคติกัต นิวยอร์ก และวอชิงตัน

รูปแบบของการเยี่ยมชมของรัฐทั้ง 4 มีรูปแบบคล้าย ๆ กัน และคล้าย ๆ กับประเทศแคนาดา โดยประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ซึ่งจะต่างกันเพียงขั้นตอนปฏิบัติซึ่งผู้เขียนจะกล่าวเป็นภาพรวมทั้ง 4 รัฐ ซึ่งรูปแบบการเยี่ยมชมทั้ง 4 รัฐ ถูกเขียนไว้ในบทความวิชาการ ของวิตอเรีย คาวาเลียร์ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2559 ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดทำเป็น โครงการการเยี่ยมชมเพื่อใช้ชีวิตคู่ เรียกว่า การเยี่ยมชมแบบสมรส สมรัก โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อเข้ามาใช้ในโครงการดังกล่าว

ระยะเวลาของการเยี่ยมชม ประเทศสหรัฐอเมริกา จะแบ่งระยะเวลาของการเยี่ยมชมแบบสมรส สมรักนั้น 3 แบบคือ 6 ชั่วโมง 12 ชั่วโมง และ 24 ชั่วโมง โดยให้เป็นทางเลือกของผู้ต้องขังว่าจะขออนุญาตเยี่ยมชมใช้ระยะเวลาเยี่ยมชมมากน้อย เท่าใดตามความเหมาะสม ซึ่งการเยี่ยมชมสูงสุดคือ 24 ชั่วโมงหรือ 1 วัน และภายใน 1 ปี ผู้ต้องขังสามารถได้รับการเยี่ยมชมการใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมชมแบบครอบครัว ประมาณ 1 ถึง 2 ครั้งสำหรับผู้ที่ได้รับสิทธิ ซึ่งถือว่าเท่าๆ กับการเยี่ยมญาติประจำปีของประเทศไทย ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการเยี่ยมญาติประจำปี ประมาณ 1 ครั้งถึง 3 ครั้ง โดยประมาณ

ส่วนผู้ต้องขังที่มีสิทธิที่ได้รับการเยี่ยมชมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมชมแบบครอบครัวนั้น ทั้งสี่รัฐมีข้อกำหนดคล้ายกัน คือ ต้องเป็นผู้ต้องขังที่มีประวัติที่ดีที่สุด กล่าวคือต้องเป็นนักโทษชั้นดีที่สุดในการจัดระเบียบภายในเรือนจำ ซึ่งเห็นได้ว่าผู้ต้องขังที่ต้องการได้รับการเยี่ยมในแบบดังกล่าวนั้น จำต้องปฏิบัติตัวภายในเรือนจำเป็นคนดี จึงจะได้รับสิทธิดังกล่าว แต่ถ้าหากปฏิบัติตัวไม่ดีแล้ว ก็จะไม่ได้รับสิทธิการเยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมชมเพื่อครอบครัว เหล่านี้ และผู้ที่เหลือระยะเวลาการรับโทษอีกไม่เกิน 1 ปี และกำลังจะได้รับการปล่อยตัว จึงจะได้รับสิทธิดังกล่าวในการเยี่ยมชมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมชมแบบครอบครัว

ในส่วนคุณสมบัติในการเยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมชมแบบครอบครัวนั้น จะเห็นได้ในข้อกำหนดของรัฐนิวยอร์ก จึงขอหยิบยกขึ้นมาในการวิเคราะห์ ในส่วนของการเยี่ยมชมแบบเพื่อใช้ชีวิตคู่ นั้น จะต้องเป็นคู่สมรส ตามกฎหมาย และในส่วนของ การเยี่ยมชมแบบครอบครัว ก็จะมีคู่สมรสตามกฎหมาย บุตรของผู้ต้องขังที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป บุตรของผู้ต้องขัง ญาติผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับการสมรส และอายุต่ำกว่า 18 ปี เมื่อมีผู้ใหญ่ได้มากับบุตรของผู้ต้องขังที่อายุต่ำกว่า 18 ปี นั้นด้วย และต้องเป็นบุคคลที่มีสิทธิได้รับการเข้าเยี่ยม และเด็กนั้นจำต้องได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร จากผู้ปกครองตามกฎหมายของตามกฎหมายด้วย บิดา มารดา หรือพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ปู่ ย่า ตา ยาย และบิดา มารดา อุปถัมภ์

และยังมีการพิจารณาพิเศษ ซึ่งเป็นบุคคลภายในครอบครัวของผู้ต้องขัง เช่น หลายชาย หลานสาว ที่มีอายุกว่า 18 ปีขึ้นไป หากอายุยังไม่เกิน 18 ปีขึ้นไปจำเป็นต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร จากผู้ปกครอง ป้า น้า ลุง คู่สมรสของบุคคลเหล่านั้นที่บรรลุนิติภาวะ ลูกพี่ ลูกน้อง ตามสายเลือดไม่ว่าจะทางบิดา หรือมารดา ซึ่งนอกจากนั้นไม่ได้รับการอนุมัติให้เข้าเยี่ยม ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเน้น เข้มงวดในการเข้าเยี่ยมโดยคู่สมรส และการเยี่ยมแบบครอบครัวมากกว่าประเทศแคนาดา ซึ่งให้แต่ญาติโดยใกล้ชิด และญาติทุกคนจำเป็นต้องแสดงหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร ในการเข้าเยี่ยมแต่ละครั้ง ว่าเป็นบุคคลที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมจริง ส่วนบุคคลอื่นนอกจากนี้ ถึงแม้จะเป็นญาติกับผู้ต้องขังจริง ๆ ก็ตาม ก็ไม่ได้รับอนุมัติการเยี่ยมแต่อย่างใด ซึ่งถือว่าเข้มงวดกว่าแคนาดาพอสมควร สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่เข้าเยี่ยม

ส่วนขั้นตอนการเยี่ยมประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งสี่รัฐดังกล่าวถึงข้างต้นไม่ได้รับอนุญาตถึงขั้นตอนการเยี่ยม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแต่ละรัฐมีกฎหมายบังคับใช้แตกต่างกันไป แต่ขั้นตอนการเยี่ยม นั้นอาจจะถูกกำหนดโคจรทางเรื่อ้นจำนนเอง ถึงความเหมาะสมในการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ รวมถึงการเยี่ยมแบบครอบครัว เพื่อเป็นการป้องกันสิ่งของต้องห้าม และการเข้าเยี่ยมแบบดังกล่าวให้เป็นไปโดยความสงบเรียบร้อย

โดยสถานที่เข้าเยี่ยมนั้น จะจัดเตรียมสถานที่ขึ้นภายในเรือนจำเป็นบริเวณส่วนตัว โดยจะเป็นรูปแบบห้องพัก และมีที่นอนสำหรับผู้ต้องขังและครอบครัว ฤงยางอนามัย สบู่ ผ้าเช็ดตัว โดยงบประมาณของรัฐ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ร่วมประเวณี รวมถึงใช้ชีวิตกับครอบครัวผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมตามข้างต้นได้ โดยเป็นส่วนตัว และผู้ต้องขังสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับคู่สมรสและคร้วคร้วภายในห้องพักดังกล่าวตามความเหมาะสม ซึ่งถ้าหากที่พักของในแต่ละเรือนจะสามารถประกอบอาหาร หรือรับประทานอาหารได้ ก็สามารถที่จะร่วมกันทำกิจกรรมในรูปแบบดังกล่าวได้ตามความเหมาะสมซึ่งระยะเวลาการอนุญาตให้เข้าเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือแบบครอบครัวดังกล่าว อาจจะได้รับน้อยกว่าประเทศแคนาดา ซึ่งอาจจะสามารถทำกิจกรรมไม่ได้มากเท่าที่ควร ซึ่งถ้าหากผู้เข้าเยี่ยมเป็นคู่สมรสก็อาจจะได้เพียงร่วมประเวณี หรือถ้าหากเป็นญาติแล้วก็น่าจะร่วมกันพูดคุยกันเท่านั้น เพราะสามารถเข้าเยี่ยมได้สูงสุดแค่ 1 วัน หรือ 24 ชั่วโมงเท่านั้น

4.2.3 อังกฤษ

อังกฤษเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว แต่ข้อมูลที่ผู้เขียนได้มากอาจจะไม่ลงลึกเหมือนประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ผู้เขียนได้หยิบยกมาประกอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อังกฤษ จะมีหน่วยงานดูแลเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ คือสถาบันปฏิบัติงานเพื่อครอบครัวผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ต้องการพบญาติ ที่ต้องการพบญาติได้ติดต่อผ่านสถาบันดังกล่าว เพื่อติดต่อขอรับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว

โดยผู้มีสิทธิเยี่ยมแบบดังกล่าวนี้ ได้แก่บุตรของผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นเด็กทารก บุตรบุญธรรม หลาน หลาน และครอบครัวของผู้ต้องขังที่เป็นญาติ ซึ่งถ้าหากบุคคลดังกล่าวต้องการที่จะเยี่ยมผู้ต้องขัง สามารถส่งพิมพ์แบบฟอร์มคำขอเยี่ยมจากเว็บไซต์ ของสถาบันดังกล่าวเพื่อกรอกข้อมูลเพื่อขอเยี่ยมแบบใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว และทางสถาบันจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะอนุมัติให้มีการเยี่ยมในแบบดังกล่าวตามคำขอเยี่ยมหรือไม่ ส่วนนักโทษจรรยาทั้งหลายเป็นเรื่องยากที่จะได้รับการพิจารณาให้มีการเยี่ยมเช่นนี้ แต่ส่วนใหญ่แล้วทางสถาบันจะพิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับเด็กคือบุตรของผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการติดต่อเยี่ยมกับพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้ต้องขัง

การติดต่อขอรับการเยี่ยมแบบดังกล่าวนี้ ครอบครัว หรือผู้ปกครองของบุตรของผู้ต้องขัง จะต้องให้ข้อมูลและสถานที่ที่เคยร่วมอาศัยอยู่กับผู้ต้องขัง สถานะความสัมพันธ์ทางครอบครัวที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน ถึงแม้ครอบครัวจะมีการแตกแยกไปแล้วก็ตาม

เมื่อมีการติดต่อขอรับการเยี่ยมจะพิจารณาการขอเยี่ยมจากครอบครัว หรือญาติ หรือลูกของผู้ต้องขังเสียก่อน และขอเรื่องขอติดต่อดังกล่าวจะถูกไปยังผู้ต้องขังเพื่อรอการตอบรับจากทางผู้ต้องขังว่าจะรับการเยี่ยมแบบครอบครัวหรือไม่ และหลังจากนั้นจะเป็นหน้าที่ของงานประเมินความเสี่ยง ที่พิจารณาจากข้อมูลการกระทำ ความผิด และจากข้อมูลคำพิพากษา โดยประเมินความเสี่ยงจากพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ซึ่งถ้าหากผู้ต้องขังไม่ได้รับอนุมัติการเยี่ยม ผู้ต้องขังสามารถยื่นเรื่องใหม่เพื่อให้พิจารณาได้ แต่ทางด้านผู้เป็นญาติที่มาติดต่อขอรับการเยี่ยม ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้อีก

4.3 หลักเกณฑ์ในการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกา และอังกฤษ เปรียบเทียบกับประเทศไทย

4.3.1 แคนาดา

หลักเกณฑ์การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ขอแบ่งเป็นคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว และผู้มีสิทธิเยี่ยมผู้ต้องขัง หรือคู่สมรสหรือญาติจากภายนอกเรือนจำนั่นเอง

1. ผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวจะมีการใช้หลายหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว คือ

1) ผู้ต้องขังที่เสี่ยงต่อการจะเกิดความรุนแรงในครอบครัวหรือเกิดการแตกแยกของครอบครัว ซึ่งเห็นได้ว่าในประเทศแคนาดาให้ความสำคัญกับครอบครัวผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดความรุนแรงภายในครอบครัว เช่น บุตรของผู้ต้องขังที่อยู่ภายนอกอาจมีความเสี่ยงต่อการที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น เช่น พ่อเลี้ยง เป็นต้น ซึ่งปัญหานี้ในไทยพบปัญหาเช่นนี้เกี่ยวกับครอบครัวของผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก ที่จะมีการแตกแยกของครอบครัวของผู้ต้องขังเองภายหลังจากบิดา หรือมารดาจำต้องต้องโทษเป็นระยะเวลาที่นาน คู่สมรสที่อยู่ภายนอกเรือนจำก็อาจจะมีครอบครัวใหม่ ทำให้บุตรต้องมีปัญหาเช่นนี้ตามมา

2) ผู้ต้องขังที่ขาดการติดต่อกับครอบครัวของผู้ต้องขังเป็นเพื่อการติดต่อครอบครัว ซึ่งเป็นที่แน่นอนอยู่แล้วการที่ผู้ต้องขังจะต้องโทษจำคุกแล้ว จำต้องขาดอิสรภาพจากครอบครัวไม่น้อยรวมถึงระยะเวลาที่ใกล้ชิดกับครอบครัวก็จะขาดหายไป ซึ่งบางกรณีผู้ต้องขังอาจจะต้องโทษอยู่เรือนจำที่มีใช้ภูมิปัญญาของตนเอง จึงเป็นการลำบากที่ญาติพี่น้องจะได้มีเวลาเยี่ยม ซึ่งประเทศแคนาดาได้เปิดโอกาสที่จะให้ผู้ต้องขังได้รับสิทธิที่จะอยู่กับคู่สมรสสามารถร่วมประเวณีกันได้ รวมถึงได้ทำกิจกรรมต่างๆ กับครอบครัวที่ไม่ได้พบกันเป็นเวลานาน ส่วนในประเทศไทยนั้นอาจจะพบได้ในการเยี่ยมญาติประจำปีซึ่งไม่ได้มีระเบียบเป็นที่แน่นอน ซึ่งการเยี่ยมญาติประจำปีของแต่ละเรือนจำก็จะจัดอยู่ประมาณ 2-3 ครั้งต่อปี หรือบางเรือนจำอาจจะไม่มีการเยี่ยมญาติประจำปีได้เลย จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังไม่กฎ ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งแล้วแต่นโยบายการบริหารของผู้บริหารเรือนจำที่จะจัดก็ได้หรือไม่จัดก็ได้ ซึ่งการเยี่ยมญาติประจำปีของเรือนจำในประเทศไทย ก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุม โดยไม่ปล่อยอิสระเท่าที่ควร ซึ่งการที่จะมีโอกาสร่วมประเวณีระหว่างคู่สมรสจึงเป็นไปได้ไม่ได้อย่างแน่นอน รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น การประกอบอาหารร่วมกันก็อาจจะเป็นไม่ได้ อาจจะเป็นข้อจำกัดเรื่องสถานที่ และการควบคุม เป็นต้น

3) ผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษจากหน่วยงานพิเศษที่อยู่ในเรือนจำจะในกรณีที่ผู้ต้องขังแจ้งความประสงค์แล้วได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเห็นได้ว่าในประเทศแคนาดามีหน่วยงานหนึ่งที่ดูแลเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยเฉพาะ ซึ่งถ้าหากผู้ต้องขังไม่มีคุณสมบัติที่จะเยี่ยมแบบอื่นๆ ได้ก็ยังสามารถแจ้งความ

ประสงค์ที่จะขอรับการเยี่ยมในกรณีนี้ได้ ซึ่งในประเทศไทยกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ขอเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือแบบครอบครัว ยังไม่มีแนวทางที่สามารถกระทำเช่นนี้ได้

4) ผู้ต้องขังที่มีการคัดแยกโดยวินัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งประเทศแคนาดากับประเทศไทยจะมีหลักเกณฑ์ที่คัดแยกนักโทษเช่นเดียวกัน ในประเทศไทยจะมีหลักเกณฑ์แบ่งความประพฤติของผู้ต้องขังไว้ เพื่อสะดวกเวลาที่จะพิจารณาผู้ต้องขังในการรับสิทธิต่างๆ เช่น การพักโทษ การอภัยโทษ เป็นต้น โดยประเทศไทยได้แบ่งนักโทษเด็ดขาดเป็น 6 ลำดับชั้น ดังนี้ ชั้นเลวมาก ชั้นเลว ชั้นกลาง ชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม⁴

2. ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม

ในประเทศแคนาดา จะให้สิทธิผู้ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมจากภายนอกเรือนจำโดยเปิดกว้างกว่าประเทศอื่นๆ ที่ผู้เขียนได้หยิบยกขึ้นมาศึกษา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ โดยผู้เขียนขอแบ่งรายละเอียดเป็นการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว

1) การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ในประเทศแคนาดานั้น เปิดโอกาสให้เฉพาะคู่สมรสที่เป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้ว ก็ต้องเป็นคู่สมรสที่จะทะเบียนกับถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งคู่สมรสที่อยู่กินฉันสามีภริยากัน ไม่มีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมเช่นนี้ ถึงแม้จะมีบุตรด้วยกันก็ตาม

2) การเยี่ยมแบบครอบครัว ในประเทศแคนาดา เปิดโอกาสให้บุคคลที่เป็นญาติกับผู้ต้องขัง ที่เป็นครอบครัวได้เข้าเยี่ยม ดังนี้

- ก. ผู้ที่อาศัยกับคู่สมรสหรือผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดตามกฎหมาย
- ข. บุตรของผู้ต้องขังหรือคู่สมรสของผู้ต้องขังหรือบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย
- ค. พ่อและแม่ของผู้ต้องขังหรือของคู่สมรสผู้ต้องขังหรือบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย
- ง. คู่สมรสตามกฎหมายของพ่อหรือแม่ของผู้ต้องขังหรือพ่อหรือแม่ของคู่สมรสหรือของบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย
- จ. พ่อแม่บุญธรรมของผู้ต้องขังหรือของคู่สมรสของผู้ต้องขังหรือบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย
- ฉ. บุตรของพ่อหรือแม่ของผู้ต้องขัง หรือบุตรของคู่สมรสหรือบุคคลใกล้ชิดตามกฎหมาย

⁴ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556.

เห็นได้ว่าในประเทศแคนาดาเปิดโอกาสให้บุคคลที่ถือว่าเป็นครอบครัวของผู้ต้องขังได้รับสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยเปิดกว้างให้บุคคลหลายคนได้รับสิทธิในการเข้าเยี่ยม ส่วนหลักเกณฑ์การเยี่ยมญาติประจำปีของเรือนจำภายในประเทศไทย ยังไม่ระบุชัดเจนว่าใครมีสิทธิที่จะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้ ซึ่งในไทยผู้ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมอาจจะเป็นผู้ที่เป็ญาติกับผู้ต้องขังจริงและใกล้ชิดพอสมควร จะเห็นได้ใน ข้อ 33 ของข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูแลกิจการหรือติดต่อกับเรือนจำ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการเยี่ยมผู้ต้องขังป่วย ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังป่วยก็คือ

ก. บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย

ข. สามี หรือภรรยา

ค. บุตร ธิดา หรือหลาน

ง. พี่น้องร่วมบิดา มารดา หรือร่วมแต่บิดา หรือมารดาเดียวกัน

จ. บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือผู้ซึ่งผู้ต้องขังป่วยร้องขอ⁵

จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยก็มีการระบุเกี่ยวกับญาติที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังไว้กว้างพอสมควร เหมือนเช่นประเทศแคนาดา ในส่วนของการเยี่ยมผู้ต้องขังป่วย ซึ่งหากมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว อาจจะนำหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติของการเยี่ยมผู้ต้องขังป่วยมาใช้ได้

4.3.2 สหรัฐอเมริกา

หลักเกณฑ์การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกานี้ ปัจจุบันเหลือเพียง 4 รัฐเท่านั้น ที่เปิดโอกาสให้เยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือเยี่ยมแบบครอบครัวได้ คือ แคลิฟอร์เนีย คอนเนคติกัต นิวยอร์ก และวอชิงตัน ซึ่งจะการที่ผู้เขียนได้ศึกษามานั้น การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้ง 4 รัฐ มีหลักเกณฑ์คล้ายๆ กัน คือการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว จะเกิดขึ้นในเรือนจำขนาดกลาง หรือเล็กกลางที่มีระบบความปลอดภัยเท่านั้น โดยผู้เขียนของแบ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีสิทธิเข้าเยี่ยม และผู้ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังจากภายนอก ดังนี้

1. ผู้ต้องขัง

โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งสี่รัฐเขียนไว้เป็นกรอบกว้างๆ ว่าผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมนั้นต้องมีความประพฤติดี และไม่ปัญหาสำคัญใดๆ เช่น ปัญหาด้านวินัย ปัญหาด้านต่างๆ รวมถึงเป็นผู้ที่เคยสูญเสียสิทธิ และยกเลิกการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวมาแล้ว

⁵ ข้อ 33 ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูแลกิจการหรือติดต่อกับเรือนจำ พ.ศ. 2547

ก่อน ซึ่งถือว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ให้สิทธิสำหรับผู้ต้องขังที่มีสิทธิเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวกว้างกว่าประเทศอื่นๆ ที่หิบบกมาศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประเทศแคนาดา หรือว่าประเทศอังกฤษ ถือว่าให้สิทธิกับผู้ต้องขังทุกๆ คน โดยเท่ากันเทียมกัน โดยมีข้อกำหนดเพียงว่ามีความประพฤติดี ซึ่งปัญหาทางวินัย ก็มีเพียงกรอบกว้างๆ ระบุไว้ คือ ปัญหาวินัยที่สำคัญ ปัญหาวินัยแบบเรื้อรัง ปัญหาวินัยที่รุนแรง เป็นต้น

2. ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม

ทั้งสี่รัฐที่อนุญาตให้เข้าเยี่ยม โดยคู่สมรส หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ระบุคุณสมบัติไว้คล้ายๆ กัน ซึ่งที่มีระบุชัดเจน คือรัฐนิวยอร์ก

- 1) คู่สมรสตามกฎหมาย สามีหรือภริยาผู้ต้องขัง ซึ่งได้สมรสแล้วอย่างน้อยหกเดือน
- 2) บุตรของผู้ต้องขังที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป
- 3) บุตรของผู้ต้องขังที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อาจจะเข้าเยี่ยมร่วม

ก. เมื่อคู่สมรสของพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายมาพร้อมกัน

(1) ผู้ใหญ่ติดตามที่มาพร้อมกับเด็ก มีสิทธิได้รับการเยี่ยมร่วม

(2) คำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กหาก

บุคคลนั้นไม่ใช่ผู้ใหญ่ที่ติดตาม

ข. ไม่มีผู้ติดตาม

(1) ถ้าได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กที่ไม่ได้เป็นผู้คุมขัง

(2) อยู่ภายใต้การทบทวนพิเศษและการอนุมัติของผู้กำกับ

(3) เด็ก หรือผู้ปกครองตามกฎหมายที่พาเด็กไปด้วย

4) บิดามารดาหรือพ่อแม่เลี้ยงแม่เลี้ยง ต้องมีการกำหนดความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับเด็กแบบระยะยาว

5) ปู่ย่าตายาย

6) บิดามารดาอุปถัมภ์ หรือพ่อแม่บุญธรรม

และมีการพิจารณาพิเศษ ซึ่งเป็นบุคคลภายในครอบครัว

(1) หลานหญิงหลานชาย ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป หากมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ก็มีหลักเกณฑ์คล้ายๆ กับบุตรของผู้ต้องขัง

(2) ลูก ป้า น้า อา และคู่สมรสที่บรรลุนิติภาวะแล้ว

(3) ลูกพี่ลูกน้อง ตามสายเลือด

(4) หมู่ญาติทั้งหลายไม่ได้รับอนุญาต

(5) บุตรบุญธรรมที่ได้รับการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษร

(6) หลาน และหลานเลี้ยงของผู้ต้องขัง สามารถอนุมัติได้ถ้าหากบิดามารดา อนุญาต หรือมีผู้ปกครองติดตามมาด้วย

(7) บุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้านกฎหมายอื่นๆ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะได้รับการอนุมัติเสมอไป

ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้ว บุคคลที่มีสิทธิเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการระบุไว้กว้าง พอสมควร ซึ่งในประเทศไทยการเยี่ยมญาติยังไม่มียกเว้น หรือระเบียบที่ชัดเจน แต่เท่าที่มีระเบียบการเยี่ยมผู้ต้องขังป่วยตามข้างต้น นั้น เห็นได้ว่าประเทศไทยอนุญาตให้แก่ญาติที่ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังเท่านั้นที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้ แต่อย่างไรก็ดีแต่ก็เป็นดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบที่จะอนุญาตให้บุคคลใดเข้าเยี่ยม ซึ่งถ้าหากมีแนวความคิดที่จะมีการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวนำมาใช้ใน ประเทศไทย ก็สามารถระบุชัดเจนเหมือนเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาไปได้เลยว่า บุคคลใดที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมได้โดยแน่นอน และมีบุคคลอีกประเภทที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจให้เข้าเยี่ยมได้ถ้าหากเป็นครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดกับผู้ต้องขังจริง

4.3.3 อังกฤษ

ในอังกฤษ ผู้เขียนได้หยิบขึ้นมาเพื่อศึกษาประกอบกับประเทศแคนาดา และประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้การศึกษาและงานวิจัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประเทศที่มีเปิดโอกาสให้เยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ และเยี่ยมแบบครอบครัว โดยอังกฤษจะมีสถาบันปฏิบัติงานเพื่อครอบครัวผู้ต้องขัง เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการติดต่อหรือเยี่ยมกับครอบครัวของผู้ต้องขัง โดยอังกฤษจะมุ่งเน้นไปยังบุตรของผู้ต้องขัง ไม่ว่าชายหรือหญิงเป็นสำคัญ มากกว่าคู่สมรส หรือบุคคลอื่นๆ ที่เป็นญาติของผู้ต้องขังก็ตาม

1. ผู้ต้องขัง

โดยในส่วนของอังกฤษ ไม่ได้ระบุคุณสมบัติของผู้ต้องขังไว้โดยชัดเจนถึงคุณสมบัติผู้ที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่หรือเยี่ยมแบบครอบครัว ไว้โดยเฉพาะจึงต้องถือว่าผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอก ได้ทุกคน

2. ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม

ในอังกฤษ จะมุ่งเน้นไปยังบุตรของผู้ต้องขังเสียก่อน เป็นลำดับแรก และญาติอื่นๆ ที่เป็นครอบครัวของผู้ต้องขังที่แท้จริง แต่จำเป็นต้องให้ข้อมูล หรือสถานภาพทางครอบครัวว่าเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับผู้ต้องขังและความสัมพันธ์ของครอบครัวที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันว่ายังคงอยู่หรือแตกแยก โดยผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังแบบครอบครัวในอังกฤษ เปิดกว้าง โดยให้สิทธิไม่ว่าจะเป็นลูกชาย

ลูกสาว พี่ชาย น้องสาว เหลน ลูกสะใภ้ ลูกเขย ลูกเลี้ยง หรือเด็กที่อุปการะ ผู้ต้องขังอาจจะได้รับการติดต่อจากญาติเขาเหล่านั้น เป็นต้น ซึ่งจะมองดูในหลักการแล้วประเทศอังกฤษ ก็จะมุ่งเน้นไปที่ญาติใกล้ชิดของผู้ต้องขังเหมือนประเทศแคนาดา และประเทศสหรัฐอเมริกา แต่อังกฤษมีข้อสำคัญคือให้สิทธิแก่บุตรของผู้ต้องขังเสียก่อนบุคคลอื่นๆ ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ต้องขังเสียก่อน โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ต้องขังว่าจะมีความประพฤติหรือพฤติกรรมทางวินัยเช่นไร เลย ซึ่งถือว่าการให้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของอังกฤษให้ความสำคัญแก่บุตรของผู้ต้องขังเป็นสำคัญ และถือเป็นปัจจัยสำคัญของการเยี่ยมแบบครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ข้อบังคับหรือระเบียบของประเทศไทย เกี่ยวกับการเยี่ยมยังไม่มีจุดมุ่งหมาย ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับครอบครัว โดยเฉพาะบุตรของผู้ต้องขัง ซึ่งจะมองภาพรวมแล้ว ประเทศไทยยังให้ความสำคัญในการเยี่ยมคือการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ต้องขังและบุคคลภายนอกทั่วไปเท่านั้น โดยยังไม่เปิดโอกาสเท่าที่ควร โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับครอบครัวของผู้ต้องขังรวมถึงบุตรของผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นการเยี่ยมญาติประจำปี ก็ยังไม่ได้รับโอกาสเท่าที่ควรเช่นนี้

4.4 การเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตอยู่ในประเทศแคนาดา ประเทศอเมริกา และอังกฤษ เปรียบเทียบกับประเทศไทย

ในประเทศไทยนั้นการเยี่ยมผู้ต้องขังแบบใกล้ชิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและญาติ รวมถึงครอบครัว ได้ถูกเนื้อต้องตัวได้โดยไม่ผ่านสิ่งขวางกั้น จะมีแต่การเยี่ยมแบบถึงตัว (contact visit) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเยี่ยมญาติประจำปี ปีละ 2 ครั้ง⁶ หรือเรียกว่า “วันพบญาติ” ซึ่งการเยี่ยมแบบดังกล่าวนั้นเป็นการเยี่ยมที่มีกฎระเบียบของทางเรือนจำรองรับ ซึ่งทางเรือนจำเปิดโอกาสให้พบปะพูดคุยรับประทานอาหารร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ทางเรือนจำจะแอบสังเกตอยู่ห่างๆ แต่การเยี่ยมแบบดังกล่าวก็สามารถเพิ่มความรักความอบอุ่นภายในครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง ไม่เปิดโอกาสที่จะให้ครอบครัวพ่อแม่ ลูก สามีหรือภริยาของผู้ต้องขัง ได้ทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกันหรือพักอาศัยค้างคืนร่วมกัน เพื่อเพิ่มความผูกพันภายในครอบครัว รวมถึงการเยี่ยมแบบดังกล่าวไม่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถมีเพศสัมพันธ์ระหว่างสามีหรือภริยาของผู้ต้องขังได้ ซึ่งอาจจะเพิ่มความกดดันทางเพศให้แก่ผู้ต้องขัง

แต่การเยี่ยมแบบครอบครัว (Family visit) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พบปะครอบครัว ได้อย่างอิสระนั้น จะพบเพียงในทัณฑสถานเปิดบางแห่งนั้น ในเรือนจำทั่วไปจะไม่มีการเยี่ยมแบบครอบครัวแต่อย่างใด ซึ่งการเยี่ยมแบบครอบครัวในกฎหรือระเบียบของกรมราชทัณฑ์ของไทย

⁶ อ่างแล้ว เชนอรรถ ที่ 1.

ยังไม่รองรับการเยี่ยมเพื่อครอบครัวแบบโดยตรง ซึ่งการเยี่ยมแบบครอบครัวในทัณฑสถานเปิดนั้น ที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้น ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเปิดทัณฑสถานเปิด

การเยี่ยมแบบครอบครัวในไทยมีขึ้นแล้วได้แก่ ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง จังหวัดระยอง นักโทษที่อยู่ในทัณฑสถานเปิดห้วยโป่งจะได้รับการเยี่ยมญาติจากญาติพี่น้อง โดยทัณฑสถานเปิด จะแบ่งการเยี่ยมออกเป็น 3 แบบ กล่าวคือ

1. เยี่ยมวันทำการปกติช่วงเที่ยงวันละ 1 ชั่วโมง
2. เยี่ยมในวันหยุดทำการจะเปิดให้เยี่ยมได้ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น.
3. เยี่ยมพิเศษกรณีมีคู่สมรสโดยจะต้องมีหลักเกณฑ์ คือต้องเป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องยื่นหนังสือต่อทางทัณฑสถานเปิดเพื่อกำหนดการเวลาในการเยี่ยมโดยสามารถค้างคืนได้ 1 คืน⁷

ในประเทศแคนาดา มีทั้งแบบการเข้าเยี่ยมเข้าถึงตัว การเยี่ยมแบบถึงตัว (Contact visit) โดยครอบครัวของผู้ต้องขัง โดยสามีหรือภริยาของผู้ต้องขัง พ่อ แม่ พ่อแม่บุญธรรม พี่น้อง ปู่ย่า และบุคคลที่ใกล้ชิดกับญาติเหล่านั้น ซึ่งการเยี่ยมแบบครอบครัวโดยครอบครัวนั้นเปิดโอกาสให้ญาติของผู้ต้องขังใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ถึง 72 ชั่วโมงหรือ 3 วันเป็นอย่างมาก ซึ่งการเยี่ยมแบบครอบครัว (Family visit) หรือการร่วมเพศของคู่สมรสก็ถูกจัดรวมอยู่ในการเยี่ยมแบบนี้ด้วย เพราะการที่เปิดโอกาสให้ครอบครัวของผู้ต้องขังสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ส่วนการมีเพศสัมพันธ์นั้น เป็นผลพวงตามมาอยู่แล้ว ในการเยี่ยมแบบดังกล่าว

ซึ่งการเยี่ยมจะอนุญาตให้เข้าเยี่ยมแบบนี้ทุกๆ 2 เดือน และทางเรือนจำหรือทัณฑสถาน จะอำนวยความสะดวกให้ด้วย โดยจัดเตรียมพื้นที่ที่ให้ผู้ต้องขังได้อยู่กับครอบครัวในพื้นที่พิเศษ และเป็นส่วนตัวห่างไกลจากผู้อื่นและเพื่อความอบอุ่นภายในครอบครัวของผู้ต้องขัง เช่น อาจจะจัดเป็นห้องพักแบบหนึ่งห้องนอน หรือสองห้องนอน มีห้องครัว มีห้องนั่งเล่น ห้องอาบน้ำ และพื้นที่ด้านนอก สวนหรือสนามหญ้า

ซึ่งการเยี่ยมแบบดังกล่าวของประเทศแคนาดามีกฎหมายหรือระเบียบของทางเรือนจำหรือทัณฑสถานรองรับ ให้ญาติสามารถเข้าเยี่ยมแบบครอบครัวได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับของไทยแล้ว การเข้าเยี่ยมแบบถึงตัวนั้นจัดให้มีเพียงปีละ 2 ครั้ง ซึ่งถือว่าน้อยกว่าประเทศแคนาดา ส่วนการเยี่ยมแบบครอบครัวที่เปิดโอกาสให้คู่สมรสของผู้ต้องขังมีเพศสัมพันธ์กันได้ในประเทศไทยพบแต่ในทัณฑสถานเปิด ซึ่งเป็นที่คุมขังของนักโทษชั้นดี หรือนักโทษที่ใกล้จะพ้นโทษ ไม่ได้เปิดโอกาสให้มีการเยี่ยมแบบกว้างขวางทุกเรือนจำหรือทัณฑสถานแต่อย่างใด

⁷ อ่างแล้ว เชนอรรถที่ 1, น. 114.

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นการปกครองแบบสหพันธรัฐ ซึ่งใช้ระบบคอมมอน ลอว์ (Common Law) แต่ละรัฐสามารถออกกฎหมายในรัฐของตนเองได้ เพียงแต่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญของประเทศ ดังนั้นกฎระเบียบของกฎหมายราชทัณฑ์ของแต่ละรัฐจึงไม่เหมือนกัน รวมถึงรูปแบบการเยี่ยมผู้ต้องขัง ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป การเยี่ยมแบบครอบครัวจึงมีอยู่ในปัจจุบันเพียงบางรัฐเท่านั้น บางรัฐก็เคยมีแต่ก็ถูกยกเลิกไป ซึ่งการเยี่ยมแบบครอบครัวในสหรัฐมีมาแล้วไม่น้อยกว่า 100 ปี ซึ่งปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 4 รัฐคือ

1. รัฐแคลิฟอร์เนีย
2. รัฐคอนเนคติกัต
3. นิวเจอร์ซีย์
4. วอชิงตัน

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้ว การบังคับโทษจำคุกในประเทศไทยแล้วมุ่งเน้นแต่การนำผู้กระทำความผิดมาลงจำไว้ในเรือนจำหรือทัณฑสถานซึ่งทำให้ผู้ต้องขังต้องห่างจากครอบครัว คู่สมรส ลูก รวมถึงญาติพี่น้องใกล้ชิด ไม่มีโอกาสที่ผู้ต้องขังจะมีกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพที่ดีขึ้นภายในครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นตามมามากมาย การเยี่ยมผู้ต้องขังแบบเข้าถึงตัว (Contact visit) ในไทยนั้นอาจจะมีมานานแล้ว เพียงแต่เปิดโอกาสให้เยี่ยมแบบดังกล่าวได้น้อยมาก ส่วนการเยี่ยมแบบครอบครัว (Family visit) ประเทศไทยเพิ่งนำมาปรับประยุกต์ใช้ในทัณฑสถานเปิดบางแห่ง ในระยะเวลาไม่นานมานี้เอง ซึ่งต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีมานานกว่านับร้อยปี เพื่อมุ่งเน้นการสร้างสัมพันธภาพสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้ต้องขัง

อังกฤษเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอน ลอว์ (Common Law) ซึ่งพบว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีการติดต่อหรือเข้าเยี่ยมแบบครอบครัว เพื่อสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัวของผู้ต้องขัง โดยมีขั้นตอนเข้ามาดูแลตั้งแต่การลงทะเบียนผู้ต้องโทษที่จะต้องการเยี่ยมแบบครอบครัว และกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการเยี่ยมการแนะนำ และรวมถึงตรวจสอบข้อมูลครอบครัวของผู้ที่จะเข้าเยี่ยมว่าเป็น พ่อ แม่ ลูก หรือญาติ หรือคู่สมรสของผู้ต้องขังจริงหรือไม่

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ซึ่งใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) แล้วซึ่งเป็นระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร แต่ไม่มีกฎระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเยี่ยมแบบครอบครัว (Family visit) เพื่อเป็นขั้นตอนระเบียบให้ผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิในการเยี่ยมแบบนี้ และกระจายไปทุกเรือนจำ ไม่ให้มีแต่เพียงในทัณฑสถานเปิดบางแห่งเท่านั้น

4.5 การลาพักโทษจำคุกในประเทศแคนาดาและลาโทษจำคุกในประเทศเยอรมนีเปรียบเทียบกับประเทศไทย

4.5.1 แคนาดา

ประเทศแคนาดาจะมีกฎหมายราชทัณฑ์ ในเรื่องเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือว่าการลาพักโทษจำคุก ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 94 (1) โดยให้สิทธิผู้ต้องขังในการพักชั่วคราวออกมาใช้ชีวิตอยู่นอกเรือนจำ โดยยังถือว่าเป็นผู้ต้องขังภายในเรือนจำ แต่ได้รับสิทธิการพักการลงโทษจำคุก หรือการปล่อยตัวออกมาตามกฎหมาย โดยการออกมานั้นจะต้องอยู่ภายใต้คุ้มครองเพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังปรับตัวกับชุมชนภายนอกเรือนจำได้ ซึ่งเป็นมาตรการเลี่ยงโทษจำคุก โดยผู้มีสิทธิได้รับสิทธิดังกล่าวคือผู้ที่เหลือโทษจำคุกน้อยแล้ว

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ประเทศไทยมีการนำมาตรการเลี่ยงโทษจำคุกมาใช้แล้ว ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังที่จะพ้นโทษ ซึ่งการที่ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำก่อนที่จะพ้นกำหนดการลงโทษเช่นนี้นั้น ซึ่งการออกมาสู่สังคมภายนอกของผู้ต้องขังนั้นสามารถมีโอกาสที่ได้พบกับคู่สมรสของผู้ต้องขังได้เป็นที่แน่นอนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม ซึ่งวิธีการนี้ก็เปิดโอกาสให้คู่สมรสของผู้ต้องขังได้มีโอกาสร่วมประเวณีกันอยู่แล้ว ซึ่งเรียกว่าการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง

หรือการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องขังออกมาเช่นนี้ ก็เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พบปะกับครอบครัวของผู้ต้องขังเอง ไม่ว่าจะเป็นญาติใกล้ชิดหรือห่างไกล ไม่มากก็น้อย และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ร่วมทำกิจกรรมกับทางญาติๆ ไม่ต่างจากการเยี่ยมแบบครอบครัวภายในเรือนจำ ซึ่งการลาพักโทษเช่นนี้ ยังไม่มีการควบคุมจากเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำเสียแล้ว ยังเป็นการที่ดีต่อครอบครัว และเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุกที่ได้หยิบยกขึ้นมาเป็นแนวทางของการศึกษาตามข้างต้น ได้เป็นอย่างดี โดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังให้ใกล้ชิดกับครอบครัว รวมถึงชุมชน ซึ่งถือว่าการปล่อยตัวผู้ต้องขังออกมาสู่สังคมภายนอกเช่นนี้ เห็นได้ว่าผู้ต้องขังสามารถสร้างประโยชน์ให้สังคมรวมถึงได้อยู่ใกล้ชิดต่อสังคมได้มากกว่าที่จะต้องขังอยู่ในเรือนจำ ซึ่งสูญเสียเสรีภาพ และสิทธิต่างๆ ซึ่งสิทธิต่างๆ เกี่ยวกับครอบครัวของผู้ต้องขังไม่ควรที่จะเสียไป จากการที่ผู้ต้องขังต้องโทษจำคุกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาของผู้เขียน

4.5.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายบังคับโทษได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเรียกว่ากฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการบังคับเพื่อวิธีการความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ ค.ศ. 1979 ในกฎหมายตัวนี้มีกรบัญญัติเกี่ยวกับการลาพักโทษจำคุก

กล่าวคือกฎหมายดังกล่าวสามารถให้ผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติ และได้รับอนุญาตจากทางผู้มีอำนาจของทางเรือนจำ สามารถลาหรือออกจากเรือนจำได้ โคนอิสระจากการควบคุมของทางเรือนจำสามารถที่จะไปไหนมาไหนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการลาดังกล่าวนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ไปพบปะกับพ่อ แม่ ลูก สามีหรือภริยาของผู้ต้องขัง และสามารถใช้อีกโอกาสดังกล่าวในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวของผู้ต้องได้ และการที่ผู้ต้องขังลาพักโทษกลับบ้านนั้นการสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัว สามารถพบปะได้เต็มที่กว่าการเยี่ยมแบบถึงตัว รวมถึงการเยี่ยมแบบครอบครัวที่ทางเรือนจำจัดให้มีให้ รวมถึงถ้าผู้ต้องขังมีคู่สมรส การลาพักโทษจำคุกการกลับบ้านของผู้ต้องขังนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของผู้ต้องขังได้อีกทางด้วย โดยการลาพักโทษดังกล่าวนี้ ให้สิทธิผู้ต้องขังสามารถลาได้ถึง 21 ครั้งต่อ 1 ปี ซึ่งกำหนดให้ลาในวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อจะได้มีโอกาสพบกับครอบครัวในวันหยุด และต้องกลับเข้ามารายงานตัวยังเรือนจำก่อนระยะเวลาที่กำหนด

ในประเทศไทยในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับกฎระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับงานราชทัณฑ์เอาไว้⁸ ซึ่งหากจะมองเปรียบเทียบกับประเทศเยอรมนีแล้ว ประเทศไทย มีการอนุญาตให้ลาได้ครั้งละไม่เกิน 7 วัน โดยไม่นับรวมระยะเวลาการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระหรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกนอกราชอาณาจักรและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์⁹ และการพักโทษจำคุกแบบมีเงื่อนไข ภายใต้การคุมประพฤติ สำหรับนักโทษที่มีความประพฤติดี มีการจำคุกมาได้ตามเกณฑ์ของทางกรมราชทัณฑ์ โดยให้ลา และพักโทษจำคุกโดยมีเงื่อนไขในการคุมประพฤติตามกฎหมายที่กำหนด

แต่ในประเทศไทย ยังไม่มีกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้นักโทษทุกคน หรือทุกเรือนจำสามารถลาพักโทษจำคุกกลับบ้านได้ในวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวผู้ต้องขัง รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและคู่สมรสของผู้ต้องขัง เพื่อลดแรงกดดันทางเพศของผู้ต้องขัง

⁸ อ่างแล้ว เชนงอรธที่ 3, น. 99.

⁹ “มาตรา 52 (4) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ถึงแม้ว่าสังคมไทยจะมีการตระหนักและให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว ตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการคุ้มครอง สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวล้วนแต่เป็นวิถีปฏิบัติที่ถูกนำเสนออย่างต่อเนื่อง อันปรากฏให้เห็นจากการทำงานทั้งใน ส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนภาคประชาชน แต่สำหรับครอบครัวผู้ต้องขังซึ่งเป็นครอบครัว ที่ได้รับผลกระทบจากการต้องโทษกลับยังอยู่นอกความสนใจและตระหนักถึงปัญหาที่ครอบครัว เหล่านั้นต้องเผชิญมาโดยตลอด ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากค่านิยมของคนในสังคมในการมอง ผู้กระทำผิด และถึงแม้สังคมจะมีการเปิดรับกระแสแนวคิดสากล โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องสิทธิ มนุษยชนตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกก็ตาม แต่ถึงอย่างไรการยอมรับและสวัสดิการ สำหรับครอบครัวผู้ต้องขังในประเทศไทยก็ยังมีปรากฏให้เห็นน้อยมากในแทบทุกระดับของสังคม

สังคมไทยมีความแตกต่างจากสังคมของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศในทวีป ยุโรป รวมถึงประเทศที่หิวยกขึ้นมาศึกษาเช่นประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมนี โดยประเทศไทยเมื่อมองถึงสภาพการเป็นอยู่ระหว่างคนในครอบครัวแล้ว ถือว่าอยู่แบบเป็น ครอบครัวใหญ่ มีความใกล้ชิดระหว่างสามี ภรรยา ญาติพี่น้องของทั้งฝ่ายตนเองและคู่สมรส ซึ่งต่าง จากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศตามข้างต้น ที่ความใกล้ชิดระหว่างบุคคลภายในครอบครัว อาจจะมี ความใกล้ชิดน้อยกว่าสังคมไทยมาก แต่ประเทศเหล่านั้น กำเนิดถึงสิทธิของบุคคลเมื่อถูก ต้องโทษจำคุก ให้มีสิทธิในการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ระหว่างคู่สมรส การเยี่ยมแบบครอบครัว รวมถึง การลากลับบ้านเพื่อไปพบปะกับครอบครัว

การต้องโทษของสมาชิกคนใดคนหนึ่งของครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และ การดำเนินชีวิตของสมาชิกที่เหลือในครอบครัว จากการศึกษาเป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่ ครอบครัวผู้ต้องขังต้องแบกรับ รวมทั้งวิธีการที่พวกเขาเหล่านั้นใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ความเป็นครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้ สังคมไทยมีความใกล้ชิดระหว่างบุคคลภายใน ครอบครัวมากกว่าในต่างประเทศที่หิวยกขึ้นมาศึกษา จึงมีความเป็นอยู่อย่างยิ่งยวด ที่จะต้องมีการ เยี่ยมเพื่อการใช้ชีวิตคู่ของคู่สมรส การเยี่ยมแบบครอบครัว และการลากลับบ้าน ซึ่งผู้ศึกษาสามารถ สรุปสภาพปัญหาของครอบครัวผู้ต้องขังได้ดังนี้

การต้องขังตามการตัดสินของกระบวนการยุติธรรมได้ทำให้เรือนจำหรือทัณฑสถาน นอกจากจะเป็นสถานที่ที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดของสังคมให้เป็นไปตามการตัดสินแล้ว ยังเป็นเสมือนสถานที่ที่นำไปสู่การพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก การพลัดพรากที่เกิดขึ้นนั้น ได้ก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส อีกทั้งยังนำไปสู่การสูญเสียสัมพันธภาพความเป็นครอบครัว หรือแม้แต่เป็นการตัดขาดจากความเป็นครอบครัว ปัญหาที่พบ คือ เด็กขาดพ่อ เด็กขาดแม่ แม่ขาดลูก พ่อขาดลูก พี่ขาดน้อง น้องขาดพี่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้โครงสร้างของครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบต่างๆ

นอกจากนั้นแล้วยังมีการเยี่ยมญาติ ซึ่งจัดเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่งแก่ครอบครัวผู้ต้องขัง เนื่องจากเป็นอีกรูปหนึ่งของการจัดสวัสดิการที่เป็นบริการที่ก่อให้เกิดการดำรงสัมพันธภาพความเป็นครอบครัวให้ดำเนินต่อไปแม้การต้องโทษจะคงอยู่ ซึ่งการเยี่ยมญาติมีด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ การเยี่ยมญาติผ่านสิ่งขวางกั้นหรือการเยี่ยมญาติแบบปกติ การเยี่ยมญาติแบบถึงตัวหรือการเยี่ยมญาติแบบชิดใกล้ และการเยี่ยมญาติแบบครอบครัวหรือการเยี่ยมญาติเพื่อใช้ชีวิตคู่ และอีกประการหนึ่งคือการลากลับบ้านของผู้ต้องขัง การเยี่ยมญาติ รวมถึงการลากลับบ้าน ถือเป็นสวัสดิการที่มีสำคัญ คือ เป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้เกิดขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขังเพื่อความคงอยู่ของสถาบันครอบครัว ส่งเสริมการจัดสวัสดิการแก่ครอบครัวให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม และป้องกันปัญหาที่จะเกิดแก่ครอบครัวผู้ต้องขัง เนื่องจากการรับรู้ปัญหาของผู้ต้องขังสามารถนำไปสู่การยื่นคำร้องขอรับการสงเคราะห์ต่อไป

การเข้ามาในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวผู้ต้องขังนอกจากจะเป็นหนึ่งในการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ของเรือนจำและทัณฑสถานแล้ว และเป็นการดำรงสัมพันธภาพความเป็นครอบครัวให้คงอยู่แล้ว ยังเป็นการทำงานที่แสดงให้เห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบสังคมร่วมด้วย เนื่องจากครอบครัวผู้ต้องขังประกอบด้วยบุคคลที่มีความหลากหลาย ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ดังนั้นการจัดสวัสดิการที่เกิดขึ้นกับบุคคลดังกล่าวนี้เป็นการทำงานที่สามารถรองรับในเรื่องสิทธิของบุคคลในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ในการพิทักษ์สิทธิแก่บุคคลดังกล่าวในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าหากการทำงานการจัดสวัสดิการแก่ครอบครัวผู้ต้องขังสามารถรองรับกับความต้องการและความเดือดร้อนที่แท้จริงได้ และยังสามารถถึงความสำเร็จร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกัน

นอกจากนั้นแล้วก่อนการปล่อยตัว ยังมีการจัดสวัสดิการที่เกิดขึ้น 3-6 เดือนก่อนการปล่อยตัวผู้ต้องขัง อันเกิดจากความต้องการของผู้ต้องขังและมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในสังคม เพื่อเตรียมความช่วยเหลือ รวมทั้งการจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การให้คำปรึกษา แนะนำการปรับตัวเพื่อการดำเนินชีวิตร่วมกับครอบครัวและสังคมต่อไป

จากการศึกษาประเทศแคนาดานั้น พบว่าเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเชื่อมต่อผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่รวมถึงให้ระยะเวลาในการเยี่ยมผู้ต้องขังได้ถึง 72 ชั่วโมงหรือ 3 วัน รวมถึงให้สิทธิแก่ผู้เข้าเยี่ยมไม่ว่าจะเป็นคู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่ น้อง รวมถึงบุคคลใกล้ชิดเหล่านั้นมากกว่าประเทศอื่นๆ โดยมีสถานที่สำหรับให้บุคคลเหล่านั้นได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ โดยใกล้ชิดในส่วนของคู่สมรสนั้นเปิดโอกาสให้ร่วมประเวณีกันได้ภายใต้การควบคุม และมีมาตรการทุกขั้นตอนระบุดังไว้ในกฎหมาย รวมถึงการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามของผู้เข้าเยี่ยมซึ่งชัดเจนกว่าประเทศอื่นๆ จึงควรนำมาเป็นทางปฏิบัติในประเทศไทย

ในส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ไม่ได้มีการเชื่อมต่อเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัวในทุกรัฐ ในปัจจุบันเหลือเพียง 4 รัฐเท่านั้น คือแคลิฟอร์เนีย คอนเนคติกัต นิวเจอร์ซีย์ และวอชิงตัน เท่านั้น ซึ่งในประเทศดังกล่าวมีผลวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นว่าการเชื่อมต่อผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่และการเยี่ยมแบบครอบครัวนั้นมีผลดีมาก ซึ่งลดปัญหาความรุนแรงทางเพศภายในเรือนจำได้จริง รวมถึงปัญหาครอบครัวแตกแยกซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ภายหลังจากการต้องโทษจำคุก ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาในส่วนของคู่สมรสนั้นบางรัฐก็เปิดโอกาสให้คู่สมรสที่อยู่กินมาโดยไม่จดทะเบียนสมรสก็สามารถเชื่อมต่อเพื่อใช้ชีวิตคู่ได้ ในส่วนของการเยี่ยมแบบครอบครัวนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาก็ถือว่าให้สิทธิญาติเยี่ยมได้กว้างพอสมควรแต่ให้เฉพาะที่เป็นญาติของผู้ต้องขังจริงๆ เท่านั้น ไม่รวมถึงบุคคลใกล้ชิดเหมือนเช่นประเทศแคนาดา แต่ก็ยังมีข้อกเว้นที่บุคคลอื่นที่จะสามารถได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ ส่วนของผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับการพิจารณานั้นคือผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีเท่านั้นถึงจะได้รับการเยี่ยมโดยเขียนไว้เป็นระเบียบกว้างๆ ส่วนแต่ละเรือนจำจะพิจารณาอย่างไรก็เป็นอำนาจของทางเรือนจำแต่ละแห่ง ซึ่งการเชื่อมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ในเรือนจำขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูงเท่านั้น

ในส่วนของอังกฤษนั้น จะมุ่งเน้นการเยี่ยมแบบครอบครัวไปยังบุตรของผู้ต้องขังเป็นสำคัญกว่าญาติอื่นๆ และให้ความสำคัญในครอบครัวของผู้ต้องขังจริงเป็นสำคัญ โดยต้องแสดงฐานะภายในครอบครัว รวมถึงสถานะทางครอบครัวในปัจจุบันว่ามีการหย่าร้างหรือไม่ โดยคำขอเยี่ยมผู้ต้องขังที่จะถูกหยิบขึ้นมาพิจารณาก่อนญาติอื่นๆ ก็บุตรของผู้ต้องขังเอง และต่อมาก็ให้ความสำคัญต่อครอบครัวผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยกเป็นลำดับต่อมา

ในส่วนการลาพักโทษหรือปล่อยตัวชั่วคราว และลาโทษจำคุกจะมีอยู่ในประเทศแคนาดา และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในส่วนของประเทศแคนาดานั้นเป็นการลาพักโทษในส่วนของผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีและใกล้จะพ้นโทษ และในส่วนของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นลาโทษจำคุกของผู้ต้องขังที่รับโทษมาในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยเฉลี่ยปีละประมาณ 21 ครั้งต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่ประหยัดงบประมาณรัฐได้ดีกว่าการเยี่ยมในเรือนจำ

เพราะการที่ผู้ต้องขังออกมาภายนอกเรือนจำนั้น ผู้ต้องขังต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองและเป็นมาตรการหนึ่งสำหรับผู้ต้องขังได้มีโอกาสร่วมประเวณีกับคู่สมรส รวมถึงได้อยู่กับครอบครัวของผู้ต้องขังได้เช่นเดียวกัน

มาตรการการเยี่ยมหรือลาเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตคู่และครอบครัวตาม 4 ประเทศตามข้างต้นที่หยิบยกมาศึกษาสามารถเป็นแบบอย่างที่ชัดเจนในการนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยเป็นอย่างดี โดยหยิบยกส่วนที่ดีบางส่วนของแต่ละประเทศนำมาประยุกต์ให้เข้าแบบสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย ครอบครัวในสังคมไทยมีความใกล้ชิดกว่าครอบครัวในประเทศตามข้างต้นซึ่งอยู่ในยุโรป และอเมริกา ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องนำเอาการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ การเยี่ยมแบบครอบครัว การลาพักโทษจำคุกนำมาประยุกต์ โดยประเทศไทยมีการเยี่ยมญาติประจำปีอยู่แล้ว ในส่วนของพักโทษจำคุกประเทศไทยก็มีนำมาใช้แล้วและได้ผลเป็นอย่างดีในส่วนของผู้ต้องขังที่ใกล้จะพักโทษ หรือมีโทษน้อย เหลือเพียงในส่วนของการลาพักโทษจำคุกในวันหยุดสุดสัปดาห์ ซึ่งควรนำมาประยุกต์ให้เกิดผลต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นแนวทางในการ “เยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่” หรือ “การเยี่ยมแบบครอบครัว” รวมถึง “การลาพักโทษจำคุก” เพื่อนำมาใช้กับเรือนจำหรือทัณฑสถานทุกแห่งในประเทศไทย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้มีเพศสัมพันธ์กับสามีหรือภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อจะเป็นการลดความกดดันทางเพศ และให้ผู้ต้องขังได้อยู่ใกล้ชิดครอบครัว เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัว เพราะการที่ผู้ต้องขัง กระทบความผิอาญานั้น เมื่อเขาถูกลงโทษแล้วเขาควรที่จะถูกจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น ไม่ควรที่จะจำกัดสิทธิของผู้ต้องขังเกินความจำเป็น ควรให้เขามีสิทธิเสรีภาพบางประการอย่างเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปด้วย และนำการลากลับนำมาใช้กับทุกเรือนจำหรือทัณฑสถาน

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายนิติบัญญัติ

ฝ่ายนิติบัญญัติควรให้ความสำคัญต่อการสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยคู่สมรสเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมโดยญาติเพื่อสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้ใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลภายในครอบครัวของตนเอง รวมถึงการลาพักโทษจำคุก เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ออกมาใช้ชีวิตร่วมกับคู่สมรส บุตร รวมถึงบิดา มารดา ญาติใกล้ชิดต่างๆ โดยมีกำหนด ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติควรแก้กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยแก้ไข บางส่วนและบังคับให้มีร่างระเบียบ กฎกระทรวง ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้เรือนจำหรือทัณฑสถานทุกแห่งได้นำมาปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันในอนาคต ดังต่อไปนี้

5.2.1.1 เพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายบังคับโทษ ให้เพิ่มเข้าไปในหมวดที่ 5 ให้มีส่วนที่ 5/1 ว่าด้วยการเยี่ยมหรือการลาเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังและครอบครัว เพื่อเปิดโอกาสให้ออกกฏกระทรวงเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่และการเยี่ยมแบบครอบครัว รวมถึงการลาพักโทษจำคุกเพื่อไปใช้ชีวิตกับครอบครัว เพื่อที่จะได้ออกเป็นกฏกระทรวง หรือข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยนำการเยี่ยมญาติประจำปีของเรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่งนำมาประยุกต์ โดยกำหนด ซึ่งเรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่งให้สิทธิไม่เหมือนกันถึงความถี่บ่อยในการเยี่ยม โดยให้ออกเป็นระเบียบกลางอาจจะเป็นกฏกระทรวงหรือข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเยี่ยมแบบถึงตัวนั้น ควรแก้ไขให้ผู้ต้องขังมีสิทธิในการที่จะมีเพศสัมพันธ์การสามีหรือภริยาคู่ รวมถึงมีเวลาได้อยู่กับครอบครัวหรือญาติใกล้ชิด และการลากลับบ้านของผู้ต้องขัง โดยให้เวลาความเป็นส่วนตัวกับทางผู้ต้องขังและผู้มาเยี่ยม ปราศจากการควบคุมแบบเข้มงวด โดยมีออกเป็นมาตรการทางกฎหมายไว้ในมาตรา 61/1 มาตรา 61/2

1) มาตรา 61/1 ในการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว หรือการลาโทษจำคุกเพื่อใช้ชีวิตคู่และครอบครัวของผู้ต้องขังให้ ให้อธิบดีออกกฎ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ การเยี่ยมแบบครอบครัว และการลาพักโทษจำคุกในวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อใช้ชีวิตคู่และใช้ชีวิตกับครอบครัว โดยออกเป็นหลักเกณฑ์ หรือวิธีการ ให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังทุกคน ไม่ว่าจะเป็่นนักโทษเด็ดขาด หรือไม่เด็ดขาด ให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2) มาตรา 61/2 ให้เรือนจำหรือทัณฑสถานทุกแห่ง ที่มีความสามารถในการควบคุมผู้ต้องขังได้อย่างเต็มที่ จัดเตรียมสถานที่เพื่อรองรับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว โดยจัดสถานที่ที่เป็นของเรือนจำ หรือทัณฑสถาน เพื่อสะดวกต่อการเยี่ยม

ในเรือนจำ หรือทัณฑสถานที่ไม่มีความสามารถในการควบคุมได้เท่าที่ควร หากจะมีการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว ให้มีการดำเนินการเยี่ยมในเรือนจำที่สามารถควบคุมผู้ต้องขังได้อย่างเต็มที่ ที่ใกล้เคียงแทน เมื่อเยี่ยมเสร็จสิ้นแล้วจึงให้ผู้ต้องขังกลับมาต้องขังยังเรือนจำ หรือทัณฑสถานแห่งเดิม

5.2.1.2 ให้ออกระเบียบข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตคู่และครอบครัว พ.ศ..... โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ที่แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อ 5.2.1 เพื่อให้เป็นข้อบังคับของส่วนกลางในการบังคับเรือนจำ หรือทัณฑสถานทุกแห่งให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน โดยออกกระเปียบกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ต้องเป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย และการเยี่ยมแบบครอบครัว ต้องบุคคล

ที่เป็นครอบครัวของผู้ต้องขังจริงๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงการเป็นทายาทโดยสายเลือด รวมถึงบุคคลที่ใกล้ชิดของบุคคลเหล่านั้น และบุคคลอื่นๆ ที่ได้รับพิจารณา แต่ต้องให้ความสำคัญต่อบุตรผู้ต้องขังเป็นอันดับแรก โดยออกเป็นข้อขังกับกรมราชทัณฑ์ให้ชัดเจนถึงหลักเกณฑ์ คุณสมบัติของผู้เข้าเยี่ยม และคุณสมบัติของผู้ต้องขัง โดยให้หลักความประพฤตินักโทษตามที่ได้จัดไว้ให้เป็นผู้มีสิทธิ

5.2.1.3 ต้องแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบในส่วนที่เกี่ยวกับการค้นตัวญาติที่เข้ามาเยี่ยม ก่อนการเข้าเยี่ยม เพื่อป้องกันสิ่งของที่ผิดระเบียบจะหลุดเข้าไปในเรือนจำหรือทัณฑสถาน รวมถึงระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับคู่สมรส ญาติ ที่มีสิทธิเข้าเยี่ยมแบบเพื่อใช้ชีวิตคู่ หรือการเยี่ยมแบบครอบครัว

5.2.2 ข้อเสนอฝ่ายบริหาร

5.2.2.1 ควรจัดให้ เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งมีพื้นที่การ “เยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่” หรือ “การเยี่ยมแบบครอบครัว” ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน หรือจะเป็นสถานที่อื่นที่เห็นว่าเหมาะสมกับการเยี่ยม เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความเป็นส่วนตัวในขณะมีเพศสัมพันธ์ หรืออยู่กับครอบครัวและญาติ ใกล้ชิดที่เข้ามาเยี่ยม เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งควรมีกฎระเบียบ เกี่ยวกับการลากลับบ้านของผู้ต้อง

5.2.2.2 เสนอและให้รัฐจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ลงมาดูแลเกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อใช้ชีวิตคู่ และการเยี่ยมแบบครอบครัว รวมถึงการลาพักโทษจำคุกเพื่อกลับบ้านไปใช้ชีวิตร่วมกับคู่สมรส และครอบครัวของผู้ต้องขังให้มากยิ่งขึ้น ในส่วนของสถานที่เยี่ยม สิ่งของสาธารณูปโภคที่สถานที่จัดเยี่ยมที่นอน ของใช้จำเป็นของผู้ต้องขังและญาติๆ รวมถึงงบประมาณในการที่ป้องกันติดตามผู้ต้องขังที่ลกรพักโทษจำคุกออกมามากภายนอกเรือนจำ เพราะถือว่าเป็นมาตรการแก้ไขผู้กระทำความผิดในทางสำคัญทางหนึ่ง

5.2.2.3 รัฐต้องหาวิธีการหรือมาตรการในการคุมกำเนิด หรือให้คำแนะนำต่างๆ โดยใช้งบประมาณของรัฐหรือจะเก็บจากผู้ต้องหรือญาติที่ประสงค์เข้าเยี่ยม ต้องจัดให้มีวิธีการจัดให้มีการคุมกำเนิดตามวิธีที่สมควรก่อนการ “เยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่” เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ที่จะเป็นปัญหาที่จะตามมา แล้วก็จะยากในการแก้ไขในภายหลัง

ปริญญา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลชัย รัตนสกาวงศ์. หลักกฎหมายปกครองเยอรมันพื้นฐานความรู้ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2537.

กุดพล พลวัน. พัฒนาการสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูแล
กิจการหรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูแล
กิจการหรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

ชาญชัย แสวงศักดิ์. “การคุ้มครองเสรีภาพและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนและนักโทษ
ในประเทศเยอรมันตะวันตก.” ข่าวกฎหมายวารสารปกครอง, 7, 1 (เมษายน 2531) :
291-292.

เชาวลิต สมพงษ์เจริญ. “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผู้ต้องขัง” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

ธานี วรภัทร์. “ทฤษฎีว่าด้วยวัตถุประสงค์ของการลงโทษ.” วารสารคณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต, 2 (2546) : 6-10.

ธานี วรภัทร์. “การบังคับโทษในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.

ธานี วรภัทร์. กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
วิญญูชน, 2553.

นันทิ จิตสว่าง. หลักทฤษฎีวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์, กรมราชทัณฑ์.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

ประธาน วัฒนวาณิชย์, เกียรติจักร วัฒนสวัสดิ์, อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, และบุญทิพย์ ผ่องจิตร
แล่น เกรฟ. รายงานการวิจัยเรื่อง สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญาในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2529.

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). นิติศาสตร์แนวพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์วิญญูชน., 2560.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

มานิตย์ จุมปา. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

มณฑิรา แสงสว่าง “การบังคับโทษจำคุกศึกษากรณีทัณฑสถานเปิด” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2556.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เรื่องการพักโทษ

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 5 เรื่อง การลาผู้ต้องขัง

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอลาพัก การขอย้ายกลับ

ภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขัง และการบริการรับส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2546

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน., 2543.

สมชาย กษิติประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน LW 446. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2535.

สมาคมการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย). การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:

ม.ป.ท., 2543.

สุชาติ บาปุยะวาทย์. “กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์กับการราชทัณฑ์,” วารสารราชทัณฑ์, 22, 4

(กรกฎาคม-สิงหาคม 2517) : 31-39

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2523.

ภาษาต่างประเทศ

Action for Prisoners' Action for Prisoners' (2012)

Bourdouris, J. Parents in Prison : Addressing the Needs of Families. 2ème ed. Philadelphie:

American Correctional Association, 1996. Form Marion Vacheret. (2015). Private Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Bureau of Justice statistics. Special Report. Incarcerated Parents and their Children. US

Department of Justice, 2000.

Burstein, J.Q. Conjugal Visits in Prison. Toronto: Lexington Books.; Carlson, B.E, 1977. Form

Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Bouregba, A. Les liens familiaux à l'épreuve du pénal. (ed.)Érès (2002).

Carlson, B.E.; Cervera, N. Inmates and their Wives. Westport: Greenwood Press, 1991. Form

Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Corrections and Community Supervision, Family Reunion Program, New York State,

May 1, 2016

Conjugal Visits : Rules and History, Published April 15, 2016 by doppir in legal questions

DOI : [10.2307/2095859](https://doi.org/10.2307/2095859)

DOI : [10.3138/cjccj.45.1.99](https://doi.org/10.3138/cjccj.45.1.99)

Farrington, D. "Later adult Life Outcomes of Offenders and Non-Offenders". *In Children at Risk:*

Assessment, Longitudinal Research and Intervention. New York, Walter deGruyter, 1989. . Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Foran, T. Comparaison descriptive entre les caractéristiques démographiques et familiales de la population générale et de la population carcérale au Canada. Forum, 7(2), 1995.

Forum. La traitabilité des délinquants. Vol.7(2),1995.

Forum Le mariage réduit-il les risques de criminalité? vol.7(2), 1995.

Goetting, A. Conjugal Association in Prison: Issues and Perspectives. Crime and Delinquency.

28(1), pp. 52-71(1982). Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Gabel, K.; Johnston, D. Children of Incarcerated Parents. New-York : Lexington Books.

Haut de page,1995.

Human Rights Watch No escape. Male Rape in U.S. Prisons, 2001.

How Conjugal Visits Work, By Victoria Cavaliere,May 24,1016 at 5:00 AM ET

Knight, B.J.; Osbourne, S.G.; West, d.J. Early marriage and Criminal Tendency in Males. British Journal of Criminology, 17(4), pp. 248-360 (1977). . Form Marion Vacheret. (2015).

Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Landreville, P; Blankevoort, V.J.; Pires, A. Les coûts sociaux du système pénal. Rapport de recherche. École de criminologie, Université de Montréal (1981). Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Le Camus J. Rester parents malgré la détention.(ed.) Érès (2002). Form Marion Vacheret. (2015).

Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Le service d'export bibliographique est disponible pour les institutions qui ont souscrit à un des programmes freemium d'OpenEdition

Motiuk, L.L. "L'utilisation des facteurs familiaux pour évaluer le risque et les besoins des délinquants » *Forum*, 7(2) (1995). From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Marion Vacheret, Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait, of a System, Champ pénal/Penal field [En ligne], Vol. II | 2005, mis en ligne le 24 février 2005, consulté le 10 janvier 2015.

Ohlin, L. The Stability and Validity of Parole Experience Tables. Thèse de Doctorat, Université de Chicago (1954) . Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Other bibliographic references:

Vacheret, M.; Cousineau, M.M. (2003). « Quelques éléments de compréhension des libérations d'office réussies ». *Revue canadienne de criminologie et justice pénale*. Janvier 2003. Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and

Stricter Control: Portrait of a System.

Si vous souhaitez que votre institution souscrive à l'un des programmes freemium d'OpenEdition et bénéficie de ses services, écrivez à : access@openedition.org.

Sampson, R.J; Laub, J.H. (1990). "Crime and Deviance Over the Life Course : the Saliency of Adult Social Bonds" American Sociological Review, 55, pp. 609-267. . Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Service Correctionnel du Canada (2001). Faits et chiffres sur le service correctionnel fédéral. Travaux publics et services gouvernementaux. Canada.

Si vous souhaitez que votre institution souscrive à l'un des programmes freemium d'OpenEdition et bénéficie de ses services, écrivez à : access@openedition.org.

Trzcinski, E.; Satyanathan, D.; Ferro, L. "*What about me? Children with Incarcerated Parents.*" Michigan Family Impact Seminars. Briefing Report. 2002-1(2002). Form Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

Zaouche Gaudron(2000). From Marion Vacheret. (2015). Private Family Visits in Canada, Between Rehabilitation and Stricter Control: Portrait of a System.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

ว่าที่ร้อยตรี ทรงวุฒิ นันทบุรณย์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2555 เนติบัณฑิตไทย สมัย 65

พ.ศ. 2556 รัฐศาสตรบัณฑิต (สาขาบริหารงานยุติธรรม)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

-